

Calo
467

[illegible]

بسم الله الرحمن الرحيم

حمد سجد و دسبدی را تقدست اسما که تباشر صح اقبال از مطلع امل بی حکم مطلع
 او طالع نکرد و دنیا و نامحسوس صالح را عظمت کبریا و لا اقبال جهاناب از
 بتحق و حق بی فرمان او سر بر نرند روزگار بهار را عشق از بقیه تاب دار و عشق
 از لاله طغذار نماید جهانرا که جوان سازد گیسو پیرایی اردنبت اردکی شیر و فصل
 نوبهار از عزیزم خشک به برادر گلشنی خوشنوتر از شمشاد به زخار ارد گلستانش از
 زخا کدهای انجمن رنگ به دشمنم بکنند جانشانی به که آن می با چنین جام سست لائق
 چشم روزگار بچرخ بهار روشن گردانده شعر ما الله اعلم الاربیع المستنیر اذا الی
 الاربیع تاکس النور والنور و صمن سراجی چمن از مقدم لاله و صمن گلشن گردانده شعر
 قلا رض یا قوتی و الجود و لوده به والنبت فیروزج و الما و بلور به و در و بی
 نهایت بر زوضه مطهر و ترسب معطر سید انبیا و رسل هادی طریق و سبل مشرق

بجان همراز اسرار سحرگاه ؛ بدل گویای قول مع آ ؛ ز رفعت حق وجودش
 را شناخوان ؛ ز توفیقش محقق نسخ ادیان ؛ ملک ماقی شد ز ابوان جانش
 قمر قرصی ز خوان بارگاهش ؛ طفیل مقدس بنیاد کونین ؛ مقام خلقتش در قافونین
 مهر سبزه صفا بر معطفی علیه من الطلوة افعلها ومن التحيات اكملها باد که
 است آیت ماکان محمد ابا احد من جالکم ولكن رسول الله وخاتم النبیین
 برافراشت و بنور حکمت و موعظت حسنه ادرع الی سبیل ربک بالحدیثه و
 الموعظنه المحسنه ظلمت کفر از دل اهل ایمان برداشت اگر چه آخرین آمد
 بصورت اولین بود کشفست و الحمد لشعر سلیموایا قوم بل صلوا علی
 الصدر الامین و رضوان بی پایان بر آل و اصحاب و اتباع
 و احباب او باد که و صفدران معرکه بغیر بودند بار
 اللهم فصل علیه و علی آله الدین و اجعلنا الهدی و علیهم من یبصر
 و انفعنا بحیثه شی قدیر و بالا جانبه جدید و بعد حجون
 بفر سلطنت و زینت ناصر اولیاء الله قاهر اعداء
 الله المؤید من السماء بال دولة الباهره انقاهر و اضع مراسم
 العدل و الانصاف ادم قواعد الخور و الدجلف
 سر کردن کین گشته جوان تخت ؛ ید و آراسته هم تاج و هم تخت فریدون
 بادشاهی ؛ قوی باز و تابان آتشی ؛ جلال دین شجاع ملک اسلام ؛ سکندر
 جسور و تخت جم جام ؛ مهی بید شکوشت سر بگردون ؛ ز تیغ او ست
 مهرش دل پراز خون ؛ بزمش ماه جام و مهرش فی سب و درین دوران از انثر

صلوات الله علیه
 صلوات الله علی من
 اختاره و استطفاه
 محمد بن النبی
 المورود و لم یصل
 جفاه

بمنزله ایست

عیش بافی سبب: میر در رستم و ستان غلامش: که در میدان ببرد یافست نشان
 حلال الحی والدین غوث الصفا و المساکین البرایا اجمعین السلطان المطیع
 المطاع ابی الفوارس شاه شجاع خلد الله ملکه و سلطانه بلا و اسلام مجمع امن و
 مقام آرام گشته بود و خلائی از سر فراغ مال و رفاه حال هر یک تنزه می برد
 میرفتند و از میان جان دعا و دولت آن حضرت میگفتند این خاک را بجای
 از اخبار در ایام بهاری که بلبل خوش الحان بر شاخ آغوا بتبج ملک دنیا در خوش
 و غفل بودند و بران شکوفه از در چیمک شاخ کستان و از سر بردن کرده
 مرغزار عقد مرصع در بر انداختند و عرصه کوها و بیای ملتج به شبنم بلبل
 و کل در موافقت و راح و روح در موافقت مثنوی بهر گوشه فروش
 مست: جو بلبل رفته بر روی گل از دست و گرفته دست باری بهر نگاری
 شکفته گلبنی در هر کناری لطیف صحرانته بودیم و از هر نوع لطیفه گفته می آمد
 اتفاقا از کتاب ربیع الابرار و مختار الاخبار که از مصنف استاد المحققین
 قدوة المدققین علامته العربی مؤسس مبانی علوم الادب بحر المعانی و البیان
 المعجزة العمر و الزمان الشیخ ابوالقاسم محمود بن عمر الزمخشری
 بر خوانده که بحقیقت این ابیات شمره از اوصاف آن کتاب است
 شعر
 فی البلاغة عجبی کل دُرر ام روضه من خریف الدهر
 آینه
 کالعدل فی الملك قد عمت فوائده: کالمنقل
 فی الدین قد بهدی و یعتبر
 روح افزای اوست کلین
 بحر قانون سخن انتخاب: نزعت طرف و طرف اطراف:

و اجزاء او ادمن کل باب : هم مجلسین جامع انیس و شش
 کتاب شرح و صفی را منشی ملک برسد عقل : و گفته
 قیتم خیرات حسان الد جواب : بود ملتة چند از ان اظهار
 کردم و شمه از ان عیشام باران رسانیدم مجموع و بر حفظ
 لطائف شغف نمودند و چون لفظ عربی بود جمعی از درک معنی معانی
 محروم می ماندند و در تفتیش لطائف ان جهد می نمودند و عزیزی صاحب تبحر
 که استارت او حکم و طاعت او غنم بود روی بدین موفی ریزه که لا اسم
 ولا رسم ولا قدر له ولا قدر ولا تحمل بود به بولا سید را آورد و گفت
 اگر این کتاب را ترجمه کنی تا ازین خوان جمیع اخوان با نصیب باشند
 و برین بام خاص و عام بر آید و ازین ربیع رفیع و ضعیف بهره مند گردند چون
 عدل یار شاه کامکار و اعتماد موای بهار جهان گیر شد این ضعیف
 بیاعمت و عدم استغفار بعد از استغاره استمداد و همت از درون
 اهل دلان کردم و روی بدین عمل خطیر آوردم و بتوفیق الله و بمن تشبیه
 آنچه خلاصه کتاب و نقاوه ابواب بود در سلاک جمع کشیدم و نامش
 نسیم الربیع نهادم و مجموع آن در شهرار و زر با عیار جهت تافرن
 فرقد سی سپهر آسای محمد و جهانیان صاحب قران اصف
 العمید و الزمان جامع محاسن الففایل حسبا و نسباً حاوی بمفاخر الله و آخر
 از نا و متنسباً مهند قواعد الحیرات مشید ارکان المبرات ناظم مصالح الملک
 منقذ الخلائق من درطات الممالک عنوان صحیفه المجد والحمد سبحان

شرعيته النقل والبيبا مطفر الدولة والدينا والدين جلال الاسلام واللسلبي
امير سلطنته خلد الله للال عاطفته وايد كمال رافته واعلي سته نه
وصانه عماش نه سيطبق عرض بنا دم اگر نسيم قبول مشمول گردد فذلك
مغني المرام وغاية المأمول اميد وارنا بهار وخران باشد ونسيم ربيع دران
دولت ابدري وسعادت سرمد ملازم اين آستان وزارت آشتيان باشد
ومكاره معروف بمرتبه النبي الرؤف العطوف شعر فلان زلت مامونا ولازمت
آمناء ولازمت في سبت العلاء آمناء وهذا دعاؤ من عقيدة فخلص اذا
ما دعا قال الزمان آمناء وميوب سب برمشاد وود باب عند سن الباب

الباب الأول	الباب الثاني
في الاوقات والدينا والآخرة	في السما واللكوالك وفي العرش والكرسي
الباب الثالث	الباب الرابع
في السما والطرد والثلج والبرد والبرق	في الريح والنسيم والحر والبرد والنسيم
الباب الخامس	الباب السادس
في النار واحوالها والنواعب وذكرا جنهم واهوالها	في الارض والجبال والحجارة ومواعيد الاخر والبقا
الباب السابع	الباب الثامن
في الماء والجماد والاولية والامار العيون والسباع	في الشجر والنبات والافعال والارياض والرياح والجزر والجنه
الباب التاسع	الباب العاشر
في البلاد والامنية وحب الوطن وكبر العاهة والخراب	في الملائكة والجن والانس وذكرا الامم والانس والعرب واليهود
الباب الحادي عشر	الباب الثاني عشر
في الامم والامم والامم والامم والامم والامم	في الامم والامم والامم والامم والامم والامم

الباب ١٠ الثالث عشر	الباب ١٠ الرابع عشر
في التواضع السبب والتعلم ذكر مصلح القريبين	في الدجال الدواب السعد والنفس والزرقي وأرومان
الباب ٣٩ الخامس عشر	الباب ٣٩ السادس عشر
في تبديل الأحوال والفن وعزل الولا	في الجوارح والمكافات وذكر العوض والملف
الباب ٣٣ السابع عشر	الباب ٣٣ الثامن عشر
في الجمل والخطا والتعريف بالحق وما يشبهه	في الخبز والحق والسفلة والعجالة والعبث
الباب ٣٥ التاسع عشر	الباب ٣٥ العشرون
في الجوارح المسكنة والاعتراض واللجاج	في الجنابات والعفو والعقايب والتوبة
الباب ٣٥ الحادي والعشرون	الباب ٣٥ الثاني والعشرون
في العبادة والسلوك والحوادث المتواضعة والحق	في الدجال والحق والدعاء والحمد والثناء
الباب ٣٥ الثالث والعشرون	الباب ٣٥ الرابع والعشرون
في التجر والقلل وذكر الدجاء وصفاتهم	في التملق وصفاتها والظفر والظفر
الباب ٣٥ الخامس والعشرون	الباب ٣٥ السادس والعشرون
في الدخلة والعبادة الحسنة وخفة الروح والنقل	في الدين وسائر العبادات والعقوبات
الباب ٣٥ السابع والعشرون	الباب ٣٥ الثامن والعشرون
في الذم والحمد والشفقة والعبث والفتنة	في الذل والفتنة والفتنة والسفلة
الباب ٣٥ التاسع والعشرون	الباب ٣٥ الثلاثون
في ذكر الدجاء والدعاء والعلوة والشفقة	في الرأب والطيب والتطبيب
الباب ٣٥ الحادي والثلاثون	الباب ٣٥ الثاني والثلاثون
في معاشرته الناس والسلام وأداب السفر	في الدجاء والفتنة والفتنة والفتنة

والتي هي

الباب الثالث والثلاثون في السفر والغراف والنوداج والبعيد والقرب

الباب الرابع والثلاثون في الدسنان وذكر العبا والشيخة

الباب الخامس والثلاثون في الشوق والحين الى الاله والاهل والجنة

الباب السادس والثلاثون في الشر والفجور وذكر الدسنان والفجار

الباب السابع والثلاثون في الشفاعة والدعائه واصلاح ذوا البين والشفاعة

الباب الثامن والثلاثون في العير والاستغاثه وضبط النفس عند الشدة

الباب التاسع والثلاثون في الضمان والحرف وذكر الضلع والمحرين

الباب العاشر والثلاثون في الاموات والاشجار وتحليل الغنا وتحريمه

الباب الحادي عشر والثلاثون في العقد والكلم بالحق والتطليق في الدين

الباب الثاني والثلاثون في القصة والعاقبة وقوة البدن والدين

الباب الثالث والثلاثون في القلب وفتح الحواجب وقضاياه والرد والامحاج

الباب الرابع والثلاثون في الطعام والواثمة والد طعام والجوع والشبع

الباب الخامس والثلاثون في الطمع والرجاء والتمني والحرص والوعد والنجاة

الباب السادس والثلاثون في الحكمة والبركة ودلالة المالكين في القاد

الباب السابع والثلاثون في النفس والغرائز والتمني والشك والفكر والافكار

الباب الثامن والثلاثون في الظلم والظلمة وما عليهم وقسوة القلب

الباب التاسع والثلاثون في العتاب والتفريب والشكوى والاستغاث

الباب العاشر والثلاثون في العبد والامر والدسنان والمالكين خيرا

الباب الحادي عشر والثلاثون في الشهامة والعداوة والمسد والظفان

الباب الثاني والثلاثون في العدل والعدل في ذكر من عدل

الباب الثاني والخمسون	الباب الرابع والخمسون
في انجيز الكسل والتردد في الدم	في العفائف ونوع الحلة والحلم والتوريب
الباب الخامس والخمسون	الباب السادس والخمسون
في ذكر العجايب والنوادر	في العشق ومن ما من العشق ومن رقى لحم
الباب السابع والخمسون	الباب الثامن والخمسون
في العقل الفطنته والتدبير والمخاربات	في العمل والنعيب الغزل العجلة والغرض
الباب التاسع والخمسون	الباب الستون
في الرياسة والديانة والشهرة والعز	في العلم والمحبوب والحكمة والكتاب
الباب الحادي الستون	الباب الثاني والستون
في الغزو والشهادة والاسلحة والفتوح والحبس	في العذر والنجاة ونكاحه وافتتاح الاسرار
الباب الثالث والستون	الباب الرابع والستون
في الغرم والشدائد والفوز والخروج والبكاء	في العجز والقلق وذكر الحكمة الخيالات
الباب الخامس والستون	الباب السادس والستون
في الغال والرقى والسحر العين والغفر	في التفاضل والاختلاف والاشباه
الباب السابع والستون	الباب الثامن والستون
في الغرض بعد السند والسرور والتباني	في القربان والادب وملة الحكم ونحو الامور
الباب التاسع والستون	الباب السبعون
في انقسام ملهم المنفوت وصفاتهم والحكم	في ذكر القصة والشهيرة والديون
الباب الحادي والسبعون	الباب الثاني والسبعون
في الكذب والبتا وانفا والادجانب	في الحكم والاصطلاح والارادة والعلوم والامور

الباب الثاني والسبعون في النجوم والشمس وذكر النجوم وما جاء في زمهم
الباب الرابع والسبعون في الالوان والنقوش وذكر الخفاف

الباب الخامس والسبعون في الدنيا والحلي والمفارش والرسائل
الباب السادس والسبعون في النجوم والذرات البنية ما يتصل بذلك

الباب السابع والسبعون في الدراض والعلل والقلب والعيادة
الباب الثامن والسبعون في الكتب التجارية والتقا والكتا والغنى والفقر

الباب التاسع والسبعون في الدم والحث على التسايب
الباب العاشر والسبعون في فلاح المدايا والمضاحك

الباب الحادي والثمانون في البعث والبعث والبعث والبعث
الباب الثاني والثمانون في البعث والبعث والبعث والبعث

الباب الثالث والثمانون في البعث والبعث والبعث والبعث

في ذكر الاوقات وذكر الدنيا والآخرة خبر امير المؤمنين ع رضي الله عنه د رآمد نيز
رسول خداي صلعم وان حفرت بر رد مي حصري خفته بود چون برخاست
اثر حصر بر اندام مبارك او پديد بود عمر گفت يا رسول الله اگر بر فرش نرم نراز
حصر قبله فرمائي كه جسد مبارك تو از ان اسوده گردد چه شود فرمود ما مثل الدنيا
الا كراكتي يوم صائف فاستظل تحت شجرة ساعة من نهار ثم راع وتركها
فنهض من باديا چون سوار سيك كه روز تاستان بسايه درختي فرو آمد
وخطم بر اسيد و برو و ابو سعيد خدري رضي الله عنه گويد كه گفتم يا رسول الله
چه دراز روزي باشد روز قيامت كه در قرآن مجيد ميفرمايد في يوم كان مقداره

انزعاع

خضع الف سننه فرمود حق آنقدری که نفس من بیدار است که بر من جهان
 سبک بگذرد که مقدار نماز فریقه گذاردن و دیگر فرموده چون کسی بر دنیا لعنت کند
 دنیا گوید لعنت بر آن کس باد از ما هر دو که عامی تر است علی بن الحسین رضی الله عنهما
 گوید از بی قوی دنیا نزد حق تعالی آن است که سر می من ذکر یا علیها السلام در پیش
 زین بریده بدهد به نزد زنی زنا کار از سبی اسرائیل فرستادند و زین نصیه
 خاطر بر ازاد مردی با فضل است چون بیند که نااهلان از دنیا بخل او فرستاده اند
 خباخیه آن زن ناپاکار ثقیل آن بی غیر نامدار حجاج بن یوسف در خطبه گفت کاشکی
 مؤنت آخرت ما را کفایت فرموده بودند بی دمارا طلب دنیا فرموده که آن
 آن مهیا داریم خبر انس رضی الله روایت کند که رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود هر کس که
 نسبت آخرت دارد دنیا بتبعیت آن حامل میگردد اما بنیت دنیا آخر
 را نمی داند ^{قال الله} کن کان برید الاخرة نزد له فی حرثه و من کان یرید عرش الدنيا
 فانه ضا و له فی الاخرة من نصب حکم گوید دنیا از برای سر نیز طلبند للفقی و العز
 و الراحة اما بتقیقت غنا در قناعت و عزت در ترک دنیا و راحت در
 ترک طمع آن مثل اطلب الزنا ما قرئت به العیا حکمی را پرسید که خریف خوشتر
 یا ربیع گفت الربیع للعين و الخریف للقم مراد او را چنین و میوه از نظم امر است
 در ایام نفعه و با سبقت کلمه اخوان و بسو سوا بموتون و هم شبان و لم یرحم فی موضع
 ان و ترجمه این نفعه که نفعه زماننده و در عمر همیشه زحمانند با هم نشان
 ندید اند و ترجمه و اندر بی یکدیگر دوانند خلیل گوید ایام سه سب معهود و نموده
 و موعود معراج مرادش دلی و امر و زست و فرداش و انی را نیت الله عز و جل

بنیاد

محاسنه مقرونه بمعائنه اذ السر فی اول الامر لم ازل با علی حذر من غمته فی عواقبه
 حسن بن علی رضی الله عنهما از پدر رسید که چون سب که مردمان دنیا را دوست میدادند
 گفت از برای آنکه آن فرزندان دنیا اند اخیلام المرء علی حب والدیه یعنی کسی را
 بر دوستی مادر ملامت نکنند و علی رضی الله عنده گوید مثل دنیا و آخرت چون مشرق و مغرب است
 و چنانکه بدین نزدیک شوی از آن صدد در گردی پدر بن عبد الله گوید که متغی از دنیا
 بدینا باشد مانند کسی باشد که آتش را نگاه باز منبت اند علی بن عبیده گوید چشم روزگار بکاره
 نکرد آن سب و خلاصی در برک حسنه و ساکن شخصی از عرب خواست که سفر کنند گفت اگر
 در محرم سفر کنم از فائد محروم مانم و اگر در صفر سفر کنم که نمی دست باز گردم پس سفر را بر بیچ اند
 و در آن رخور شد خطی نیافت گفت فلننته من ربيع الراض فاذا هو من ربيع
 الامراض ابو زید انصاری گوید بزبانت دوستی رفتم گفت حالت گفت اجبر ما لا
 اشتی و اشتی ما لا اجبر و درین معنی سب سب انفس که بخوایم خود را با راه دانلس که
 که نخواهیم با در زده چنگ و هم از سخنان اوست من وجدلم بجد و من جادلم بجد سب
 که ما نیز ایدست اند در دم منیت خداوندان در هم را رزم منیت محمی بن معاذ گوید
 دنیا دکان شیطان است از دکان او چیزی مدزد و اگر نه در پی تو آید و ترا بگیرد خبر
 پس خیر کم من ترک الدنیا لاخرة ولا الاخرة للدنیا و لکن خیر کم من اخذ من هذه وهذه
 یعنی بهتر شما آن منیت که دنیا را از جهت آخرت دست بدارد و آخرت از دنیا
 دنیا را از جهت آخرت فرگیرد از برای تنیده اسباب آخرت علی بن حسین رضی الله عنهما گوید
 دنیا سب و الاخرة نقطه و نحن بینهما اصفا یعنی دنیا خوابی است بی بیداری
 و آخرت بیداری است به خواب و ما در آن دنیا مانند خوابیم که بنید از نیت

علی بن حسین گوید که این است که در این دنیا
 دنیا را بر سب است

میباید
 سب

فقه گوید دنیا را چون دایه داند و آخرت را چون مادر نمی بیند که طفل بسن غمیزد
 از دایه خو باز کند و مادر پیوندد محمد بن سوره گوید که مثل دنیا و آخرت چون دو کف
 میز است بمقدار آنکه بلی سستی چنان گردد و دیگری سبک شود این اومینه گوید نهاری نهاری
 الناس حتی اذا نذرت لی الدلیل هزنتی الیک المضاجع و اقضی نهاری بالحدیث
 و بالسنی و بمعنی و القم و اللیل جامع حکایت بادشاهی از بنی اسرائیل خانه شب
 در غایت محکم و نهایت خرمی و ترتیب طعامی کرد و خلق را بقباحت خواند
 و فرمود که هر که درین خانه در آید از وی سوال کنید که این خانه چه عیب دارد از آن
 گروه کسی بیاید و در خانه نذیر الاستسدر و پیش کلیم پوش گفتند پیش آن که عاقبت فراب
 خواهند گشت و خداوندش هلاک خواهند بادشاه فرمود شما هیچ خانه را نمی بیند که ازین
 دو عیب خالی باشند گفتند بلی الاخرة خیر و البقی بادشاه چنان سخن بشنید ملک
 بگذاشت و بدو دلبسته پیوست و بجا مشغول گشت بعد از چند وقت ترک
 آن در دلبسته کرد و عزالت گرفت ایشان روی تو اضع بر خاک معذرت نهاد
 که از ما چه جرمه صادر شد که ترک ما رفتی گفت شما را در حکومت دیدم آید و رعایت
 جانب من میکنید و مرا اگر ارامی میدارید من خواهم که بجای روم که مرا نمیشناسند و یکسری پیونم
 که مرا بخدمت فرمایند مجاهد گوید هیچ روز نگذرد الا چون بشنید گوید الحمد لله
 اراخنی من الدنيا و اعلمها پس آن روز بگذرد و روز دیگر در آید همین گوید تا آن شب
 در آید که روزش قیامت باشد نفیل عیاض حمد الله گوید اگر دنیا با نجه در آن سن
 بمن عرض کنند و گویند هر طرف که خواهی در آن بکن که آن ترا صیاح سب و بران
 خوانند که من از آن جهان دوری جویم که بکی از شما از مردار دوری جوید که نباید

دما غش از پوی آن متالم شود با جامه بدان ملوث گردد و هم از و رداست که
 اند که روز قیامت دنیا در آید و می خرامد در زینت و مهیبت و گوید بالفیق
 مرا بزیان کار ترن کسی از زندگان خود غش حق تعالی فرماید که من راضی شستم
 که تو از آن کسی باشی فکونی هبوا و منشورا ابو العتاهیه اصبحتا للند فی مضیق
 حل من دلیل علی الطريق و ا ف ل دنیا تلاعبت بی تلاعب الموج بالفرق
 و علی رضی الله عنه گوید من یحب الدنیا یکن مثل قایض علی الماء خائنه فروج
 الا صایح و مغراید که جامع دنیا چون کسی است که آبرادر یک نگاه داشته
 است و خردار و از فروج اصایح او مجموع رفتند و تنی دست مانده مامون گوید اگر
 صفت دنیا از دنیا برسد خود را و صفت کند الا بشری که ابونواس گفته شعر
 اذا تمعن الدنیا لیست تلک صفت و من عدو فی ثیاب صدیق خبر انس رضی الله
 روایت کند که رسول خدای صلی الله علیه و سلم فرمود روزی که را بر من عرض کردند
 در میان آن جمعه دیدم که همچون آئینه روشن بود و بر روی آن نقطه سیاه بود
 از جریر مل علیه السلام پرسیدم که این نقطه چیست گفت این است آن سب
 که قیامت درین روز خواهد بود و یک الحجن گوید وانی را بیت الدعاء بقی
 بقلبه حالان مختلفا و فاما الذی یبغی فاحلام ناهیه و اما الذی یبغی له فاما نای
 خبر انس رضی الله عنه روایت کند که از رسول خدای صلی الله علیه و سلم پرسیدند از روز
 فرمود یوم السبت یوم مکر و خدعه از برای آنکه فریش در دادر اندوه مکر کردند
 از برای ملال رسول خدای و یوم الاحد یوم غرس و عماره از برای آنکه حق تعالی
 دنیا درین روز از بین و یوم الاثنين یوم سفر و تجاره از برای آنکه شعبان

کرم بسیار بخورد و در اندام مالید و در آن سر که آدمی بی پوستین نبرد نمی تواند کرد او
 برهنه بیرون می آمد متالم نمی نشست و در فارس و دیگر مواضع جمعی بدن عمل متوالی
 کردند و بارها نوح بر اندام می بیند و متالم نمی شود از شیرین بابک گوید اکثر تنهایی
 الدنیا فاما لا تبقی ولا تترکها فان الآخرة لا تنال الا بها خدعه منی ابن اسحاق که در کار دنیا
 اقتضای تعارض دارند روی بکلی دنیا نباشد که از نواب آخرت محروم مانند بکلی دنیا
 ترک نکنند که آخرت را بدینا بدست بتوان آورد محمد بن الحنفیه گویند که کرمیت علیه
 نغمه عانت علیه دنیا هرگز از غرت نفس پشه دنیا در نظر او خوار باشد عربی
 که صد سال از هجرت گذشته بود از اسننه الحمار خوانند بدان معنی که حمار غریب علیه السلام
 صد سال برد و بعد از آن زنده گشت و مروان بن محمد را مروان حمار گفتند از برای
 آنکه دولت مروان بن صد سال بود شخصی در ارگوشی خبر بد و نجات پیر بود ^{لطیفه}
 گفت این حمار پیش از سنه الحمار بوجود آمد بوی که خوازی گوید زب فعلی بعباب
 به وقت فیکون سنه و یخطاؤ فیه وقت فیکون سنه یعنی اعمال فعلی باز منته دارد علی
 و زمانی منحسب و معامل در زمانی دیگر مستقیج بر او مزید از مزید مدد طلبید در ^{عاجی}
 که او را بوی بد گفت امروز چهارشنبه است و حاجات درین روز گذارده نشود
 برادرش گفت بوش علیه السلام درین روز بوجود آمد گفت لاجرم مکانش در
 سکم ماهی با خشنود و لباسش از ورق درخت که و کردند گفت بوش ^{السلام}
 درین روز بوجود آمد گفت نشنیدی که برادران با او چه کردند و چند مدت در
 ماند و چند سال از نظر پدر و در افتاد گفت درین روز با بر اعم علیه السلام و می فرود
 گفت نشنیدی که او را جلونه برهنه در انش انداختند تا حق تعالی او را خلاص ^{کنند}

الحنفیه

درین روز رسول خدا صلی الله علیه و سلم در غزای خندق فرستاد گفت راست
 ولیکن بعد از آن زانفت الالباب و بلغت القلوب الحناجر و عرب روز چهارشنبه
 مشوم دانستند و چهارشنبه آخر ماه اشانم و از ابن عباس رضی الله روایت کرده اند
 آخر اربعاء فی الشهر یوم خمس من شهر و در حقیقت اند شرفاؤک للمکسر قال یوم و در
 اربعاء و لا ندور و خبر غزو بالمدین شهر یوم الاحد و گفته اند به برهنه برید در سفر و یکشنبه
 که تنیزی اوجون تنیزی بشنیر سب اما چون بجا شد رسید تنیزی او مانند لیلته المیلاد
 و در عرب منلی سب از شبی که در آن شب از نوع شقیب چنانکه بر زبان گذرد
 چون زانید و گویند که در آن شب عیسی السلام برآمد و مریم علیها السلام در ولادت
 عیسی از همه زنان شقیب بیشتر کشید از برای آنکه بگوید و بعضی از مفسران گویند که حمل
 و وضع در یک شب بود و در زمان وضع حمل تنها وی کس بود فی الشیر و از ابن عباس رضی
 الله عنهما پرسیدند که چرا در روز مردمان نور و بهجت می باشد زانگفت از برای آنکه
 اول سال اینده سب آخر سال گذشته و درین روز رعایا نیز دملوک میبرند و آن اول
 روز از فروردین ماه سب و عجمیا از انستی کرده اند و ملوک فارس خراج بی نقل از
 و سب قبول نمی کردند و درین روز خراج می بستند و نقلی درین روز معهود سب
 بدین مکتب سب ابام العجوز در آن سر قول سب قول اول آن سب که زنی پیر کاهنه در
 در عرب بود و درین ابام قوم خود را خبر داد که سرمای بخت خواهد آمد چنانچه
 از آن مویشی که در مو است برسد باید که درین ابام مویشی از خانه بیرون نبرد این
 قول کاهنه را اعتبار نکردند و پسندیدند و در آن ابام که آخر زمان سب
 مویشی بجا بردند سرمای بخت باید و زرع و طرع این را بپاک کرد آن قوم

هزار

ان سرار ابرو العجز و خواجه قول دوم آن سب که زنی بود و او را سبب سپرد و در
 کرد و او را بنوهری بدید و در آن حالت می نمود سپهران گفتند اگر می خواهی که ترا بنوهر
 و همیم درین چند روز بچند در سپهران خانه سپهر بر آن زن فرمان برد و سرهای سخت
 و روزی هفت و هشت و نود و سی با سراسی دیگر دارند و اخذ پس این ابام را نسبت بان
 عجز کردند قوم سوم که اصل و نسب آن سب که از ابام العجز گویند یعنی اخراش معویه گویند
 ابو بکر از دنیا بگذشت و دنیا از دست او بگذشت و عمر با و نیا سر و پای بگذشت و برهم
 غالب نگشتند و غفلت از دنیا یافت آنچه یافت و دنیا با او آنچه یافت اما من با دنیا
 هم خواب گشتم و او را چنانچه خواستم از روی بخت و از پشت بروی گردانیدم
 برنس بن حبش بن مابنا لابی علقنا زمان الا بکنا منه ؛ و لا ولی لنا زمان الا بکنا
 یعنی چو دارا بر ز حال بگریم و چون حال بگذشت و تامل آمد بر ما فی حکیم عسی علیه السلام
 گفته عاقل بروج و ریاسکن است زود دنیا بخت است موج دریا است آن را قراگاه
 سازد بر اعمی گفتند چگونه دنیا را با نعم آن بخت بازده گفت بیقین دانستم که مرا باز
 از اینجا بدر می برند و آن نعمت از من بازمی ستانند من خود بر غیبت ترک کردم
 تا در رفتن مرا در دل حسرت نباشد نقل حکیم ای پسر در دنیا چنان در مرو که در آخرت
 زبان کار کردی و ترک کلی سخن که دال مردمانی ای پسر چنانچه بی اعتبار قومی آید
 مرگ نیز بی اعتبار باید و چنانچه بیداری نه با اختیار است بی اعتبار تر از خاک بر آید
 عابدی را گفتند چرا ترک دنیا کردی گفت حساب شمرم را از مافی آن منع فرموده بودند
 دردی از این غیبت ترک کردم عبد الملک بن مروان گفت من در راه رفتم بوجدانم و در راه رفتم از شکر
 غلبه گشتم نیز کم که در راه رفتم و فانی گفتم چون رفتم بگذشت و این در راه رفتم
 ختم کردم و در راه رفتم

پیر

برهنه

اقوال

بکینا
سنگیل

راهی

کوید

اختیار

شیر

باز کردند و فراتر در رفعت
ختم کردم و در راه رفتم

وفات کرد و عبد الله انصاری رحمه الله علیه گوید از آن نه قیامت است که باران بسیار
اما نبات کم باشد و علماء بسیار باشند اما فقهاء اندک شوند و امر بسیار اما استقامت باشد شعر
مقبولون الزمان زمان سوره و هم فسد و افسد الزمان یعنی در کتب رسیده
حادث شده ای و فاسد گردد و رشید بخلافت نشست و امون برائید امیر المومنین علی

کرم الله وجهه گوید و الله لدنیاکم امون علی من عراف خنزیر فی بد مخدوم
فی الشما و الدکوانک و ذکر العرش و الکرسی

الباب
این موصوف گوید که از آسمان اول تا زمین پانصد سال راه است و از آسمان تا آسمانی
پانصد ساله راه است و غلط است که پانصد ساله راه است و یکا کرسی و آسمان هفتم پانصد
ساله راه است و یکا کرسی و آب پانصد ساله راه است و عرض برای ای آب بقدر
حق استاده این عباس و خفاک همین رواست که این گویند که عرض غیر کرسی است
و حسن بصری گوید که عرض و کرسی هر دو یکی است و فضیله حدیثش آن است که بداند
را فرمودند که هر با براد و شام بر این سلام کنند از برای فضیله و کرامت است این
حدیثش را فرموده اند که استغفار از برای است محمد رسول الله صلی الله علیه و سلم کنند چنانکه
حق تعالی میفرماید الدین بجلون العرش و من حوله یسجون بحمد ربهم و یؤمنون به یستغفرون
لذین آمنوا و از برای توبه دادن است محمد صلی الله علیه و سلم از حق تعالی بشت خوانند
و از برای ایا و ازواج و ذریات است دنیا و سعادت کل شی رفته و علما فاغفر للذین
تابوا و استغوا سبک و خفهم عذاب الجحیم دنیا و اظلم جنات عدان النبی و عدتهم و من صلح
من ابائهم و ازواجهم و ذریاتهم انک انت العزيز الهکیم و دعا کنند که حق تعالی
این را نگاه دارد و نعم السیاسة لطیفه عربی نقل کرد در سب و ششم ماه رمضان ماه روزه

قوی صغیف کشند گفت الحمد لله الذی انحل جسمک کما اجمعت لطفی بعضی از
 منجمان گویند موالید انبیاء علیهم السلام در میزان و سنجیده بوده و طالع رسول خدای صلی
 الله علیه و سلم میزان بود حق تعالی وحی کرد و بعضی علیه السلام که در علم باخلاص چون زین
 باش زیر پای ایشان و چون آب روان باش در سخاوت و چون آفتاب و ماه
 باش در رحمت بر خلق چنانچه آفتاب و ماه نور از زیر و فاجر و دینج عنیدارند و نیز
 سفت از همه درین مدار مخاط عیون و مناط شر یا منسلست در چیزی که در
 کس بدان نرسد مردی انگشتان در حلقه مضاعف کرد و از منجمی پرسید که چه در انگشت
 او در علم حوز نگاه کرد بعد از اندیشه نام گفت دو خانم آهن در انگشت نیست
 لطیفه آفتاب به سیمین در خانه کم شد منجمی بیاوردند تا احتیاط کند که کمال او بکمال می افتد
 منجم بعد از فکر تمام گفت آفتاب را حوز دزدید است چند افتادند بعد از آن
 گفت مجلس درین خانه هست که او را فقه نامست گفت بلی گفت فقه
 اخذت الفقه و معجبا بود منجمی را برادر کرد و بلی گفت در طالع خود این دیده بودی
 گفت مرا فقهی نمی نمودند استم که بدین وضع یا عربی را گفتند که ستاره می شناسی
 گفت کسی باشد که جو سفت خانه خود شناسد دیگری را گفتند ستاره می شناسی
 گفت سنجایند چون شناسم نبرانی را که همه شب بر حال ما گذرانند انگشت من
 حرم باد شاهی گم شد نیز در الو المعشر منجم آمدند و سوال کردند گفت او در کتاب خوف
 نگاه کرد و تا مل بسیار کرد بعد از آن گفت انگشت من حق تعالی فرا گرفته است
 ایشان از سخن او معجب ماندند چون طلب کردند در اندرون مصحف یافتند حکایات
 در نبی اسرائیل عادت آن بود که چون سنج سال طالع با خد ص کردی ابر باره الهی

بر سر پادشاه خدیو دردی بسی سزا داشت کرد که ابر بر سر او سپید آمد و او گفت
 مگر طاعت تو او دهنده گناه است که نتیجه آن بتو عاید نمیکرد و گفت که آنچه بر من کردی
 مدت گناهی بر من رفته باشد گفت هرگز بوده که نظر آسمان کرده و نظر خلق آن
 و زینب آن نبود که بگفته بلی گفت گناه تو اینست و از اینجا است که طاعت
 در محل قبول نمیشود که فکر سینه خیزین عبادت سبعین و سیصد شیخی از عرب باقی
 در شب راه بیابان میرود و شیخ بر قبیله گفت این ستاره جدیدی است و بی بدین ستاره
 و میرو تا راه کمی رفیقش نظر در ستاره داشت و در احوال میراند ناگاه خواب رفت و راهم
 شیخ گفت چرا از راه بگشتی مگر نگاه ستاره نکردی جدیدی با جدای در مختلط و او را باز نشنیدم
 در سبب المعور اختلاف کرده اند و معناد بعضی گویند آن خانه که آدم علیه السلام بنا کرد از
 سبب المعور خوانند و در ایام طوفان از آسمان میروند و هر روز از نو به مقدار هزار (هزار) ملک
 میران آن طواف میکنند که نافیاست تو بایست نزد و این عباس حسن بهر جا
 گویند که کعبه را سبب المعور می خوانند بدان معنی که هرگز از طواف خالی نیست و در
 بطائفان محروس گویند سبب المعور در آسمان بنا است و گویند در آسمان چهارم
 و گویند در آسمان هفتم است و دردی پیش این عباس آمد و گفت زن خود را بعد از
 آسمان طلاق داده ام نه احققه جزا کافی است و آن ستاره که موجب است بهر جا
 بگذریشکل مثلث و آنرا انانی خوانند علی رضی الله عنه خواست که یکبار خواجه
 رود و منجمی گفت روز نیک نیست فرمود بر شما باد که نجوم کار نکند الا آن که در سینه
 در راه بیابان و میگردانید نجوم منتهی می شود بکمانت نجوم چون کاهن و کاهن چون سحر
 و سحر کافست و کافزد و دروغ برودید نام خدای بر نهند و فرصت بانشند

نیفتا

فتح

بنا کردن

علمی بالکسوف و الخسوف گویند حکمت در خسوف و کسوف آن که حق تعالی بوجهی از
 از وضع خود تغییر می فرماید تا دلالت کند بر وجود مکیفر و مبطل آن و دیگر آنکه بعضی از
 کفار نیز بنی رومی پرسند بسبب خیا و اوحی تعالی نور از ایشان باز می ستانند تا
 خدایی بداند که الله نور السموات و الارض یعنی اگر این ستارگان متنی میبود
 بودند یا نه عاقلان ندیده که نور از ایشان باز ستانند و نقصان ایشان باز دید
 که ناقص الوجود معبودی را ایشان بد و بعد بن جمع گویند که مگر ما را دیدیم که مسدود می
 از منجمی می پرسید و او محرز بود از آنکه جواب در بعد نباید که نسبت نجوم با و کنند
 مگر گفت شنیدم از ابن عباس که گفت علمی است که عاجزان مردم از دانستن آن
 و من در دست می دارم آنرا دانستی و هم از دور و اینست که گفت نجوم علمی از
 علمای نبوت است و بنی گفت حسنه علی رضی الله عنه گوید که حضرت که مرد سفر کنند
 بالکعبه نیند و در او افرامه با دردن زما که قمر در مغرب باشد سلمان نبی اسرائیل علم نجوم
 و علم طب بنیاد شدندی و کسی نمی آموختند خاصه فرزندان را با محبت امر و ملوک
 رخصت نکنند عرب گوید اذا طلع سبل طاب اللیل و خدی اللیل و متع
 القیل و للفقیل الویل و رفع لیل و وضع لیل و اذا طلع سعد السعور ذاب کل محمور
 و اخضر کل محمور و انظر کل معر و یعنی از حیوانات آنچه سینه باشد که گفتند که بحیر و اذا
 طلع الحوت خرج الناس من البیوت و البر و بیوت زن العابدین رضی الله عنهم سگاه
 که آب و قنوبیا و ردندی دست در آب بناد می جویند در آن ساروی و تغذیه را فری
 آن کردی و بدان مغول کنی تا وقت صبح که چون مؤذن بانگ صبح بگفتی از آن حال
 باز آمدی و وضو ساقی خبر ابر المؤمنین علی رضی الله عنه روایت کند که رسول خدا

علی علیه وسلم روی با سماء کردی و گفتی نیارک خالقها و واضعها و محمد حاکمها
 خرفاده روایت کند که رسول خدای علی علیه وسلم چون طلال را بدیدی گفتی به
 طلال خیر و رشد الحمد للذی ذهب بشیرکذا و جاء بشیرکذا انبی نام آن ماه
 بر روی که رفت و آنکه آمد فصحا و چون اقباب طالع کشتی گفتندی سبحان من
 و دورک و نورک و آن شاو کورک فی الدیوان المنظوم و معنی آنکه محبت
 و دولت از خدا باید خواست نه از ستاره شعر و اطلب من اللذ السعاده
 فی الذی تر حو حبل الکواکب السعوراء ان الکواکب فوق عجزک عجزها
 فمن ابن تمنع غیر من جود و ایه خبر ابو برده رضی الله روایت کند که بیرون آمد
 رسول خدای علی علیه وسلم و صحابه در ذات حق تعالی و صفات او فکر میکردند
 فرمود تفکرو انی الخلق و لا تفکرو انی الخالق فانه لا یحیط به الفکر فکر در آن کنند که لا
 بروردگار عالم سمان را سفت طلقه فرید و زمین را سفت طبقه و سماء را زمین
 با فصد سله راه گردانید و سطری بر آسمانی با فصد سله راه از هر دو در آسمان
 منغمم در بای از دید که عمق آن با فصد سله راه سب و ملکی در آن دریا آفرید که
 آن دریا و عین ثا کعب او پیش منبت خیر روایت کرده آنکه رسول خدای
 علی علیه وسلم چون سحرگاه خواستی که وضو سازد و نذر کثافتها و آسما کردی و گفتی
 سبحانک جمیع العیون و غارت النجوم دانست حی القیوم لا یولی شیء شک لیل
 ساج و لا سماء ذات ابراج و لا الدرع ذات مهار و لا بحر المحی و لا ظلمات
 بعضها فوق بعض یویج اللیل فی النار و یویج النار فی اللیل اللهم فاعنا و ارحمت
 اللیل فی النار و النار فی اللیل فاولیج علی و علی اهل بیتی ارحمتهم لا تقطعها عنی

و لا علم و روايت کرده اند که عرض از سر جز می لرزد از گفتن لا اله الا الله
و وفات کردن مؤمن متقی و از تکاب کبر و روايت کرده اند که آن روز
که ابراهیم پسر رسول خدای علی علیه وسلم وفات کرد اقباب گرفته شد مردمان
می گفتند که بسبب موت ابراهیم اقباب گرفته شد رسول خدای علی علیه وسلم
فرمود بدستی که اقباب و ماه دواست اند از آیت های خدا تعالی بموت و خوف
کسی گرفته نشود هرگاه که اقباب و ماه بگیرد پناه بنماز و دعا برید تا نشود خوف
معه به معلم فرزندان را گفت این را عسیت و ان س و نجوم بیا منزه که اهل
نیز از این سر علم نازیر سب و گویند که اکاسره هرگاه که خواستندی که این را
فرزندی بپیدا کند منجم را حاضر کردند و ملک در حرم رفتی و خلوت حقی باطلوب
حوز در آن حس که نطفه در رحم پوسنی خادم چوبی بر پشت زدی منجم چون او از
طشت لبندی اسطلاب برداشتی و طالع وقت احتیاط کردی و بر جای
ثبت کردی و طالع مولود از آن گرفتی خبر ابوهریره رضی الله عنه روايت کند
که رسول خدای علی علیه وسلم فرمود چون کسی درس به نشنید یا اقباب به بعضی
امضاء او افتد باید که بر خیزد یعنی آن بد که مردمان را بعضی اندام در اقباب باشد
و بعضی درس به باید که همه در اقباب باشد یا همه درس به حکمت و درین سبب

الباب الثالث فی السحاب والمطر والنجم

و الزعد و البرق و ما یصل به خبر عائشه رضی الله عنه روايت کند که اهل مدینه نیز در رسول
خدای علی علیه وسلم آمدند و شکایت کردند که باران نمی آید رسول خدای علی علیه وسلم
در آن وقت که اقباب بیک نوزه ظاهر گشت معجلی رفت و بمنبر برآمد و خطبه خواند

و گفت نکاست از قحط میکنند و باران که بوفت نیامد و پروردگار فرمود اللهم
 انقضي دخن الفقر و انزل علينا الغيث واجعل ما انزلت لنا قوة و بلاغا لي
 پس باران ابر بیداشت و در مدغزید و برق از آن بدخشید و باران باریدن گرفت
 و نوز بمسوحی نماند بودند که سیل رودان گشت و مردمان نجاشی که غنیمتند رسول خدا را
 علی بن ابی طالب و سلم چون آن صورت مشاهده کردند غنیمتند چنانچه نواختند بیداشت گفت
 استبدان الله علی کل شیء قدیر دانی عبد الله و محله خبر انس رضی الله عنه روایت کند
 که ما بار رسول خدا را علی بن ابی طالب و سلم بودیم و باران در گرفت و رسول خدا را
 علیه و سلم جامه از تن خود برداشت تا باران بر اندام مبارکش بارید و انقیام جابج
 کردی لانه حدیث عبد بن عباس رضی الله عنهما روایت کند که رسول خدا
 علی بن ابی طالب و سلم فرمود آب باران بآب بنفشه آمیخته اند هرگاه که بنشیند انیزش دارد
 برکت در عالم بیشتر باشد اگر چه باران کم می آید و چون انیزش کم می باشد برکت کم تر می باشد
 و اگر چه باران بیشتر می آید عمار روایت کند که فرمود مثل است من مثل باران است
 هم در اصل آن فرست و هم در آخر آن مزارع آن گویند مطر الربیع ما و کله یعنی همه سودمند
 و سبب آن است که آب حیوة همه فرست و باران بهار زمین مرده را زنده می گرداند
 و مع نقطه از آن ضایع نمی ماند بخندف باران زشت صاحب عباد که بزرگ و هزار باره
 و افضل ضحی گوید و در مذمت بی و نابان سحابة الصیف اثبت من فوکه و الحفظ الحظ
 فی الآ و طبعی من صدک و فهمو گفته در وصف برف فلما استأد صاهرت الارض
 و کان الغشامین کافور باران صر شلی است و زناضی که به نسبت بعضی بضمیر یا معنی باران
 در جمیع بلاد و دندست الا در شهر مصر که زیبا کار است و صر باران کند که باران در بار

ابن بار در فرمته الد المجلد کله عذاب لهم و فهم ابو الفتح السبی گوید که شعر
 لا ترجع و خالفاً نفعه؛ فالغیت لا یخلو من الغیت حجت در عدم زیارت
 بابن المعترشت کنت علی العبر الی الدیر فانقطع شریک النعام فقتضی عن الامام
 او در جوابش ثلث فانتی السور و رب لم یقنی بکلامک و تسلیم فی هذا المعنی ایراد
 برد الکونین؛ زیارت فی الوصل و الطین؛ لا تعلج التسلیم یوم الندی؛ الا لامحاً
 البرادین رابعه قیثبه گوید شنیدم او از مؤذن الا که اندیشه کردم از نادیده روز
 قیامت و نگاه در برت نکردم الا که یاد نکردم نظایر محف و در ملخ و انبوهی الا
 نگاه نکردم الا که حشر خلائی از قبور باد کردم در نا مسطور است که برف بیکان
 سخنیر ری افتاد و مجموع سخنیراد و غلاف گداخته شد و در غلاف نغیلن پیدا
 و در هم در کیسه بکذاخت و کیسه بحال خود بود خیر ابو هریرج رضی الله روایت کند
 که حق تعالی باران زمین بر اتوب علیه السلام بارانید و اتوب با وجود تو نگرانی آنرا بر
 می جید و در کنار می نهاد باری تعالی بدو وحی کرد یا ابوب الم غنک قال بلی
 یا رب و لا فنی لی من فغلك تعطفه قومی بدعای باران بر فتنند و اطفال
 بسیار با خود می بردند مدنی از ابن سوال کرد که این طفل را کیجا می بردید گفتند
 این ابد اجابت داریم که طفل را بی گناه اند گفت اگر دعا و این قبول بودی یک
 مسلم در عالم نبود یا تهدید مالک بن دینار را گفتند یا ابایحیی دعا کن تا خضی
 ما را باران دهد که باران بر ما نمی بارد و دیر کشید گفت بخدای تو گفت که سنگ باران
 بر شما دیر کشید و نمی بارد و خود بالمد من غصبه الباء
 فی الراجح و النسیم و الوادیر و الفل مطرف گوید اگر باد از مرد ما باز دارند چاه اسما و بن

ص
 تعیر

مشتق کرد و بادها را موصوفت با اعتدال و نزوح و طیب نفس از برای آنکه از باد
 شمال متخفف است و از هر جنوب مرتفع غسان مبار چون حاکم رفته گشت
 رنجور شد و معج و دانمید گرفت ابو عباده طیب هوا و انجا ترا نمی سازد و از
 رنجور گشته فرمود نا ابناء چند خوشبوی بعباده بردند و از هوای عباده پر کردند
 و بیاوردند و بتدریج باد از آن بیرون میکردند و او استنق این هوا میکرد
 مانند زمانی صحت یافت ابو حنیفه و بنوری گوید که بعضی از بادها بیشتر می وزد
 عرب مثل گوید جنوب شمال گفت که مرا بر تو فضیلت است که من شب بیشتر می وزم
 و تو کمتر می وزی شمال گفت که نیز کان شب بیرون روند و از آن بروز مثل
 زنند و در گرامی سخت خردنید قلب العقب و میزیب دماغ القتب علی رضی الله
 گوید اول ابرق بقرق و آخره پورق از قلندر سوال کردند که سرایمانی آید و چه کار کردی
 سر کرده از جامه گفت ما را بر هتلی جامه است گفتند اندام تو چگونه عمل سر دارد
 گفت بدن من چون رویهای شاخو پذیرنده ابو العنبا نیز بارت عبدالرحمن
 بن خافان آمد در روزی که سرانجامت سرد بود گفت چگونه با سر ما گفت
 یا بی نفاذ ک این اجده یعنی کز ن خلمت تو نمیکند از ده اگر سر ما من رسد
 و بعد از او بادی سخت بر خاست خلایق گفتند قیامت بر خاست رید و گفت
 گفت این قیامت است بیا نشنا که پیش از خروج و دانه الارض و مهدی
 بر خاسته قدمش مبارک با حسن طوسی گوید آمد زمستان و سر ما سخت و من
 مالک نسیم الادوسه شد از عربیت و جامه که اگر باد شمال بوزد از دوش من
 بیرون توکل را غزنه بود و از آن سبت مال الشمال میگفتند هر گاه که باد شمال بوزد

باد بوزد کمتر می وزد شمال کمتر
 از جنوب می وزد و گاه باشد
 که بیشتر وزد

هزار درهم از آن بعد که دادی ابو سکره هاشمی را گفتند مرا و سخت آمد از پوشش
 چه داری گفت جامه از برهنگی پوشیده ام و نیم تنه از زر زین بر بالای آن ام
 انی ارجو ان موت الریح فاقعد الیوم و دستریج جاعله کوی یسین اب سبیش
 نه مجور سراسن که بسیار شهاب سومی باشد که آب منجمد نمی شود و شهاب هست که سراسن
 کمتر سب و آب منجمد می شود و گفت شنیدم از مخبری صادق القول که در کوهی که
 هواد آن معتدل بود و مقیمان الهی اقیاج بیوین پو شنیدند انداختند آب
 در ظروف البینه منجمد می شد از آنجا معلوم میگردد که سبب انجماد آب نه سراسن
 اسباب دیگر هست از اختلاف جواهر و مقدار آن و غیره و میگویند که در بادیه دیدیم
 که آب چنان سرد می شد که مجال استعمال آن محال بود و قطعا منجمد نمی شد و آب همچون
 که مقدار یک گز و بیشتر رسیده بود و خود را آن است می توانست خست و خورد
 آن دشوار بود عربی گوید الشیاء ذکر والعقب اثنی از برای آنکه سرمان بی
 دارد و تا سبتان با وجود حرارت نرم تر و آن نرم میگذرد و عرب عجم را
 سندی و فونی باشند ذکر خوانند گویند و اعیانه مذکور ابو الفتح سبیش گویند معنی
 آنکه باد که راحت روح بنی آدم است و کس را از آن استغنائیست بقیعت
 و بی مقدار است و لعل و جواهر که اکثر خلق از آن مستغنی اند باقیمت و قدر است
 قطعه سیمان من خض الفلتر نغرة فیو الناس مستغنون عن اجناسیه و اذال
 انغاس العوا و لایه نفس فتنقروا الی انغاسیه عرب سراسن و ربع را بر دالود
 گویند و سراسن را بر دالود و مثل زنند که آن بر دالود ربع مونی و بر دالود
 مونی این خلا گویند در شدت سراسن و سراسن را از آمدن امتدادها انقضی

بَرَمَكْ اَيُّوَلْ وَاَنْتَ مُقِيمٌ فَعَيْتَ مَشَاوُ وَاَنْفَكْ سَايِلْ : وَوَجْهَكْ
 مَشَوْدَ الْبِيَاضِ يَمِيمٌ : بِلَاوْ اِذَا مَا الْقَيْفُ اَقْبَلُ جَنَّةٌ : وَلَكِنَّمَا عِنْدَ الشَّأَوِ
 حَجِيمٌ : فَصَحَاوُ عَوْبِ دَرَسَتْ سِرَاكُفَتُ لَنْدُ بَرُوْ بَحُوْلُ بَيْنِ الْكَلْبِ وَهَرِيْرَ
 وَاللَّسْدِ وَرِيْرَ وَالطِّيْرَ صَفِيْرَ وَالْمَاوِ حَرِيْرَ حَبُوْنِ مَسْنِيْنِ عُوْدُ رَا بَاكَرَا
 اَزْ خَلْدَفَتْ مَعْرُوْلُ كَرْدُ لَقَنْتَدْ جَانِيْ اَقْبَارِ كِيْ كَهْ مَقَامِ سَارِيْ بَعْرَهْ رَا اَقْبَارُ كَرْدُ لَقَنْتَدْ
 اِنْجَا كَرْمَاوْ سَمَحَتْ بَا نَدُ لَقَنْتْ اَنُورُوْ نَهَا اَحْرَمِنْ فَعَدُ الْخَلْدَفَهْ مَعْنِيْ بَا رَاوِيْ اَزْ
 بِلَاوْ كَرْمِيْرُ كَرْمِ نَرْسَبْ حَرِيْرَا لَقَنْتَدْ جَرَادُ رَزْمَنَانِ كَا زَنْكِيْ كَزَارِيْ لَقَنْتْ لَشَكْرُ
 سِرْمَا غَلِيْبَهْ كَرْدَهْ وَبَحَالِ حَرَكْتِ مَحَاسِنِ وَصَلُوْهُ خَوْفِ رَا اَدَاسَبْ وَبِرَاقِيْ قِيَامِ
 مَعْنُوْنِ مَعْرُوْدُ وَدَرِيْنِ مَعْنِيْ لَقَنْتْ قَطْمُوْرَا نِ بَلِكْسَنِيْ رِيْ قَصِيْعَا وَرِيْطَنَهْ اَصْلِيْ عَبْدَهْ
 اِلَا اَخْرَا لَهْرَهْ : وَاَلَّذِيْنَ اَلَا تَعْبَا اَعْبَاوَهْ : مُخَرَّقَهْ هَالِيْ عَلِيْ الْبَزْدِيْنِ صَبْرَهْ حَكْمَتْ
 كُوْنِيْدَهْ حَرْجِيْدَهْ كَهْ حَايِلِ ثَمِيْنِ تَرْسَا يَهْ اَوْ مَشِيْرُوْ سَا يَهْ تَرْوَا زِيْنِ سَبَبْ كَهْ سَا يَهْ كَوَهْ
 خَنْكِ تَرْوَسَا يَهْ تَرْسَبْ وَدَرَسَتْ سِرْمَا حَا وَبِرَانِ مَعْظُوْمُ كُوْنِيْدَهْ قَطْمُوْرُ
 شَتَاوْ يَقْلَعُ الْاَسْدَانِ مَنَهْ : وَبِرُوْ يَعْبَلُ الْوَلَدَانِ شَيْبَا : وَاَزْخُلُ بَرِيْقِيْ الْاَفْلَاقِ
 فَمَا مَعْنِيْ بِيَاوْ دَرِيْبَا : وَاَمِنْ مَعْنِيْ لَقَنْتَدْ : فَعَلْمُ اَقْبَلَتْ بَا يَوْمِ سِرْمَا خَرُوْ
 نَقْعَلُ بِالْاَوْجَمِ فَعَلُ الْمَبْرُوْرَهْ : اَهْلُ فِيْ الْبَسِيْتِ كَمَثَلِ الْبَعِيْدَهْ مَنْقَبُضُ نَحْتِ الْكُفْرِ
 اَلَا سُوْرَهْ لَوْ قَبِلُ بِيْ اَنْتَ اَمِيْرُ الْبَلَدَهْ : فَمَا بِيْ لِلْبَيْعَةِ لَعَا تَعْقِدَهْ لَكَنْتْ كَالْاَفْلَاقِ
 لَمْ اَخْرَجْ بَدِيْ : خَرَابِيْنِ عِبَاسِ رَضِيْ الْكِنْدُ رَوَا سَبْ كَنْدُ رَسُوْلُ خُدَايْ صَلَوَاتُ الْعَلَمِيْنَ
 فَرُوْدُ مَلَكُ كَلَشْ دَمِيْ بُوْنَدُ بَرْدَنْشِ زَمَنَانِ جَبَتْ حَسْبُ بَرَجَالِ دُرُوْدِيْنِ
 خَرَابِيْنِ رَوَا سَبْ كَنْدُ كَهْ فَرُوْدَهْ : اسْتَعِيْنُوْ اَعْلِيْ قِيَامِ اللَّيْلِ تَعَا لَمْتَهْ النَّاوُورِ اسْتَعِيْنُوْ

غرضش از آنست که از
 شدت سرما بجمیع اودانها
 بسته است ۱۲

علی صیام انما رَسَجُورَ اللَّیْلِ؛ وَاسْتَغْفِرُوا عَلِیَّ حَرَّ الصَّیْفِ بِالْحِجَامَةِ؛ وَاسْتَغْفِرُوا عَلِیَّ
 بِرَدِّ الشَّتَاءِ كُلِّ التَّمْرِ وَالتَّزْبِیْبِ؛ یحیی بن زکی الشَّامَةُ المعِطِی گوید در شدت
 سرما بر عَظَمِی بنِ جَاوِ الشَّتَاءِ و پس عَظَمِی در عَظَمِی بمثل لَکَ قَدِیَابِ الْمَسْلَمِ؛
 پس العلوی خرد زها و فِراوِها؛ و کاشنی بَعَثُوا لَعْبَتِهِ مَحْرَمِ؛ بَصِیوَن بنِ عَیْنِ
 گوید وضو و مؤمن در زمستان در مقابل جبل ساه طاعت رهبان است و درین
 معنی گفته اند بیت درین جمله نفییم که زاهد حله دارد نماز صحیح کند چاشنکه زیر وضو
 محمد بن عبد الغزیز گوید البرد عدد و کلدن عِیسی علیه السلام در ناسیان کرم خیمه
 زنی پیر رسید خواست که در بیرون خیمه لحظه در سایه بیاید زن از خیمه
 او از داد که چه کسی در سایه خیمه مانسته بر خیز ای بنده خدای عیسی علیه السلام چرا
 و گفت ای زن تو مرا ازین سایه برداشتی آنکس مرا برداشت که بخوابد که از
 دنیا آب آینه من رسد علی رضی الله عنه در شدت سرما بازاری و درانی یافت
 کردی و تر د فرمودی و در ناسیان جاها پشمینه پر شدی و از ان منالم تنی
 ازین معنی از سوال کردند گفت رسول خدای صلی الله علیه وسلم در روز خبر که علم بر
 من داد بر من دعا کرد و گفت اللهم انقذ الحود و البرد و از برکت دعا رسول خدای
 صلی الله علیه وسلم از سرما و کرامت منمیکردم و در د چشم در شتم و آب و ها در چشم
 من انداخت و دیگر مرا در چشم نکرد محمد بن الحنفیه رضی الله عنه روایت کند که هر
 ابر طاهر گشتی و باد سخت و زیدی رسول خدای صلی الله علیه وسلم بر خاستی و نشستی و
 تغییر ی در حال آن حضرت پیدا گشتی و دعا کردی اللهم ان کان کلب الیوم سقط
 علی احد من خلقک یعتنا نذ یبالی فلا تمکننا فی الهالکین و ان کنتم یعتنا نذ

معنی در وقت جنگ امام
 در صیبر با او
 ایضا همان روز شفا یافت
 و بعد از آن از او باز نماند

فبارک لنا فیما چون فطره باران باریدی بکفایتی رت لک الحمد ذهب السخط
 ونزلت الرحمه زمان خدای مهربان در بنداد باد می سخت باید جانچه دیوان
 و در خنار بندار حشت مهربان بعباده خانه رفت و سجده افتاد و گفت اللهم احفظ
 بلادنا منک ولا تشکک بنا اعداؤنا من الایم و ان کننت بارب اخذت
 العاقبه بیدینی فبهنه ناصیتی بیدیک بالنعوم الرحمن چون بامداد کرد هزار هزار درم
 بعد از آمد و مدینه از او کرد و کار سازی صدمه کرد و هیچ فرستاد و همی در
 سرا و سخت مردی را دید که در ازاری و رادی میخیزد گفت من انش
 یاقوت و رفت انا این و ابو حیدر بن فتنی حبیبی ابو سعید خدری رضی الله عنه رواه
 کند که رسول خدای صلی الله علیه وسلم گفت چون مرا و سران شدت باشد و یکی بگوید
 لا اله الا الله ما استخرجت هذا اليوم اللهم اجرنی من جهنم باری تعالی فرماید
 ای دوزخ من از زندگان من رشکاری از تو طلبید خواه باش که من او را از
 دوزخ نجات دهم و از رسول خدای صلی الله علیه وسلم پرسیدند از زهریر دوزخ و دوزخ
 خانه است در دوزخ که چون کافر را و اندازند از شدت سرما اندام او پاره
 باره خود الباء فی النار و احوالها و احوالها و ذکرها
 جهنم و احوالها خبر رسول خدای صلی الله علیه وسلم از جبرئیل پرسید چه سبب است که میکانیک
 خندان نمی بینم گفت از آن مدت که دوزخ را فریدند و بان او نهند و در
 آن حضرت او از بی سخت شنید از جبرئیل علیه السلام سوال کرد که این عالمی بر روی
 دامن بقدرت رسید ما و س کوید که چون انش را بیا فریدند و لهای ملائکه و العز
 امد از هول آن چون او می را بیا فریدند آرام گرفتند سحان الله ازین غفلت که

شبهه

نشد

رابطه

۲
 او از سبب گفتند
 که از سبب دوزخ انداختند
 و هفتاد سال است
 می رود و این زمان
 بقدر آن رسید

ملائکه

مدد کند معصوم و لا یعصون الا امرهم و یفعلون ما یؤمرون از دوزخ نرسانند
 و نبی آدم کناه گار و پریشانی روزگار از عذاب آن ایمن الهی بنهنگام نومته ^{فصل} القاب
 یعلی بن امیه روایت کند از امیر المومنین ع مریم علی السلام که چون مؤمن بر وعده
 حق تعالی که فرموده و این منکم الا و ارد: ها کما ان علی ربکم تنما مقضیا بر دوزخ
 بگذرد و دوزخ به فریاد آید که خیر یا مؤمن فقد اطفاء نورک لعلی و خوش و سبیل
 چون نسبت آتش می بنید مجموع تحیر آن می شوند و این است را احاطه غیب بیدار می شود و قطعاً
 نبرد یک نمی آید و طفلان حوز و همچنین نگران و دشمنی می شوند و اگر دوزخ نسبت از
 همه بسیار کند چون و دشمنی در میان است همه خاموش گردند حکایت مردی
 کران جان معاشر لطیفی گفت و از یاد او تا شام ننگیده روح آن مسکین میکرد چون
 شب درآمد و تاریک شد منقبص مع غمی و جزانی بنظر نیامد و در میان گفت چرا روشنی
 مجلس نمی آوری گفت حق تعالی فرماید و اذا اظلم علیکم قاموا این تلمت بشنید و فرست
 و کار از رفت فی وصف السراج و حسینه فی راسها و زده فی تسبیح فی بحر قطیر طهره الهی
 اذا انشأت فالعمی حافره و این دنت بآن طریقی الهی گویند در بلاد تعلیه
 و مومنانیه کوهاست که در آن کوها چشمهاست که آتش نشاند و اگر کسی شعله از
 آتش بجائی میرد آتش از آن افزوده نمی شود و مومن گوید اگر طمعلب در سایه خشک
 کنند و در آتش اندازند سوز و نظام گوید آتش در آفتاب الهی نماید و در سایه
 اشکل عرب وقتی که گویند می خوردند آتش غلیم برافروزند و گویند هر کس که نقص عین کند
 از منافع آتش محروم باد بمضار آن متبلانوار و در تالید عهد گویند الدم الدم و الدم
 الدم و چون کسی بسفر رود خوانند که باز پس نیاید آتش از پی او برافروزند و چون از

از آن بر آید و در دوزخ آید
 روشن نمی بخشد و کران
 آتش را با بار نمی تواند

محبوبی کردند عبدالرحمن برادرش بیاید و از برای او شفاعت کرد معویه مکتوبی معویه
 بن خدیج نوشت که او را خلاص کن و در بنیان پیغام فرستاد که او را سوزان
 او را در اندون غرقی روئین کردند و سوختند چون ابن خرباشه رضی الله عنیه
 بنایت مخزون و دیگر بریا خورد و درگاه که بریا بیدری حال برادرش یاد آمدی
 و بر پستی چون بن عبداللہ گوید مثل آدمی چون چوبست آنچه بکاری می آید در حاجت
 خود بکاری باید برد و آنچه بکاری نمی آید در انش می باید انداخت ابو سعید خدری گوید
 در تفسیر دعای کالکون یعنی انش در دوزخیان جهان اثر کند که لب بالدی او
 بمیاسر رسد و لب زیر بن ناف ابن عباس رضی الله عنهما گوید اگر قطره از ان رجوم
 که طعام دوزخیان در زمین جلد علی بر مجموع خلافت تلخ گردد و حسن یعنی جمله
 مردمان نمیدانند که انش دوزخ بچه قدر کم و بوزن سب اگر کسی در مشرق
 باشد و دوزخ در مغرب و سرپوش آن دوزخ بردارند مغز سر آنکس از حرات
 بسوزد و اگر قطره از صدید دوزخیان در روی زمین جلد متفلس که بوی آن بشود
 در حال هلاک شود و غوث بالله من غصبه و نعمته خراسان رضی الله و اسب کند
 که رسول خدای صلی الله علیه وسلم فرمود عکس که چراغ در مسجد برافروزد تا روشنی آن چراغ
 در مسجد باشد ملائکه استغفار از بهر آن نیک میکنند حکایت چون خالد بن ولید بارت
 رسول خدای صلی الله علیه وسلم بر پشت تا عزی را خراب کند و آن بتی بود که او را انرا
 می پرسیدند بآره انش از ان موضع محبت و در فخذ خالد افتاد و فخذ او سوخته
 و آن از جملها رسد نه آن تنگده بود چون ناز ان شکست و بیامد رسول خدای صلی الله
 علیه وسلم فرمود چون انرا خراب کردی چه دیدی گفت هیچ ندیدم فرمود آنرا

خراب کرده باز گردید و تفحص کرد در حوالی آن بتکده خانه بود زنی سیاه روی کالبدی
 موی پر همدان موضع بدون آمد و دید و پدید خالدا و را بنشیند بزد و بکشت چون فر
 بلان عفت رسید فرمود این زمان عزای خراب گشت و در هند و نشان
 بتکده ها را بجهلها آریسته اند و در هر بتکده چند سحرانی مقیم باشند و با انواع شعبه
 خلقی را می فرسیند تا آن تیان را می پرستند و از جمله سحرهای ایشان است
 که قندیلهای ایشان چون شب در آید بی آتش افزوده کرد و عبدالدین ابوب
 عنبر در روی پنهان بود از مجاز و در وقت وفات ابن بیت گفته و امید
 واری بر حمت قطعه بارت قد حلف الدعاء و اجتهدوا یا ایها النبی ص
 انذار الخلفون علی عیای و یحییهم و ما علمهم تبغیم الغفر غفاره خبر رسول خدا
 علیه السلام و سلم فرمود هرگاه که جرئ علیه السلام برین آمد مخزون و مغمو بود سبب
 برسید گفت تا منافعی بر دوزخ نهادند دل من از غم و غرن خالی گشت
 محمد بن زید بن عمر بن الخطاب رضی الله عنهم روایت کند که چون حاجب یار
 بکه و عبد الدین الزبیر رضی الله عنهما در مسجد در چهار بود متجسس بر کوه ابو قیس
 برافراشت و شک بگویم یار انداز طرف آتش مشت گزفت مجموع
 لشکر زن و در زن گشتند حاجب بانگ بان زد که باید که آتش شمارا نترسانند
 که این برق نامه است بمحمد ناگاه برقی بحسب و چنین از ایشان سوختند و
 بر آگشتند الباسب السادس فی الدرض و الجبال و الحارة و حوالی
 الدرض و المعاوز و الحسف ابن عباس رضی الله عنهما گوید در زمین دو خلقی
 روی ایشان و بدن مانند آدمی و دامن ایشان چون دها کلب و با و گوشت

در پشت

این چون پای و گوشه کا و موی این چون موی گوسفند میشیند و مرکز نافه مانی حق
 نکرده اند و روز این شب است و شب این روز را حجاج خطبه میخواند و در آن
 ذکر کرد که حق تعالی آدم و زیت اواز زمین افزید و معمر و عیسی این شب
 این بخوردند میوه آن و بیاض میدند آب جو بیاض آن و بدریدند بلبها
 آدمیهای آن و بآمدن و شدن آنرا عباد و منور گم دانیدند پس چون حق نداید خواهد
 که این بزار در زیر خاک برد خاک مکانات این کند چنانچه این شارا و خوردند
 او نیز گوشت این بخورد و چنانچه این آب او است میدند او خون این
 بیاض مد و چنانچه این او را به پیل پاره پاره کردند او نیز میدند این حد الله
 زیاده این ابیه گوید مزارع انبیا و درید که مادام که این فرشته باشند شافیه بشید
 از جمع من همه پرسیدند که چرا مردمان در حالت گرانباری نزع حرص تری باشند
 بر او خا غله و اکل آن گفت از برای آنکه این فرزندان خاک کنند چون
 در خاک تخط بیدارند در طبع این حرص پیدا کرد و چون در زمین رخص
 و کثرت بیدارند در طبع این سخاوت و فراخ دستی پیدا کرد و مخفی
 نوی کرد و خاست که بکوه لبنان رود و بلعامت منقول گردد و آن کوهی است
 نجاست بلند باره راه بیلا رفت خسته و ماندن شد گفت و انشائی یک
 بوم اراک کانعم من المنفوش و کوه لبنان را جبل الکام گویند و آن کوهی است
 میان مصر و دمشق و پیوسته است بکوه القاصد و ابدال و او تا در آن
 کوه مقام خسته اند ابو نعیم اصفهانی رحمه الله علیه در حلیه الله و نقل میکند از این
 عمر رضی الله عنهما که رسول خدای علی الله علیه و سلم فرمود خیار امتی فی کل قرن خمسائیه

والله بآل ارمعون و آل بن معجم کم نمی بنوند هرگاه که اردون با نهد یکی دقت
 میکنند از بنی آدم کسی که طاعت با بن نزد یک باشد بر جای اوست اند
 هرگاه که از ابدال یکی و ناه از با نهد شان یکی بر جای این است اند بعد از آن
 از رسول خدای صلی الله علیه و سلم پرسیدند که از اعمال این بن ما خیره قال یقول
 عن فلهیم و یحییون الیه من اساء الیهیم و یثوابون فیما انتم الله عز وجل و هم
 او را سب میکنند از عبد الله مسعود که رسول خدای صلی الله علیه و سلم فرمود ان الله
 عز وجل فی اهل سبعة فیهم محبی و محبت و محیط و منسبت و یدفع البلاء و یبرک
 از عبد الله بن مسعود که چه می دارد فیهم محبی و محبت گفت این از حق است
 خوانند که مطیع بسیار باشند حق تعالی بدعا و این اهل طاعت بسیار گردانند و
 بحقیقت زندگان مطیع اند و بدعا و این بن بسیار آن قدر کنند و بدعا و این
 باران در آسمان آید و زمین رویاند و انواع بلاد بدعا و این بن رفع کرد و خلد
 این سفت تنه اند و این بن را امتنانی خوانند و در همه بر قطب است که عالم ظاهر و باطن
 بدو محو است حسره بنی سلیم از عجایبهای عالم است که زمین این سیاه رنگ
 و سنگین و ساکنان آن همه سیاه اند و هر که چند روز در آن زمین اقامت
 کند سیاه رنگ می شود و اسباب و فتران و کاو گو سفید و وحوش آن
 زمین همه سیاه است جاحظ گوید ترستان بخلاف این افتاد که همه حیوان
 و حیات و انجا سفید رنگ و سنگ بلاد این در غایت سفیدی است و در غایت
 نرمی چنانکه سنگ آسیا از خاکستر و فلیه تهنیب میکنند و همچون سنگ میزد
 از محکم اهل طوس گویند که حق تعالی سنگ بر دست ما نرم گردانید و سنگ

انتم

چنانچه اهن در دست داد و علیه السلام تا از آن دیکها و قد جماعتی را شیم و در انار
 آورده اند که سرور و حق و غضب و و با و مال سلطنت و محنت و فاقه در باره
 با هم می کشند بعد از آن گفتند ما درین جای تنگ ننگیم معلوم است که هر کس بگوید
 و بگویم سرور گفت من همین بروم حق گفت من رفیق توام و با گفت من معیار
 توام مال گفت من براق بروم سلطنت گفت من همراه توام فاقه با زد گفت
 مرا مجال نزد محاسن من هم انجا با کن می بنوم محنت من انس و مجلس توام فصل و الفلذ
 و غلبه نونشاد و گاهی حب و علی و در سر قنداز و می نوشت و در می با سازند و این
 خاص می باشد و توتیا اصلی است و علی علی آنحاس می با سازند و کسبی از غنائص می کشند
 غلبی است در غایت سرخی سبیل و چون گویند سفید میکرد در غایت سفیدی چشم
 بن عمر و چون قندهار را فتح کرد ستونی دید انجا از آهمن بغایت خشم طول آن صد می کرد
 در زمین بود عقدا و گز ظاهر بود از حال آن پرسید گفتند تبع باید و شتر می باران سخر
 کرد و با او از بنا و قارس بسیار بودند چون این شهر را بدیدند گفتند ما اینجا مقام می یابیم
 و از انجا برون نمی رویم شمشیرهای خود را جمع کردند و یکداختند و این ستون از آن
 مجاب گوید اتقوا الغبار فانه سربع التخل یعنی الخروج ابو عبید گوید سزاوارست
 که مرد جهان زید که مثل نظام مصدق خال او کرد و از نظام پرسیدند در حال طفولیت
 که عیب ابلهانه حبیب گفت سربع الکسر یعنی الحجر و است کنند از بعضی از اهل کتاب
 که هر کس که زمینی یا خانه از میراث باور سپد از ان بفرودند آن زمین باید داد و شتاب نگاه
 دعا و بدید و کند شام ضعیفی با برین بخشید بعد از مدتی سوال کرد از حال آن گفت
 دیر است که ندیدام من گفتم اگر نه آن بودی که بخشید باز نمی توانی سست

خبر گفت من

بدان موضع نفی بسیار
 مردار من کانه است
 و علم و علی از راه
 می نبرد

و ستانده آن کالکلب یهودی بنیه سب من این صنعت از تو باز سندی نمی دانی
 که مصلحت را چه از صنعت بکنند از برای آنکه هرگاه که آنرا مهمل بگذارند و از محوری
 و خرابی آن غافل باشند ضایع گردد و خبر در حدیث آمده است که مستوی الارض فانی کنیم
 غرض آن است که از آن فقر و تقدر بنویسد بر آن نشیند و بر آن خستند چه اصل همه
 از زمین است و باز زمین و صنعت همه از زمین قوله تعالی منها خلقناکم و فیها نعیدکم
 و منها نخرجکم ناره اخری و البتة ظهور است که بعضی آب استعمال آن کنند در نیمه و در
 در مضع نبات نباست که سب معاش نبی آدم و سایر حیوان و مغارب این اصل است
 دانه بادی بسیاری نیست حدیثی در حدیثی که فی کل سنه ثلثه حبه انبتت شیخ سنابل
 فی کل سنه ثلثه حبه سنبله فی کل سنه ثلثه حبه سنبله فی کل سنه ثلثه حبه سنبله
 خام مع کاه بر پشت آن نرفته از ربا و زنا و سفک دما و خبر در حدیث است
 اَلتَّائِسُونَ الرِّزْقَ فِی خِیَالِ الْاَرْضِ مَرَادُ زُرْعَتِهَا و پیدا کردن معاون و فلز
 و البتة علم البیاب السباع فی الما و البحار و الا و دیتة و الا و الما و العیون و الا و
 است و بعضی خبر انس رضی الله عنه روایت کند که رسول خدای علیه السلام
 فرمود هر کس که حاجی بکند که جن و انس و وحش و طیر از آن سیراب گردند و
 ثواب آن باشد تا روز قیامت و هم روایت کند از رسول خدای علیه السلام
 که نیست جز آنکه بعد از وفات شخص ثواب باو رسد من علم علما و اعمی و انرا و خبر
 او و بی محدا او و در آن معصفا و ترک و لا اصالا یدعوه او صدقه بخیر
 که بعد از آن شعبی بر خوان قتیبه بن مسلم حافر بود کتاب طلیه قتیبه گفت از آنجا
 کدام خواعی گفت اعزّه مفضل و اهو نه موجود قتیبه گفت آتش دهد

میگویند

بازگشت همه

۴
 الا و بعضی خبر انس رضی الله عنه روایت کند که رسول خدای علیه السلام
 فرمود هر کس که حاجی بکند که جن و انس و وحش و طیر از آن سیراب گردند و
 ثواب آن باشد تا روز قیامت و هم روایت کند از رسول خدای علیه السلام
 که نیست جز آنکه بعد از وفات شخص ثواب باو رسد من علم علما و اعمی و انرا و خبر
 او و بی محدا او و در آن معصفا و ترک و لا اصالا یدعوه او صدقه بخیر
 که بعد از آن شعبی بر خوان قتیبه بن مسلم حافر بود کتاب طلیه قتیبه گفت از آنجا
 کدام خواعی گفت اعزّه مفضل و اهو نه موجود قتیبه گفت آتش دهد

ابو القاسم

گفت آنچه در حالت سیاحت از وجود اندوید اگر در دریا نشستی غرق نشود یعنی علم
اسحاق موصی را اعلام کرد که آب خانه بدست او بود روزی با او گفت ای فتح
جیمی بینی در وضع معاش گفت آن می بینم که درین خانه بدست ترین مردم و گفت
چرا گفت از برای آنکه نوحه روز در پی آبی که مان از برایش می آید ای صبح در پی
آنم که آب می آید و آب از کار و بار مافرا نمی دارند و در روز کاه بکار ما با نمی آیند
و او را زد کرد و عطا داد شرح قاضی گواهی نشستی با مان نبیند گفت این پس بر
خود را در مشک می اندازد و حفظ نفس خود نمیکند و راغم امور مسلمانان نخواهد بود و
منصور و کیوم از بلا و معرزه بی فکرم است و کس را مجال خوض در آن نیست که قرار
نیز بر روی سیال است و بر او بپوشیده اند یک چشمه می آید و سبب یکام است
و در آن نخل سنگهار کار است و درازی آن ده که در ولایت پنج کز علی بنی الدین و در
و تسلیق بومیذ من النعم سلوید که مرادش آب سرد و طبع تر شیرین است بعضی
از زهاد با سوده از قند است و مغز بادام سفید در آن نجیده کرد و به دیه پیش صالح می
آورد صالح دست از آن کشید و داشت گفت نمی ترسی که این نعمت از
طبیعت باشد که حق تعالی می فرماید و عظیم طبیعتکم فی حیوئکم الذبنا زاهد گفت ای
صالح اما ببار و الطیب منه حلیم من خرام هر روز یک بار آب ان می دیک و دیدان
کردی و صد و بیست سال بزیست شصت سال و جاعلیت و شصت سال در اسلام
چون عید ملی رسید هر روز دو بار آب منجور و ناوفاست کرد ما موی گوید در صفت
کوزه سبز و اخضر استاده نجابت لطیف است و بدیند لایم مناجید ها و بنحیر الای
فی ابد اعما که خزیده فی مرط و اخضر رفعت بدالت و فضل قنایا از کتب الدجابر

از نعمت

روایت کنند که حفر بن عاقل بایاران خود نشتی نشست و در دریای حرکت کرد و در
چین سب سفر کرد چون بمیان دریای رسید بایاران گفت مراد دریا فرد گذار بدتا
عوز این دریا معلوم کرد و چند شبانروز در دریای غوطه خورد بعد از آن بالا آمد بر سینه
که چو دیدی گفت چون بسیار درین دریا فرو رستم ملکی برابر من آمد و گفت ایها
الادمی الخطا و الی این گفتم می خواهم که محقق این دریایم که چند است گفت چگونه
بدانی که مردی از زمان او و علیه السلام درین دریا فرو می رود و هنوز زنده آن نرسیده
و آن سید سال است و هب بن منبیه سپ گوید که دریا کی معروف است هفت
سفر است و الشید و الشام و افریقیه و اندلس و اردوم و الصين و الحمیر و النبی
جبل بن البحرین حاجه و صبر الخلق من ادرا که عاجز عبداللہ بن عمر و معمر با گفت من
میدانم آن سال که شمار از شهر معبرون کنند معبر با گفتند دشمن ما را از شهر بیرون کنند گفت
نه و در نیل خشک شده چنانکه در و بقطره آب مانند قلمهای رنگی پیدا شود و سیاح
مالی انجا را بخورند و در انجا چاهها کنند و آب بیرون نیاید خیر نیاید علیه السلام
دو بار چاه زمزم را فرو برد و آب از انجا بر آورد و بکیار در زمان آدم علیه السلام و تا زمان
طوفان نوح بود و بکیار در زمان اسمعیل علیه السلام و غطف ابن سماک گوید کم من داع
الی اللہ فار من اللہ ای باب که که ابی بن درگاهش میخوانند و او ازین در
مگر نیز و کم من قاری للکتاب الی من لی من اباب اللہ خوانندگان قرآن
که از معنی آن عجب بوی میباشم جان بن زریح و کم من بر دله الماء و الحمیم یعنی له
ای باب که آب از بر او سرد می کنند و در دوزخ حمیم از بر او چوشت آن
ابو حاشم محم فی را گفتند از کجای ای بی گفت از تعلیم علمی که آن را موش میگویند

بنی سبأ علیه السلام گفت که فرزند مرا سبأ نام کن که او را کاتب سبأ
 اما سبأ خشتش بنفس خود باید کرد الباء الثانی فی السجود والنبات
 والفقار والریاحین والریاض و ذکر الخنجر خبر ابو سعید خدری رضی الله عنه گوید که چون
 بارشهای بنیت با فی را بیا فرید خشتی از زر خشتی از نقره و از انواع اشجار و انهار
 و از عمار و ثمار و حور و قنور بیا را خطاب کرد با و ده سخن بوی گفت قد اعلی
 المؤمنون باری تعالی فرمود بوی یک منزل الملوك خبر زید بن ارقم گوید مردی
 پرسید از حضرت رستم پناه صلی الله علیه وسلم که یا ابا القاسم تو میگوئی که اهل حبش
 خوردند و است گفت بلی بذات خدای که نفس محمد پیداوست که هر مردی
 خوت صدمه دیدند در خوردن و است میدان گفت آنکس که طعام خورد و او را
 احیان برقع فطره باشد و بنیت طیب نه مکان بنیت گفت فضل الله بن بروق
 دفع نمود و آن حق خوشبو تر از مشک باشد خطابت و او در پیغمبر علیه السلام
 درآمد و غاری از غارهای بیت المقدس و در آنجا فرقیل پیغمبر را با که بیاست
 مشغول بود و پوست بر اندام او خوشید بر و سلام گفت علیک السلام توجیه
 او از سیری میگویم که از این دنیا محظوظ شد گفت منم داود گفت آن داود
 که چندین زرد دارد و چندین نیزک گفت بلی داود دید گفت تو درین
 ستمی چرا سیر میری گفت ای داود نه من در ستمی ام و نه تو در خوشی با بنیت
 ز سیم آنرا گویند بنیت دنیا چهار سب غوطه دشمن و نه ابد و شعیب بوان
 و صد سر قند ابو بکر خوارزمی گوید من هر چهار دیکلم غوطه دشمن بر آن سر وضع
 همچون فضل این سر وضع سب بر وضع دیگر گویا بنیت که در دنیا مظهر شده

عرب گوید بناخضر و ماد خضر حسن یعنی گوید سرسبز چشم را روشن کردند
 و نظر بسبزی کردند و در آب روان گذرستند و نظر در ردی خوب کردند و
 گویند آن دو قسم در قسم ثالث درج سبب و کل العبد فی خوف القری به عربی
 وصف نسبتانی نزه میکرد بدین عبارت منافع نیز و مرامی او نیز فضیلتها بیشتر
 بنمایند حکایت در معینه حلوان و نخل بود که از ثمرهای عالم بود و
 اکاسره نند بودند و در طول صحبت و موافقت و در افتت نخل بیان
 زدندی و مطیع بن اباس در حق او گفته سکینه السعدانی با نخلی حلوان و
 ابلقانی من رب هذا الزمان و اعلما ان علمنا ان غم سوف یلقا
 فتفتقنا و چون مهدی پری میرفت بقصده حلوان رسید و او را حلوان موضع
 خوش آمد و در آنجا فرود آمد و این دو بیت مطیع بر خواندند از ابغال برآورد
 و گویند حوزد که آن غله را از بای در آورد و منور خلیفه بدو نوشت که ای
 فرزند منهار که آن غنم نباشی که مطیع او را در بیت خود یاد کرده پس از
 سزید مبارزان هر دو نفر رسید بدان موقع رسید که حرارت در او افزوده بود
 محتاج گشت بخوردن پیاده آن نخل سرکبی را ببریدند و پیاده او بیرون کردند و آن
 نخل خشک گشت و ریش او نیز عنقریب خشک گشت خبر رسول خدای علیه السلام
 فرمود اگر مرا اعتلای المنجی رضی الله عنه گوید اول دخی که در زمین قرار گرفت
 نخل بود و نخل عمه سناسب از برای آنکه نخل را از بقیت کل آدم افزاید
 و چند چیز در وصفت چنانچه در آدمی اول آنکه او را مغزی در سر هست چنانچه
 آدمی و از اسبیه نخل گویند و مرد دخت که او را سر می برند نشو و نما بیش میکند

الا نخل که اگر او را سر می برند خشک می شود و در نخل نر ماد هست و ناماده را کشتن
 از نخل نر نمی دهند بار نمی آورد و چون رسول خدای صلی الله علیه و سلم بمکه آمد دید که نخل را
 کشتن میدادند فرمود که حق تعالی قادر است که بی آنکه از کشتن دید بار و برگردد و نخل
 نرک کردند آن سال فرمود و بنده تنگ گشت رسول خدای صلی الله علیه و سلم پرسید
 اعلام کردند فرمود آنتم اعلم با مورد نیام بعد از آن کشتن بدید خبر رسول خدای صلی الله
 علیه و سلم فرمود العجوة من الجنة و هي شفا و من السهم معوية غلجی در مکه نیت زد و در آخر
 امارت گفت این نخل نه اد برای آن می باشد که طمع نر آن دارم اما قول امیر
 باد کرم سنو نسیس الفقی یفقی لا یستضاد به و لا یكون له فی الارض آثاره نخل
 بیابان نشینان گویند اذا ظهر البیاض قل السواد و اذا ظهر السواد قل البیاض
 مراد از سواد ثمر است و از بیاض شیر و غار سیاه گویند و اذا ازخرة الا و دینه کشتن نر
 چون رود خانه بسیار آید صوبه بسیار باشد و اذا امشد الريح کشتن نر چون
 باد بسیار آید صوبه بسیار باشد بادش این فرس در ایام رطب حملو بر سر خوان
 نباد و رندی و در ایام خرمن صابون نطلبند کی و در ایام کل را جین بخشد
 پیش نظام کسی وصف نخل میکرد گفت درختی است که بیالاشدن بر آن و نخل
 و نیز بر افتادن از آن مملک و خشنوت ظاهر عقلت نخل بر صرف مامول گفت
 در نفاق چند چیز است صفره در و حمرة ذهب و بیاض قفح و سرخ
 حواس خمس از آن بالغبیست بحشم از بدین اوز و دماغ بوئیدن آن و در
 از حبشیدن آن شیرین خسرو را حالجیت کرد جهت بوی دمان که نبات است
 خور دتا بوی دهانش خوش کرد و بعضی از طوک سببی نر و محبوبه خود فرستاد

دخل

نشمیده

و بد نوشت که سببی بنو فرستادم که سرخی او مانند رنگ روی است و شیرینی
 طعم آن چون دمان است و بوی خوش آن چون بوی خوش است و محبوبی آن
 چون شکل مطبوع است فی معناه تفاحه جاوت الی و امین؛ حکمی لنا وصف
 معانیها؛ ما شمسها طیب و لکنها طینه من کف مهدیه؛ علی بن الجهم از خواهر
 عرب بود حکایت کرد که مجلس متوکل رفتم و پیش سببی دیدم که بدندان زنبک
 که بلی از محبوبه پیش او فرستاده متوکل گفت اگر پیش از آنکه بنشینم در وصف
 این سبب شعری گوئی بهریتی ترا عزا دربارم در بدیده گفتم شعر تفاحه
 خربت بالسنع من فیها؛ اشهد الی من الدنیا و ما فیها؛ جاوت بها طینه من
 غایتیه؛ نفسی من السوء و الدفات تغدیه؛ لو کنت میثا و نادتنی بنعمتها
 ؛ اذن لا سرعت من لودی الیه؛ بنفاؤ فی حمرة غلت بجالینیه؛ کائنات
 قطع من خدمه؛ پس مرا چهار هزار درم انعام فرمود و چهار خلعت
 ابن الدومی گوید در وصف اترج کائنات سحر کلا اترج طاب معاً
 محلاً و نوراً و طاب العود و الورق؛ و در وصف به نقند سفر حلت علی
 نندی النواهد؛ لها عرف ذی فتق و صفره زاعدی؛ خبر گویند رسول خدا را
 علی بن ابی طالب؛ به جعفر ابی طالب داد و گفت ازین میوه بخور که زنت را
 کند و فرزندش که ازین لطف متولد شود خوب صورت باشد و انا را ورده اند که
 هر کس در آن زمان که فرزندش کم صورت می بندد تا در فرزند دهد تا بخورد و
 بدان مداومت نماید فرزندش طبع و خوب صورت و خوش خلق باشد و در سن تمیز
 خوش معاشرت باشد جعفر بن محمد رضی الله عنهما گوید بوی ملائکه بوی گل است و بوی

غزل

قطعه

انبیا یی بیست و بی جوری یی مورد حکام فضل گویند جی بقوی رسیده پنج شفا
 در استین داشت و گفت هر کس که بگوید که در استین من صیبت او را شفا بود هم
 و اگر بگوید که بعد و چند سب من بخشید هم یکی گفت پنج شفا او را استین است گفت
 بخدای سوگند که این غیر توبه والا آنکه ما در او زانیه بوده باشد بشیرین الحوت بدکان
 مویه فروشی بگذشت دید دکان با انواع مویه ها را استه بود گفت مقطوعه ممنوعه
 یعنی بخلاف نیست که لا مقطوعه ولا ممنوعه تا جم گوید در وصف مرغزار و آب
 شعر انظر و الی الارض النظیر فحسب للعین قرۃ فکان خفۃ السماء و نهره فیه الحمرۃ
 و دیگری گوید در وصف زاده و بهار شعر فلم ارشیا کان احسن منظر اء من اللؤلؤ
 و معه و نحو کلمات مرادش ششم سه که بر بر کل خندان افتاده باشد فی النرجس شعر
 غشی حفوظک یا عیون النرجس عجبی افوز بقبله من حوسلی شعر ششادی شنبه
 الراح فتنتنی فلیتم بعضاً بعضاً ثم مرجع ابن سبت در وصف باد میکند
 که شخار ابرم میرسد و معافه میکند و باز از هم جدی شوند و صلی گوید و قدم بهار او
 الی بلبل و هزار شعر نقد لعل الدراج بعد سکونته و وافی کتاب الوردی مقبل
 حکایت روزی انوشیروان سوار بود و در راه هر کلی دید افتاده خواره نازک
 بر خاک مذلت نهاده از روی تواضع فرود آمد و بدست حرمت برد و لب لعظیم
 بوسید و فرمود که هم اینجا نزد من کنیم فی الحال خمیده دند و هفت در الجابعین مشغول صحبت
 نعظیم ان کل ابراعم خواص رحمه الله گوید و ایام کل رنجور می نمود از غبن آن که میگویم
 که درین ایام از غاص و عام انام بوجود آمد مسلمین حکم کاتب در وصف کل گوید
 شعر زایر بیدی انیا نفسه فی کل عام حسن الوجه ذی الزمخ لعل المدام متوکل

قطعه

عظیم کل را

عظیم کل را دوست داشتی و گفتی انا ملک الناس والور و ملک الرباحین و کل
 واحد من اهل البیت و انوشیروان را با کل عظیم العقی بود و او را بر مجموع رباحین ترجیح
 نمادی و خانه خفته بودند از بهر او و آنرا ملک نام نهاده و با انواع نقوش و زیورات
 و باصا جواهر پیراشته و نقیون صورتها نایل منقش کرده و سقف آینه مشکی خسته
 و کل در بام آینه برق میکردند و از سوراخ شبکه بزرگ میرفتند و باد آن می بوی
 و از عرش تا فرش چرخ زمان فرو می آمد چنانچه بغایت در نظر خوش می آمد این
 سکره هاشمی گوید که لوز و عنیدی محل تم بدین منته محل و کل الرباحین چند و چه الا
 الاجل حسن رضی الله گوید که رسول خدا صلی الله علیه و سلم هر دو گفت کل من داد و گفت این
 رباحین خست الا و در حاکم و بیرون شهر کوفه دایم انواع رباحین بودی و
 و شقایق هر من آن بهر این سببه و عرب شقایق را خذ العذر اگونی و همان المنذر
 بر اینجا بگذشت موضع خوش فرم دید در این موی و لقا شقایق نمیدانند صدای فرمود
 که عرس که بکش از شقایق اینجا بکنند دست او را از بدین جدا کنند عرب بدین
 محاسب او را شقایق انما گفتند مهر من الخالد العبد گوید قطعه سقیا لارض
 اذا ماتت بنی عبد الله و باقرع النواقر و کان موسی فی کل شرفه
 علی المبادین از ناب الطواوس و یقار عرب گوید قد خلعت بد المطر از الالوان
 و اذا ع لسان السیم اسرار الازهار و مطوی در وصف بید گوید قطعه او کانری
 نور الخلف کانه لایب اللعین نور و فاق ابدی سنان و لک نشرها و یسعی
 بفار المسک فی الافاق مثل کان نور الخلف الف سنو و بد خدا عرب
 گوید عمل فی الخلف کانه شجر الخلد یریک نظارة المنظر ثم لا یجیب شیان من الشمر

حکایت سرو ازاد در قریه کشن از رشتان سبت سروی بود از سروهای آراو
 که کشتاسب آنرا نیک بود و در طول و عرض و حسن قامت نظیر نداشت
 و از مجامیهای زمین و زمان بود و سایه او چند فرسنگ بود و از مفاخر اهل خراسان
 بود اتفاقاً در روز متوکل کسی وصف آن سرو با قضا العاتیه کرد و در خاطر او آمد که آنرا
 بعین البقین مشاهده کند و نهفت او بدان مقام متغیر بود و بظاهر بن سبت
 نشست که آن سرو را از پای در آور و قدری منقطع کن و آنرا با جمیع اضلاع
 درند گرفته بر شتران بار کن و بدرگاه فرست تا اینجام پیوندند و در زمین محکم کنند
 و اطول و عرض و برآهیت آن تفریح کنیم چون این خبر بظاهر رسید فکر این حکایت
 گشت و خوف کرد که حرکت ثعال را بداند شفیعی چند بر آن گفت که این را
 از خاطر متوکل بیدار بریند باری شفاعت شافعاً سرو را سودمند نیاید و مبالغت
 کرد و در قطع آن اهل خراسان مال فراوان بقد آن میخواند گرفتند فائده نبرد و عاقبت
 آن سرو ازاد را از پای در آوردند و خراسان را مصیبتی عظیم گشت مجموع جاهای
 جاک کردند و بر سرها خاک و چند روز بر قوت آن میگرستند و شعر از امر شیدا
 گفتند و چون اضلاع آن درند گرفتند و با ساق آن بر شتر بار کردند جماعت
 خراسان را بآن و نو جوانان چند روزه راه همراه آن شدند هنوز نیمه راه نرسیده
 که متوکل را بگشتند و بیدان آن سرو فایز گشت و هر ضلعی از آن در دیمی
 و راحی بماند حکمت یحیی بن ماسویه گوید چون در سبزه زار و گلشن گذری تعقیب
 نظری باین در حفرة سبزه زار و لطافت کلهای برباد که حلا و ظلمت بهر و فتح
 غش و ده سد می کنند حکایت در بغداد ده جوان بی سرو ساق و معطبه با شتر بودند

یکی از ایشان بیرون آمد که نقلی ~~در مجلس~~ آورد چون باز پس آمد خرزهره در دست
 داشت و آنرا میبوسید و میبوسید و بر چشم میبافید و گفت شمار آنقدر آوردم که در
 بغداد و بلذان نباشد بشیر خانی مردکان خرزهره فروشی بگذشت و دست برین
 نهاد اهل بغداد آنرا بتبرک میپرسیدند من آنرا به بیست درهم خریدم و آوردم تا شما
 آنرا زیارت کنید و ببرکت دست او شمار انوری و جنوری حاصل کرد و این
 آن خرزهره را بوسه دادند و بر چشم نهادند یکی از آن بیا گفت بشیر خانی بچه خاصیت
 بدین مقام رسیده که خرزهره که او دست میان نماده بتبرک آنرا میپوسند گفت
 عمل صالح و تقوی او را این مقام بخشید ان مرد گفت یا ران گواه باشید که من تو بدم
 و طریقه بشیر خانی را دیدم باران نیز موافقت و خرزهره بخشید و بغزار افتند و در راه
 خدا شنید گشتند غرض که صحبت عالی چون کیبایست بر سر هر وجودی که رسیده
 او را ز خالص است اللهم انحر منامی بر کانه در وصف بطریق گفته اند خشتة المسین تقیلة
 از مس مرقیة الفلس یعنی احوال خرزهره آن است که پوست او زیر باشد و سنگین باشد
 و ششهای او پهن باشد بوزن چهار کوبید در خرزهره و خصلت در میان و قلنسوة و فاقه
 و ادام مشفع و خفص متیا و دوا و الثمانیة و حرض للعمر و الرهومة و فرعت
 لراحة النورة عند الاستحمام و قدح لمن لبس ترب و عاضوم النقیل کن جمه گوید
 در وصف خرزهره قطعه و طیب اهدی لنا طیباً فذلنا المهدی علی المهدی
 لم یأشنا حتی انیاب و رواج انشت من الذی بظاهر اخشن من ففقد و بان
 الین من زبد کما ناکشف منه المدی و عن زعفران شید بالشید و بقدر
 دار البلیغ بازاری مشهور است و با وجود آنکه مجموع فواکه و انواع آن در آن بازار

ریشه

و کوز لمن سر علی ما شرب

ببطنج مشهور گشته برای نقل او بر قوا که بدان معنی که با وجود بطنج میوه عار اقدری و در تعبیر
 محمد بن مقاتل روزی بگذشت در بازار و پیش بر پوست خریده آمد و بنفاد و فریاد گفت
 من قدر مسعاتنا بقشور البطالطنج اهل الد تسعه کروس بن مزینه در طلب بطنج گفته
 سکین کرد پس جاو ایوم خا ملکم فاکلکوه من البطنج المکها ز مخرب در جواب گفته
 جاو با خشتنا مسنا و انعاما رسا و اعرضها فلسنا فاکلکها حکایت چنانکه مومن خلیفه
 چون دمر و نزول کرد برید را فرمود تا از خوارزم نارنج از برای او بیاورد و نداندا
 بطنم خوش آمد خواست که در مرد و دخت آن نباشند تا آنکه تازه تر بر بیند خرم آن
 از خوارزم طلب کرد چون برآمد در هیأت آن نفارت ندید و در طمعش آن
 حلاوت نیافت بغرود تا خاک بخارزم و آب همچون شبنم آن برود و او در بند
 در آن خاک نارنج بگشت و بان آب بر پرد و چون بر آمد آن لطافت و نظاره ندانست
 بدینست که از آن رهو است و ثقل عوامتذ را حاط کوبید که مار چون بوی سداب
 نشنود در بخور نمود و در آن موضع که سداب مار از آنجا میکشید و نوح علیه السلام
 چون از کشتی بیرون آمد و دخت آنکور بغرود تا بگشتند و پیش از آن در دنیا آنکور
 نبود و انس رضی الله را در خبی آنکور بود که خواهرها آنکور از آن میپید و از انعام العیا
 نام کرده بود عرب گوید در حضرت بقولات و تلح آن شعر و فی البطل ان لم
 يدفع الله شربه شیا طبع نیز و البغض علی بعض ابو حنیفه و نبوی گوید اینها
 منقسم است و شجر و شنب شجران که بر ساق ایستاده باشد و مقاومت با سحر
 و کرماند کرد و او را پوست و درنی باشد و عرسال از نو در غریف و رقی او نیز
 و در بنار بیرون آورد و شنب خلا آن است با شنب و قسم قسمی

رفع

از آن قعل بگویند و قعل آن که ضعیف تر از گیاه است و هر سال اصل و فرع او ^{سنت}
می شود و اصل او می ماند و چون شاخ او در زمین می بینند باز ورق بیرون میکند و در
بقول و شجر احرار و ذکر هست احرار آن که با ربک شد و منق و الخند لطیفه عربی بازان خود
گفت ایما حب البک التمرام ذلک الامر گفت با حبیبی التمر ما اجنبه قط و در
مجموعه بلی گفته اند شعر و است کثل الجور یمنع خبره و یحبی و یطی خیره عین یکسر
حکمت از صنوبر قطران میگیرند و از اوزن زفت و طرق استخراج آن آن است
که از اوج کنند و نزد یک او انشی برافروزند چون از حرارت باورسد عرق کند
و زفت از عرق او میگیرند و علاج بسیار در دهان حتی تا بی انعام را در بریدن جستی
بخشیده که از باغی که مفرست احرار از می کنند و الخند مزاج این بن سازگار نیست بخورند
اما شتر و پیش غلط میکنند و از خوردن آن رنجور میگردد و اسهال در فرزند عرب
جزئی که مبارک دانند گویند اعظم برکت من نخلیه مزیم و آن خواص مجرب بوده و در بر
عست و رسول خطی علی الدعلبه و سلم او را مدح فرموده و گفته باد زهره زهره است
و آن خرمای که چست که حجاج بنبرک بشهر عابرنه و ما المسالك گویند که اصل آن
در بیت المقدس است و دو هزار سال پیش است که آن در حقیقت حکایت
غریبه نیست چون که خواهر زاده ام معبد بود و او است کند که رسول خدا صلی الله
و سلم در خیمه ام معبد نزول فرمود و و غنوس و آب دهان در دختی انداخت
که در جانب خیمه بود و آن درخت عوج بود روز دیگر آن درخت بقایب بلند
گشته بود و غریب بقایب لطیف بران درخت پیدا شد بود و آن شتر زفت ^{سنت}
و بوی عطر و طعم شهد عرکنه که قدر از آن تناول کردی سیرت با و عرکنه که از آب

ذکر است که غنیمت باشد
خبر رسول خدا صلی الله علیه
و آله و سلم فرمود الحناء
سید ریاحین

نعمت ما را از نعم آخرت باشد مرون الرشید باین اسم گفت که ما را پندی ده گفت
 یا امیر المؤمنین حق تعالی دنیا تو فراخ گردانید محذرن ازان که در آخرت ترا موضع ندی
 بدهند از بهشتی که عرضها السموات والارض مالک دنیا گردید که حیات النعمیم
 حیات فردوس و فردوس وسط جنات و حق تعالی در آن جاریه چند آفرید
 از کل بهشت گفتند ای شیخ آن مقام کدام نیکو نام خواهد بود گفت جای آنکس باشد
 که نفس و شیطانی او را دغذغه و بدبکاری بدو چون فصد آن کار کند از عظمت خدا به
 و عذاب آخرت و شرمساری روز قیامت یاد کند و ترک آن کار کند و اما
 من خائف مقام رب و نمی النفس من الهوی فان الجنة هی المادی فقل عباس
 علیه الرحمة گوید اگر یکی از موردن بهشت آب در کف دست دریا تو تلخ و نورانی از در حال
 شیرین کرد علی بن حنفیة در حدیث روایت کند که رسول خدا صلی الله علیه و سلم
 خیار با لک بار طبع می خورد تا حرارت طبع و برودت آن با مندا ل آورد
 این حمزه زهری گوید با یاران چند در منزه می بودیم که غلامی بر ما بلند شد و در دواز
 انکور و انجیر داشت ما مزاج گفتیم ای غلام بارشیش ما فرود گیر تا ازان نصیبی بر گیریم
 فی الحال شتر را بخوابانید و ما نصیبی بر گیریم و از وی پرسیدیم که ما را می شناسی گفت
 نه گفتیم چرا که کردی ما نصیبی بر گیریم گفت خواج من مردی کریم اخلاق است
 مرا وصیت کرده که هر کس که رسی و او را عقیقت عالمی باشد هر چه از تو طلب کند
 منع او مکن خیر ابو جریح رضی الله عنه روایت کند که رسول خدا صلی الله علیه و سلم
 بر من بگذشت و من دخیل چند در شتم که از در زمین نشستم و از غمزه ان بهیج
 یایم فرمود ترا راه نایم بدختی که بهتر ازین باشد سبحان الله و الله و لا اله الا الله و الله اکبر

هر کلمه ازین که بگوئی حق تعالی ترا در شبت باقی در خستی از برای تو نباشد و در او است
 کند که فرمود نعم سمحور المؤمن العمر خیر ابو موسی اشعری رضی الله عنده رواست کند که
 رسول خدا صلی الله علیه وسلم فرمود مثل مؤمن که قرآن خواند مثل انرج است طعم او شیرین
 و بوی او خوش و مثل مؤمن که قرآن خواند مثل غیر است طعم او شیرین اما بوی او بوی نذر و مثل
 منافق که قرآن خواند مثل ریگ است بوی او خوش است اما طعم او تلخ است در وصف
 انرج گفته اند جسمش کین فیه و هبب رکیب فیه بدیع ترکیب فیه من شیشه
 و انجروه بون محبوب و ریج محبوب شعر استعمال العبران الناس فی سهل قد میر
 و اوراق العرصاد دیا جا من دیوان الشنور لسیدی ادا م العذره سردان سرور
 ثابت و سرو ثابت وزن بالا اول سببه الموروث و بالثانی سببه المحدث
 دامت رفعة ذاک علی بقاد الدهور و الا زمانه لها دست حفرة هذا فی جمیع السنه
 خبر برید رضی الله عنده رواست کند که رسول خدا صلی الله علیه وسلم فرمود سید ادم
 دنیا و آخرت نوشت و سید شراب در دنیا و آخرت آب و سید ریاحین
 در دنیا و آخرت شکوفه خناسب و در انار آورده اند که روز قرات اناری بقدر
 شتری بیاورد و با علما اهل کتاب این حکایت بگفتند گفتند آن جوی از بهشت
 می آید و آن انار از انار بهشت بوده الباب التاسع فی البلاد و الدیار
 و حب الوطن و ذکر الخراب و الحماة و عیب بن و در گویشی در مسجد اقصی نماز
 میگذازد شنیدم که تعبیه و اسرار در میگفتند تا جبرئیل شکایت بنو سلیم شکایت کردی
 از غافلان که در اطراف میکنند و دل و زبان این مشغول بلب و کعب است از باز نه
 استند ازین مثل فیج آینه که قونی بگویم که دیوارها این بنا از هم شکافند و هر یکی با یکی

و مثل منافق که قرآن
 خواند مثل غنفل است
 که بوی نذر و طعمش
 تلخ است

رو که از آنجا آورده اند این مسعود رضی الله عنه گوید که هیچ شهری نیست که در آنجا مقدر عجل
 و رحمت آوردند پیش از آنکه عجل آوردند الا که و این آیت با ستشها و بخواند و من بر رفیع
 بالی و یعلم نزد من عذاب الیم و این عباس گوید که من اگر در غزوه تقفاد گناه بکنم دوست
 نروارم که این گناه از من در غزوه در وجود آید نمی دانم شهری در روز زمین که در آنجا یکتا
 نماز مانند صدر کعب باشد الا که و من بدانم در روز زمین شهری که بگوید هم صد و آنجا بزرگوار هم
 محسوب الا که و میدانم در روز زمین شهری که هر که حجار و شجار و حیدران شهر منند مکفر
 خطیات او کرد الا که و من بدانم در روزی زمین شهری که بر انگیزد از آنجا بیغیر الا که
 و من بدانم شهری که هر روز از روح حیت در آنجا می وزد الا که خبر و در حدیث آمده که طهار
 کعبه بسیار کند پیش از آنکه آن از روی زمین بردارند که دو بار آنرا خراب کرده اند و در تیره
 نمانده آنرا بر دارند خبر عائشه رضی الله عنها روایت کرده که رسول خدا صلی الله علیه و سلم فرمود مجموع
 بلاد شمشیر زنده شد الا که بنی که بقول لا اله الا الله محمد رسول الله زنده شد خبر معاذ بن جبل رضی الله عنه
 روایت کند که رسول خدا صلی الله علیه و سلم فرمود که هر قندی در مسجد بیاورد و مقفاد هر ملک
 از هر او استغفار کنند تا آن قندیل شکسته شود و هر که معیری در مسجدی بگردد تا آن معیری
 باشد مقفاد هر ملک استغفار از بر آن او کند خبر و در حدیث ربانی است که باری باری
 میفرماید که خانمان در دنیا مساجد است و مجاوران آن عمارت اندای خوشان آن پنج که طهار
 کرده بزیارت خانه ما آید که بر مژور واجب است آرام زایر و از خفا خانه کعبه آن که از آن
 فعدا هوند چون مجرم در آید از چو او باز گردد و بوی تر بر بالای کعبه نشیند مگر که بخور باشد
 و چون مکه بوی تر خبر و از کند و بکعبه رسند بوی تر و خوش شوند و بر بالا کعبه برواز کنند و مژم کعبه
 محمد بن احمد السمرقندی الصوفی تالیف علیه السلام که شرف کعبه معظما بود در این صورت از

اعل دی بوال کرد گفت که اهل کشف روایت کرده اند که از سبب العمور تا بام کعبه تنوی
 از نور پیوسته و مرغان راه ندارند که بر بالای کعبه پرواز کنند و از خاصیت حرم آن که باران
 در کنار آن طرف بیاید از هر طرف که بیاید چغوب و از زانی در آن طرف پیدا شود و از خاصیت حرم آن
 که اگر کسی از آنجا بگذرد که سنگ چهار در عقبات می اندازند و همچنان حال خود سب و آزاره
 نشناختن آنجا بودی است یعنی که کوه کوه جمع گشته بودی و گویند که ملائکه می آیند و آنرا بری
 دارند و آنرا نشود نمائی بیداری شود تا در روز حساب هر یکی مانند کوهی در ترازوی اعمال حجاج
 شوند و از سنت اهل حرم آن که هر شب که بر بالای کعبه رود او را ازاد کنند و در مکه جمعی از
 صلحا مجاورند و هرگز در آن درون کعبه نروند و جهت تعلیم آن و رسول خدا صلی الله علیه و سلم
 عالیه را منع فرمود از رفتن و در آن درون کعبه فرمود که در حرم نماز نگیرد که همچنان باشد که در
 اندرون کعبه نماز کرده باشی که حرام از کعبه است و ابو هریره رضی الله عنه روایت کند که
 چون مسی علیه السلام از اسما فرود آید و چند وقت در میان است رسول خدا صلی الله علیه و سلم
 چون وفات کند او را در مدینه در آن حجره که رسول خدا صلی الله علیه و سلم در آن دفن گشتند
 در جانب قبر عمر رضی الله عنه فطوی لابی بکر و عمر فاشها بجنشان بن نبیین محمد بن قسین
 روایت کرد که رسول خدا صلی الله علیه و سلم فرمود هر مؤمنی که در یکی از حرمین وفات کند
 روز قیامت از عذاب امین بن سعید بن سبب گوید هر که در مسجد معقله است او بن
 حق سب باید که گوید الا خبر علی از دی گوید من از این عباس رضی الله عنه بر سببم
 و بعد از خبر سعید بن ابی بکر که در آنجا تعلیم قرآن کنند و حدیث رسول خدا صلی الله علیه و سلم
 خوانند و فقه بخیر دانند و گویند سفین بن یسینه خواست که در شهری از شهر اقمیم
 کرد و با یاران مشورت کرد و یکی گفت خراسان جای با فاسد است که مذاهب مختلفه

از نواریا گفت ترا دوست
 کنم بر عملی که بهتر از جاه است

و آرا مر فاسده گفتند در شام ساکن گرد گفت این را انبیا بالا صایح گفتند در عراق دارد
 حجاز مجاور نوازید سبب الکسیر و الندی که نکره عرب بود خاصه قریش را در ایام اسلام
 در دست حکیم بن خرام بود و از اجمعیه فروخت بعد هزار درم عبد الدان الزبیری گفت
 سر زنی کرد که نکره قریش از دست بدادی حکیم گفت کرم نمائید الا در تقوی
 آن اگر علم عند الله قطع کنم من بهیای آن خانه در بنیت خریدم شما گواه باشید که بیای
 آن در راه خدا بقای شما دم ابو عبیده را گفتند بفرمود دست ترمیداری با کوفه گفت
 اگر کسی در ابصره راه نماید کوفه بزرگانی با و ده هم کسی وصف صنایع کرد و می گفت
 در آن می نمود و می گفت از غایت طلب تر آب آن بلد آن سب که اگر کسی
 بر آن خاک سمیع کند نخواهد که سر از سمیع بر آرد کسی از یامه بیرون آمد سوال کردند که
 چه دیدی در آن شهر که ترا خوش آمد گفت خراجی که ابوالقاسمیه بدوی را گفت
 میل منگینی بارش عراق که در آنجا انواع نعمت دارد از اینست گفت لوان الله
 ارضی بعد العباد بشر البلاد و بلاد و سبب خیر البلاد و مجمع العباد یعنی حتی ثانی حب و ملن
 در دلهای مکن کرد اندیک تا ازین جهت مردمان در شرب قیاس ساکن گشته و بر آب شور
 و هوای معفن راضی شده و الا در غیر قیاس چگونه خلایق بخندید اهل عراق ملائکه ارض
 خوانند للطافه اخلاقم و حقته ارواحهم ابو اسحق زجاج در وصف بغداد گوید :
 نحو حاضرة الدنيا و ما عداها بآدابته مرادش آن سب که در زمان خلفا معمور ترین
 بلاد و مجموع ترین بلاد و مجموع عباد از مباد و او تا بود و طلائق جهت حاجات
 روی بدان طرف می نهادند و متعلقی الحاحه یا زمی گشتند این ذرئی کاتب
 درین معنی گوید شهر سافرت ابغی بغداد و سکنه آن مثل او ذلک شیء دونه الیک

سکنی گو گفت این شهر ظاهر است
 گفت در

خود و جرمها

مقضم

عجب بندگان دنیا با جمیعها من دیوان المنقوم افاضل دنیا و ان سیر زواید لم یبلغوا
 غایت استندارها اما اثری معارضها جمعه : ولا تری معرک البغدادها : و از مجاہدین
 بندگان آنکه موطن خلقا بوده و هیچ خلیفه درانی وفات نکرده منصور و انقی
 از بنیو بغداد فارغ گشت در سنه ست و اربعین و مائه نوبت مخیم را فرمود
 تا طالع بغداد را فرا گیرد و طالع بغداد با کشتی که مشتری در قوس بود حکم کرد و طفل
 بر سائر بلاد منصور ازین حکم شگفت و آیت ذالک فضل الله یؤتیه من یشاء
 خورشید نقی بن امر القیس اگر کشتی بانه رست انوشیروان از برای بهرام گوید که
 بهرام طفل بود و کسری او را بنعم سپرد تا او را احضانت کند و بخورشند اعتبار گفتند
 رحمت او از هوای ناس زکارست موضعی باید طلبید که طبیب هوا باشد و در عراق
 اتفاق کردند که ان موضع بهترین مواضع است و خورشید در ان ساعتند و گویند
 که در حدیث است که ابلیس لعن الله و حاکم خود را از ان حاصل کرد و بر رفت و بشیم
 رفت او را مجال اقامت ندادند بمعرفنت و خایه نهاد و بچه کرد یعنی در مصر
 معاومت او بیشتر کردند بشروع در منکرات و گویند هر که سالی در وصل اقامت
 کند و خداوند فرستد باشد و عقل او نقصان پیدا یابد سزاوارت هاست که در حوالی
 فرات کرده اند در انجا مرغ سمن با بمقدار بزغال و بره حکم روزی خوردن
 الرشید موسی بن جعفر گفت یا اباحسن فذک را محمد و کن تا باز تغییر تو دم
 موسی ابا کرد و طرود الحاح و مبالغت کرد موسی علیه السلام گفت اگر از انجا رود
 چنانچه من آنجا نرود خاطر نیاید که باز پس درمی طرود و گویند خود که باز در هم گفت
 حد اول ان عدل پس رنگ طرود منفرشت و گفت بگوی گفت حد دوم گفت

پس رنگ طرود

همین است

پس رنگ هرون نقابت متغیرند و حد سوم افریقیه پس روی هرون گنبد
 از غایت خشم گفت بگوی گفت چهارم بجز ارمینیه هرون ارشد گفت
 مجموع بلاد که در تعرف ماست که تواند از حد های مذکور شمرده چون این مجموع
 به تعرف تو دهم ما هیچ مانند موسی گفت من دانستم که چون حدود آن یکوم چنانچه
 حق آن است تو باز تعرف من ندی هرون از او برنجید و قضا کردی بی حاله
 او را بخود گرفت و بحاجت او مشغول گشت و درین میان بر کف موسی دانه برآمد
 گفت این نشانه اهل سبت است و بعد از چند روز وفات کرد علی بن سبی بن جعفر
 در عبره بکنار نهر قمری حبس در غایت خوبی و بلندی معتدل که از فصحاء و عبره بود در وصف
 آن گفت بنیت احسن بنا و بوسع فضا علی امقام دارف عوادین مرا ی و عواد
 و حیوان و طبایع علی بن موسی گفت بنا و وصف نواز بنا و قمرین احسن است و او را عطیه در
 حوز داد یکی از فصحاء و صف بلاد هند میکرد و گفت بحر عواد و زو جبالهای با قوت و شجر
 های مود و در قهای طر حوز از توابع فارس و مثل رند و لقا و در آن موضع
 گویند الور و الجوری مجاهد نسبت بنفشه بگونه کنند و ریاحین ببنده و وزعفران نعیم
 و بلور سبروان و نارنج بعبیره و انرج بطبرستان و نر حسن بجزا محتاج بعامل خود نشست
 که در اصفهان بود که ترا حاکم جایی گردانیدم که تنگ آن سرمد است و ملس آن نخل آلبین
 گیاه آن زعفران اسمعیل بن محمد که بلی از کتاب خلفا بود و بقیع را بر امت نمود و درین
 مقام کرد و او را آب و عواد آنجا خوش آمد از او پرسیدند که نیست بجز چون قتی گفت جایی
 خوش است یا نیست آنجا که در زیر زمین است و در روی زمین بودی و منخ که در روی
 زمین است در زیر زمین بودی اهل فارس گویند که ابراهیم علیه السلام از اصفهان بوده از قریه که آنرا

اندازن گویند گویند که او را در آن موضع با نشانداختند و گویند در آن موضع
 که زمین آن مسجد یکباره سنگ است و آنرا قدم در آن و کف او بر آن سنگ است
 از بسیاری طاعت که بر آن سنگ کرده بود و اهل آن موضع آن مسجد را زیارت
 کنند و تعظیم نمایند و بر کف فرخی آن مسجد نیست که طول آن فرخی باشد و روی آن تل
 بغایت صلب است چون باره از آن میگذشتند در زیر آن خاکستری نرم بختی بدی می نمود
 و آنرا دو آو در و هامی سازند و گویند که ابراهیم علیه السلام نه از خوشی بوده از غم و غم
 و در گوشه مقام مسجد سلیمان علیه السلام هم در غم و غم در اصطخر اهل طوس از غایت
 صلب بیرون آید دفع کردند و درخواست نمودند که کشته شدن بر نماند از آن
 کنند حاجت بقبایلین فبعضی که عامل گردان بودند نوشت که کرمان را چون بافتی مادرها و شل
 و سبکها جیل و قصاص لیل و قمر عار قل و ان کثر الحبش بها جوار و قلیل و ان قلوا
 ما عواستبت گویند دفع خسته و بنام خود از او سوگم کرده و هر کس که در این مقام سازد
 بی موی بی فرح ناک باشد و چندین ایوان کسری در حوالی بغداد است و آنرا در صفت
 و چند سال نام گردانند از صد گز است و عرض آن پنجاه ز و آنرا از آجر عا بزرگ و حج
 آند و طول شرف آن بازده ز است و چون منور و ایتقی بغدادی است خواست
 که آنرا از آلتی خاله بن بر یک او را منع گفت این عمارت است نه اسلام و امیرالمؤمنین
 علی رضی الله عنه در اینجا نماز گذارده و هر کس که این بنا بیند و اندک ملکی بس بزرگ بوده
 که آنرا خسته که ملک او می تواند کرد الا پیغمبری صاحب قوت که مدد او از آسمان باشد
 و خرج خراب کردن آن پیش از آن باشد که آلت آن یکبار نشیند گفت نومل معجم
 داری و منجمی که بنا و ملک آن خراب گرد و بس فرمود تا آنرا خراب کنند ز بسیار خرم

گفته

الفن دانی

رفت و اندکی از آن خراب نتوانست کرد پس دست از آن برداشت خالد گفت
 این سیاه خرابی را روی تمام باید کرد تا محل بر بخیزد عاقبت ترک کردند حکایت
 عمر با حکام ایام سلف از احکام نجوم معلوم کرده بودند که زمین را از آفات سادی بخوابی
 خواهد رسید و این طوفان ایام نوح علیه السلام بود و قهرهای عالی در زمین معرنا کردند و آنرا
 هر کسی خوانند در دوقهر از آن بلند تر و فراخ تر کردند و در دوقهری معرنا کرده اند و سب
 از جری زیاد است و طول و عرض آن چهار صد گز است و از سنگ مرمر است و در سنگی
 ده گز بالا و پنهان و چنانند که بر هم نمانده اند که قطعا در آن پیدا گویند و پنهانند و
 در آنکه سنگ از نزدیک سکندریه از کوهی که آنرا ذات الحام خوانند آورده و در آنجا
 تمام حبل فرسخ و آن قهرها را صوری یا بالای رده اند و مربع خسته و در بالا چهار باب است
 و در آن یک باب که در یک راقع و در روی زمین معرنا رقیع تر از آن است و ظاهر
 طلسمها و درختها منقش کرده اند و در آنجا نوشته که هر کس که در مملکت و بادشاهی خود
 ذوق شکست و صاحب قوت کوبان نباشد که اگر قصد خرابی آن کند خراب روی زمین
 نهیم آن و نمانند و گویند که در ایام یوسف علیه السلام بوده و در سنین فحط غله و طعام در آنجا
 میبازند و معلوم نمیکرد که بانی آن که بوده و در کدام خسته اند و متنبی بخلاف آثار من است
 خیرا و یدر کما الغنا و تبتع ابن الذی الهم کما من بنیانه و ما قومه ما یومنه ما المضرع
 شماره اسکندریه گویند که بر کوه چند از ایلکینه بنا کرده اند و آن پولها بر پشت سرطاب
 از روی ریخته در میان و با طول آن شماره چهار صد و پنجاه گز است و آن غایت
 ارتفاع آینه است که بلند تر از آن ممکن نیست و در آن درون آن سجد و پنجاه
 است و در بالای آن محکم آینه نمانده بودند که مشرق و مغرب از آن طرف دریا

کینست

در و بیدار بود و هرگاه که ملک انجمنه اسکندریه میکرد و فروغ البان در آینه بیدار
 میگشت و حراست میکردند ملک روم حبلی کرد و بکلی از خلفا نوشت که در کتاب
 ماسطور است که در میان این ضار و القریب گنجها خود بسیار کرده پس آنرا خراب کردند
 و چیزی نیافتند و دانستند که حبلی بود از ملک روم در قصد حرم آن و البان
 علم و آینه درها شهر از اهل خراسان و در انجا کجای است و آنرا نکند و رها
 می خوانند و در انجا طلسم عجیبی است و فندلیها او خیمه حبلی است که بیانش فندلیها
 افزوده میگردد و سجد و مشق می خوانند و در خیمه از انجا که بر سر بر خلا نشست در
 تنزین آن هر یک گرد و ناخامن و مناسب که رسید چنانچه نظرش در انجا است و مجموع بود
 و سقف آن نقش و نمونهای آن بخواهر صبح و مذمب کبی از شاخ و مشق میگردد
 طفل بودم که در ان مسجد رفتم و تا پیر شدم از نماز محبت خلف نکردم و هرگاه که مسجد رفتم نظر
 بر زمینی افتاد که در کمره اولی بنقشه بود خالد بن سید فنیبری روزی شنید از مرد
 که این قطعه بخواند شهر لینی فی المودن بناریه انهم یعرون مانی السطوح و فنیبری
 او بشمار البیم به باهوی کل ذات دل طبع به بغمود مباره راتلح کردند تا کسی به
 بام خانها نظر کنند و فرزدق در محو او گفته شعر نبی بقیه فیها العلیب لا متی
 و بعد من که منار المسببه گویند در حدیث آمد که هر کس بگوید و صف
 شهری کرد که انرا فاخره نام سپ و بغارسی آنرا بخوانند رسول خدای صلی الله علیه
 برسد که چرا آن شهر را فاخره بخواند گفت از بهر آنکه آن شهر روز قیامت خورده و بنظر
 بعد از ان گفت اللهم بارک فی فاخره و طهر قلوبهم بالتقوی و اجعلهم حما و علی شی
 و گویند که این بر بیا حیم باشد و حسن بوری گوید که سمرقند و خوارزم و جاج خراسان

و اولم انما حکیم بنده حسن تعری گوید حکیمی شهری دید بجانب محکم و مور آن معونی
 کشیده گفت هذا موضع نسا و لا موضع الرجال خبر رسول خدا علی علیه وسلم
 بعدی بوقت یا ابا الحسن در رستاق ساکن مشو و در آنجا بمن مساز که رستاق خطره
 از خطرات جهنم است چنانچه غارم و شبها شاعر و شیخها جاهل و المؤمن مندم بحقیقت
 الحمار علی رضی الله تعالی که در معراج ساکن شود که مجمع علما و حکما و عباد و وزعا و در شبها
 باد که در بازار می نشینند که بازار می فرستاد است و معارضه فتن فرقه سخی گوید پیغمبر
 از قریب بخت کرده اند و معراج پیغمبر از معارج معیون شده از برای آنکه اهل قریب موقوف اند
 مخفی عقل و وقت قلب و زود تر سخن انبیا در دل ایشان اثر کند ابو عمر دین العلام
 گوید شهری در بین که از اسماعیلون میگویند میگویند از بناهای ملوک که بعلوم و تقاضا ملکیان
 و شهری دیگر است که از اسمعین میگویند و در ولایت آن از کتب حلال شناسانند این زمان
 از اسماعیلون اثر نمانده و ملل آن محو شده و معین معراج معراج محظوظ گوید در آنکه در سلف
 فخر و با بزم و آن بوده و این زمان فخر و بزم و بزم است سلمه لقد اصحمت فی بلد
 خسیس با اقص به ثمار الرزق مصفا برایت المجد احسانا و جود او و صا المجد
 آجور و حقا حکایت مالک بن دینار رضی الله تعالی میگویند شد بردار که آنرا
 عمارت میکردند و مزدوران استاده بودند و اجرت فرامی گرفتند مالک دستش
 صاحب خانه در می بردست وی نهاد مالک آنرا در میان خاک انداخت صاحب خانه از آن
 حرکت متعجب ماند گفت حرکتی عجیب کردی که در می در خاک انداختی بوقت حرکت
 تو عجیب تر است از حرکت من من در می که بی سعی حاصل کردم در خاک انداختم
 و تو چندین در می که سعی حاصل کرده با خاک برانمیخته و خارج کرده قناده حرمانی که صاحب خانه

ز کوشش نزد حق تعالی در دوش اندازد که با خاک بریزد و از محقق سوال کرد که چگونه
در حق کانی که با ما سازد گفت و ز رول اجر گفتند اگر ناچار باشد گفت لا اجر
و لا هدر سلمه بن الامیر بر فرعون انرشید بگذاشت گفت نعم اما بیزد فی الدنیا
فوا سعة و فلیت قبرک بعد الموت یتشع و عارون بکسب موعظه نوح علیه
علیه السلام گویند عزار و چهار صد سال بکسب و درین مدت هیچ بانی نکرد و خشتی
خشتی نه نهاد و در خیمه که از پلاس بود سبزی برد گفتند ای رسول خدا که اگر خانه
از گل بپردازی و در آنجا سبزی بچو و گفت انما بیت غذا افتاد که پس جمعا در آن
خیمه بودند و فات کرد و سبزی بخانه یکی از مهالیه بگذاشت خانه دید بر عیون نشین
گفت رفیع الطین و وضع الدین لطیفه اجمعی پیش فرعون الرشید آمد و حساب کرد
که در هر جوانی است و خانه از نی خشت و رندان شب هنگام بجهت آوردند و آنجا
عشیر کنند و چون بنیمست کردند آن خانه بنیمست حفر نماید یکی از آن گوید
فردا من چندین عزار آیدم و یکی بوییدن کهچ میدم و یکی لگویدن خوب بدیم و یکی
عمله اسناد بخود گیرد و بیک بنجیل قهری ارانست بازند و چون دوزخود عیسی
بر اعی بر و نه و آن خانه عیسی با خود بگذارند و در وصف انبیا شاعر گوید سلهم
اذا طامست الابرار قالوا غدا انبی بآجر و حصی و کیف یسند البنان
قوم ویرجون النشا و یغیر قصی و عروان الرشید از بن بکتاب بخندید و گفت
یا ابا سعید خانه را در هر توبانیم نه انجان که رندان بصره بازند و او را دهرزار
منغال خنبد حجاج یا سمعیل بن الاسعث که در غفلت خلل بود گفت چگونه بگوئی
ففرغ گفت قهری بی بنیم که بسیار خرجی باید تا خراب بکنند و در وصف فرعون

غایله گفته دار اصلها فی النجوم و فرمها فی النجوم ابو بر خوارزمی چون وصف صاحب حسنی
 کردی بگفتی کانه سوت العروس او کالغافیه فریدین او کمانه الف و بنابر عمر فی الله
 و در وصف حمام گفته نعم البیت الحمام یدهب بالدر و یدکر النار و علی رفر الله
 در ذم حمام گفته بئس البیت و الحمام یدبی العوره و یدهب بالحب و حکایت بدو یکا
 در حمام کار از الغایت معتدل یا نقطه در اینجا با سود چون بر و آمد گفت شعر آن حاکم
 هذا غیر مذموم الجوار ما را قبل هذا حین فی وسطا و حکایت ابو قریوه که قاضی مهلبا بود
 روزی در مجلس قاضی نشسته بود رفته بدو دادند در آنجا نوشته که علماء اسلام چه نمایند
 در حق مردی که حمام رفت و در آنجا نشست و با وی از وجود اند و آب حوض محو
 بار و من زینت گشت پس آن مرد و حمامی نزاع واقع شد حمامی گفت روشن ملک
 من است که آب ملک بود و آن مرد گفت بصفیت من بازیت شده من بدو احمق
 قاضی در جواب نوشت قرات هذا الغتیا الفرقتی فی هذه الفقة السخیفة و خلق
 به ان يكون عبثا باطلا و کذا ابا جلا و ان کان كذلك وهو من اعاجیب الزمان
 و بدایع الخفایان و الجواب و بالبد التوفیق ان الفار طائف الزینت حق
 رجعانه و للحمامی بصف الزینت بقسط مایه و علیها ما یستعد قال المتابع منها من خبیث
 اصله و قبح فعله حتی یستعمل فی مفسر حکیم و لا یدخله فی اغذینیه و الیها اعلی بالعلوم
 حسن بصری یا اباها ما مدعا راسته سب حق تمامی از هر بندگان میباید از شتم عرس
 که در دگنزد و باید که نصیبی بماند بر گیرد مردی بنزد و حجاج آمد حجاج از و پرسید
 که چه عز داری بگفت زبان مرغان میدارم روزی دو گنج بگفت بر سر فرا و نشنند
 و او از و او ند گفت بگوی که این مرغان چه می گویند گفت بکی دختر کی می خواهد

از برای بسپرد بدرد خرمی گوید مهر و آن است که چنانچه قهر لندی خداوند من و عجا
 حاجت گفت از کجا چنین مطلوب حاصل کند گفت ادا م که مثل تو حاکم باشد باندک
 زمانی حاصل کرد گفت چرا گفت از برای آنکه قتل الاغبار و تعطیل الدیار و درین
 معنی گفته اند که ملک این ست ز پس روزگار به زین ده و بران دهمت حد و مرز
 و عرب گوید به حاکم احمی ملک و اهلک احمی ملک و کتا الغناها و کم تک مالفا
 و قد بون الشیء الذی بالمحسن کما یوفى الدرض النبی لم یکتب بها به هو آؤ ولا
 ماؤ و لکننا وطن به مثل مبلک الی مولک من کریم محمد به اختلا کرده اند که
 منازل را بی قریه بگویند معنی گفتند من هیچ مناهل و یصقع و یک چون سگ
 پس با و مرغ سحر خوان در آن باشد آنرا قریه گویند دیگری گفت چون معلم و جلاله
 در آنجا باشند آنرا قریه گویند معنی گفته اند هرگاه که این چهار در جای جمع گردد آنرا قریه
 گویند نه قریه خرابی عمر رضی الله عنهما و است که رسول خدا صلی الله علیه و سلم
 فرمود رعد باشد که ارض محکم نشوده شود و در آنجا خانه باند که آنرا حمام گویند باید که
 مردان در آن روند و الا بلیله و زمانرا منع کنند از دخول در آن الا که از رنجوری
 برخاسته باشند یا از آنکه که درین دو حال فرودست و بعضی حمام را صاب و شسته اند
 و گفته اند که شرط آن است که دو از اربا خود بپزند یکی چته ستر عورت و یکی چته آله
 بر سر فرود گیرند و سنت آن است که چون در روند بای چوب پیش نشیند و بگویند
 بسم الله الرحمن الرحیم اعمد بالمد من ارحم الراحمین الخبیث المخبث من الشیطان
 الرحیم و مکروه است که بین الغشایین و نزد یک مغرب بحام روند و مکروه است
 که مردان اجرت حمام بربان دهند که انان را امداد داده باشند بر رقت بحام

انوشیروان گوید عاقل ساکن نشود و شهری که در آن شهر هیچ چیز نباشد سلطان
 قاهر و قاض عادل و موق فائمه و طیب حاذق و نه جاز و نه از اسباب بیادارد
 بعضی از این نوحه کرده بود و اسکندر نام کرد اول قریه که نوع علیه السلام بنا کرد بعد
 از طوفان قریه نامین بود و از آن نامین از هر آن گفتند که شمس با او بودند چون از
 کشتی بیرون آمد شایطین شهری از اینکجه جهت سببا علیه السلام بنا کردند و با او از ابرمید
 دی آورد و می برد و در هر روز دو ماهه راه و ششم و اهل سبب او در آن بودند
 و ده هزار گز طول آن بود و در هر گز عرض نویمایلیخ اجداد خالد بن برمک خسته
 اند و معارضه با عید کرده و اهل آن مملکت طواف آن می کردند و حج آن آن بود
 و جامه حریر در رویش انداخته بودند و در جوانی آن خانه خست بودند که سبقت
 روان داشت که مسکن خدام و سده نه آنجا بود و هر کس که حاکم آن می شد او را به
 میخواندند یعنی والی مکه و آخر آن خالد بن برمک بود و بر دست امیر المومنین عثمان
 مسلمانند و او را عبد الله نام زد عبد الله بن مسعود گوید حلی خد او من بالکاف
 و انجم النبی باطل عمدی به کثرت شعری هل الخبایم کما کنه علی العمدان تغیر
 بعدی به و این رومی درین معنی گفته شعر بلده صحبت به النشیده و العقی به کثرت
 ثوب العیش و هو جدید علی بن محمد الوزیر چون بگرفت از مسکن مایوف و او را
 بگرفتند در محاکمات و این دو بیت بگفت شعر علیک سلام الله یا خیر منزل
 خر حنا و خلقناه بیزیمیم به بنی ناک بالعر الذي نحن اعلاه لانا کرام من قوم
 کریم فان یکن ابام احد من فرقه فمن ذالذی من ربین سلیم و رسفند بار
 چون از بلخ دور افتاد و در سفر رنجور شدند گفتند چه از زواری گفت نسیمی که بوی

رباعی

قطعه

رباعی

خاک بلخ بمبش من رساند و جره آب از دودی آن نشنلی مرا بپشت انداخته بود و الله
 الاکثاف در روم اسیر گشت و دختر باده روم بدو عاشق شد و گاه گاه سپهرش
 او آمدی و نفقتهی بر حال او بردی و دختر روزی از او پرسید که ترا چه از دست گشت
 شربت آب از دجله و بونی از خاک اصطخر دختر منعقد شد که مطلوب او میبویان میزد
 گفت مرز فرستادم که مطلوب نو بیاد در دجله از چند روز باره خاک و کوزه آب
 بیاد در دست بویو هم اندک مکرست می گوید آب را که بیات معبد و خاک را بویو
 صحت با چون اسکندر را وقت در رسید و صیت کرد که استخوان او در بابونی
 ز زمین بلند و بروم بر بند جهت حب و محن و چون یوسف علیه السلام را وقت
 در رسید فرمود که او را بمغیره آبا و اجداد بر بند نام اهل مصر نگذاشتند چون موسی
 علیه السلام از دست فرعون مگیر گشت نفخه کرد و تابوت یوسف از کنار رود نیل
 بیرون آورد و نام بر برد و گویند که قیر یوسف در قرطبه است که آنرا حامی میگویند
 در ارض مقدسه خبر رسول خدا صلی الله علیه و سلم فرمود که از سعادت مردان است
 که رزق او در شهری که سکین او باشد حاصل شود و از تفاوت شخص آن است
 که رزق او در سیاه باشد خبر رسول خدا صلی الله علیه و سلم بوی گفت که حکام بدین
 که خانه خود را بمن فروش تا در بیت الحرام افزایم و بعضی آن خانه در بنیت نما
 خامن می نمود آن مرد نفر و خشت بار دیگر مبالغت کرد و نفر و خشت امیر المومنین
 عثمان رضی الله عنه نمود تا آن خانه بده هزار دینار از این مرد بخرد و مسجد الحرام
 افزود و رسول خدا صلی الله علیه و سلم خامن گفت که حق تعالی خانه در بنیت بموخر
 آن بنیمان دهد و جعفر بن ابی طالب به پدر مصلحت را شرم می آید که طعام لذیذ خودم

میالایه

کوارن نیست

و سبب یگانگی از آن محروم باشند بدربار و سلطنت آمد و ارم که خلف عبدالمطلب
 نوابشی بدین کرم ذاتی که داری عبدالدین محمد رضی الله عنهما گوید چون معبر و بد و از غیر
 انجا بهر یابید زود بیرون آید و بجاک آن بلاد خود را حوشت کند که در امری میراند و نیز
 از طبیعت میروم حکایت دوم در خانه بابکدیر خنومت کردند و از برای
 اندک چیزی مناقشت نمودند ناگاه از گونه خانه خشتی با و از آمد و گفت ای
 غافل که از هر طایفه فانی مناقشت میکنید و از موت و احوال آن و قیامت و احوال
 آن غافلید بدانید که من آدمی مثل شما بودم و هزار سال بزرگترم پس مرا وفات در رسید
 و هزار سال خاک بودم و از خاک من ظرفی ساختند و بعد سال آب از آن ظرف
 مخوردند پس آن ظرف شکست و آن خاک در غنچه زدند و درین خانه بکار
 بردند حکایت من شما را موعظتی است پس بپذیرید و از مناقشت و مخالفت دوری
 جوئید که دنیا و غدار که استدل از ارگیت حکایت درویشی دختر تو نری از آن
 کرد و او را از خانه با طاق و روان به بیغوله در دلش نه آورد خانه و بدست
 و کوتاه و دش تنگ نرگشت چون نمیمی در کنجی سر بگریبان اندوه فرو برد آن در پیش
 صاحب دل لطیف بر او آمد و گفت مرا هیچ شکلی نیست که تو دختری با عاقله و عاقل بنده پدر
 بر خیز تا ترا چیزی بنمایم دختر برخاست گفت سر تو مستقیف خانه میرسد گفت
 انکار که مستقیف آن خانه با سما پیوسته چون سر نو بان نمی رسد چه کوتاه و چه بلند
 و دیگر گفت بنحسب دختر بپسید گفت پای تو بدیواری رسد گفت نه گفت
 انکار که دیوار تو تا بکوه قافست چون بای تو با و نمی رسد چه دور و چه نزدیک
 دختر عاقله بود نصیحت او بگوش دل بشنید و گفت حسبی رضیت الله عنهما

موصوف اند بضعتهای باریک و تقویر چنانچه صورت شخصی بکشد که امراض نفسی
 از هیئت او متعین شود و ان کرد مثل شک شامت و صفرة و جل و حمرة و جل و اهل
 چنین گویند که مجموع اهل دنیا گویند الا اهل بابل که یک چشم ایشان ننوده است
 منذ بن مالدی گویند که عرب را حصار بنانند حصار بن است و سلاح و هب
 بن منبه گویند در کتب آسمانی خوانده ام که هر کس که مال از درون بستاند تا تو نگردد
 گردد و عاقبت کار او بغیر انجا بد و هر خانه که بضعفا آبادان کند زود و خراب گردد
 عمر رضی الله عنه گویند که من بهر خانه دو امین باز داشته ام که ما را از خیانت او گاه
 میکنند و الدینان الماد و الدین بنی چون عامل خواهد که چشمه آب بپزند یا بوشی
 سازد مرا معلوم کرد که مال جمع کرده او را از مل عزل گردانم شخصی پس حسن بن
 آمد و گفت خانه سخته ام بخوانم که در رن نظر اندازی و دعائی بنی حسن بنی در آن
 خا در آمد دید که اصراف کرده بود گفت آخرت دارک و عمرت دار غیر غم
 من فرادین و متفک من فی السما و خبر سلم بن عبید گویند که رسول خدا صلی الله علیه و آله
 فرمود هر کس که در بازار رود و بگوید لا اله الا الله و حق لا شریک له الملك له
 المحرمی و میبست و هو حتی لا يموت بیده الخیر و هو علی کل شیء قدیر حق نایب هزار هزار
 مسند در دیوان او بنویسد و هزار هزار سینه بخواند و هزار هزار درجه از پر او جمع
 گرداند سالم گویند که من در خراسان در آمد و بجام خراسان قتیبه بن مسلم نفتم که هدیه از پر
 آورده ام و این حدیث روایت کردم قتیبه سرانند و باید بازار و باوازل بلند
 این کلمات بگفت و باز گردید غیر ابو موسی اشعری روایت کند که فرمود که اول کسی
 که حمام است و در آن برفت سلیمان علیه السلام بود و اول کسی که نوره کار فرمود او بود

چون بکلام

چون مجام در رفت و پیش حمام بوجود او رسید گفت آوه آوه من عذاب الله
قبل ان لا ينفع آوه آوه عمر رضی الله عنه گوید حق تعالی محبت و محن خلق را بعبارة
بلدان داشته و همچنانکه دایه حق خفانت بر تو دارد زمین شهر تو بر تو حق تو وطن دارد
حکایت عذبه کونید حرمت بلد بر تو محو حرمت پدر و مادر است چنانکه معاش تو از او
عامل می شود معاش مادر در پدر تو عم از و حاصل گشته علم این عمر رضی الله عنه گوید که رسول
خدا صلی الله علیه و سلم کمتر بازار رقی و چون در رقی گفتی اللهم انی امو ذبک من شتر
الستوف و امو ذبک من الفسوف و امو ذبک من کل صفقة خاسرة و من کل یمن کاذبة
خبر جابر رضی الله عنه گوید که رسول خدا صلی الله علیه و سلم فرمود هر کس که ایما بخدای نلاند و روز
آخر دارد و در نزد بر مائده که در ایما خمر آتش مانند و هر کس که ایما بخدای و رسول
دارد و مجام نزد او را بپذیرد و هر کس که ایما بخدای و رسول دارد و زن را بجام نلاند
الا و نفاس و به شدن رنجوری که آن ضرورت است **الباب العاشر فی اللطائف**
و الحقیق و الدنس و ذکر الدنیا و الدائم من العوالم و العجم خبر طایفه نکلی ادبی می آیند
و معافیه عمران بن الحصین بگردند و او را بر پیش نهج و ند بعد از آن ترس کردند و زی
با رسول خدا صلی الله علیه و سلم گفت یا رسول الله مردانی چند خوب صورت نیکسیر
می آمدند و مرا بر پیش می نمودند و من بکلیس از آن میا خوب تر از این ندیده بودم و خوشی
تر از این ممکن باشد این زمان را در گاه سب که از محبت این محروم مانده ام فرمود ترا
در راه خدا جراتی رسی بود و آنرا پنهان میداشتی و شکایت آن با خلق نکردی حتی
طایفه را جهت تسلی خاطر تو فرستاده بودند تا ترا میادیت کنند بعد از آن آن جرات
را اظهار کردی این از آن سبب است که از تو پنهان گشتند اگر آن ستر پنهان میداشتی

ابن تا وقت وفات پیش نومی آمدند حسن و عیسی و دهب بن منبه گویند که ملائکه
 در زمان ادریس علیه السلام ظاهر می گشتند و با آدمی اختلاط می کردند و در فضای
 باب بن معالج می جستند چون زمان نوح علیه السلام رسید و تقاریر بسیار گشتند
 از نظر آدمی پنهان شدند این السیب گوید که در ملائکه ذکر و انانیت نیست و نوالد
 و تناسل ندارند و از خورد و خواب بریند اما در جن ذکر و انانیت هست و تولد
 و تناسل دارند و این می میرند و می زاینند اما شیاطین با ابلیس تا روز قیامت
 زنده اند و در این نوالد و تناسل هست و ابلیس را ابو الحنن میگویند و گویند حق تعالی
 ملائکه را از هوا فرید و شیاطین را از تش و روایت کرده اند که در وقت آسمان
 موضع چهار انگشت خالی نیست الا که ملکی در آنجا عبادت منقول سب گویند جمله عرش
 چهار اندکی بصورت آدمی و یکی بصورت شیر و یکی بصورت گرس و یکی بصورت
 گاو و گویند هر ملکی چهار رو دارند روی آدمی روی شیر و روی گرس و روی
 گاو آن ملکی که بصورت آدمی سب و ایم روزی آدمی از حضرت عزت مطلبید
 و آنکه بشکل شیر سب روزی سیاح از حق تعالی مطلبید و آنکه بشکل گاو سب روزی
 بیایم از خدای تعالی مطلبید و آنکه بصورت گرس سب روزی مرغان از حق تعالی
 می خواهد و رسول خدای علیا علیه وسلم فرمود که روز قیامت چهار ملک دیگر بعد از این
 چهار روند چنانکه فرموده در کلام قدیم و بحمل عرش ربک بومئذ ثمانیه عبد الرحمن
 گوید که مدبر امور دنیا چهار ملک اند بغیران خدا سبعا جبرئیل و میکائیل و عزرائیل و اسرافیل
 جبرئیل مدبر امر ریاچ سب و جنود و میکائیل مدبر امر قطرات غمام و نباتات سب
 و عزرائیل مدبر امر قفس روح سب اما اسرافیل مدبر امر سب که خدا تعالی امر فرماید

و در بعضی از کتب سادوی آمده که منعی از ملائکه ابن رانش مال سب دو بال است
 آنکه اعفاء خود بدان پوشیده اند و دو بال جهت آنکه بدان پرواز کنند و دو بال
 روی خود بدان می پوشند حیاء من الله تعالی ابو العالیه گوید که لای و بیابان
 ملائکه اند مثل جبریل و میکائیل و کرئوب و نبأ و مائعه سب و آن المانع سب از قریب
 یعنی زوایان مجاب عزت از مفرات نزدیک تواند و جبریل را بعضی طاووس الملائکه
 خوانند عرب گوید که گاه در بیابان خیمها و قبههای بنیم و ناگاه ناپدید میشوند محقق
 که از آن محراب است عرب گوید که بعضی از جن بصورت نیمه آدمی پدید می آید
 و بعد سافران میکنند چون آنها مانند بشواری را شتی میگویند و گویند که علقمه
 بن صفوان در بیابان بکلی ازین شتی رسید و با هم میارست کردند و هر دو شته
 شدند و مردمان از مشاهده کردند و منور سب که علقمه و حرب بن امیه از
 کشمکان جن اند و بنا بر صدق ابن قول شعریت که از لفظ جن شنیده اند که
 حرب بن امیه را کشته بودند شعر و قبر حرب بکمان قفر و دس قرب قبر
 حرب قبر و دلیل بر آنکه ابن شعر جن است آن است که هیچ فصیح را قدرت
 نباشد که ده بار پیای این شعر درست بخواند الا که زبانش در هم براید و شعرش
 هر چند که خواصی توان خواند و گویند که سعد بن عباد هم از آن جمله است که جن او را
 بکشتند و از عاتقی این بیت شنیدند شعر قلنا سید الخرج سعد بن عباد
 فرمینه بستمین ولم نخط قواده و منور سب که مرد بن عبدی اللهمی که جل عز وجل
 عمرو من الطوق مثل بدوزده اند جن او را بر بردند مدت دو سال بعد از آن
 او را نیز دزدیدیم برش آوردند و مارة الولید جن او را بر بردند و در احلیل او

جن
 تنها

و میدند و دیوانه گشت با وحش در کوه و دشت گشت و گویند که طامون
 طعن شیطانیست و عرب طامون را راجع الجن گویند و شعر اکمل ابی الحسن خوانند یعنی
 جتبان شعر در خاطر ابن می اندازند در زمان حجاج شعبه ی بود او را عبد الله
 بن هلالی گفتند و دعوی میکرد که ابلیس را می بینم و او را بر سر انبیب مطلع میکردند
 و او را بدین سبب صد بنی ابلیس میخواندند روزی حجاج بهیمی بن سعد بن العاص
 گفت عبد الله بن هلال میگویی تو ابلیس می بینی گفت ای امیر تو شکر این حدیث
 منو که بزرگان بزرگان مانده باشند من بزرگ نس ام و او بزرگ جن حجاج
 از جواب مشکیت او تعجب بآید و عرب شعر را رقیه الشیطانی گویند و ملقب
 الطیم الشیطانی خوانند عمر بن عبد الوهید گوید که یکی از اولیای حق تعالی در خواب
 کرد که او را جای شیطانی از وجود نبی آدم بنیاد نگاه او را در خواب نمودند و بعد
 مردی که از غایت روشنی باطن او از ظاهر او بیدار بود و شیطانی را در پیشال
 و زخمی که او را خرطوم بود چون خرطوم بیه و از طرف حیب او در می آمد نیز دیک
 دل او و بدان خرطوم او را دغغه میداد و چون آن مرد ذکر حق تعالی میکرد
 شیطانی باز پس می جست و غله کمال گوید مرد باشد که علی بنیان بکند چنانچه
 خلایق را بدان اطلاع نباشد کرام الکاتبین آن عمل را در جریده شریف ثبت کنند
 باز شیطانی او را دغغه دهد تا از انکار گردانند کرام الکاتبین آن عمل از جریده
 محو کنند و در جریده علانیه ثبت کنند گویند از حیوانات که از ادوایی
 هست هیچ نمی دانند الا آدمی حکایت در عهد کسری بمردی بود هر روز
 به بازار آمدی و ندا کردی که کیست که سر بند هزار دینار بخرد مردی آمد و فوس

ملکه و ندان خبر کسی را رسید او را طلب فرمود و مال مافکر و گفت بند سوار گوی
 گفت ای ملک در همه آدمیان خبر من گفت زده دید گفت اما ناچار با این
 می باید بود ملک گفت زده گفت پس فحاشی با این بن بذر جا باید کرد ملک
 گفت زده و بدره زربیاورد و بدو داد قبول نکرد و گفت من دوست شستم
 که به بنیم کسی که حکمت بال خرد متاثر گوید از انبیا چهار زنده اند و در زمین و در
 در آسمان عیسی و ادریس علیهما السلام در آسمان و الیاس و خضر علیهما السلام در زمین الیاس
 در بر و خضر در بحر و بنب هر دو در پسند و القرنین هم رسند و هر است گفت از با جوج
 و ما جوج و هر سال حج کنند و از آدمیان کسی است که از نبی الاموات و الله از اولیاء الله
 و معاش است حرف است و کماة ابو مسلم خولانی گوید وقتی آدمی مانند ورق در
 بودی خار داین زمان مجموع خاندی درق او زامی گوید اگر نغم منبت بنویس
 و فذاب دو رخ دو خانه بودی یکی اولیا و سعدا و شهدا و انبیا دران
 و یکی ابلیس و فرعون و عامان دران تو کدام خانه ازان اختیار کردی را حبی
 را گفتند چه چیز تر ازین خلوت تشنه گفت جنگی غافلانه کردم از دام ابلیس
 و درین کنج ارمیده ام شمع نزد سلیمان علیه السلام آمد و شکایت کرد از سوسه
 شیطان گفت هرگاه که اس کنی که شیطان ترا سوسه میکند خود را
 بتکلف دمان دارد که شیطان را هیچ ناخوش تر از شادی مؤمن نمی آید و هرگاه
 مرد و ملکن می شود شیطان بر و غالب میشود این عباس گوید که فاست با جوج و جوج
 یک بدست و دود بدست و گویند عربی تا هزار فرزند تیر انداز از پشت خود بنید
 نه میرد و روزی آیند دست و القرنین را بزبان می لبسند و آنرا تنگ می گردانند

چنانچه از آن طرف این طرف می تواند دید روز دیگری آیند و بقدرست حق تعالی
 با حال خود رفته و در زمان رسول خدا ﷺ علی الدین علیه و سلم سوراخی بیدار شدند
 و آن حضرت انگشت مسک و بکالوج نهاد و آنرا حلقه کرد و بجا می نمود و چون
 بیرون آمدن ایشان باشد بر زبان ایشان بگذرد که ان شاء الله فردا سوراخ
 کنیم و بیرون رویم روز دیگر بیایند و سوراخ کنند و بدین طرف آیند و بدرباری
 رسند یک قوم از ایشان آن دریا مجموعی است از چنانچه قوم دوم که بیایند هر روز
 زمین بخورند بعد از آن تیر باسمان اندازند حق تعالی کرم در کردن ایشان بپای
 کنند و ایشان را عذاب گرداند و مرغانی چند بیایند هر یکی مانند کرون ششتری
 و ایشان را از روی زمین باغ کنند و کسی که بعد از ایشان مانده باشند
 سالها از تیر و کمان ایشان عزیزم سازند خبر ابو هریره رضی الله عنه گوید رسول
 خدا ﷺ علی الدین علیه و سلم فرمود حق تعالی خلق را چهار صنف آفرید ملائکه و
 شیاطین و جن و انس پس ایشان را ده جزو گردانید نه جزو ملائکه و یک جزو شیاطین
 و جن و انس پس آن سه صنف را ده جزو گرداند و شیاطین و یک جزو جن و انس
 پس آن دو جزو را ده صنف گردانید نه جزو جن و یک جزو آدمی پس آدمی را ده صنف
 غلامان و پسران بنی مالک رضی الله عنه روایت کنند که پرسیدند از رسول
 خدا ﷺ علی الدین علیه و سلم که حق تعالی میفرماید فاصنعون من فی الدنیا و من فی الآخرة
 من شاء الله مستثنی منه کسبت فرمود جبرئیل و میکائیل و ملک الموت و روز
 آخر عالم باری تعالی فرماید ای ملک الموت که مانده است و حق تعالی عالم است بآن ملک
 الموت گوید سبحان ذی الجلال و الاکرام جبرئیل و میکائیل و ملک الموت مانده است

گویند که در اینجا کلامی است
 و از کمال از

ای ملک الموت روح مبطل نفیس کن پس مبطل نفیس بدان صورتی که حق تعالی او را
آفرید مانند روحی مطهر پس فرماید دیگر که مانده است ملک الموت گوید سبحان ربی ذی الجلال
والاکرام جبرئیل و ملک الموت مانده فرماید ای ملک الموت بمیر ملک الموت بر سر
مبطل افتد چون روحی جبرئیل باشد و او را در حضرت قریب و مکانی هست که حق تعالی
حق اوستی فرماید رسول کریم ذی قوۃ عند ذی العرش مکیح مطاع ثم امین پس باری
تعالی فرماید سبحان ربی محمدک انت العالم الدائم الذی لا یموت و جبرئیل العالی
الملك المبت حق تعالی روح جبرئیل نفیس کند و بر روی ایشان در افتد و بزرگی
حجت جبرئیل با وجود ایشان همچنان باشد که روحی به نسبت پسندد امیر المومنین علی رضی الله
در وصف بعضی از ملائکه گوید فتق ما بین السموات العلیٰ فطاهر اطوار امن الله
منهم سجود لا یرعون و رکوع لا یتعبون و صافون لا یتزائلون و مسجون لا یسارون
لا تغشاهم یوم العیون و لا سم العقول و لا فتنة الابدال و لا غفلة النسیا و منهم امثال
علی و حمیه و منهم الحفظة علی عبادہ و السدنة لابیاب خباہ و منهم النابتة فی الدنیا
الستلی اقدامهم و المارقة من السماء العلویا اعناقهم و الحاجب من الاقطار ارکانهم و
المناسبة لغوایم العرش الکانفتم الستة و منهم العارم متلفعون ختمه باجتمعتهم
مفروقة بنیم و بن من دونهم حجب العزّة و استار القدرة و لا ینعمون بالنصویر
و لا یجرون علیه صفات المضمومین و لا یجدونه بالاکامن و لا یشیرون الیه بالنظائر
عبد الله الزبیر چون شنید که عبد الملك بن مروان عمرو بن سعید را بکشت
در خطبه چنین خواند که بلغنا ان ابا الذبان قتل بطلم الشیطان و لک نوبی بعض الطالین
ما کانوا یسبون عبد الملك را ابو الذبان میقتند از برای آنکه بخوبی بداشت که گشت

که در جبرئیل از نامهم بر سر بیاید
جبرئیل سبحان افتد بر ما را
از من جبرئیل و منسوب

جمع میکنند و عمر و ملقب بود و او را الطبع الشیطان میگویند خبر علی بن الحسین رضی الله عنهما
 روایت کند که رسول خدا صلی الله علیه و سلم معقل بود و حرم معصومه و صفیه خاتمه
 به پیش او آمد بود چون بازگشت رسول خدا صلی الله علیه و سلم باده راه در مسجد
 با او مشایعت میکرد و مرد از انصار در مسجد آمدند و سلام کردند و گفتند آن
 حضرت این را بخواند و گفت این صفیه بنت حبیبی بود که به پیش من آمد
 گفتند یا رسول الله ما هرگز ظن بد در حق رسول خدا صلی الله علیه و سلم فرمود آن الشیطان مجرب
 من ابن آدم مجرب الدم من نرسیدم که شیطان را در فتنه اندازد خبر ابو عمر
 رضی الله روایت کند که رسول خدا صلی الله علیه و سلم فرمود هر کس که از خانه بدر آید
 بدر خانه او دو علم افزاشته اند یک علم بدست ملک و یکی بدست شیطان
 اگر مرد با ملک خدا صلی الله علیه و سلم بیرون میرود ملک با علم همراه اوست تا به خانه می آید
 و اگر بعضیان می رود شیطان با علم همراه اوست تا باز گردد و علی رضی الله علیه و سلم
 در صفت اختلاف آن انما فرق بینهم بادی طینهم و ذلک انهم کانوا
 خلقه من سجاج الارض و مذبا و حزنه نریه و سهلها فیم علی حسب ارضهم
 یتقاربون و علی قدر اختلافاتین و تون مقام الروا و ناقص العقل و ما و القاتمه
 قصیر الهمته و زکی العمل فبیح المنظر و نابه العطب متفرق اللب طلیق اللسان
 جدید الجبان خبر رسول خدا صلی الله علیه و سلم فرمود زنی از یهودی حبیب آفریده
 و در وی کنزیه هست اگر خواهی که اندر است کنی شکسته شود و اگر بآن
 ساز کاری کنی از او منتفع یابی و در کنزی باشد علی رضی الله علیه و سلم گوید که حق
 میفرماید ای فرزندان آدم العاف نمی دهمی من نرا دوست خود میگویم با انواع نعمت

که بر نوازانی

که بر تو از زانی بیدارم و تو را دشمن خود مکنی با انواع معاصی از آسمان خیر تو فرد
می آید و از زمین شر از تو ببالا می آید ای فرزند آدم اگر صفت خود را از غیر خود
و ندانی که صفت تو می کنند موصوف را دشمن داری و خواهی که او را اهل اکبری
ابوسلیمان گوید که شیطان جن آهن است از شیطان انس شیطان جن باغوز
باله گفتن دور می شود و شیطان انس در من آویخته نامراد و معصیتی متبلغمی کند
باز نمی کرد اللهم اغفر لی و نب علی انت انت التواب الغفور

الباب الحادی عشر فی الانفة والحیة والغيرة والنفرة خبر
رسول خدا علیه السلام چون فتح مکه کرد و خواست که ابوسفین را توبی
فرماید که از مولفه قلوب بود و دیگر آنکه معلوم کند که رسول خدا علیه السلام
نزد قدرت بر اوجه لطف در شان او میفرماید فرمود که هر که در خانه کعبه رود
در آمان است از قتل و هر که بخانه ابوسفین رود در آمان است ابوسفین را
با و نکر گفت اداری با رسول الله اداری فقال نعم دارک ابوالمظفر گوید
که چون ناصربن ناصر الدین سرخس را می کشود در اینجا فاضی بود نامش ابوسفین نامی
کرد که من دخل دار ابی سفین فهو آمن مردمان آن لطیفه مستحسن داشتند
علی رضی الله عنه گوید هر که سنان غضب نیز کند از برای رضای حق تعالی حضرت
عزت او را فوت بخشد بر قتل اش و باطل محاسب فی الحیة قیس بن زبیر
در زمان فاطمه از مکه بدر آمد و طلب قوت میکرد ناگاه از دور آتشی دید که آفرین
بودند خواست که برود و از این طعامی جوید باز حبیب و مردت او را
منع کرد که آب روی بر غلوتی بریزد نیز دختی رفت که و رقی او سم قاتل بود

در علم و نبوت

نفس من کل دینه وان
ساقک الی الزغاب
فانک لن تعاض بها
تبدل من

مخبر د و در اقباب نجسید با هلاکت علی رضی الله عنه گوید و اگر من نفس عوضا
و لا تلک عیب غیر قد جعل الله امر عمر عبد الوهید را مردی از بنی امیه که مادر او
از بنی مره بود غنای بیگردد و از سر نو پنج با و میگفت فتیحه الله شهابا غلب علیک
من بنی مره این سخن یعقوب بن علقمه رسید و او پنج آن قبیل بود و در چند میل از مدینه
دو روز می نشست بر خاست و پیش عمر عبد الوهید آمد و در دیر سلک او گفت
من رسانیدم که تو از سر غضب با خویشی از آن خود گفته که مادر او از بنی مره بود
فتیحه الله شهابا غلب علیک من بنی مره و من میگویم فتیحه الله الا اوم طرفیه عمر عبد الوهید
گفت از من سخن ندگردد و اگر حاجتی داری بخواه گفت بجزای که مرا بتو هیچ حاجت
نیست و این همه راه از برای آن آمد ام تا این سخن بگویم و ذلت فتیحه از بنی مره
کنم فقال عمر بنی السد من رأی یثمل هذا الشیخ امیر المؤمنین عثمان رضی الله عنه روزی
که خانه را با و معمار کرده بودند بامیر المؤمنین علی نوشت اما بعد ففقد بلخ السلیل
الرئی و جاد ز الخیر ام الطبین فاقبل الی کنت بی ام علی شعر فان کنت لولا
فلن یخیر کل و الا فادری و اما انزق به عبد الوهید بن ابی دلف را سرتیپی بود
که جهان بر وی او میدید و لحظه بی او نمی آرمید روزی او را بگشت گفتند چرا
چنین صمدی مملکت کردی گفت نرسیدم که بعد از من یکسای دیگر در سازد
و غیرت مرا بدین معصیب داشت لا اله الا انتام بعدی بخت فریاد عمر عبد الوهید
دختری بنو عمر میاد و برن خود فاطمه بن عبد الملک گفت این دختر را با من از این
زمان را در بابیت سن از جهت نوهران که توانی طریقه از زمان بهتر بدانی فاطمه
گفت ترا غیرت و انگریزی شود که من سخن بگویم گفت غیرت در حرام باشد

اما در حال کسی

اما در حال کسی غیرت نبود از برای آنکه رسول خدا صلی الله علیه و سلم چون فاطمه رضی الله
 تعالی عنی را دید بداد فرمود لا تعجلا حتی ادخل علیها علی رضی الله عنه گوید که از تعجرات
 کنان برزک آن سب که بغیر باد محتاجان رسند و غم از دل اند و هکین باز بر نزد
 عدی بن الربیع زینب دختر رسول خدا صلی الله علیه و سلم را خواست که از مکه بیرون
 آورد و هبار بن الاسود متعرض او شد و گفت من را کلمه عدی جعیه تیر فرود نیست
 و سوگند یاد کرد که هر کس که متعرض می شود او را بتیر نیزم و این بیت گفت قطعیم
 عجمیت لیهبار و او باش قومه میرید و ن اجقاری بکتبت محمد و کتبت ابایی
 ما بقیت صمیحهم باذا اجتمع بر ما یدری و متهدی به عبد الله بن المداود گوید
 از برای ثابت بن کحی وزیر مامون قطعه از امان السوء مال بر کنه علینا
 عدلناه با حسن ثابت به کریم نفوت الناس مجد آرد و را و و لیس الذکی
 نر جوه منتهجه بفاست به قیس مسلمی که سبر عباس مرد اس بود در جا علیه
 شتری بکله آورد و ابی الخلف الجعفی از و خبرید و در بها ماملت میکرد قیس
 عباس قرش رفت و گفت شعر با ال محمد کیف عذابی اکرم و و خرمته البیت
 و اخلاق اکرم و اظم من بدفع عینی من ظلم عباس بن مرادس گفت نیز و عباس
 بن عبد المطلب رو که او حق تو است اند عباس رضی الله تعالی عنیه او بستد و بدو داد و گفت
قطعه رعیب لقیس عهده و زامه و و اوتست فیه الزعم من کمان را غما ساعفه
 ما کان حیا و ان امنت و اخص علیه للتناحر هاشم و علی رضی الله عنه گوید که صاحب
 غیرت هرگز زنا نکند و هم او گوید غیره المراه لغزو غیره از اجل ایمان الباب الثاني
 عشر فی المحبة والاغا و الفقه و الوفاء و ما یقع بین الاخوان من الخوف و الحب

والتحبة

البیاض عشر

خیر رسول خدا صلی الله علیه و سلم فرمود که دوست بسیار گیرید که پروردگار شما را برین
 و حی شرم مبار و از آنکه نبد و در میان برادرین و دوستان عذا کتبه و دیگر فرمود که هر
 کس که بغیر دوستی برادری را بنمید و در دل او کند نباشد هنوز چشم با خود نگرفته
 باشد که حق تعالی آنها را از او امر زیدج با علی رضی الله عنهما گوید هر کس که او را دوستی بکند
 باشد و آخرت معذب نکرد و نه بنی که حق تعالی بفرماید در حق اهل دوزخ که گویند
 ما لمان شافین دلائل صدق جیم دهم از و دایست که دوست را دوستی
 محقق نکرد تا در سه موضع آنچه شرط دوستی باشد بکار آورد در حالت تکلیف
 و در زمان غیبت و در مقام و ناداری و هم او گوید که عاجز تر از خدای تعالی است
 که دوست بدست نیابد و از و عاجز تر آنکه چون بدست آرد باندک
 طمانی بگذارد ببت دوست را طرسی بدست آرد و رحمت اندر نگاه داشت
 و عمر رضی الله عنه گوید هر چه بنا و محبت را محکم دارد و محبت بر محبت افزاید اول
 آنکه دوست را سلام مقدم داری دوم چون بر پیش تو آید او را گرامی داری سوم
 در غیبت او را بنام نیک خوانی حکم گوید دوست بسیار گیرید و دشمن اندک بغیر یابند
 قطعه تکریم من الاخوان ما استطعت انهم یومعوا اذا استنجیتم و طهرتم و فلتس کثیر
 الف خل و صاحب و درین مود و واحد الکثیر حکم گوید از دها سوال کنید محبت
 بیکدیگر که دها کواهند که رنوه نمی شناسند ببت اگر چه دوستی من ز وصف بیرون
 غیر پاک نود آنکه حال من چون آید و این عوفه گوید درین معنی شعر حبیبی بقلبت
 لی فی الهوی و الغلب اعل شاعده یستشهد و علی رضی الله عنه گوید دوست آن
 که در غیبت محافظت دوستی کند اصمعی گوید به پیش خلیل غوی رفتم و بر صبر باو حب

نفتند بود اشارت کرد که باین بنشین من گفتم جای بر تو تنگ نتوان کرد گفت
 این چه حدیست دنیا با وجود فراخی آن دو دشمن گنج و در چوبی در چوبی دو دوست
 خوش بنشینند مردی باین القاص گفت که من با ارس بیگم که با خوش گفت
 ارباب روح پیوند دارد و خوش با جسم پیوند روحانی از جسمانی غالب تر باشد
 بهر از خوش که بیکانه از خدا باشد فدا ی یک تن بیکانه کاشنا باشد محرم علی الباقی
 ز کسی پرسید که یار تواند که دست در آسین با خود برد و هر چه خواهد رساند گفتند
 به گفت پس یار نباشد اعرابی گوید دوستی پدران میراث بفرستند میرسد مثل حفظ
 لمی العدین و وفی الحزین یاری یاری رسد و گفت قصید بکشتی علیک لعلی
 فما اتری فیک العدول بقول: او در جواب گوید و حکمک فی کرم و خبت
 سجد و یاتک من عیب الصدیق سوال: فی معناه چشم بدانندش که بر کند باؤ
 سب نامد هنرش در نظر و هنری داری و مقاد سب: دوست نه بنید بخیر
 یک هنر خلل نمی گوید دوستی کردن با کسی که صحبت تو نمی خواهد خواری نفس
 خود فرو گرفتن است و بریدن از کسی که تو را به همتی است یاری از یاری اندر خوا
 به تغییر حکم در ملازمت گفت استواری عهد من با تو عذر تو مقبول است اما در عهد
 شتای من عذر تو مقبول نیست عبداللہ بن شداد وصبت فرزند خود میکرد که
 ما شخص را بحقیقت بازمانی او را یاری و برادری ملیر چون او را از موردی
 و بمعاشر او راضی شد با او برادری گیر بشرط آنکه از عنفات و زلات او چشم
 فروگیری و در اسباب معاشرت و مصافحات با او موااساتی از حکمی برسدند
 که دوست کیست گفت ان من هو انت الا انه غیرک یعنی در صورت

بنوی باند اما در معنی غیر نیست مامون گوید برادر بن سید طه اند طه چون غذا اند کند
 گزینشست و طه چون در داند که مجلس بر غیب ملالتن نکند هرگز گوید سطر
 روشنی لیل سب که مال با تو غلبی نکند و اگر مال غلبی نکند هر آینه بجای تو غلبی نکند و دوست
 آنست که بجان از دوست باز نماند غیر رسول خدای علیه السلام فرمود در خردم
 شمارید و ستر بن شمارن و من و نزدیک ترین بمن در قیامت الله خلق او خوشتر
 و تحمل باشد و دوستی با مردمان کند و مردمان دوستی با او کنند و علم فرزند گوید که
 الغریب من لیس حبیب از علمای سلف روایت کرد که اندک گفته اند که بیشتر دوست
 خود را خون و مال و آشنای خود را عطا و تقا و دشمن خود را عدل و انفا حلیم را بر سیدند
 که اگر اسفرد و ترست گفت اند در طلب برادری صالح سفر میکنند هر چند که برود
 بطلوبه فقیل عیاض بن جهمی ابوالحسن نوری رسیده گفت مراد دلالت کن به نشانی که با او توا
 نشست گفت تو طلب چیزی میکنی که کسی آنرا نبافته است گفت چو گوید ستر
 در سه حال نزلان شناخت حلیم را در نزد غصب و شجاعت نزد خوف و پند و نزد
 حاجت با و علم رضی الله گوید دوست که حد بر دوست برد از نقصان
 و قسم مودت باشد از خالد بن صفوان پرسیدند تو برادر دوستی میداری یا بایر گفت
 بل در که بار باشد بکار آید روح بن زینب را پرسیدند که معنی تو چیست گفت
 لفظی است که معنی ندارد و اسمیست بی معنی مثل هر دوستی که بآمران بر طمع باشد
 نا امید بآنها خراب کند و بدشمنی انجامد عرب گوید معا انکس بش که چون بخت
 نوی حاجت تو بر آورد و اگر کما حق الله عفو کند و اگر حسانی از تو ظاهر کرد
 آنرا بشمار آورد و شترت دهد مردی بمطیع بن ابیاس گفت آه ام تا خطیه کنم

با تو گفت که اینجوانی گفت با محبت تو خطبه علم گفت نکاحش با تو کردم و ما این
 او آن سب که سخن سخن چین در حق ما شنوی حکیم گوید همه چیز تو بهتر از او و تنی ندیم
 بهتر از جد پدر و سیت بابی داد و سبحانی گفت اجازت هست که از دوات تو
 چیزی بنویسم گفت نه آن در دست نجابت شتر سار ^{طی} بود او و
 گفت هر کس که در مال برادر خود با اجازت تصرف کند جز او و حرمان ^{قطعه} شهر جزای الله
 عتاقه من پس بنیاد و بکینه و در و لا شعارف فما سنا خفاد لا سفا اذنی
 من الناس الا من تود و بالف خلاصه معنی سب آن سب که هر محبت که کسی را
 از دست آزوده میرسد از دشمن و شاعر گوید درین معنی خبر ورده ایم سخن
 جانز ^{نیم} دل پس کلاف میزنیم که یاری گرفته ایم هر که که دست در سر زلف تویی ندیم
 چون نیک بنری دم ماری گرفته ایم سیرانی گوید که لک فی بعد از من صدیق حتی اذا
 جاء کسا و سوت با لک بالنعاع من الدفق عرب گوید الاخوان بمنزله النار فلیلما
 مناع و کثیرا یوارون عر گوید و عدم مواساة اذا انکرت احوال العدین و فلسف
 من التخب فی مفیق و طریق کنت شکله زانما سابع فاجتنبه الی طریق و محمد بن اسحاق
 گوید که مانند چون لطافت روی بخدا آورد حق تقاروی دل کلان محبت او دارند
 اعش گوید که در سلف جامنی دیدم که یکماه و دو ماه بهم نمی رسیدند و چون بهم رسیدند
 باندک بر شمی فصاحت کردند و اگر نیم مال از یکدیگر طلبیدند یا بر غیبت ایشان کردند
 بعد از آن فومی می بینیم که هر روز بهم رسند و از احوال خودی و کلی استفسار کنند تا حال
 گریه و مرغ استیانه سوال کنند و اگر حیل از مال او توقع نمی بیند کند حکایت در و شمی نو کند
 دوست بعد از آن روزی چیزی از آن نو نگرفت خواست ایا کرد دوم باره بخوابست

منع کرد بوم بار خوار است احباب خود و فقیر از آن منع او قطعاً متغیر نگشت در رشته
 تنگید خود اگر از دو شیر در بنیاب سوال کرد در و نیز گفت محبت من با تونه باریست
 طمع بود نامانع مستند نمودن خدا را بر اترادوست عبد اشتم تو نگر چون ابن حدیث
 استماع کرد نیمه مال خود بدویش بخشید علی رضی الله عنه گوید دو کس به سبب من هلاک
 می شوند بآنکه با فراط مراد دوست بدارند و بدان سبب ترکب محذور است
 می شوند و آنکه با فراد مراد دشمن بدارد و از محبت تمام محظورات مینماید علایق
 سعد الحاد گوید در معنی آنکه دوستی که باز بسته طمع با باندک توقع تقاضا پذیرد
 قطعاً در من الناس من یرکب و دادگاه صافیا شر به بلاتکدیر و فاذا مارا بته
 قلت هتاء ذلیلی زخرو و اس مال کبیر فاذا ما طلبت منه قتیل و الحق الوعد باللطیف
 انیر و صحبت جاعلی که با حکما صحبت داشته به از صحبت عاقلی که محاسب برده باشد
 ابراهیم علیه السلام چون ذلت خود یاد کردی به پیش گشتی و از یک میل او از خلق
 و اضطراب او شنیدندی جبرئیل علیه السلام گفت با خلیل الله جلیل ترا سلام میرساند
 و مفیراید هل را است خلیلاً یخاف خلیله گفت ای جبرئیل مرا گناه بادمی یا خدایت
 فراموش میکنم خبر رسول خدا صلی الله علیه و سلم بیا ماه از زمان به سبب ناسا یاری
 عزالت نمود و این عمره از انعام بحرمی از سیر به بنید و تعبت عمر با او سخن نکرد
 مفیر تعبیه را گفتند بواب نو یاران خود را پیش از یاران نوا جازت میدهند
 گفت ان اتعرفته لنفیع عند الطلب العقور و الجمل الصول فکلف بالمرمل
 العقول شعر و اذا جفوت فطعت منك ضامی و والد یقطع حنا کما یب
 فی دیوان المنقوش کیف ارجو من العذقی و فلو فسیه الا صدقوا و الا الذقی

لا یجوز الدقل البضا نقل لی؛ هل یحرم علی البسیطة غل؛ نعمان گوید ای بسپر سنگ
 و این برداشتم و تحمل اعیان و انقائان کردم و هیچ چیز ثقیل تو از بار مسایه ندیدم
 حکایت عبداللہ بن بکرہ چهل خانه از حوالی خانه کربلای و کار سازی بک نمودی و در هیچ
 عید منبک از او کردی غیر از آن که در هر سال آزاد کردی علی رضی اللہ عنہ گوید و شما
 تو آند و دشمنان تو سبب **حجت** دوست تو و دوست دوست تو
 و دشمن دشمن تو و دشمن دشمن تو و دشمن دوست تو و دوست دشمن تو
 مردی باین زیات گفت آدم بجوار تو و خواهم مهربانی و لطف تو اما الجوار **فمنسب**
 بین الجان و اما العطف و الرقة فما للنف و العیا حکایت دو برادر دینی
 بهم رسیدند یکدیگر بگری گفت والد که من ترا دوست میدارم اگر نوبدانی آنچه
 در نفس من مرا خدایزد دشمن داری گفت ای برادر اگر من آنچه در نفس تست
 بدانم آنچه در نفس من مرا از دشمنی تو باز دار گفته اند از آدم مرد اگر در حاجت برادر خود
 مال و بنا صرف کنند هنوز از آداب بعضی از حقوق بیرون نیامد با جعفر بن محمد گوید
 معتبت روزه خوشی باشد برادری به برادری نوشت اگر افغان صفا بسیار
 تو اعلی البانی و اگر اندک اند تو خلاصه البانی و اگر کمی اند تو آنی حکایت
 جاور و مبدی که با دین بجزین بود با قوم خود بیامدند بمیدینه محفرت رسول خدا
 علی اللہ علیه و سلم و مسلمانند و گفت قطره فان لم یکن داری بشیر ب فیکم و فانی لکم
 عند الدائمة و النقص اصابع من صاغت من ذی حلاوة و الغض من عسی علی
 بعظم بغضی یرقان بن بدر گوید در نقصان محبت **عظیم** الم ترا بینی و بین این عامر
 من مود و قد یاسیت علیه الثعالب؛ فاصح باقی الود بینی و بینة؛ کان لم یکن الود

خود در عایت کردی
 و ایشانرا بنفقه گوشت
 مد نمودی و دختر تو هم
 دادی

فیه العجائب طریفی ۱۱ در دعا گفتی اللهم انی من یوئلق النقات اللهم احفظنی من العیب
 و شیخ سعدی درین معنی گوید بلفظ شیرازی بخت نواز دشمن تیرسی عاقل از دوست
 که غلت دشمن بیوشت است بخت نواز دوست ابو الحسن غوی درین معنی خوش گفته
 و اخوان حسبتهم دروغا و کاتو ها و لکن لا عادی با و خلتم سها ما ضایات و کاتو
 و لکن فی فوادیا و قاتو قد صفت منا قلوب لغد صدقوا و لکن من وادی
 از اهل سلف شنبی دوستی در دوستی بگرفت آن شخص کبسته از و نیز کی خوش
 دشمن بر عهد بر داشت و با خود بیاورد و در مکنود آن دوست متعجب ماند از
 حال سوال کرد گفت من فکر کردم که درین وقت کسی که در من زند یا فقیری باشد
 او را بر زخو شود کم یا غری باشد نیز ک را با و دشمن یا دشمنی باشد بشنید و مار از روز
 گار او بر او دم عبداللہ بن مبارک گوید که اگر کسی را دوست داری و اعلام او
 نکلی با او خیانت کرده باشی و در حدیث آمده که فرموده است دوست را از
 دوستی خود اعلام کن غل هر کس که یاری عیب طلبدی یا بماند و هر کس که دوست
 بطمع گیرد و ایم رنجیده خاطر باشد و هر کس که با دشمنان باندک چیزی بماند
 دشمنش بسیار گردد و در نزد کونند هر کس که نصیحت از سلطان و در از طبیب
 و اظهار فاقه از دشمنان بپوشد بر نفس خود خیانت کرده باشد شعی گوید خوبی
 کر بان آن باشد که دیر دشمن کردند و دوست شوند چون کوزه زرین که دیر
 شکند و زود بجز گردد چون کوزه آئینه که زود شکند و دیر بجز شود خبر ابو ذر گوید
 که گفتیم یا رسول اللہ کسی قوی را دوست دارد و بمال دنیا قیام نمواند خود فرموده
 یا ابا ذر انت مع من اجبت شر احب العالمین و است منتم لعل اللہ یزین عملکم

مثل
 هر کس را خبر شود صحبت
 که بجز در و خبر نباشد
 آن کسی که در و خبر باشد
 بصحبت او را خبر نباشد

خبر رسول خدا ﷺ و سلم فرمود که ای محمد بن عبد الله و برادر خود را در مسایه کرامی دارد و فرمود
 مسایه بدست کشید و نشست در دار اقامت یعنی مسایه سفری بود سه روز بیش نماند
 خبر جابر بن عبد الله را بدست کشید که رسول خدا ﷺ و سلم فرمود مسایه بدست کشید که حق
 بر تو دارد و آن مسایه که در حق دارد و آن مسایه که در حق تو دارد آنکه یک حق دارد مسایه
 کافر است او را حق جوار هست و مسایه که در حق دارد مسایه مسلمان است و جوار
 دارد و حق مسلمان مسایه که در حق دارد مسایه خویش مسلمان است حق جوار حق
 مسلمان حق خویشی و کمتر حق مسایه آن است که چون دو دو طعام تو با و رسد او را
 از آن طعام بیست بره منگرددانی علی بن ابی طالب علیه السلام گوید که در خانه او جمع گشته بودند بر سبیل
 این جمع گشته گفتند شنبه تواند گفت مراجع بود که سیبک شنبه خود در این نغمی بنم گفتند
 سیبک شنبه خود را در این نغمی بنم گفتند شنبه شنبه شنبه شنبه شنبه شنبه شنبه شنبه شنبه شنبه شنبه
 و دندان مناک و هم او گوید اگر مؤمن را شنبه بر روی از ننگ که مراد سخن نگیرد و اگر تمانی
 حال دنیا منافق دهم که مراد دست ندارد که رسول خدا فرموده و مقام مقدر بر آن گشته
 که لایبغضک مؤمن که محمل منافق طاعت گوید مثل سخن در اصحاب رسول خدا ﷺ گفتن مثل
 در دینیم است اگر دست بر آن نهدی زود محبت باید و اگر دست بسیار بر آن نهدی
 بجوری انجامد از علی بن الحسین رضی الله عنهما پرسیدند که ای پدر و عمر در حال حیره چه فرست
 داشتند یا رسول الله ﷺ و سلم گفت آن قرب که در زمانا وفات دارند که هم خواب
 از حضرت اند و در حق متور او شریک بن علی بن ابی طالب علیه السلام در خانه همد گفتند امیر المؤمنین علی رضی الله
 عنهما مشغول بود کوفی شیعی حاضر بود گفت امروز در محضر علی و جکانیدی یا یا عبد الله
 گفت هر من یغفائل کسی در غیبت کاتم که او شنبه است نام با عمر خطاب داشتند شنبه کوفی

گفت محب و دشمنم که از تو چیزی بوجود آید خبر رسول خدا صلی الله علیه و سلم فرمود که مؤمن
 الفت گیرند بآیه و چیزی نیست در آنکه الفت نگیرد و الفت با او نگیرد و الباقی
 فی التادیب و التعلیم و ذکر المعلمین و الفرب و الحیس خبر عایشه رضی الله عنها
 که رسول خدا صلی الله علیه و سلم نزد نیک و خدمتگاری و غیره هرگز از راه خدای بخوابد و هرگز
 انتقام نیست و کسی جهت نفس خود را در قیام حدود و الحدود هم آورد و است کند که رسول
 خدا صلی الله علیه و سلم فرمود علی سوطک چیست برادر اهلک عمر سعید الزبیری باطل خود
 نوشت که من رسیده اند که در آن حوالی جامی سب ابو بکر و عمر سلیمان بن احمده زن
 حد کسی عرض برادر سلیمان برود و او خاموش باشد در زمان اعلام حقیقه عباس بن عبد المطلب
 رضی الله بر فقرای بنی هاشم مدد و ملو بود و در راه او بر سقما ان بن آویخته و میگفت
 هذا السوء یشیع جلیعهم و یؤوب و یسفیدهم نعم حکیم بود بد ضرب الوالد الولد کما لمار
 فی الزرع یزید غلامی داشت و او را میزد و معویه بر آن حال اطلاع یافت گفت
 حاضر تو چگونه باز داد و هم دولت بر آن قرار گرفت که دست بر کسی دراز زاری
 که او را نتواند زد و انتقام نتواند گرفت بعد از آن یزید معج زبردست را از خانه
 گویند معاویه مروان نوشت که عبدالرحمن بن الحسان و عبدالرحمن بن الحکم
 حد زن مروان عبدالرحمان که برادر او بود چهار نازبانه بزود این حد را شنید
 نازبانه نزد غلامی گفتند که ما این قصه را اعلام معویه کنیم تو چرا خوش خود را چهل نازبانه
 نزدی و بیگانه را عشتاد گفت شما را نمی بستید که من برادر خود را در مقام بی
 در شتم ز درخیزد بیگانه را در مقام مردی ازاد فقیل عیاض گوید که ای بابا خبری
 که بر منیمی زنی جهت تادیب او بود و مهندتر باشد از آنکه حلو او در دم او نبی

نغمین حکیم گوید اگر حکیمی تر از برنج بماند جهت تادیب بیکه جاهلی نرا خوش بگرداند بانی طیب
 احمد بن نصر در زمانی که ملازمت دیوان میکرد خواست نامجو سی نزد مجوسی گفت
 افر ب بقدر اتقوی علیه یعنی بقدر تحمل فخاص در آخرت مرا بزن چون این سخن
 شنید ترک کار دیوان کرد حکایت مژده عدوی دزدی احوال بر دروزیا
 اورا پیش معویه آوردند تا دست او ببرد او این شعر خواند شعری با امیرالمومنین
 اعدائهم یغفوک من عار علیهم ایستینا؛ فلو قدانی الاخبار قومی لعلقت
 الیک المطایا و عی حیوننا؛ دلاخیر فی الدنیا و لا فی نعیمها؛ اذا ما شمال فارقتها
 یمیننا؛ معویه از سرحد او بگذشت و اول چندی که در اسلام باطل کردند آن بود
 حکایت انوشیروان را معلوم بود و او را گاه گاه بی گناه نزدی و باره پنج بر یک او انداخت
 و گفتی بر بانی نیست و راکن تا این پنج در کف تو بگذارد و انوشیروان از این عقوبت
 عظیم در تنگ بود میگفت اگر من روزی بر او قادر شوم هر آینه او را بکشیم چون
 ضار و فایده نداشت کرد و انوشیروان بر جا نشست معلم بگریخت انوشیروان او را بپای
 امان امین گردانید و معفویش بنهاده و چون او را حاضر کردند از او پرسید که مرا چرا بی محبتی
 بر نمائیدی گفت از برای آنکه پادشاهان بسیاری بوجوب بندگانش را نمائند خواستم
 که ترا معلوم شود که بنده مظلوم با ظالم و امید انتقام از او و زبردستان را بر نمائی گفت
 گفت پنج بر یک من می بنامدی تا بگذرد خفت گفت این ترا معلوم کرد اتفاقا
 در شدت زهره را و را دشمنی پیدا گشت و شکر بر سر او کشید شکر پادشاهان بر سر
 زد و آمد و بود و گاه بکس مجال آن نداشت که کام بر سر آب کند با کمانها
 زده کند و انوشیروان که دست او سپرد و خوردن خورده بود کمانهای آب همه زده

و آنچه شکر را از شدت سرما اذان عاجز بودند انوشیروان مجموع بتقدیم رسانید و
 تا ویب استاد او را در آن حال معلوم گشت و بر شکر مخالف زد و فرصت یاب
 نخل من التعذیب تا ویب الذیب؛ بحج بن خالد بر یکی را گفتند چرا غلامان را
 نمی زنی گفت ایستادینان ما اند بر نفس ما چون این را نیز بنیم چون این
 ۵ این باشیم حکایت ابو نواس گوید در آدم بر ناطقی او نیز کی خوب داشت
 میان نام و او را میزد و او میگردید من گفتم شعرا عیا ناک از سگت او معاف
 کالو لوالمرغض من حیثه عیان لطف طبع بود اشارت کرد ناطقی و گفت
 شعر غلیت من یغیرها ظالما؛ یمناه علی صراطه؛ ناطقی گفت عی حریف لوجه
 آن فریبنا ظالمة و غیر ظالمة میزدن عرو گوید لعن علینا ان بزور کف فی الحبس
 ولم تستطع نقدک بالمال والنفس؛ فقد ناکب الانس الطویل و عطلت
 مجالس کانت منک تاوی بالانس و لن سترک المجد عتالربا؛ رانیا
 جلابیب السما علی الشمس؛ زعفرین نعیم مردید که بسری با او همراه بود
 گفت ای مرد این جوان پیرست گفت بلی گفت احتراز کن از آنکه بنید
 که تو نافرمانی خدا کنی و بر تو طهر میرنود و نافرمانی کند امر الی گوید شعر و پیش
 بنجذیر الامیر غزایه؛ علی و لا عار اذا لم یکن حدک؛ و اما الحبس الاطل سببت
 و غلته؛ و اما السوط الاحلدة عارقت جلده؛ طبقة ان السیاط تزلزل
 استک منطلقا لقالة التمام پس معرب در پامه عربی بود او را حاکم انجا
 گردانید بودند که تا ما بان آهوا و انجا باشد هرگاه که بان دو کس خنونی واقع
 می گشت و نمیدانست که کدام بر جواند این را بر دو در زندان باز میداد

بجفت

نایب می آمدند و صلح میکردند و میگفتند و اللیس الحس حکایت میگوید و فرزندان
 نو آنرا در راه می یافتند و فرزندان درویشان در آفتاب و بنواگزاران
 میگفتند یا اهل الجنة اینرا قوا اهل النار حکایت عامر بن عبد الله بن الزبیر را میگوید
 که راضی بنیود از سیرت او و او را محبوس کرد و گفت ترا بیرون نیاورم تا قرآن را تمام
 حفظ کنی چون قرآن را حفظ کرد پیش پدر فرستاد و گفت قرآن را حفظ کردم مرا از
 حبس بیرون آر عامر پیغام لا سبت خیرک من سبت جمیع فیه کتاب الله فافتم
 او را در حبس بداشت تا عامر وفات کرد و ویرا بیرون آوردند پسرش عبد الله
 بن حذمان از اسخیا بود چون برگشت او را حجر کردند و مال او در قبضه خود آوردند تا
 عطا بهی بتواند عصبه الله هرگاه که در ویشی پیش او رفتی او را بر خود خواند کی
 تو با من برو زدی و گفتی برو پیش خورشید من و ظلم کن تا ترا اجازت دهند تا مگر
 کنی مرا با و پیش ازین لیسان ایشان و نیت میدادند حکایت امیر المؤمنین
 علیه السلام مردی را از بنی امیه بازداشتند که او را حد زدند قوم او جمع گشتند و حسن
 رضی الله عنه با خود بردند و شفیع ساختند علی رضی الله عنه ایشانرا ترخیص نمود
 و عزت داشت ایشان در آن باب شفاعت کردند گفت عرج بن مالک
 عفو کردم و عرج مرا قدرت باشد که ترک آن کنم جهت خاطر شما ترک کنم این
 راضی و خودم بیرون آمدند و بنده شدند که از سر حد در گذشت پس علی بیرون آمد
 تا او را حد زند ایشان گفتند نه عفو فرموده بودی گفت آنچه مرا قدرت بر آن باشد
 و مالک آن باشم عفو کردم اما حقوق باری تعالی و حد شرع من مالک آن نیستم
 نوابع الکلم سب الصبی لا بد له من الشقیف و ان کان من قریش او ثقیف

از محبوبان و اوست کنند که در کتاب این نوشته که سنگ بی بستر بریدن
 و آهن بی آتش گذاختن آسان تر است از تربیت کردن کز طبعی که مزاج او
 از راستی دور افتاده باشد با خط و در جو صلابت معلم گوید شعر و کیف ترجمی
 العقل و الحرم عندهن یرد روح الی انشی و بعد و الی طفل محمد بن سماک
 و اعطای فرزند آدم و آدم نو در حبس از زمان ولادت تا اوان قیامت
 اول در صلب پدر محبوس بودی بعد از آن در رحم مادر بعد از آن در گهواره
 در مذک شبیه و قضا و محبوس بودی در کتاب چون زندانیان نشسته بعد از
 در بند بار عیال و غم اطفال مانند بعد از آن در قبر و زندان ابد افتاده چندان
 که بعد ازین همه حبسها و مشقتها آزاد کردی و به بهشت باقی برسی نه محبوس
 شوی که لا محوت فیها و لا یحیی حکایتی خالد یوسف بن عمر را باز داشته بود که
 او را بزند و فرزدق بر او بگذشت و گفت اگر خواهی که الم ضرب کمتر باقی بماند
 بر زمین بفتار و بپلوه ها را کشاده دار و دندانها را محکم بر هم نه گفت چنین کردم
 و الم ضرب کمتر یافتیم شعر غنیمت ان یحیی حیوة عتیقة و ان لا تری مدی الزمان
 بلاء بلاء و ویدک هذا الدار مسجن و قلما یمر علی المسجون بوابلابل عبد
 چون شعبی را بتعلیم فرزندان نصب میفرمود گفت این را راست گفتن
 بیاموز چنانچه قرآن می آموزی و از سفلیکان منع کن که طبع خود پذیرد و حاصل
 که طلبه بر این جمع شوند تا در تحصیل علم فتوری واقع شود و سر این علمی ترا شر
 تا گردن تن قوی گردد و دماغ این تحمل شداید بدارد و بخوابی تواند کرد
 و این را شعر بیاموز تا گوهری گردند و بزرگ منش باشند و بفرومای تا مملوک

بعضی دندان کنند و آبراب به بار بکنند و بیکبار بخورند که مغرب و چون محتاج کردی
 که این نژاد بکشی و خلوت ادب کن تا خدم چشم بر لبان و بر نشوند و بنظر
 خواری ایشان را نه بنید خبر رسول خدا علیه السلام فرمود طلال منبت که کسی
 جهت نادید کسی را زند و پیش از ده تا زیانه زند الا در اقامت حدود
 عبد الحمید بن عبد الدین عمر رضی الله عنهم روزی در کوچه بقیع دیر روی او زخم پیدا
 و آن زخم مزخمس و جمال او شد چنانچه زنان عرب بر روی خود از مخالفان
 میکردند مثال شجره عبد الحمید **الباب الرابع عشر في البحث والافعال والادبار**
 و الخمس و الرزق و الحرام موسی علیه السلام در مناجات گفت یا رب چون که احق را
 روزی فراخ آفریدی و عاقل را محروم گردانیدی فرمود لیعلم العاقل انه ليس في الرزق
 حيلة لمحتاج شوی اگر دانش بر روزی و در فزونی جز نادان تنگ روزی تر نبوی
 چنان روزی بنا دانا رساند که صد دانا در آن حیران ماند ابو نافع غلام عبد الرحمن
 بن ابی بکر رضی الله عنهم بارز گانه بخت بار بود و هر چه که بخرید یا صد روز در روز
 منبس گران شدی و اگر بفروختی از آن گشتی و در عرب هر که بختیار بود مثل بابی
 نافع میزدند که نه بخت ابی نافع علی رضی الله عنده گوید عیسی مسیح است و اسعد حبیب
 و هم او گفته که شرکت با دولت مندان کنید که رزق را دباستان دارد و بخت
 ملازم ایشان سب و تو انگری با ایشان همراه بوز جمهر را گفتند که در قدر چه بگوئی
 گفت چلویم در ظاهر می که معنی باطن از آن فهم نمیتوان کرد احمق را مرزوق می بینیم
 و عاقل را محروم میدانم که این قسمت و رای عقل آدمی است و تقدیر بالای بند بر
 مثل المتقدم فی الحذر من آخره فی الرزق شعر و المروءة و الرزق لا من حسن حلیة و لیس

ارزق من ذی الحیلۃ الداجی حکیم گوید اقرار العقل مغرّباً بحدّ این در بر گوید روشن
 ترین دلیل بر نادانی کسی در کارها آن است که محفوظ باشد از کار خود لایق و
 نجه متناهی فی حرفه الا وجهه متناهی فی حرفه افلا طعون را بر رسیدن چنان حکمت
 و مال با هم جمع نمی شود لغت لغت الکمال مثل عقل باید و اجازت خواست
 که بر خفت آید و اجازت نداد لغت را بر خود راه نمی دهم و من بهتر از تو ام
 چگونه تو بهتر از منی و هر جا که من با تو نیستم ترا هیچ قدر و وقع نیست عبدالبنی
 گوید اگر ترک دنیا از برای آن کنند که در دست ناساست کافی است
 این عیب او را و هیچ عیب دیگر احتیاج نیست خبر و ملک بهم رسیدند از یکدیگر
 پرسیدند که چه کاری روید یکی گفت من روم که می رودی برب و یادام انداخته
 و از روی مامی دار و نامی را بدم ادا اندازم نام خودم نکرد آن ملک دیگر گفت
 من میروم که زاهدی آرزوی قدری روغن زیت کرده که نان خورش کند و او را
 حاملش نه میروم که روغن او را بریزم تا آرزوی خود نرسد ابو العنبر گوید
 من الناس ناس لا تنام جد و هم و جیدی لا تغران للندائم یعنی من انتم نزد ما من
 خلفه آمد با جامه پاره زوجه ما من از حال او پرسید گفت شرف صفت الدنيا لا
 الزناء و لكن بحسن مزا او غناء و می بود کاخ کدر و عنین الحری غنای پس او را
 مال و از عیش و جهان که باز میی که در بغداد است از آن مال غنیمت و این دو بیت
 آن دو بیت اول می شود بیت دوم سخن بی بیهوش کن و طریقی آموزه ناداد خود را
 کمتر و بیشتر بیانی به سبب علم را با علم زن خاک بر سر چانه جنگ زن بودیم
 مادر اسکندر چون دعا با سکندر کردی یعنی رزق الله غنای ملک به و العقل

دلار ز ملک عظام خدم به ذوی الحفظ یعنی خدا تعالی بخشید بتو که در مملکت خدمت
 تو کنند و ترا عظمی و عاود که خدمت بختیاران کنی علی رضی الله عنه گوید که رفتن مع الحقیقه
 خبر من الغنی مع العجز مثل گویند فلا نفس در طلب رزق جهل بلخ می نماید و میخواهد
 که بر قدر غالب شود و هر چند سعی میکند نمی باید الا مقدور بیت اگر بغیر بیوی و نه
 با بر وی مقدر است نه در روزی که ننهاد سبب ^{بسیار} غریب است و سنا کنند از جوی حق حقا الحاقها
 و آمل بود آن لطیف جانها فان اثرت لی غیر ما کننت ارجی فلا ذنب لی ان
 خنطلت فخلاها حکایت در سلف شخصی بود که هرگاه که جامه نشستی ابر بر آمد می
 و باران بیاید می روزی بجانده می رفته بود چون نشست ابر بر آمد و باران بیاید
 کرمت اتفاقا جماعتی بدعای باران رفته بودند و باز میگشتند و خرمی میکردند که
 بدعای سبب ایشان باران بارید شخص بزمیره الشیخ باز شد و گفت این باران
 نه بدعای شما آمد سبب این باران جامه نشستن من بود اگر فردا که من بکازری
 غمخیزم بروید و ما کنید و باران بیاید من کاذبم و بدعای شما باران آمد باشد و این
 بخواند و بواتی اردت غسل نیایی و فی حیران عاد بود که طالعین گوید
 حرکت اقبال درنگی باشد و حرکت او با رنجیل از برای آنکه مقبل بیاید و در قریز
 بیاید و شوار می شود و در بر نیز میری اقتد و افتادن نیز بر است سبب طالعین
 مشی را گشته بود در نوم قدمی و در هر خانه که حاتی بدیدند شری مثل بدو زنده
 و گفتندی بمرطوسین بدن خانه نهد و ولادت او آن شب بود که حضرت رسول
 خدای علی علیه السلام وفات کرد و آن روز که او را از شیر باز کردند ابو بکر و عمر
 وفات کرد و آن روز که بالغ شد عمر را شمشیر کردند و آن روز که زن خواست

عثمان را شهید کردند و میگفت ای اهل مدینه مادام که من در میان شما باشم خرم و در حال
 منتظر باشم و اگر من مردم شما از امانت رسیدم حکایت در بغداد منشی بودادیب
 و ظریف اما مجرب الکعب بود مجلس او را باری نصب بنکر دالا و عقده آن کاخانه
 را بر میچیدند نفرین مضمورین لبام که از بزرگان انما بود بجاتنی محتاج گشت گفتند
 فلان مردی مستعد سب الا الله قدمی ندارد دلاعد و ولا طیره بیا و رید او را چون
 بیاوردند قشقرقش داد و نواخت فرمود و او را کاتب و ناسخ خجسته گردانید برین
 قفسه چند روز بگذشت نفرذات کرد این عایشه در حق او گفت آخر قله ازا
 حقلو نفرین مضمورین لبام فکان باسيف تلاقم فصار لقا و هم من سام و نظر این **حاجب**
 عبد الله گفته شد با سعد گفت قد خدمت تلثتہ کل علیہ منک و هم لایح و دیات
 قد تم رایع التبره و رفقا به فالتیج صلیح و یا حب اوز را و هم در هم با سعد و هم انت
 سعد الذایح و عبد الله بن مردان فرمود که گردن خارجی بزم شد گفت ای امیرالمؤمنین
 این جزا و من منبت از آنکه نگلی در حق تو کرده ام گفت در حق من چه بگویی کرد گفت
 لشکر دشمن تو مقهور و شکوب کرده ام که من در هر لشکر که باشم آن لشکر مغلول شود و اگر
 مرا زند بگذاری تا مرد دشمن تو میبدم ترا بتر از هزار مرد که در لشکر تو نیست عبد الله
 بخندید و او را به حبشید عبد الله بن ابی الشیخ گویا اظن الله قد لای و قرا با بان **حاجب**
لاکعب الا موال خزاء ابن الحجاج گوید مرا خاطر است که در شمر سیلی بر قفا فرزدق میزند و در بخفته
 بر روی پاک ای لکن طالعی دارم که در میان قوم خود ضایع نمر از ماه بدر در شب چهارم
 حکایت مردی را در راه دزدان بزدند و او را برهنه کردند دوستی با و رسید و گفت
 ای یار مندا شستم که با خفتی چنین بازگشته گفت ای یار چنین من رسید

و موزه از پایی بن بدر کرد و ختی چنین شلی باشد در کسی که او را طالع و رشیدی و مردانگی
 در تجارت نباشد حکایت خفی گویند که در مرب بازار کافی بود او را سپری نادان
 و چنین نام داشت همه روز مبالغه با پدر کردی کومر امیه می باید که بی بازار کافی بروم
 پدرش گفته ای فرزند عزیز بازار کافی را عبارت و دیر می باید و مردانگی می باید و در
 محکم نام نیست و با او عیسی و عمل لب می برد آن سپردمان را شفع می گفت
 تا شفاعت خلق بهر بیت خود از یاد داد و گفت ای لب می ترسم که در
 بر تو زند و مایه و سود و در بازی گفت ای پدر من در شفاعت و مردانگی در آن
 پایه ام که با پنجاه مرد کاری بنمایم برقم پدرش می چند با او همراه کرد و سفر فرستاد
 چون یکد و منزل برفتند پدرش از دنیا می رفت و در سترگی راه با شمشیر و نیش بانک
 چنگ بر سپرد و پدرش هرگز راه نرفته و دزد و دزدی دست و پایش نیست
 و از مرکب در اتحاد پدرش باید و او را محکم در سب و مجموع خست از و بکند
 اما شفت بر او برد و موزه در پای او رها کرد تا برنج باید از بهر پای بقی
 پس سالان را با مجموع بار براند و بشهر آورد و روز دیگر چنین برهنه و خسته
 باد و موزه در پی او در راه پدرش باز رفت و همچو گفت ای جان پدرم
 که نویدم در سفر رفت ای پدرش کرمی بر سر مار بختند و مار غارت کرد و گفت
 شکر نموده باشد گفت پنجاه مرد پوشید پدرش گفت بشمار عاقبت الامر قرار
 کرد که یکم بود که با صد مرد و نزدی گفت ای جان پدر من بودم که ترا می
 از مودم و این در مرب غفل گویند و این حکایت بجز روایت دیگر گویند
 مثل اذا قيل النجيب باضت الدجاجة على الوند و اذا اوبرش الحادون

بخت یار

فی الشمس یغیر الخیار باشد مرغ بر سر منج خایه بند و اگر بخت بر کرد و ها و ن در
آفتاب شکافته شود جعفر بن سلیمان از ابراهیم بن عمر بر بنجید و در سوم او قطع کرد
ابراهم با و نوشت قطعه این الذی یشتق مصی خا من حج به الرزق حتی یوفانی به حرقنی
خیر اقلیلا فما ذار ذی مالک حرمانی حکیم گوید نیکوترین مردمان آن سب
که در قضا یا او را مسامت نماید و او مستحق آن مسامت باشد شعر غیبی
من حیث یرزق اعداء و یعطی الفتی من حیث یحرم صاحبیه اذالم لمن عوان
من اللقی فاکثر ما یعطی علیه اجتهاده به خیر مرد باشد که از رزق محروم ماند
به سبب معصیتی که از وی صادر شود نه نبی که آدم علیه السلام و عیسیٰ خوشتر و مکار
خرم بود بیک نافذانی از نفیم حینت بد نیای که بر بخت افتاد بود در رضا الله عنه
روایت است که رسول خدا صلی الله علیه وسلم فرمود که نزدیک است که یلغظن بر دمان
مجهل بر محکم باشد یعنی در زمان آخر بد اصل معتبر کردند و صاحبان مفلوک عمر فرمود
از صحابه پرسید که در عالم مسدود بر که توان برد بود و گفت من اقرب و قد ولج
الحسنا و من العقیار استحق الثواب عمر گفت هیچ نصیب و بلینج کلمه برین تواند افزود یعنی
خسرها سخن این که لغتی غل فسلانوزرع الثوب لائمه العنب
یعنی تو خار بکار دکنور بر آرد مثل اگر قدم فلا لعذب فزعت رسد با ملج اجاج گردد
بیت بی دولت اگر مسجد انبیل از دیاستقف فردیزد یا فضله که آید
قرا من خط خیر من از مقل جوی طالع زخوار هنر به معتمد طر الدب سیرتکل
شعر بد گفته ناموزون و جهمت جاه و شمت او آنرا آب زرد نوشتند
و متغیان بسطی ابرار می خندد کفر بن الصلت را خانه در مینم بود که از آن خوشتر

یجی

شعر از شمس درویش
باجت از شمس درویش
بار بر فرود ما بر صاحب
بجنت از شمس درویش
بجنت از شمس درویش
بار بر فرود ما بر صاحب

و فراخ نمونود معاویه خواست که از و بخزد و غر و خشت معویه برنجید و مرسوم او
 صد هزار دینار بود و علم بر سر کشید و او را قرضی بمعاویه می یابست و او مبلغ
 صد هزار دینار محفل بر سر آورد و وجب طلبت عظیم تنگ آمد و از غایت افکار
 کاغذی بمعاویه نوشت و اظهار عجز کرد و راضی شد بخانه فروختن عذر ها خوا
 و گفت سوبی سعید بن العاص نوشت و از و مددی طلبید و آوی فرستاد و عجم
 طرف بوی خبری بنمی آمد ناگاه بامدادی بریدی آمد و برات مرسوم او از نزد معاویه
 بیاورد و نوشت که قرض ترا حلال کردم و خانه بد و رها کرده و از پیش سعید
 بن الکاسی بیاورد و دویست هزار دینار بیاورد و در قرض او کثیر نجابت
 خرم گشت و از نعمها فرح یافت و عرب بامداد کثیر بمنزل رشتند و حتی کسی که
 مجموع مرادات او حاصل شد گویند نقیثه عده کثیر الباب الخمس عشر
 فی تبدل الاحوال و اختلافها و انتقال الاول و دفع الفتن و التواهب علی رضی الله
 گوید از غضب الله علی امیه غلبت اسعارها و لم تریح تجارها و لم تترك ثمارها
 و لم یغیر زینارها و حبس سنا امطارها و ولی علیها شرا رها چون حتی تها به برانی ششم
 گرد غلبه بران امت گران کنند و بازار گران زبان کنند و در حنث موی نه
 و از چشمه آب روان بگردد و از آسمان باران ببارد و بدترین خلق حاکم این گردد
 در مجلس سلیمان که وزیر خلفا بود اختلاف کردند که بعد از وفات رسول خدا علیه و سلم
 اول قتل کدام بود یک گفت قتل امیر المؤمنین عثمان رضی الله عنه یک گفت قتل امیر المؤمنین حسن
 رضی الله عنه حسن بن علی کاتب حکم زد یک گفت محتاج اختلاف است به بنیم که از بن واقعا
 که حادث شد که امیر بر رسول خدای علی علیه و سلم و نوار تر بود آن اعظم قایع و اشده

معاصی شد یعنی قتل امیر المومنین حسین رضی الله عنه بر وزیر گفت الله در کتاب من صانع
 با حق و عالم بالعدل شععی گوید لا یند صلب الدنیا حتی یرفع العلم جبلًا و الجبل علماء و
 ابو العنایه گوید یعمربیت خراب ببت و عیش حتی تیراث میست
 تا خانه خراب گردد یکی آبادان نشود و نایکی غیر و دیکی از مال او بهر نگر و معویه
 معروف زمان تا مثل زمان مغل و منکر معروف زمان لم یات منکر زمان رسول
 خدا صلی الله علیه و سلم معروف زمان است و منکر زمان معروف زمان این
 خواهد بود خبر شتری بود از آن رسول خدا صلی الله علیه و سلم و آنرا غضبا می گفتند
 میج شتر در دویدن بران سابق نمی شد روزی عربی باید و بر شتری
 ضعف نشسته بود و با غضب و اندید و از و بگذشت بر صحابه این صورت یافت
 و نوار بود آن حضرت فرمود این مثل علی الدار لیرقع شئ من هذه الدنیا الا کام وضعه
 خبر انس رضی الله عنه گوید رسول خدا صلی الله علیه و سلم هیچ روز و شب و سال
 و ماه نگذرد الا آنچه از پیش رفته بهتر از آن باشد شعر از ابی بکر یکیت منه فلما
 میرت فی غیره یکیت علیه و مشرک بصری درین معنی گوید اکل لی لقیما عما
 حتی از اذ دنیا الی یکیت من لقیما عما و مثل چون آخر الزمان شد که سلبی
 بر قفای باغبان زند مفلسی بر تلین نوشت اصبر فالدهر و اویست و کل
 مقیم شخیص و کل زاید ناقص ابو الجهم را بعد از آن که او را معاصی کرده
 بودند مال تمام و محال شدن بر رسیدند که چون سب که معج غم بر قوت اموال
 نمی خوری گفت مال منی سب زوال پذیرند چون مال نماند و من بمانم
 بهتر که مال بماند و من نمانم عباس بن عبد المطلب گوید شعرا و اهل انصار

رسول سقراط انما
 الدهر و دل کراصل قبل
 المنزل او نازل قبل اصل
 و از کلاه جابهیت

ابوالعینا

حرف با هیله و دجلت بر او بیم غفارت و اسلم بهما الناس بالناس الذین
عبدتم و لا الدار بالدار الذی کنت تعلم که ابوالعینا عبد الله بن سلیم نوشت
چون او را محبوس کرده بودند و مشکوب گردانیده قد علمت ان الله تعالی
انّ الکرم المنکوب اجدی علی الاحرار من اللیم الموقر لان اللیم یرید مع النعمه
لو ما ولا یرید الخنة الکرم الا کرما عند مشکلی علی راز قیبه و راسی الفطن بالقمه
هت ام من عروه گفته از برای زید بن عمرو بن نفیل قطعیم اذا کان غطاء و اقل
ضرا و انفع فی الامور من القواب و و کان النور بلخی بالشر یا و کان العقل
بد فرقه فی التراب و مطلت المکارم و النعمانی و و غلش دون ذلک
کل باب و واقصی کل ذی حسب و دین و و فرش کل متوک الحجاب
فما حد اثنین بک لیه و من المنوج المحض اللبأ جلیت علمین اسفیل مردان
بن محمد انکشت و در خانه او فرو داند و بر جای او هر فردش او نشست دختر
مردان بیامد و گفت ای عامر ان دعوی که مردان را بر داشت و ترا بر جای
اول نشاند باید که از عمرتی بگیری و بنده پذیری بکله عقلی داری مالک بن دنیا گوید
در عقبه از مسافت بر سیدم بفرمی که بیدم کنیز یا چند دران بودند و این شعر
بر دلف میزدند شعر الایا دار لایه ملک حزن و لا ینذهب بساکنه الا
بعد از اندک روز کاری بر انجا رسیدم دیدم فقر خراگشته و کنیزکان متفرق شده
و مجوزه در انجا نشسته گفت یا علی قد دلد دلهما الحزن و ذهب باهلها
الزمان شعر بر جای به بل و جام می کوران نهادند پی بر جای چنگ
و نای و نی او از زاغ سب و زغن بر جای که بودند آن دستا باد و ستاد بر

اگر

شد گرت رو به امکان شد بویکم و کس را وطنه ابو العاصیه گوید نین گشت
 بالذنی ^{کلیک} فانا؛ ^{کلیک} مثل زاد الم فزه اذا البقتله دنیا علی المردینة؛ فانا
 منامیس بغایر؛ خلاصه معنی او آن سب که مافل مقام دنیا چون زاد مسافر الخارد
 و در آخر کار اگر دین سبلا میبرد غم خورد بر هر چه فوت گشت؛ عبد الملک
 بن عمر گوید سر مبارک حسن بن علی رضی الله عنهما دیدم پیش این زیاد ناده در قصر
 کوفه و سر این زیاد دیدم پیش مختار ناده و سر مختار دیدم پیش معصب ناده
 و سر معصب دیدم پیش عبد الملک ناده و دوازده سال شعرات الکرام اذا ^{شملو}
 ذکر واه من کان بالقدم فی المنزل الخشن؛ مورخ می گوید که ابراهیم بن مهدی را
 در دار الخدنت بر پنج حال دیده ام در زمان هرون الرشید و مامون در طبقه خطبه
 بود بعد از آن خلیفه گشت بعد از آن در مرتبه عوام الناس بود بعد از آن در مرتبه نذا
 بود بعد از آن در ابام معنم در مرتبه مشایخ بنی عباسم بود ابراهیم بن مهدی را
 در زمان مامون حبس کردند اسحاق موصلی در حق او گفت شعری المقادیر یجی
 فی اعتناء؛ فاحبر فلیس لها صبر اعلی حال؛ بوکا ترش الخسیر و الحال ترفعه؛ الیه
 یوم یخفف العالی؛ هنوز شب در نیامده بود که شرف بیاوردند از پیش مامون
 و او را خلاص کردند مثل چون روز کار برگردد از آنجا که متوقع شریر شد مثل زمام
 العافیه بید اللب و راس السلانه تحت خاج العطب مثل مادر زمانی افتاده ایم که اگر
 مردکان را بیا بکنیم دل مازنده میگرد و اگر دجال زندکان میگیریم آرزوی برگ میگیریم
 حکایت از عجایب نواب در عالم آن بود که ابن مقله که نسبت خط میکنند وزیر رضی
 بالله بود و از برای تعلیمی که کرده بود دست و زبانش بر میدید بعد از آن بیغام باو

بصیر
 بلغان

در عرصه

خطه

نخیر باشد

که اگر تصحیح این تخطیط میکنی وزارت عظمی استوار زانی داریم و او حلیتی میباید باشد
 که کتابت بهین کند یا سبمال و از عجب آنب انفاقا و آن سب که سه نوبت زیر
 گشت در زمان سه خلیفه مقتدر و قاهر و راظمی و سه سفر کرده بود و دوست
 بشیر از و کینوبت بموصل و او را سه بار دفع کردند یکبار در و السلطنت
 و یکبار در خانه بنبرتن ابوالحسن و یکبار در خانه دنیا که حرم او بود در قصر حبیب
 مروان ارشد فضل بن محبی را مغرول کرد و جای ابو جعفر بن محبی را و محبی بفضل
 نوشت که امیر المؤمنین را رای آن اقتضاکر که آنکسترین از دست چپ تو
 بادست راست تو کند فضل جواب نوشت که معا و طاعته نعمتی که برادر من
 رسد از من زائل نشود هر چه پسند شماست غایت مفهوماست در و قی
 گوید در مطاوعت اراذل در زمان ضرورت شعر لا بد یا نفس من سجود
 فی زمن السوء و القرو و عیب لک الرج یابن و حب فی ذلها احبته المکرور
 علی رضی الله عنه گوید بخدای بگو کند که هر قومی که حق نماید عیش و امن از لب باز ستد
 سبیش کثرت معصیت بود لان الدین بظلام للعبد و اگر مردمان جوان
 از لب بن زایل کرد و بصدرق نیت و اخلاص طوبیت روی بدعا و طاعه
 آورند که در علمیم کل ثمر و اصلح العلم کل فاسد کثیر گوید رب قوم مشرکان
 عیشیم فی سرور و نعیم و غنق سکت الدمر زمانا عنکم ثم الکاهم دما
 حین نطق کت جم گوید یا مغر خا معنی بوجه مدبره و وجوه دنیا علیه مقبله
 کل بعد حالک هذه من حاله او غایبه الا الخطا المنزل غل مقام طبت
 نمیتوان کرد عز حکومت بزل مغرولی و زیری بر قوم عالمی چنین توقیع کرد

۲
ریا

قطعه

۲
قطعه

ان اجتمعنا اليك فرقتك والامر فثاك حكا چون مجاج و خمر عبد الدين
 . حعفر بن كاج اور چون مجله خانه رفت و يد كه آب ديد و خمر چون نو تو بر گل
 ريزان بود گفت ما در و پدرم فداي تو باد در زمان شاه داني چراياني گفت
 من شرف النصيح وضعه شرف از شرفي كه بي وقع كشت و از بي وضعي كه
 مشرفش عليه بن بنزله را دوست و بيت سال عمر بود روزي به محبت
 معويه آمد اورا گفت آنچه قرون ماضيه و كلام اقوام سالنه مدني گوي گفت
 در هر زمان كه به بزرگان اهل آن زمان رسيدم گفتند ذهب الناس محمد بن عباس
 الكاتب در هر حعفر بن محمود و وزير معز نويد چون اورا معزول كردند شعر رجا
 في حفظ الله حعفر بن زلمن فزال الشر و المتكبر فكنث كثر زايه طيله
 حينما فابدي بحبيبه النشر حكايه شنيخ از عهدان گفت كه در جاهليت
 معي را بيش ذي الكلاع فرستادند با هديه چند و او ملكي ذو شوك بود
 از ملوك عرب يك سال انجا بودم و بجائش كه اورا به بنيم كه خط منزوي گشته
 بود روزي از دريچه قصر دوي بخداي منور و جمعي گرد فقر او بودند چون اورا
 پديدند مجموع سبي كه افتادند بعد از ان اورا ديدم در شهر محصل كه در جا
 در از گولشي پياده ميرفت و پير رمي چيزي جسته بود و مبلغت
 شعرا في الدنيا اذا كانت كذا اننا امننا في بلاد واذي نواصع عيش
 مردني صجها جريته مسيا كاس القدي بقدرت اذا قيل من انعم الناس
 معاشا قيل ذا مطرف گويد منگريد در عيش خوش ملوك و جامهاي فاخر پديد
 ان بن بنزله كه است ان در دنيا و تغذيب در آخرت شنيخ بر فقر بگذشت

و لفر و نصير

فرايد

نور

وگفت ز صبا عمارم و بقیست اعمالم علی رضی الله عنه در دم اهل زمان گوید قدتم
 فی زمن لا یزاد الخیر فیه الا اذ بار و الشر لا اقبالاً و الشیطان فی ملک الناس طمعاً
 فهدوا ان قوتیت عدته و ممت حکمیه و املکت فریسته اغریب بطرب
 حبیب شنت فمل نظر الا فقیراً لکاید فقراً او غنیاً بديل نعمته اللد کفرّاً او بحیلاً
 انخذ النجل محب اللد و فرا او مخرّد اکان لسمعیه من سمع المواعظ و قرأ ابن خیارکم
 و علیکم و این احرازکم و سمحاً و کم و این المتور و رمون فی مکاسیم و التزحم
 فرما عیهم السین طعنوا جمیعاً من هذه الدنيا الدنیه و العاجلة المنقضة و حل
 خلفتم فرحاناً لا یلتقی بزمیم الشفان استغفاراً القدرهم و ذهاباً عن ذکرهم
 فانما الله وانا الیه راجعون فلا تمتر مسغرو لا زاجر مزجر فهدا یریدون ان یجادوا
 اللد فر دار قدسیه و یکنونوا اعزاً و یأیاه عنده هیما ت لا یندع اللد عن جنته و
 یتناول مرضاته الا بطاعته حکمیه گوید امیر المومنین که چون حال دنیا دار معزول کردند
 او معزول نکرد و بعینه اراست او بعلم و فضل با شرف ما من مسی و ان طالت
 استوائته کما لا سیفیک یوما مساعید سبت بدکشن ابروز کار سپا
 کو بر ارد دشمن نو دمارینه سوار این الاسفر گوید چون قتیبه ابن مسلم و کعب را
 کبشت کفیت و طعمه فان نلت خیراً و اصببت اماره فی بعض شهر او یکنون البشیر
 فنشفت و کم فاستق قدرایته اصحاب شرع ثم عادوا الی فقره اعرابی گوید در وصف
 اهل دنیا و پیش این و زوال آن باندک زمان هذا غنائو کولاً ان غنائو و ملاو کولاً
 ان غنائو و بقاؤ کولاً ان غنائو الی الی الی در غزیه الخ و اول الکما و انا سب
 ذکر العز و غیره ساعی بر در خانه علی رضی الله عنه چیزی خواست علی سبکی از فرزند ان گفت

پیش ماور و وگویی از ان نشن در هم در می بده که باین دورش در هم فاطمه رضی الله
گفت آن وجه آوردند و علی گفت بنده را حال ایمان نباشد تا بد آنچه
نزد حق کفایت استوار تر باشد از آنچه در دست خودش باشد پس نشن
در هم همچنان بدو نشن داد هم در آن روز مردی میگذاشت و شتری میفروخت
بعد بگیت در هم علی رضی الله بخیرید و باز فروخت بعد و نشن داد در هم صد و
عزادند شتر داد و نشن گفت آنچه بنزد فاطمه رضی الله علیها السلام آورد و گفت
عزاد ما و عبد الله علی ان ابیک من و یا خسته فله عشر اشیا ایام شافعی
رضی الله عنه در هر یک شت و نماز یانه از دست او بقضا و شفعی نماز یانه برداشت
و پاک کرد و باور داد شافعی به سلام گفت چند در هم داری گفت ده هم
گفت باین مرده و او را عذر لم خواست بوز میرا گفتند و علم چه چیز را بیاخته
که باین ترم گشته گفت فوت و قدر است بر مکافات آنس
که باین حسانی کرده باشد خوشتر و آن چون وفات میکرد گفت بر نابت
من این کلمات بولسید ما قدمنا من غیر فغند من لا یخس الثواب و ما کسبناه من غیر
فغند من لا یجز من العقاب یعنی نیک و بد ما بجزت معبودی میبردند که ثواب
مستمان کم نکند و از عقاب عاجز نگردد علی رضی الله عنه و بد از غیر بهتر نواز آن سب
و از شتر بدتر عقاب بر آن سب و عرجه در دنیا سب خیر آن بزرگ تر سب
از آنرا آن و عرجه در عقبی سب نگر در آن بزرگ تر سب از خیر آن و هم او گوید حسناتی
فی عقب غیر کم محظوظی بعقلکم محافظه غیبت کنید تا در غیبت محافظت شما کنند
ابو دلامه شمر پیش فافچه کوفه آمد که آواز شهادتی کند فافچه خواست که رد شهادت

یا یقنی

او نند ابودلامه گفت ^{قطعه} انظر ان الناس غطوني بغطيت منم و ان غشوا عني
 فغنم مباحث و ان حفروا بيري حضرت بيار هم لم يعلم بوما كيف تلك النباش
 خبر تواضع للمحسن الملك و ان كان عبد احشيا و انتصف ملكي اس و ابيك
 و ان كان حرا فاشيا جاحلا ميكويد هر كس كه پدي را نيكويي مكانات ميكنند چا
 تدبير حق ميكنند حكايبت نامحي بود هر روز بمجلس ملكي از ملوك فارس آمد مي
 و سلام كردي بعد از ان گفته سنجري للمحسن با حسانه و سيفيك المسمى اس و ام
 خلاصه معني آن سنه كه نيكو كار و بد كار جزا و اعمال بيانند و سبب اين نعمت
 ميبش ملك عزيز و محترم بود حاسدي بد و حسد برد و با كراهه او را بغيها
 خواند و طعامي حبس و سير بسيار در ان كرد و او را بخورانيد روز ديگر ميبش از و
 بخديمت بار نشده آمد و بنياد خست او كرد و گفت اين مرد كه شما او را معزز
 و مكرم داشته ايد ملك را درين شهر مشهور كرده و ميگويد كه از بوي دهان
 ملك منزه و بگ او نمي توان رفت و اگر از من باور نذاريد آژاليش فرمايد
 او درين سخن بود كه ناصح بايد ملك او را ميبش خود طلبيد او سبب بويي كه
 آستين بد عان گرفت و ميبش ملك آمد ملك را گمان بنجفتن پيرست
 رفقه بعامل خود نوشت كه حامل رفقه را قتل كن و سراور بحضرت ما فرست
 و رفقه را مهر كرد و بدودا و ناصح بيرون آمد حسود از پيا او در آمد گفت با و شاه
 بانو چه مشورت كرد گفت بدست خط خود مر النعامي كرامت فرمود خود را
 حد بغير و دگفت بمن ده كه از هر نو حاصل كنم ناصح با ك غير رفقه با و داد
 حسود به پيش عامل رفت و با حال او را بگشت روز ديگر كه ناصح بمجلس ملك آمد

ممن

سيفيك

سرحد نیز بیاد روند ملک ازین صورت منعجب ماند ناصح گفت سنجیری المحسن
 با حسنه و سکیفای المسی اسانه ملک استفسار حال آنکه ناصح کفایت آن
 بمرض رسانید ملک گفت صدقتم نظم اگر بدین میفرش خود بری؛ چه بنظم
 خواب اندر سب او را بنواخت و گفت بر قائلن هر روز باید آمدن این
 نصیحت نواختن این شنوانیدن مرزبانی از فارس پیش ابو عبید و زیر مهدی آمد
 و گفت کسی را حکم ماکر دانسته که بغیر از ظلم کاری دیگر از و نمی آید اگر او را می شناسی
 و بر سر مای فرستادی بگریم رعیت خوارتر از و نمی آید اگر او را نمی شناسی و
 می فرستادی نه وظیفه آنست که ممالک عالم زیر نگین او باشد که کسی ناشناخته
 بموضع فرستد و زیر بر خاست و پیش مهدی رفت و بپرو آمد و گفت
 امیر المؤمنین میفرماید که این شخص را حق خدمتی بر راست مامکانان او را حکم انجا
 گردانید اجم مرزبان گفت اصلح الله الامیر بر در سلطنت خانه کسری بنگلی
 بر دیوار نهاده و بر آنجا آب زر نوشته که العمل للكفاة و قضاء الحقوق علی بیوت
 الاموال پس مهدی او را منزل کرد و محاسب مدنی بردی را دید که درین الصفا
 والمروه بر استری سوار میرفت و می میگردد بعد از آن او را دید که در سفری
 دور و راهی در از پیاده میرفت گفت ای مرد این چه حالتست گفت
 هر کس که درین مقام که همه کس پیاده روند او را در دو دور راهی که همه سوار
 باشند او را پیاده باید رفت حسین بن علی رضی الله عنهما و هزار دینار هم
 در ویش فرستاد و گفت چرا که اندر ایان رسول الله بن گفت مکافات ما
 کردی هیچ خواب در آخرت از بهر آنکه استی او زاعی گوید بر احمایه بود

روز عید بر من آمد و چیزی خواست من بزن خود گفتم در خانه چه داری گفت
 مسیت و سته درهم داریم نیمه باوده من گفتم همه باوده که حق نکامار عوض بد
 به از آن آن جزو نیمه باودادیم در و مسیت و سته هزار دینار کسب کرده ام
 و او ردیام من سبدم و او را از او کردم و ز نر گفتم دیدی که حق نکامار چگونه درهم
 صدقه مار دینار عوض بخشید و ببرکت آن نبع نیز از او گشت علی رضی الله
 گوید ز دالحجر من حبث جا و فان الشر لا یدفعه الا الشر معرام کلوم انداز
 را با دشمنان سبک است ابوسلم خولانی کرد و بعد میگردد و برستگاری میگرد
 معویه او را طلب کرد و گفت حکایتی از تو نقل کرده اند راست میگویند
 گفت نرا چه نام سب گفتم معویه گفت با معویه اگر خبر کنی جزای خبر باری
 و اگر نشر کنی جزای آن یابی و بحقیقت بدان که اگر با همه عالم عدل کنی و با یکی جور
 کنی آن عدل تو جور تو و فاکند الباب السایع عشر فی الجبل والنقص والخطا و
 والضعف واللعن و المیشه ذلک خبر معاذ بن جبل رضی الله عنه که رسول
 خدا صلی الله علیه وسلم فرمود انتم علی بینه من و نیکم مالم یغیر منکم سکران سکره الجبل
 و سکره حب الدنیا مردی بنزد عمر رضی الله عنه آمد و در سخن سخن لب ببار میکرد و عمر
 گفت اشهد ان الذی یخلق خلق عمر بن العاص لواحده محمدی ملک
 در حدیث ویدع ام که نمی کرده اند از شقیق حکمت ملاجی گفت ای مرد
 ما هر دو هجر من شکافیم کار عالمان تنگ آید و قوام عالم با نیست تو غلط میکنی که
 تحقیق **مطلبت** سهل بن عبد الله گوید عوام است که نبع حق نکامار را از جبل
 برستد مردی دژم کسی میکرد و میگفت از چهار جهت غلط میکنند مینود و غیر

روز دیکر در خانه ما
 در حدیث گفت غلط است

است

که با او میگویند و یاد میگیرد و غیر آنکه میشوند منسوب به غیر آنکه یاد میگیرد و میگوید و غیر آنکه
 منسوب به مأمون از شمامه پرسید که معنی جند بلا چیست گفت عالمی که او را طمع
 امر جاهلی بایستد گفت این سخن بر کجاست گفت رشید را محبوبس گردانید و
 سرور خادم بر من موقوف کرد و با او بودن شکنجه روح من بود روزی سوره
 و المراسل را خواند و ویل یومئذ للمکذبین نفع ذال ملکف من لغتم مکذبت
 پیغمبر اند و مکذبت امتان گفت من شنیده بودم که تو قدری و مرا با او نمیداد
 این زمان مرا محقق گشت من نجات نیام و اگر تو نجات یابی پس من طمع
 از جان خود بریدم ناشی گوید در ذم داود بن علی اصفهانی جهلت و لم تعلم
 بانک جاعل سطر و من لی بان تدری بانک لاند ری ارسطالین گوید
 العاقل یوافق العاقل و الجاهل لا یوافق العاقل و اما الجاهل و مثال این آن
 اگر تخته راست نبی معلوم باشد اما تخته کز نه بر تخته راست راست آید و نه تخته
 کز اعرابی گوید لا طلمه الخ و اما شرق نور القواب ابو سعید سیرانی گوید متعلم در نبرد
 دیدم که در جمل خود جهان مضطرب بود و نقص خود را ندانست که در مجلسی مشهور ملکیت که
 منیر را مضطرب گویند نفع طاعت را مضطرب کرد و اگر نفع طاعت نسبت حق تعالی کند
 موجب کفر باشد و عرض او آن بود که بدانشت که مضطربم طاعت اسم مفعول است
 و بکسر طاعت اسم فاعل و از آن فاعل که اصل او مضطرب است در فاعل مضطرب مفعول و در
 عود و حال حرکت طاعت از حال خود نمیکرد و حرکت را از حال خود میگرد که ماقبل از آن
 چون را در را او نام کردند لفظ فاعل و مفعول یک است اما تقدیر مختلف باشد
 شغف و صف قومی میگرد و جهل و ملکیت حرکت از دل است زوال نیز برتر

بر دست
 منطبق

از مداد برادرم و همین عمری الله میگذشت جمعی دید که تیری انداختند بلی سگی
ملکیت اخطیت و اسیت عزالتن را زجر کرد و گفت سوگن بدتر است
از سوگنایت یعنی اخطات و اسیت باینست گفت مردی در مجلس عمر بنی زبیر
سخن بسیار میگفت بیک از ملازمان گفت تم فقد او ذنبت امیر المؤمنین عمر
گفت والله که در دوسرمن از من تو بیشتر است که از کلام او کتابی بفریب
مجوایزند بظان اعرابی و در خطای بود گفتند راست گفتم گفت بگذارید تا بعد
باشند مرا کس که خطای کند شخمی بشریح قاضی گفت از تفریحی با نصیبی بباد کلمه
اول و بباد و کلمه ثانیه گفت مزاجه زیان دهد اگر عکس بکوی یا نه الفقهی گفتم
گفت چه باشد اگر بگویم که این الفقهی گفت قد تغیر الجوار نیانیت بشریح گفت
قد ذهب القباب یعنی در وجهی مرا کسب و بر فقر خود مفرار و غلبه
سحر به بدر میگفت در کتاب نگاه کردم و از این معلوم کردم که رادیه قوم دارند
که در خاکستر می ناستند و قدریه کدام اند گفت قوم اند که نجاست در قدر میکنند
مردی نیز حسن بصری آمد و گفت یا ابا سعید من در خور آب پیاد از خود رها
مکنم در آن جامه نماز توان کرد یا نه گفت لا اکثر الله فی المسلمین مثلاً اسمعی
و طهوف کعبه شنید که بکر میگفت یا ذی الجلال و الاکرام گفت از چند
گاه باز این دعا میکنی گفت مفت سال سن و هیچ عجب نبود گفت بگو
یا ذی الجلال و الاکرام چون بدین ذکر مواظبت نمود حاجتش روا شد گفت
نوعلط میگفتی از برای آن دعا تو حاجت نمی گنت شخمی پیش حسن بصری آمد و گفت
ما تقول فرجی مات و ترک آئینه و آخیره بر گفت آباء و آخاه گفت فما آباء

و آگاه گفت بفرمالا بید و اخبر گفت هرگاه که من موافقت تو میکنم تو نمی گفت
 من میکنی سعید بن مسلم گوید نزد هر دو نفر از شیعیان رفتم و شنوکت او در نظر من عظیم نمود
 چنانچه مجال تکلم نداشتیم تاگاه سخن در آمد و سخن بسیار میگفت آن عیب و شنوکت
 از دل من بدر رفت و میرانه سخن در آمد و کار خود بگذارم بیت نامزد سخن گفتند
 سبب و معنی از هفتاد و سه خاندان صفوان از فضل از زمان خود بود گوید که روزی
 بحام رفتم مردی در حمام بود چون مرادید خواست اظهار فعلت به پیشتر گفت
 انبیا بدو که در حق بر جلال گفت ای پسر صفوان این کلامیست که اهل آن
 در بن زمان نیستند من گفتم بل مطلق الله اعلم ابو سعید گوید اگر در مجلسی
 کسی خطائی گوید یا صلاح آن مشغول مشو که او از تو فائده گیرد و ترا دشمن دارد
 بوز جبهه مردی حکیم بود و در صحبت او جا بلان بسیار بودند و سخنها غلط و نا
 معقول میگفتند شخصی گفت ای حکیم چرا منع این حماقت نمی کنی و این را بر او
 صوابی آوری گفت محکس از کوران بنیائی بخوبی در نوره زار لاله نر وید
 تر بیت نوران و آینه داری کوران کار خردندان نیست مردی بخالد بن
 صفوان گفت چون که مرگه که شما بذاکره علم مشغول می شوید مرا خواب ببرد
 گفت از برای آنکه تو حیوانی در صورت انسان ظاهر گشته و حیوان را از درک
 علوم حقیقی باشد بکی از ملازمان ابوسلم در سخن خطا بسیار میکرد ابوسلم گفت
 چرا علم عربیت نمی آموزی گفت از برای آنکه هر که آن علم می آموزد سخن بعرفه گوید
 و سخن بعرفه اندک تر از آن گفت گفت و نمک لان قیل کلام بالاصواب
 غیر من آن بکثیر با خطا و فتنه که کوی بزرگدوی چون در نماز اندک نمی جهانشود بر

لاف از سخن جوی و در توان زده آن خشت بود که بر توان زد و در قزوین قاضی بود
 و عربی غلط گفتی جمعی دوستان جهت نفقت او گفتند مصلحت آن است
 که طالب علمی ملازم شما باشد و شمار از علم عربیت اسلامی دهد گفت شاید
 که طالب علمی بیاید و روز اول گوید مولانا این مثال یاد گیر که ضرب زید عمرو
 ضرب فعل و زید فاعل او و عمرو مفعول او گفت ضرب زید عمرو اجبت
 گفت بزد زید عمرو را قاضی گفت چرا او را بزد گنای کرده بود یا حدی بر او لازم
 شده بود گفت این مثالی است که در عرب گویند واقعی چیز است گفت
 و کلاً را بلبلید تا بروند و این زید را بیاورند که مرد صالح عالم کواهی میدهد که اوسبی
 را زده طالب علم گفت ای مولانا این زید خدای بنیافرید و این عمر از مادر
 فرزاد است غالباً تو رشوه ستده و این قضیه را با مال مکنی او را بزدان برید تا این
 قضیه تحقیق کنیم غول بن قاضی شفاعت کردند و او را از زندان خلاص کردند
 مردی بحسن بصری گفت یا ابو سعید گفت شیر در کجا خورده و در میان کدام قوم
 برورده گفت در ابد گفت مثل تو از آنها آئید عمرو بن عبدلیمی گوید شعر
 و ان عناء ان تقم جاملًا به حبس جملًا انه شک انهم بنی بلیغ البیان و اما تانم
 اذ انت تنبیه و غیرک بهدم مردی در خانه نخوی بزد بسرخوی بیرون آمد و گفت
 ای صبی ابوک اباک ابیک عا هنا قال لولا لی ابن السکاک گوید عاقلترین مرد
 نیکو کار خائفست و جاملترین مرد ما بزرگوار این مشرب حدیثی نقل میکرد پیش
 یک از قضای عافیه نام قاضی گفت من این حدیث نمی دانم شربک و ما یفر عالمان
 جمل جامل این ابی بلیه گوید با شما می سفر بودم بیشتر بلبلیدنت که انار در

بارداشت بی اجازت خداوند یکی ازان بر گرفت و در راه بدروشی داد
 من ازان حرکت متعجب بماندم گفت آنار غلام ستم سیده ازم بوجود آمد و بعد
 دادم و ده حسنه حاصل کردم یک حسنه بیک سیده مقابل یا و مرانه حسنه دیگر
 گردد و ازان عاقل که از حرام که صدقه قبول نیست جهل ابو جهل مثلی است و مسلمانان
 او را این کنیت نهاده اند و مادر و پدر او را ابوالکلم کنیت کرده بودند حاج روزی
 میخواست تا من الجرمین منتقمون و بزبان او مجرمون برآمد گفتند این سخن که حاج این
 سبب بخواند شعر آن شمعوار بنیه طار و با فرحاشی و ماسمعوا من صاحب دفن و آغوش
 گوید از حاج شنیدم که در خطبه می گفت یا معشر الامر مختلف خود بیت از غذا
 و سبب باز لایق است و بر تختها سپید است و تنم مشغول شستید و هرگاه که بی بر شما
 بگذشت میگویند ما الهیر ما الهیر لا الهیر تلمعیر اشتعلکم به من الاغیا شحمه پیش عبداللہ
 بن عباس آمد و حکایت میکرد و مجموع کلمات او بمن بود عبداللہ بنید از او در شکرانه
 آنکه منی ثانی چون این مرد بنافذیم سلیم موسوس نزد جعفر بن سلیمان و اصرعی میداد
 هو صلحک اللہ ناصبی رافضی قدری بشتم الحاج ابن الزبیر الذی بدم الکعبه علی
 علی ابن ابی سفیان جعفر گفت که نمیدانم که یکدم چیز بر تو حسد برزم بر علم تو یا بر مغلا
 یا بر معرفت تو بر آن گفت اصلح اللہ لای من ارتاب بر دن نبادم تا این
 علمها را تمامی حاصل نکردم سبب اگر ز روی جهل عقل مندم کرده و بخود کما سبب
 همگی که نادانم به حاج در کتاب کاتب خود لحنی دید بغیر موداد و تلشتش بریزند
 عامر نامه از عمر بن عبید الغزیری می نوشت و در آنجا لحنی چند بود و او را حاضر کردند
 و پدیده نزد حکایت آورده که نزد گای که مملکتی در تحت تصرف او بود و در

باسیف

در راعی سبک‌دشت گفت امروز برین جعه کسی نگذشته فریغی مافرو بود گفت
 جاده بغیر آمد گفت شب بکونی غلط کردم جعه آن است که کمان در انجایی بنشیند
 مردی شنید که عافقی این آیت بخواند لا اکر اسلم است کفر و نقا ^{مظفر}
 اگر کسی گفت کسی گفت اعراب بگو گفت اعراب و اگر او مجموع راه زنان
 و بدکارانند زنی بر عمر آمد و گفت یا اباغفر حفص الدلک و فرقت من جلقک
 غریبی موسی نام در راه کیش زردید بد و رفت نماز بود و کیم بدست راست
 گرفت و بیامد و صف پیوست امام ابن ابی بنوانه و مالک بینیک با موی
 عرب گفت و الله که تو ساحری نماز کرد و کیم بنیاد و بیرون رفت مردی
 از عربی پرسید گفت کیف اعلک گفت نهیم صلیا ان الله مرادش
 کیف اعلک بود و غلط گفت و او دعا بدید و کرد علی رضی الله گوید شعر
 اذا ما اتیت الجاهلین بحکمة فم یخرفوها انزرو علی عجز غانی گوید محال شده الجاهل
 مرض العقل ابلا سودم و علی گوید و ماه که نذیب ماقلی خواعی کرد او را فرین جاعلی
 کرد آن عربی باز آمد و دید که در بازار غلط می‌گفتند و در تجارت بود میکردند گفت
 سبحان الله لیخون و یرجون مسلم بن عبید عرض کرد منی است مردی را دید گفت
 چه نام دار گفت عبد الله گفت کیستی گفت ابن عبد الرحمن گفت و ره با و رید
 تا او را دبی یکنم تا دیر سخن نگوید چون و ره بدید گفت بسبب الله گفت را کند او را که اگر
 ترک سخن کردی در زیر و ره ترک کردی و لید بن عبد الملك گمانی بود و خطبه
 بالیتها کانت القاضیه برقع تا برادرش سلیم جعفر بود و گفت علیک مثل
 التصفی قتل ضل مغنا و تعفی گوید غرضش النقض فالنقض کمال و من ذالذی

عمر گفت و حکم بدید
 زن گفت صنعت من
 فرقت و اصل بکلام
 است که یا ابا حفص
 غفر الله لک

يعطى الحال في الحال ؛ و يفتح الدال الحال ابن آدم ؛ تكلده والداسنا و يفعل ؛
 شخه بعد العلى و اعطى لفتت مصفور را چرا مصفوري گویند گفت از برای آنکه مصفوری
 گفت مفضل مریمی گویند لانه طغی و شال گلب را چرا فاطمی میگویند گفت
 از برای آنکه قل و طغی گفت چرا سلو فی صفت او میکنند گفت از برای آنکه
 سل و تلقی و جواب و سوال سهل مردی نظر با برقی لطیف کرد گفت ایتر
 انظیفک یعنی انظفت ابرقیات حکمت نفور عظیم از جایب بیشتر است
 از نفور عالم از جایب از لب بگری برسد ندکه تو در علم نسب بکمال رسید و موی
 که پدر و مادر آدم که بوده جهل کرب او را بران داشت که نقصان عقل خود
 نزد علما ظاهر کرد و گفت اوم ابن المصارع ابن الحلیح و امه صانع نبوت فرام پس
 اعراب بر او نمیدیدند خلایب گوید بر عالم خوب جمع چیز از سخن فیج تر نسبت
 مثل هر کس که توندانی که چه میگوید او چه داند که تو چه میگوی و لیدین زیر دست خج
 می بازید مردی از نقیض بیامد پرده بر روی عرصه انداختند پس از آن مرد
 پرسید که قرآن خواند که گفت نه یا امیر المومنین کار دنیا مشغول داشت از قرآن
 خواندن گفت قعر میدانی گفت نه یا امیر المومنین گفت هیچ شعر یاد داری
 گفت و نه غیر شعر پس ولید پرده از روی بنظر خج برداشت و گفت شاهین
 عبدالمدین ملعوبه گفت و فت مقتضی نسبت گفت خاموش که کس پیش من
 بیت انرا که عقل و حکمت و تدبیر و رای نیست ؛ گفت پرده دار که کس
 سرای نیست ؛ فی الصحیفه بطباخ گفت حاسب رشید طبایخ گفت مقراض
 مراد آن سینه که حاسب رسید یعنی خدا با ما درختند و مراد از مقراض لا سینه یعنی نه

طباخ روزی پرسید

طایف روزی پرسید که چه بزم گفت عدسنته تنقل یعنی بدست به جل ظریفی
 به بلوی شغف نشسته بود و او را ضایعی بود و ظریف از این برخواست گفتند چرا برخواستی
 گفت جگر استریش مرا کشت جگر کبد است و تعجیفش کند و استر نعل است و تعجیفش
 نعل است که از حکام بطنی گفت چیزی بخفته است گفت بزم و سب یعنی نزد است
 که بزم و این دو حکایت بدین کتاب زیاده کرده باشد الباب الثامن عشر فی
 المحبون والمحبنه والفقول والدخول فیها لا یعنی خبر انس رضی الله عنه رواه
 کند که مردی بگذشت بر رسول خدا صلی الله علیه وسلم یکی از اصحاب گفت این محبون است
 رسول خدا صلی الله علیه وسلم فرمود محبون آنکس است که مقیم معشیت دیگران شود
 معاشی باشد اصحاب رسول خدا صلی الله علیه وسلم بگوید که ~~کلمه جگر~~ اقل الله فقیه
 به از اهل خلف پرسید که اصحاب رسول خدا صلی الله علیه وسلم چه وضع داشتند
 گفت اگر شما این را می بینید گفتند می بینیم که اینان اند میسی علیه السلام فرمود
 من از معالجت اکه و ابرص عاجز نماندم و از معالجت احمی عاجز نماندم گویند همه صده
 در دهم او صحت الاعمی که داند از شریح گفته که اگر کار با معنی افتاده باشد
 به که با نیم احمی گفتند یا با امیه نیم احمی کدام است گفت الاعمی المتعاقل علی
 الله که در هیچ کس نیست الا جزوی از احمی در طبیعت او مرکب است که با آن
 معاش میکند احنف گوید اگر من ساعنی یا احمی می نشینم همان ساعت
 خلل در عقل خود می یابم برگوید که بدید هر قل رتم دیوانه دیدم که در ~~کلمه~~ کشید
 بودند من در روی او زبان از دمان بیرون کردم بطریق بازی دیوانه رویا
 من کرد و گفت لک الحمد والشکر کراسته اند و کراکته ده اند بدیوانه گفتند

دعا کرده گفتند

از یک از نامور
 از دیوانگان اند و اگر ازین
 نشان را بدید گفتند که

مردی

نیم خبر

بهلول دیوانه را

شماره بوانکان بعبره توانی کرد گفت این تکلیف مالایاتی باشد اگر خواهی شماره
 عاقلان کنیم حساب دو احمق با هم هم سفر بودند در راه یکی با یکی گفت بیاییم
 راه قطع کنیم گفتند هر یک از ما از دینی کنیم یکی گفت من میخواهم که خدا بفرماید
 بسیارین دهد که از گوشه نشین و شیران و بشنم آن و صوف آن بهره مند باشم
 و من و اهل من در مشی خوش بسر میریم آن دیگر گفت من میخواهم که کلاه ترک
 خدای تعالی بمن دهد که می آیند و کوفتند تو یک یک به پیش من اورند آن
 یار برنجید و گفت شرط باری و صاحب نه این سب و باید دیگر نزاع کردند
 یکدیگر را می زدند چون خسته شدند با هم گفتند کو آنکس که باید درین راه ایستد
 مالند ناکاه پیری بیاید و بر درازگوشی نشسته و دو خیک عمل در بار داشت
 پیش او رفتند و حال قتیقه باز گفتند پیر چون حدیث ایشان استماع کرد از دراز
 گوش فرد آمد و کار و کشید هر دو خیک را بر دید و گفت خون من چون
 این مثل ریخته باد اگر شمار دو احمق نشینید بگرین ~~مهر~~ اگر کسی راز جزو عقل
 باشد محتاج باشد به یک جزو از حق تا بسبب آن جاسر امور گردد و لا عقل
 بکمال را کنند که مرد در کار با شروع کند و اینم خایف باشد شتافت آن خبر جابرین
 عبد الله گوید که رسول خدا صلی الله علیه و سلم فرمود که در بنی اسرائیل مردی در موعظه
 بعبادت مشغول شده بود ناکاه باران بیاید و زمین بنایست سبز گشت و عابد
 درازگوشی درشت دید که در آن میان سبزه می جرید بنایست خوشدل شد
 و از غایت خور می روی با آسمان کرد و گفت یارب تو کان لک
 حماره لر عینه مع حماری این سخن میخیزد از انبیا رسا بنده آن پیغمبر خواست

مهر

که دلمایی

که دعای بدید و کند ناری بنایه و می کرد با و که دعای بدید و مکن که من جزای
 عمل بندگان در قیامت بعد عقیق ایشان خواهم داد و مردی عبری گفت
 با مضایب یعنی با مجنون عرب گفت انت اصوب منی یعنی احسن منی عرب
 اتکس که سیم انقلاب و ابله او را بغیر الحینه گویند و احسن موزی را بغیر سفسد
 بعبر منی الدینه نوشت که از مال عنایت صدوقی یافته ام از زر و قفلی بر آن
 از زر و ناکشوده کسی می بخرد حال تمام عمر با و نوشت که بفروش که می بندارم
 که در اندرون آن از احمقیای عجم چیزی باشد پس از ابغرضت مشتری بود
 صدوق بکشت و باره حریر در آن بود و در جی کوچک در آن پیمپک سرخ
 کشف و کافه باره در آن بود و بخر فارسی بر آن نوشته بود که یکبار ریش از زر حلق
 ست نه کردن به از صد بار که از پیش رویان نه کنند مشتری بشناسد و گفت
 اقالت بیع می کنم این حکایت بعبر نوشتند فرمود که او را بگویند و مید که اگر
 در اندرون آن مناجی نقیس بودی و اما اقالت بیع بگیرم نوا می می شنیدی
 اگر راضی شود اقالت کن والا اقالت مکن او گویند نتوانست حوز و اقا
 نکردند خیر المؤمن و قاف و المافق و تاب آدم علیه السلام فرزندان را
 وصیت فرمود که چون نقد علی کنید خطه توقف کنید که اگر از من توقف میکردم
 آن خطیه از من در وجود نیامدی عرب گویند بپرهیزید از محبت که محبت ام
 اندام است و فهم از امثال عرب که فلان رطاه لطاه از قطاه نمی شناسد رطاه
 حسن سب و لطاه بیشتانی و قطاه بس چهار با اینها که ردیف بر آن می نشیند
 عربی را گفتند میخواهی که ترا صد هزار دینار بدهند و باره حسن گفت نه گفتند چرا گفت

از برای آنکه احمق را بدان دارد که کن و جبر را باندک زمانی تلف کنم و آن زمان
 در ویش احمق با ششم مثل غوز و حمن وافر و مثل نافر مثل اورا نقد عقل داده
 که امر خدای بود واجب بشده ^{عقله مننه} فی سفر مجالسه الامتن خطر الباب
 التاسع عشر فی الجوابات المسکتة و زلقاة الک و اللعراض و اللهاج و الجدل
 خبر رسول خدا صلی الله علیه و سلم فرمود که پنج سراسر است نمیکند و همه شتران اگر کنین می شود
 در کسی عربی گفت بار رسول الله شتر کنین و دریا شتر صحران و راه را می کنند و همه شتران
 اگر کنین می شود رسول خدا صلی الله علیه و سلم فرمود من اجرب الاول یعنی در شتر اول
 از کجا سراسر است که چون عمر رضی الله عنده عزیمت شام شد مردی گفت یا امیر المؤمنین
 مسجد رسول خدا صلی الله علیه و سلم را میکی گفت از برای علمیت گفت اگر نام رسول
 خدا صلی الله علیه و سلم را میگویم و در خاطر می آید که مراد می کنم تا بعد از این بر عالم متر
 نکنی که در میان قوم عادی بنویسد و اختلاف از راه سنتی بگذرد روزی عمر رضی الله عنه
 در راه می گذشت طفلی چند بازی میکردند عمر را دیدند و فریاد کردند یا امیر المؤمنین
 که در اینجا بود یا سنا و عمر گفت چرا با یاران نمی گویی گفتی از برای آنکه مراجع می نمود
 که بگریزم و راه تنگ نبود که از راه بروم بروی یا امیر المؤمنین علی رضی الله عنه گفت
 هنوز پیغمبر شما دفن نکرده بودند که اختلاف در میان شما واقع گشت شما اختلافنا
 لافیه هنوز پایای ما با شما از دریا می نیل خشک شد بود که پیغمبر خود گفتید
 اجعل لنا الها کما لهم الهه مردی سپیش علی رضی الله عنه و گفت این
 شخص می گوید که دوش با ما در محو محو علم است که اوجه باشد گفت او را در
 اکتاف بدار و حد بر سر او زن مردی با جعفر بن محمد گفت دلیلی بر وجه

را می بینم

کسیزند

یعنی
 آن جموعه از حضرت

حق ندائی بگوید و محبت از عالم و مرض و جوهر مکن گفت و تو کجای گشتی نشسته
گفت بلی گفت در دریا باد سخت و زبده باشد و گشتی بفرق آب افتاد گفت
بلی در آن زمان اسید بکلی از ملاح و گشتی برین گفت بلی گفت انجانرا بنما طر آید
که کسی هست که تر از غرق آب بر حاند گفت بلی گفت فان ذلک هو الله قال
الله تعالی قل من یتدعون الا ایاه و اذ اسمکم انفر قالیه تجاؤون علی رضی الله عنه
سوال کردند از فضیلتان مشرق و مغرب که چند است گفت اندک اندک که آفتاب
در وسیع میکند عربی گواهی داد از نزد معویه بر چیزی معویه گفت دروغ بگوید عرب
گفت والله که دروغ گوی خود را در جامه امیر المؤمنین بنیان کرده معویه بسم
کرد و گفت این جز او انیس است که با مثل این معارضه کند معمر رضی الله بای میم
السلولی گفت من ترا دوست ندارم تا خون تو بر زمین ریخته نشود گفت
حق تو آنی که از من باز داری گفته گفت پس چه راست زنا ترا تا شغی باشد
بر آنکه شوهران این را دوست ندارند نرسیدار بابی الهندی که از شرفا و مله
بود بگذشت و او است بود از راست بچپ می افتاد گفت بفساد
او روی شرف خود را گفت اگر من شرف خود را بفد و نیاورده بود می
از کجا تو جاکم خراش گشتی شقی بن عینیه روزی بگریست و می بن انتم طفل بود
و انجا ما فرسید گفت ای پنج چه چیز ترا گریان کرده گفت آنکه بعد از مجالست
اصحاب رسول خدا صلی الله علیه و سلم مجالست تو بعد از اصحاب رسول خدا صلی
عظیم تر باشد از مصیبت تو مجالست ما گفت ای پسر مدین فطنت که تو
داری کمان می برم که سلطان وقت محتاج تو گردد مردی بخانه درویشی آمد و

مثل شما بگذشتند ام کجاست
پس مصیبت اصحاب رسول خدا صلی الله علیه و سلم

خاند داشت گفته و چوبها ضعیف و باریک و هر لحظه او از بی از چوبها میری آمد
 ان مرد گفت اصلاح این چوبها ممکن که خواهد شد گفت گفت مترس این
 او از تسبیح دوست گفت مترسم که از بسیاری تسبیح او را رفتی پیدا شود و وجود
 در افتد حکایت زنی بپرید مشکل مشهور گفت ترا شرم نمی آید که حلال طیب
 در خانه نونشستم نوزد ناسیکی گفت آما الحلال فمنعم و اما الطیب فلا نخفی برید
 که در خانه دقین داری گفت لا ولا جلیل حکایت مردی باندگام گفت طبعی بیاور
 و در به بند گفت اول در به بندم نگاه طبعی بیاورم گفت برو که آزادی از
 مال من که حرم تو بیش از خرم من سب ابو مقاتل طریر قصیده مرح حسن بن زید
 گفته بود و مطلع او این سببت بود شعر لا تغل بشریا ولكن بشر تان هزرة
 الهادی و توهم المهر جانی و حسن را خوش نیاید افتتاح قصیده بلفظ لا ابو مقاتل
 گفت صحیح کلمه شریفتر از کلمه توحید نیست و افتتاح آن بلفظ لا سبب تری
 فرایه داشت لطالب علمی رسید و گفت این را با من بیاور طالب علم
 من اجر تو نیستیم و ترا برین حکمی نیست بچه دلیل مرا فرمان تو باید بردن
 چاق بکشید و گفت بدین دلیل طالب علم گفت سمعاً و طاعتاً و دلیل بفر
 مردی بسفر او گفت این سخن که تو گفتی قبول نمی کنند گفت می باید که موافقت
 برین لازم نیست که تکلیف کنم تا قبول کنند بادت می بود بر گفت آدمی را
 چه بهتر گفت عقلی که بدان معاش کند گفت اگر نباشد گفت ادبی که بدان
 منعمی کرد گفت اگر نباشد گفت مال تمام که عیب او باز پوشاند گفت اگر
 نباشد گفت صافه که او را بسوزاند و عباد و بلا داد دست او بر عهده علی

و جبه

سرود

رضی الله عنه گوید از زحم الجواب خفی الصواب چون جواب مسئله بطلب میکنند جواب
در میان کم می شود و اینرا هم گویند بسیطی جهت رشد گفت رشد گفت حسنت
حسن الله بک گفت با امیر المؤمنین حسن نماید احسن از هر نام تو بمن میکنند پس
او را صد هزار درم بخشید معویه بعقل گفت ما ابن الشیق فرج الله ما بنی
عاشم عقیل جواب داد که گفته فرستائیم ما بنی امیه ابو عبد الرحمن حنفی
و شیخ از عرب پیشروالی بصره حاضر شدند ناگاه طراری احوال میاورد و میگوید
ببینج کرد و گفت او را چه مقرب کنم گفت او را باز ده درّه باید زد
و ابی روی بابی عبد الرحمن کرد و گفت تو چه بگوئی ابو عبد الرحمن گفت او را
سیه درّه باید زد باز ده جهت طراری و باز ده جهت احوالی گفت
بر محل کیسه را ده اند گفت طراری و محول دو عیست که خدا تعالی در او فریاد
اگر طراری او را باید زد محول نیز باید زد من متوکل بابی العیال گفت تا چیست
مرح و ذم خلق کنی گفت ما دام که نیکی و بدی از زبان من رسد تویم عبد الله
بن عیسی بابی العیال گفت چیست حال تو گفت حال ما توئی بنی و بدی پس
او را عطا داد بیسی بابی العیال رسانید و او با یاری مشورت میکرد گفت
فتم نیکو بان گفت در مدح تو مامون از قاضی ابو یوسف پرسید که مردی گویند
خزیده و پیشگی بنید احنت و جرشم کسی آمد و کور کرد تیت بر بایع باشد
با بر مشتری بگفت بر بایع گفت چرا گفت از برای آنکه چون مغرور من
نگفت که در معده این گوشت نخبه حق است که مردمان را کور میکند تا خلق را
بر عیال کنند و بوانه شنید که مردی بگفت اللهم لا تأخذنی من غفلة گفت

باب العیال

بس هرگز ترا نخواهد گرفت یعنی هرگز از غفلت غایب نیستی فتح بن خاقان طفل بود
 او را بر معتمد آوردند معتمد باو گفت ای فتح بهتر ازین نگین که در انگشتر من است
 دیده گفت بلبل یا امیر المؤمنین انگشتی که انگشتر من در دست عمران بن خطاب است
 مردی کوتاه بد شکل بود و زنی خوب صورت داشت روزی زن عمران گفت
 در خاطر من می آید که من در نزد و بهشتی خواهم بود گفت چه سبب گفت از برای
 آنکه مثل منی شود او اند و تو شکر میکنی و مثل توئی بمن داده اند و من صبر میکنم و جای
 حایران و شکران در من است مردی پیش نامن آمد و گفت چیزی بدارم
 گفت فرض حج بر تو شرط شد گفت ای جناب مستنجد یا مصلحتیست
 بس نامن بخندید و او را عطا داد و با خط گوید بکلیس بدلائل و انچه من غایب
 نیامد الا سبک گفت چه میکنی در حق معویه گفتم چیزی بگویم کار او خند گذارستم
 گفت در حق یزید چه میکنی گفتم لعنت میکنم گفت در حق دوستان
 یزید چه میکنی گفتم لعنت میکنم گفت بدو رسیده که بسرا در دست
 ندارد بلال گفتند برحق گفت رسول الله صلی الله علیه و سلم گفتند ما سوال از خیل
 میکنیم گفت من جواب از غیر مدعم مردی از ابی القدیل پرسید که دلیل بر حدوث
 عالم چیست گفت حرکت و سکون گفت حرکت و سکون از عالم سب و معنیان
 باشد که عالم دلیل حدوث عالم یا مراد بلی گوی بغیر از عالم گفت سوا که از غیر عالم
 بکن نامن جواب از غیر عالم بهم مردی پیش ابن جانه رفت و کتابی پیش او
 گفت این چه کتاب است گفت چیزی بمی نویسم که نوریت از انجا بتوان نوشت
 آن مرد گفت مردمان شکر تو اند درین باب گفت مردمان جامع اند گفت

من مرد را از خواب
 گفت عجب نباشد
 گفت بخوابم که حج روم
 گفت راه روش
 میرو گفت

نوحه ان بنی و هذا بنی نیز جاعل باشد نزد ان گفت بلی گفت
 پس تو بقول عمر را جاعل باشی و مردمان بقول تو جاعل تنها باشند معویه در خطبه
 گفت خدا تعالی باید این من شئی الامم تا خرائع و ما نزل الا بقدر معلوم چرا ملاست من
 میکند اگر تقصیری میکنم در عطا باشما احنف گفت والد ذکر ملاست تو نمیکنم
 از آنچه در خزانه حق تالیس و لیکن آنچه حق تعالی فرستاد از برای او در
 خزانه خود ندارد و ما را از ان محروم میداری با ترا بد ان ملاست میگویم حجاج میگفت
 انا اطول ام انت گفت الامیر اطول و انا البسط فامنه مردی بعید ملک
 گفت من زنی کرده ام و سپهرن مادر او زن کرده ما را عطای ده گفت اگر
 بگویم که فرات است یا فرزندان شما چه بایدیم گفت حمید تو آب شنیدنی دارد
 و در بان تو است از و بر پس اگر او بتواند گفت مرا محرم گردان و اگر او نیز
 من معذور باشم حمید خواند و از و سوال کرد گفت مرا عمل صلاح و رزی و سوا
 امر خسته اند اما من جواب گویم پس روی بان مرد کرد و گفت باین المعروکه که
 احدی عالم الاخر و الاخر خال آن مرد نامید و پشت کرد که پرو و عبد الملک او را
 باز خواند گفت نو جواب ندادی و او داد و جا آن سب که ترا محروم
 گردانند اما مستحق عطیه شدی یا تمثالی که ترا کردیم و میری که تو بران کردی و او را عطای
 در خور او منتقر بابی العینا گفت حسن جواب که لم سب گفت ما اسکت
 المبطل و جبر الحق و او علیه السلام گفتی معجنانده غاسب و رحمت در حق من فرمود
 و حق سلیمان بعد از من بغیرائی باری تالیس و می فرمود با و که یا سلیمان بگوی که چنان
 که تو مطیع و متقاد امر من بود و او نیز مطیع و متقاد امر من باشد تا آن رحمت و عتاب

که در حق تو فرمودم در حق او نیز بفرمایم متوکل روزی از ملازمان پرسید که سبب
 قتل عثمان رضی الله عنه چه بود و چرا قوم بعزل او متفق گشتند کمی از ملازمان گفت
 یا امیر المؤمنین جن رسول خدا صلی الله علیه و سلم وفات کرد ابو بکر بر پایه دوم منبر با ستاد
 و خطبه خواند و عمر بر پایه اولی استاد و خطبه خواند چون عثمان خطبه گفت بر جای رسول
 خدا صلی الله علیه و سلم رفت و خطبه خواند عباده گفت یا امیر المؤمنین عثمان متقی عظیم بر شما دارد
 که بر جای رسول خدا صلی الله علیه و سلم رفت و اگر زمین با ستادی خطبه بعد از او رویا
 فرود روی و با ستادی چون توبت بشمار سیدی خطبه خواندی منظور و انفر
 قبی سلیمان و ابل را عکومت بمول فرستاد و هزار مرد از عجم ملازم او گردانید و گفت
 هزار شیطان همراه تو کردم تا خلق را بمطاعت تو در آورم تا ایشان فک کردند
 و حوایی بمول را خراب کردند این خبر بمشهور رسید مکتوبی با او نوشت و گفت
 النعمه یا سلیمان و جواب نوشت و ما کفر سلیمان و لکن الشیطان کفر و انهم
 بخندید و جمعی دیگر بعد از او فرستاد و ایشان را باز خواند مخنثی در جوابی رفت
 که غسل کند قومی از آل ابی معیط او را سنگ انداختند گفت ای قوم مرا سنگ
 مزنید که من بفرستیم یعنی در مکه قوم ابی معیط سنگ بر رسول خدا صلی الله علیه و سلم
 میزدند مشهور است می گفت چرا محمد بنیانی کنند که تاسم و ابی شما طاعون
 از شما دفع گشته شامی گفت حتی تعالی عادل تر از ان سم که دو بار بر او باران
 مشهور عظیم بر خند او را بگناهی موافقه کرد و قتلش کرد یعقوب بن اللیت شخصی
 از سجنای بزم و مجموع مال او پست روزی به پیش یعقوب آمد از او پرسید
 که چون است احوال تو امر و زلفت بودی تو پیش ازین گفت شکر ازین

سبب

او بر

ازین جا خطبه

بنیاد

چون بودم

۲
ضعیف

چون بودم چنین که منم امروز پس زمانی با کشتید و او را ده هزار درم بخشید مردی
 نیز د کسری آمد و شکایت کرد که ^{از} ^{کشت} ^{او} ^{که} ^{مطلب} ^{او} ^{بغضب} ^{نفر}
 کرده کسری گفت تو چه ^{بغضب} ^{نفر} کردی اگر عامل سالی ^{بغضب} ^{نفر} کند چه باشد
 گفت ای ملک الموت تو چرا ملک بهرام ^{نزد} ^{اشتی} که سالی حکومت کند کسری
 بر خجسته و گفت گردش را بسیلی نرم دارد گفت ایها الملك بیک مظهر
 بدرگاه تو آدم وید و مظهر باز خواهم گشت کسری بغیرود که ضعیف او باز دادند
 و حاجت او بگذارند مردین العاص ^{مر} ^{سوم} ^{شکر} ^{بای} ^{سالی} ^{قطع} کرد و یک از ^{شکر} ^{بای} ^{باید} ^{کفت}
 اصلح الدلا میرا نخذ حفتان حجاره لا یا کلون ولا یشر یون گفت خاموش شو ای
 کلب گفت پس تو امیر کلاب باشی زمانی متحر گشت و فرمود که ^{مر} ^{سوم} ^{شکر} ^{بای}
 بد بند علی ^{رضی} ^{الله} ^{عنه} ^{باین} ^{عباس} ^{گفت} چون او را بر سر خوارج میفرستاد که محاسن
 با این بن بقرآن مکن که آیات بنیات محمل وجوه است تو گوئی و این بن
 گویند محاسن با این بن بقرآن بنویس که این بن را جوابی نیا خطای مملکت
 ششم از شعبی پرسید که خلال ریش چگونه گفتم دست تو در اندرون محاسن
 بر گفت من رسم که اندرون آن تر شود گفت از اول شب تا روز در آب
 خیس ^{شعبی} ^{رواب} ^{حدیثی} ^{میکرد} ^{که} ^{سنت} ^{که} ^{سحر} ^{جزی} ^{یا} ^{خورد} ^و ^{اگر} ^{چیز} ^{باشد}
 از کشت بر خاک نهند و بردان برند جابلی گفت کدام آمنت شعبی گفت
 ابهام از پای بردنت و گفت این آمنت غرض تو پنج استغفار ^{او} ^{بود} ^{بر} ^{بر} ^{بر} ^{بر}
 بی موقع مردی از ابو یعقوب سیمستانی سوال کرد که چون در جوئی روم که غسل
 کنم روی بگردم طرف کتم گفت روی بیدان طرف که جامه بپوشد و نهاده تا

دزد نبرد در مجلسی حکایت فلان عالم حاج بگردند و خون ناحق را بچین او سنجی سولند
 لعلی یاد کرد که خدا تعالی حاج را نخواست و امر زید مردمان گفتند طلاق و آنچه
 که بر غنیک سولند خودی از عمر و عید سوال کرد و گفت زن را نگاه دار که اگر
 حق تعالی مجموع کنایه حاج بیاورد باین یک کنایه بانو مفاتیحه فرماید و بیاورد زنده
 بن واسع نیز و قتیله آمد و جامه پوشیده پوشیده گفت چرا این جامه پوشیده پوشیده
 گفت اگر بگویم که جهت زهد پوشیده پوشیده تنه نفس کرده باشم و اگر بگویم که از فقر پوشیده
 ام مشکلیت کرده باشم حسن بصری فتوی داده بود که هرگاه کسی نمون را بقصد
 کمبند توبه اول نسبت مردین عید کسی بر او فرستاد و گفت با او بگو که این
 فائل یمن سب یا کافر یا منافق یا فاسق اگر نمون سب حق تعالی مفرماید یا ایها
 الذین امنوا توبوا الى الله توبه لغوا و اگر کافر سب مفرماید قل للذین کفروا ان
 یتوبوا یغفر لهم اقد سلف و اگر منافق سب مفرماید ان المنافقون فی الدرب
 الاسفل من النار و لمن تجد لهم نفیر الا الذین تابوا حسن گفت از کجا این سخن
 گفت در خاطر من چنین آمد گفت محال که مثل توئی را چنین تعقی در جواب
 سائل باشد گفت مردین عید مرا فرستاد حسن گفت مرد یا عمر و اقام امر
 تقدیر و اذاعتدایم تمام به و از ان مذمت بگزشت سلیمان علی که امر بفرمود
 روزی بمریدین عید گفت چند کوشی درین سال که ما در جزایات صرف میکنیم عمر
 سلف گفت که تو عالم را پس گفت از نعمت که حق تعالی بر امیرارزانی داشته آن
 که او را بجمال علم و عقل فرین فرموده و نوبت دانی که کسی چیزی باینی بستاند
 و در راه حق صرف کند او را اجر بیاورد و درش نباشد سلیمان گفت

ما بنبر از شافعیان بر حجت حق ثانی بهر یک عمر و گفت گویند میدلم امیر العیون
 که مجلس مدانی که من نگه تر بردم بن ثانی از رسول خدای جل الله علیه وسلم
 از غیر حق چیزی ذرا گفت و در غیر حق حرف زد گفت نه گفت پس حق
 حق ثانی آن سب که ثانی گفت رسول خدا کند و جمیع افعال ایاس بن معاویه
 گفتند چرا در مسائل تعجیل میکنی گفت برکت آنست که تو چند گفت نه گفت
 چرا فکر کنی و تعجیل نکنی گفت از برای آنکه معلوم دانستم گفت من نیز در هر
 سوال که معلوم دارم محتاج فکر نمیگردم کسی سوال از شعبی زد گفت نمیدانم گفت
 شرم نمیداری که توفیقیه عراقین باشی و کوشی نمیدانم گفت ملائکه معصوم شرم ندارند
 و گفتند لا علم لنا الا ما علمنا جعفر بن عتاب گوید روزی امش پیش ملائکه
 گفت صبح میدانید که کوش چه بگوید گفتند گفت بگوید که اگر نه خوف
 آن بودی که جواب ناصواب بشنیدی من نیز چون زبان دراز گشتمی
 حصص گفت چند نویسنده را بخشیدم آوردند خواستم که خنجر کوبم نفیوت عیش
 مرا یاد آمد و خاموش گشتم زنی با شوهر نزاع داشت پیش شرح قاضی
 آمدند زن میگردست شعبی گفت این زن مظلوم نماید شرح گفت برادران
 یوسف ظالم بودند و میگردستند و جاؤا اباؤهم عشاء بیکون شقیق بن ابراهیم
 لجنی بابر اهرم ادهم گفت مرا خبر ده که در چه حالی گفت ازار زقت املت
 و اذامنت خبرت گفت سگان پنج هین صفت دارند گفت
 پس تو در چه حالی گفت ازار زقت افترت و اذامنت سخرت
 شریک بن امور پیش معاویه آمد مدعی بدین شکل بود معاویه او را گفت

قمر دی دیمی و جمیل انه ذمیم و شیریلی و ماللدن شریک و پدر تو امور بوده و حج
 من الامور چگونه با این همه عیبها بزرگ قوم کشتی شریک گفت تو معویه و معاویه
 الاکلب عوث فاستعوت الکلاب و پس حربی و سلم به از عرب و این
 صحری و سهل به از صحر و سهل بلسه و این امیه و امیه تصغیر امیه سب با این
 همه نقصها چگونه امر المؤمنین کشتی زنی وصف و دشمن میکرد گفت اول المجلس النطاح
 و آخره اصطلاح در سلف کسی دعوی بقیه میکرد و بر در خانه و کاخ و خانه سب
 و بویایندی بنیادخت و نشست از برای فتوی دادن طلبه بر او جمع گشتند
 در آن میان شخصی گفت چه فرمائی در آنچه کسی انگشت در بینی کند و خون روانه
 کرد و گفت او را حجامت باید کرد و گفت فقیهی باطیب گفت از برای
 نو طیب و از برای دیگران فقیه شخصی خود را بر قبیل از عرب می بست بدو
 یک از آن قبیل را آورد و گفت از کدام قومی او فرماید و ندانست که چه جواب
 گوید گفت سبحان الله این موضع جای این سوال اما فاک الله سمیع حجام
 را بنده خلدن میگویند تو از بقیه قوم نمودی او در خطبه گفت یزید عوث
 انی من بقیته نمود و الله قبول و خود فمالقی صدق الله و کذبتم انتم عبد الله
 بن خادم بقرمان خود گفت بکجا میردی اصل طایفه گفت میروم که کوشکی از بر تو
 سب از من نه تو فرمودی قولها حکایه من فرعون یا عا مان ابن لی مرخا اسمعیل
 بن حماد بن ابی حنیفه شنید که عیسی بن النعم غیب ابی حنیفه میکرد و بر خضه با
 او طعن میزد و گفت مکافا ابو حنیفه از تو می باید که به از این باشد گفت در چه چیز
 گفت در آنچه اباح البنیه و در و الله عن اللوطی ابن مکرم عبادت ابی العینا آمد

یا عا مان

و بدو گفت

دید و گفت از تفع فذنبك ابو العینا گفت شكك الله الیه کتایتی از امانت
 مردی از کتیزه رقا صبی پرسید که بدست چه پیشه برداشتی گفت پیشه من تعلق بی
 مدارد گویند جواب معقول مقبول انكس و بد که در جواب بغضب نزود و صمعی بود
 از زنهای احمق آن است که پیش از آنکه سخن بشنود جواب مینویسد و در زبانی
 مجلس نمی نیکد زشت ایشان با او جاشی کردند گفت ای بنی غیر شانه قول خدا
 مینویسد و نه قول شاه خویش حتی نماید مفراید قل للمؤمنین یغضوا من الباطل هم
 و شاه میگوید فغض الطرف انك من غیر رایس بن محبوب در صورتی بابری
 بمحکم فاضی شام در آمد و شرافع فقیه کردند یاس اول سخن در آمد فاضی
 گفت شیخ کبیر را مقدم دارا یاس گفت الحق کبیر منزه فاضی گفت خاموش
 گفت چون من خاموش شوم جهت من که سخن خواهد گفت فاضی گفت
 نه بنده ام که نودین مجلس سخن راست خواهم گفت ایاس گفت لا اله الا الله
 فاضی میگوید باند و گفت حاجب او بیدارید و همین زمان از شناسش بیرون کنند
 تا سخن را انقیطه ننند از معنی بن زاید عذبت منصور آمد و از غایت پیری
 کام خرد می بنام ده منصور گفت پیری ای یمن گفت در طاعت تو یا امیر المؤمنین
 گفت هنوز حلدی از خود میمانی گفت از پیری دشمنان تو گفت هنوز یقینی
 در تو ماند گفت ان نیز فدای تو باد فرزدق گفت بکس انفعال من ندارد
 چنانچه منظمی داد روزی بمن گفت توئی فرزدق که مدح و ذم مردمان
 میگوئی و مال از ایشان میستانی گفت نه ماك الله فی الکلیف من بعد
 قد ملک الی ابی الفخاک گفتم چرا گفتی از سر تا پای گفت از برای آنکه تا بحین خود
 انکار

خواری خود را بنی بس من متخیر رندم لطیفه مردی بابی نو اس گفت امیر المؤمنین ترا
 حاکم فرود و خنای بر سر اخذ ابو نو اس گفت بس تو فرمان من برو مطیع من شو
 که از رعبت من خواجهی بود یکی بعالمی گفت حق تعالی واسع المغفره سب بندگان را
 کینه مقوی نکرده گفت حمت لا تغلب حکمته متوکل کمان کرمی داشت
 نیز لکلی بگفتگی انداخت و بر بخشش نیا مد این حمدون گفت احسن گفت
 چه نیلویی مردم چون بگفتشک نرزم گفت در حق بخشش نیلویی کردی که او را
 نمکشی شریع بعبادت زیاده بن اسید آمد و او در نزع بود چون بیرون آمد
 مردمان از او پرسیدند که او را چون یافتی و جدیده آمر او ناهیا مردمان پنداشتند
 که محنت یافته و مراد او آن بود که امر تنفیذ وصیت میکرد و نهی از نوحه
 جامه در بدن علوی بابو الغیا گفت نو مرادش من میداری و هر روز چند نوبت
 صلوات بر من میفرستی ابو الغیا گفت من در نمازی گویم اللهم علی علیه و آله الطیبین
 الاخیار تا تو از میان بیرون رویا ام جعفر عتاب کرد با طردن از رسید که مامور را
 بر محمد برگزیده و رعایت بیشتر میکنی گفت این را از مایش کن و خادم
 پیش این فرستاد گفت خلوت با هر کس بگوید که چون خلوت بشمار
 چه رعایت میکنند خادمی پیش محمد رفت و ازین سوال کرد او گفت ترا
 از همه خدام مقرب تر دارم و فلان شهر با قطع بتو موم خادم دیگر پیش مامور آمد
 و همین سوال کرد او برنجید و دوات برداشت با او انداخت و گفت
 ای حرامزاده از من میپرسی که چون امیر المؤمنین و خلیفه رب العالمین باشند
 من چیزی بنویسم انی لا رجوان بکون جمعا فدا و که بس رسیده گفت تقدیر نقل

گفت

مرکب رعایت ایشان مکنم عمر بن عبدالعزیز یکی از اهل بیت گفت خرد که ما
 ما ظلم نمیکند از طایب العین عذبت الانصار بر اباس بن معویه چه عیب میکنند
 میکنند جواب بفرمودی و بعد و نانی می شنیدی و جامه کم بهای پوشی از ایشان
 پرسید که سرش سب یا چهار گفتند که چهار گفت که چرا بغیل کردی گفت درین مسئله
 محتاج نداشت گفت جوابها من همه ازین قبل سب و باد و نانی از برای آن می
 نشنیدم تا ایشان مرا عزت دارند و من در اسایش باشم اگر با بزرگ تر از
 خود میشنیدم من در زحمت باشم و مرا عزت ایشان باید داشت و جامه می پوشم که او نمیکشد من چه درین نمیکشد
 او ناگاه بآیند من نگاهبان سقیه ملکی بمعویه نوشت و در آنجا سر سوال
 کرده بود اول آن زمین که میان آسمان و زمین سب دوم کلام قطع خون بود
 که اول بر زمین جکید سوم کلام باره زمین بود که بلیا آفتاب بر آن تابید و دیگر
 بر آن تابید مجموع علماء درین اجوبه فروماند امیر المؤمنین بن علی رضی الله عنهما آنرا
 جواب گفت گفت آن مقدار زمین که میان آسمان و زمین سب و آن قطع خون که اول
 جکید خون حیض می بود و زمین که آفتاب بر آن تابید و بگردن تابید در بای می بود
 که موسی علیه السلام عصا بر آن زد و خشک شد و آفتاب بر دانه و باز آب رفت
 مردی از کوفه بود که حکایت بنی اسرائیل گفته و اکثر دروغ گفته حجام بن خنیفه
 او را گفت نام کا و بنی اسرائیل که حق تبارک و تعالی بفرماید که بشید چو دگفت خنیمه
 یک از فرزندان ابو موسی اشعری حاضر بود گفت این مسئله از کلام کتاب یافته
 گفت در کتب عمره که ابو موسی را بفرفیت ابو العنابه با بنی جاد گفت
 هر روز چند نوبت بگوئی گفت سر باینج ابو العنابه گفت من صد و دو سب

پشت کعبه

بآن

عقیب

قطعه

بگویم این مبادی گفت ازین جنس گویی یا عیب فیه نظری ملی و ملک یا بتی لم
 ارک من ازین جنس گویم شعر سیفلم بغداد و یجلولنا الدجی بیکه ما مشتاکدشته
 اقره اذا نزلوا بطحا بکته اشرفه یحیی و بالفصل بن یحیی و جعفر و ما خلقت
 الاله و القیم و اقدامهم الاله و امیر و و اگر تو ضامی که مثل این بگوئی بروی کار
 بسیار اندکی نتوانی گفت مثل المبطل مخصوم و ان غلبت و المحن فالج و ان خصم
 و حکیمه برسدند که سخن گوی خاموش کدام است گفت الدلائل الخیره و العبر الیها عظمت
 و عیب بن منبه گوید که حکیمه هم محبت من بود و مقدار بقصد فرسخ هم سفر بودیم
 و گفت سوال از و کردم و جواب فرمود اول نفتم حبیب که از آسمان نقبل ترست
 گفت بهمان از آسمان نقبل ترست سویم نفتم حبیب که از سنگ سخر ترست
 گفت دل کا فراز سنگ سخت ترست چهارم نفتم حبیب که از آتش گرم ترست
 گفت اندرون حر لیس از آتش گرم ترست پنجم نفتم حبیب که از دریا غنی ترست
 گفت دل فانه از دریا تو نگر ترست ششم نفتم حبیب که از یتیم ضعیف ترست
 گفت نامی غماز از یتیم ضعیف نفتم نفتم حبیب که از زهریر سرد ترست گفت
 زهریر **نویس** از زهریر سرد ترست اموی و انصاری با هم محبت کردند امویا
 گفت رسول خدا صلی الله علیه و سلم وفات کرد و اکثر عمال از بنی امیه بودند
 در مکه عتاب بن اسید و در بحرین دین خالد بن ولید و بر بخران ابوسفیان انصاری
 گفت راست گفتی اما با اهل رده هم سوگند شدند بر هدم اسلام پس اموی را
 عجب سخن نامزد و متعجب گشت عبد الله بن مسعود گوید جنومست دوستی پذیرند انفسا
 و در دو عقده های استوار را یک نشاند و حکم نرین اسباب قطعیت حجاج بن محمد بن الحنفیه

چیست که از زهریر سرد ترست
 گفت حق از زهریر سرد ترست
 دوم گفت

راضی الله به بیعت عبد الملك خواند گفت چون مجموع خلافت بر و بیعت کنند
 من نیز یکی از مسلمانانم بیعت کنم گفت اگر بیعت کنی ترا فقد کنم گفت آنچه من میدانم
 تو میدانی گفت چیست که من ندانم گفت حدیثی است که ان الله تعالى فی کل یوم یخلق
 و یثبت لخطئه ثلثمائة و ستمائة فقیه فله علیه یلیق فی فقیه من قضایه حاج ازین سخن
 بزرگ افتاد و گفت لقد فطرت ما ذهب حیت ثبت این فقه پانصد و شصت
 عبد الملك نوشت اتفاقاً مکتوب ملک روم بعد الملك رسید بر مشیون بر تدریج
 و توبیخ و تحریف بی شمار عبد الملك در جواب قیصر این حدیث بنویشت چون مکتوب
 بقصر رسید و خواند گفت هیات هیات هذا کلام ما انت بای عذره این سخن
 که بیرون نماند الا از پیغمبری یا از اهل پیغمبری الباب الغشون فی الجباب و الذنوب
 والعفو والعقاب والاعتذار و التوبه خبر قال رسول الله صلی الله علیه وسلم من یثقل
 من یثقل ~~خداوند~~ ~~خداوند~~ ~~خداوند~~ علی الخوض خبر مردی بر رسول خدا صلی الله علیه وسلم گفت
 کنایه کرده ام گفت استغفار کن گفت من توبه میکنم و باز شیطان مرا در گناه می اندازد
 گفت هرگاه که گناه می کنی توبه کن تا عاقبت شیطان خائب و خاسر و متحیر ماند
 فرانس روایت کند رسول خدا صلی الله علیه وسلم فرمود مثل مؤمن مثل خوشه و لندم
 گاه گاه راست استاده بشمار و گاه گاه مایل باشد حسن یعنی روایت کند که رسول
 خدا صلی الله علیه وسلم فرمود مؤمن باشد که گناه میکند و آن گناه او را به نیت برد گفتند
 یا رسول الله این چگونه باشد گفت و ایم آن گناه را نصب العین خود از دوازان
 توبه کند استغفار میکنند تا بدان سبب به نیت رود و عمر رضی الله عنده گوید باطل
 تا بیان هم صحبت کرد که این را فتنه العلب شد مردی کنایه کرده بود پیش محبی

خضند
 حاج

من القبل مستنصل صادق
 کان او کاذباً لم یرد

بن خالد آمد و عذر بخواست و عذرش بدتر از گناه بود و می گفت و گفت رستغبت
 من عذرک شعرا و اکان و حبه العذر لیس بواضح فان الطواح العذر خیر
 من العذر عروون المرشد بر حمید طوسی ختم گرفت نفع و ربک بخواست و جلد
 حاضر گفت حمید بر سبب گفتند از ترس مرگ میگوئی گفت لا والله که ترس
 مرگ همه را مجتهد است اما از آن سبب میگویم که در آخر عهد از دنیا بیرون
 میروم و امیر المؤمنین بر من خشمگین است هر دو نخبند و او را نخبند و گفت
 ان الکرم اذا خادقه اخذ عاقله کرم را از این بختن برد آن یار عزیز نه تا نکوشی که
 در آن دم غم جانم باشد گویم از این میگویند که حاصل شد که دل از رده شد
 از من غم انم باشد زیاد حکم بر قتل کسی کرد آن مرد گفت ایها الامیر مرا بتو
 حقیقت گفت چه حق داری بر من گفت پدر من در بعضی مسایه نبود گفت
 پدر ترا چه نام بود گفت از ترس تو نام خود فراموش کرده ام گمانم پدرم یاد باشد
 زیاد آسنین در دین گرفت از خنده و از سر خون او در گذشت ابو جحش
 اعرابی روزی بنی سلامان مهدی را بر داور امینش مهدی آوردند گفت تیر
 محال باشد که دیر می چلی و سلامان مرا بر نی گفت یا امیر المؤمنین ما همه سلامان
 تو ایم بعضی بعضی را از تو ایم چون این شنیدند از و عفو کرد اسکندر از آن عری
 برنجید و او را از شهر براند و مال او در میان شعرا قسمت کرد از کیفیت آن
 حکم پرسیدند گفت بسبب جرم از شهر براندم و مال او شعرا بخشیدم تا از برای
 او شفاعت نکنند بجز از فحاح و عرب گوید در عهد عذرت گفت اجعل لی
 و کلامن نفسک بقوم عذرت بپذیری و بخاک الی کرک فی امری

چنین کن

شعر چند چو بود چه کردم ز من چه عاود شدند که عفو کون توانست پیش آن استاد
 تر اسعادت یابد و مرا شکیبائی نکند در زمانه ازین صعبتر بسی افتاده حاج
 است دره بقصد بکنایه کرد آن مرد از سر اعظم ارتقا استکمال بالذی
 انت غدا بین یدیه اذل توفغانی بعین یدیک الیوم الاغفرت عنی
 پس او را بخشید حاج بفرمود که باران اشعث مجموع ملک چون بیشتر نشسته
 بودند مردیر از منی تمیم پیش آوردند تا کردنش نرسند گفت دادند با حاج
 لمن کنا اسوانا فی الذنب ما احسنت فی العفو حاج گفت افت لهنه
 الحیف اگر کسی در اول امر سختی چنین با من ملکیت همه را می بخشیدم و از خون
 در گذشت بنام عبد الملك و عبد الرحمن بن خالد نزامی واقع گشت عبد الرحمن بن عبد
 الملك غالب شد مردمان گفتند شکایت او بعم خود کن که خلیفه سب ما انتقام
 از او کشد گفت مثل من شکایت بغیر نکند و خواهم که غیری از قبل من اشتعابی
 جوید چون خلدن عبد الملك رسید و بر سریر سلطنت نشست گفتند او را
 انتقام کن که برود دست رس داری گفت عقید السلطان عمر عیسی بن فرخان
 از مردم خودی بخندید بود چون صلح کردند و از و را نمی انداختند ترک الدار
 مرادت مغرب بنودی جلاوت و خالذت ندادی قدر عیش صافی کسی
 شناسد که از رحمت و کدورت ظلمت رهیب باشد و بجای درین معنی گوید
 ما کان الا مکافاة و تکرر منه به هذا الرضا و امتیانا ذالک النقب و ربکا
 مکروه الامور ای محبوبان شبها مانند سبب به هذا مائل برقی خلیفه مطر
 و ذاک دری ز ناد خلیفه هب به و از زرق العزیز بد و قیل البقیه و اول الفیت

بجنگ

رشتن غم پیشکبک منور خلیفه بحریر بن عبداللہ گفت در حالتیله از در خجابه بود
 تقلم بجنگ گفت اگر مرا کما می بودی مرا آینه نظم بخت کردی و عفو امیر المؤمنین
 احب الیمن براتی مومن برابر اعجم بن مهدی بخشم رفته بود و خواست که او را بکشند
 بعد از طلوع چند روز او را به بخشید از ابر اعجم پرسیدند که چه سبب ترا بخشید گفت والد
 که مومن نه از برای خدام را بخشید و نه از برای صلت رحم و لکن باز عفو او را داعی بود
 بخجاست که به سبب قتل من کاسد کرد و مردی کتف کرده بود او را پیش الی
 خالد آوردند و از او باز خواست کرد او عذری گفت که از نا عیش فوج تر بود روی
 بای عباد کرد گفت چه میگوئی در حق او گفت جز منش بخشش اما به سبب عذر او
 صد تا زیانه بران طرون الرشید عبداللہ بن مالک که از مقر این او بود خشم گرفت
 بعد از آن بر او حسرت او معلوم کرد و با او مقام رفا آمد اما هر گاه که او را دیدی
 اثر کرامت در جبین او ظاهر کنی بار رشید گفت که عبداللہ شکایت میکند
 که امیر المؤمنین هنوز بامن در عتاب است طرون الرشید گفت ماله بارشاه هم
 وقتی که بر کسی از نزد یگان خشم میکرد چون با شرم و رضا بگویم اثر آن از ما بر روی
 منیر و الامیدات مدبر و عمید نعیم بن المنذر و منی الله بادشاهان گاه
 باشد که کما به بزرگ به بخشند و گاه باشد که باندک چیزی بغویت فرمایند
 منور عفو الملوك عن العظیم من الذنوب لفقها و لقد تعاقب فی البیرو و سبیل
 لجللها لا یعرف ففعلها و نجاف شد نکلمایان معویه و عقیل بن ابی طالب
 نزاعی واقع گشت عقیل از صحبت او عزالت محبت بعد از آن معاویه پیشان
 شد و خواست که عذری بخواند و عقیل را باز بر رفا آورد و مکتوبی با و نوشت

الرأسبه

من موی بن ابی سفیان الی عقیل بن ابی کاس اما بعد یا بنی عبد المطلب فانتم والله فرغتم
 قصی ولباب عبد مناف وحنوت هاشم فابن اخطاکم الایمه وحقولکم الکاسیه
 وحفظکم الاوامر وحکم العشائر وکم الصفح الجمیل والعفو الخیر بل مقرر دان نشرف
 النبوة وعر الرسلته وقد اذنت رابر المؤمنین ما کان جریا ولین یعود لکنله
 الیه ان یغیب فی الثری عقیل ورجواب او نوشت شکر مدقت وقلت
 حقا غیر آئی بناری ان لا اراک ولا ترانی بدست اقول سوو فی صدیقی
 بد وکنی اصداد جانی بد پس معاویه سوار شست با کوبه و بدر خانه عقیل آمد و او را
 سو کند بسیار داد و صلح کرد و صد هزار درهم باو بخشید و عظم عمر بن عبد العزیز گوید
 که بدر شما تکبیک کنه از بهشتش بیرون کردند و بار تعالی تا بیانرا و عدله نیکو فرمود
 پس البته باید که از گناه ترسان باشید و رحمت حق ابردار احف گوید
 مرد عاقل آن است که همیشه شمار گناهان کند اگر کسی پیش غنی عذری بر گناهی
 گفته او را ناخوش آمدی گفته عذر آنقدر پس باشد که مرد از گناه باز ایستد که عذر
 گویند البته ترکب کند و حلیت شود خبر باری بنایه و حی بعضی از
 انبیا کرد که هر که مرا شناسد و گناه کند من کسی بر او مسلط کنم مرا شناسد
 ابراهیم بن ادهم گوید هرگاه که از برای صد جرمیه در وجود آید تو از خود متعاضد
 جرمیه خود بگوی اگر نفس تو قبول کرد فبها و نعم والا بانفس خود گوی که ای تند
 برادر تر متعاضد عذر بر گناهی گفت و تو قبول میکنی نقل بن ربیع از موصلی
 رنجیده بود موصلی بد و نوشت که هر گاه می را عفو بست و عفو بست گناه خان
 نزد تو عفو بست اما گناه عامی چون مکن عفو کنی عفو تبتی بنیابتی رس که بلا این

آن زمان کناه از آن طرف باشد ابو جعفر بود لامه شمر را بنزدان فرستاد و این دو بیت
 پیش ابو جعفر فرستاد شمر و قد کانت يد شمر ذنوبی بائی من مذابک غرا جی
 علی اتی وان لا قبب شمر ان عفوک بعد ذاک الشراجی بن سعید بن حمیر گوید
 در تفسیر قوله لا تله کان للذات و این غفوراً او آب انکس باشد که توبه کند و کناه کند
 و باز توبه کند خبر سعید بن مسیب گوید که رسول خدا ﷺ علیه السلام فرمود که چون سب
 کنایه کند و از آن توبه کند باری توبه کند کناه او از یاد کرام الکاتبین باز برد و از
 یاد آن زمین که در آنجا کناه کرده و جوارح او گوید که مساوی او را باز پرسید
 و مرکز اظهار میکنند و هم او را سب کند که سب میکند و از آن باز نمی پرسند
 و استغفار میکنند گویا استغفار می کنند خبر سب بن سعد را سب کند که رسول
 خدا ﷺ علیه السلام فرموده بر شما باد که از کناه مغیر هر چیز که محقر است ذنوب همچنان
 که توبی در رد و خانه فرود آیند و یکبار همزم بیاورند تا گناه بسیار جمع شود چنانچه طنجی
 بآن توان کرد و ربع بن خنیم گوید که اگر از کناه کاران بودی گناه آمدی بس بکس
 صحبت نداشتی خبر عفو الملوك بقا و الملک کلبی از ابی طلحه را سب کند که در
 بعضی از کتب استسمانی نوشته شده العفو زیاده فی العمر و اصل این سخن در کلام
 مجید است و اما ما نفع الناس فی ملک فی الارض حسن بصری گوید مردی که سب
 کند بکس بامداد مذلت گناه و حشمت او ظاهر دلاج باشد مومن گوید که اگر مردی
 شغف من عفو مجربان معلوم کردند که تقرب بجلین غشستند یا لا یجانبان
 معوبه گوید من ننگ بدارم از آنکه در عالم جهلی باشد که در علم من ننگید یا لایعنی باشد
 که در عفو من ننگید یا حاجتی باشد که در عفو من ننگید محمد بن یحیی الرضی خرج کرد

لَعْمَرِي فَأَعْلَسَ عَجَبٌ عَلِيٍّ أَنِّي اسْتَغْفِرُكَ تَائِبًا وَأَنْتَ مُعْرِضٌ لَا رَأْسَ تَتُوبُ
 ابودردا گوید انشک و المعاصی جراحات: محاف بن حکیم از حکام اعیان و رب
 بود بر قوم بنی ثعلب خشم گرفت و لشکر بر ایشان کشید و ایشان را غارت کرد
 و پستان زنان بر برید و طفلان کوه را بهشت چون از آن حرب
 و غارت باز گشتند و قوم او پیشانی شدند و بکفاره آن کناه مجموع حج آمدند
 و کرد و کعبه طواف کردند و می گفتند اللهم اغفر لنا و ما نراک تفعل این عمر بشنید
 و گفت ای قوم نا امید یا از رحمت خدای بزرگوار ز کناه شما که نا امید یا
 کفر سب ریاضی عودم چون بود چوب بید آوردم: نامه سیه و موی سفید
 آوردم: نه گفته بدی که نا امید یا کفر سب: فرمان تو بردم و امید آوردم و مرا بی
 گوید مرا که ما صاحب آن مغنوم بسیار است کناه آن کناه سب که صاحب
 آن بکردن آن است و مان بگویند و او و علیه السلام هیچ عمل نکرد که بود
 مند بود با و از کناه او که سبب آن کناه دایم تر است و از آن بود تا وفا
 کرد روزی او و علیه السلام بر در خانه نشسته بود مردی بسیار سخن
 در روی او و لیقت یک از اهل آن او خواست که او را جوابی گوید و او گفت
 او را مرخیان که حق تعالی او را بر من مسلط کرده سبب کناه که کرده ام
 و شما نمیدانید پس برخواست و بانه رفت و وضو و نماز گذارد و در
 از آن کناه بگرد و بیاید و بر در خانه بنشیند آن مرد بیاید و دست و پا
 او را بوسه داد و فذر ها خواست اینها معلوم میکرد که هر که در خلوت
 با حضرت عزت با خوب زیاده است در ملا با او مبارک زبند و عرس که

بهموده

و در آن حضرت بی ادبی کند حق تعالی بی ادبی بر او مسلط نا اوش کند اسحق
 موی مبتلب گوید فاین الغفل منک نفسی بعلی اذا است کما است
 فغفل کرد بلبس گفت یارب الغرة خلائی تراد دست میدارند و فرمان
 تو نمی برند و مرا دشمن میدارند و فرمان بردار من اند باری تعالی فرمود آمرزیدم
 فرمان بردن این بن ترا بدشمنی این بن با تو و آمرزیدم نافرمانی این بن مرا بدشمنی
 این بن با من سناوی مدح محمد بن عبدوس که سخته و متقی بود و گفت
 گفت من جائزه شعر تو از مال خود نمی دهم بر دو بر کسی حیاتی بکن تا ترا بدو
 آورند و من جرم دیوان بجائزه شعر تو ستانم عبدالمکک از کسی بر نمید
 و آنکس بگریخت سو کند حور که اگر بدست من افتد هر چه مرا قدرت باشد
 از بدی با او بکنم ناگاه او را گرفتند بدگاه عبدالمکک آوردند و چون حیوة
 که از خا حان او بود گفت یا امیر المؤمنین چون حق تعالی آنچه تو دوست میداشتی
 مهیا فرمود تو نیز آن کن که خدای تعالی آنرا دوست دارد پس او را عفو کرد
 حسن بصری را و اینست که رسول خدا ﷺ علیه وسلم فرمود و المیسر گویند خود
 بعزت حق تعالی که ناروح در بدن آدمی باشد من این را و سوسه
 کنم و از راه برم باری تعالی فرمود بعزت و جلال من که تا جان این بن
 بغرزه نرسید به توبه این بن قبول کنم فرامیر المؤمنین رضی الله عنه گوید شنیدم
 از انبیا و صحابه رضی الله عنهم و است که بگوید که گفت شنیدم از رسول
 خدا ﷺ علیه وسلم که فرمود هیچ سببه نباشد که گناه کند و وضوئی بنگوی باز
 و نماز بگذارد و از گناه استغفار کند الا باربعه بعد کرده که گناه او ببارزد

غایب
 قدس

از برای آنکه در قرآن مجید فرموده قوله تعالى ومن يعمل سوءا او يظلم نفسه ثم
 يستغفر الله يجد الله مغفورا رحیما علی رضی الله عنه معبوده نوشت و عمری با معبودان
 نظرت بعقلک و دان هواک نمیدانی ابرو الناس من دم عثمان و تعلم ان
 انی فی منزل عند الا ان محبی محمد بن ابی الک و السلام و هم او فرمود زلات از دوی
 المروات عفو کنید که چون صاحب مروّت بلغزد حتی تعالی بیدر قدرت
 دست او بگیرد و او و علیه السلام چون او را دفت و فاست در رسید گناه خود را
 بر دستها نقش زد و نظر در آن داشت و ملک الموت را گفت روح
 مرا فضا کن و دست مرا همچنین بگذار جبرئیل علیه السلام روزی شنید که ابراهیم علیه
 السلام ملکیت یا ربم العفو گفت ای ابراهیم میدانی که معنی یا ربم العفو چیست
 گفت نمیدانم جبرئیل گفت معنی آن آن است که بر شیشه که محو نماید حسنه بر جای
 آن نشسته کند از سفید جبر برسد بد که اعدا ناس نسبت گفت آنکه چون گناه
 کند توبه کند و هرگاه یاد آن گناه کند طاعت خود در نظرش مقبر نماید یا بوسلم
 و شهرام مروزی نزاعی واقع گشت شهرام با او گفت با لقیط بعد از آن از آن
 سخن پشیمان شد و عذر ها از ابو مسلم منخواست ابو مسلم گفت بسان سینی
 و دهم اخطا و اما الغضب شیطان و انا جبرأتک علی تقبی بطول احتیاج
 عنک و قد عفو عنک شهرام گفت بعفو تو معذور نشود ان کنش و استاد
 و باز عذر منخواست ابو مسلم گفت محب صورتی است آن زمان که توبه کردی
 من عوض آن نیکی کردم آن زمان که توبه نکردی بکنی هرگز عوض آن بد خواهم کرد
 الباب الحادی و اعتراف فی الجایا و السکوة و العزلة و السلامة الجایب و التوکل

خیر رسول خدا صلی الله علیه و سلم فرمود هر دینی را خلقی است و خلق اسلام حیات
 و علی رضی الله عنه من کساة الحیاة و ثوبه لم یر الناس عبیه مگر که حیا و راجاه پوشت بند
 عیب او از نظر خلق مستور ماند ابو موسی اشعری گوید من در خانه تار یک میوم
 که غسل خنابت کنم نشستم خود را در او تو میگویم از شرم حق نعلاب عبد الواحد بن زید
 گوید الا تشبهون من طوی الاستحیاء لبا ففعلت کوبه بعینش المکروه ما استخی
 کر یا و یبقی العود ما یبقی اللها و ما فی ان بعینش المکروه خیر اذ اما المکروه ما
 رقة الحیاة و مثل الوجه المصون بالهیاة و کالجوهر المکنون فی الدعا و غل روتق صحیفه
 الوجه عند الحیاة و کفره السیف عند الجلاء و ارسلا طالیس کوبه هر کس از مردمان
 شرم دارد و از خود شرم ندارد نفس او پیش او قدری ندارد خیر رحمه الله مراد
 است که فضل لسانه و بذل نقل کماله بود و در او گوید گو تو دادند و زبان تو یکی یعنی
 تا دو سخن بشنوی بیای پیش بگوئی حکایت پیری بجمیس ابو یوسف آمد و اکثر
 اوقات بدرس او حاضر می شد و هرگز سخن نمیگفت روزی ابو یوسف باو گفت
 چرا هوای منگی و فایده از صحبت علما منگیزی گفت ایما القاضی می افطر القاضی
 گفت اذ انابت الشمس گفت اگر آفتاب تا نیم شب فروزود قاضی
 بخندید و گفت شعرو فی الصمت زین للغبی و انما به محیفه لب المروء ان
 ینکلما و هب بن مبنه کوبه چون در کودکی و وصفت باشد که آن حیا
 و خوف است امید بر شد او توان داشت مثل الخنول اخو الدم و الشبه
 ام الکون را همی را گفتند نیک تر شما می جبر داری گفت ای جلیس ربی اذا
 شئت ان یناصینی قرات کتبه و اذا تشئت ان اناجیه حکیت

یعنی من جلس حقم چون میخواهم که با من راز گوید قرآن میخواهم و چون میخواهم که با او
 راز گویم نماز میکند و من شیخ روز بهای نقلی رحمه الله علیه بزبان خود درین معنی گوید
 نظم در کشف واخذی با خود خوش بخت و مدام تر تغیر و کشف است به کشف همچنان
 کشف نی به کشف بی همچنان کشف بخت و اصل بن مطاکوید اگر حق نماید روز قیامت
 خطاب فرماید که چرا گفتی دوست می دارم از آنکه فرماید هر کس غنی و در هر کس غنی انبات
 محبت و طلب برهان و محبت و نزد او ز اعلیٰ جمعی غنی میگردند و در بی نشسته
 بود و خاموش نشسته گفتند چرا سخن غیبی گفت از برای آنکه سخن شنودن جایز و درین
 و سخن گفتن جایز است و حفظ سمع از آن سامع است و حفظ نطق از آن غیر فعلی است
 عرب گفتند رب جده النفع من جلس و حسته المنع من انس زنی با خود
 چون است که در میان یاران کث ده روی و گویند با خندانی و چون غایب می آید خاموش
 و تند روی و محزون گفت از برای آنکه من باریک بینی و فراخ روی تو میطلبم
 و تو فراخ روی و باریک بینی من میخواهی یعنی باید که محبت میکریم و موجب ناز
 می شود و عرویه برادر مرد اس زاهد زمان و عابد امان خود بود و هرگاه که در مجلسی
 بنشستی خاموش نشستی گفتند چرا از علم خود بهره نمی گیری گفت میترسم که دل
 شما بصحبت من میل میکند و دل من مایل گردد و با اجتماع شما و در فتنه محبت
 ریاست اقم و در دنیا و آخرت زیان کار شوم فتنه اگر حسن بعدی
 حب ریاست نبود یا از غایت کرامت هم روی آب برقی ابو موسی ^{رضی الله عنه}
 گوید حق نماید و خلعت در من آفرید که من آنرا از دو دیک بنیاد و ستر
 میدارم قلّه الاعجاب بنفسی و خلق قلبی من ^{رضی الله عنه} اناس الی عمر رضی الله عنه گوید

بنشسته

خذ و خطکم من العزلة بشیر بن منصور گوید هرگاه با کسی صحبت مبادم چون بر میخیزم
 مرا محقق میگردد که اگر این مجالست نبود با ما را در دنیا و آخرت بهتر بودی
 خبر قال رسول الله صلی الله علیه وسلم ان اغبط الناس مؤثرا من خفيف المال ذوق
 من صلاته حسن عبادته رتبة و اطاعته في السر و كان غامضا في الناس لا يشاء
 ربه الا صاحبه و كان عيشه كفافا فصبر على ذلك ثم مجلت مئنته فقل ترانه
 و قل بواکيه رسول خدا صلی الله علیه وسلم صفت مومنی میکند که شاید که بر
 او حد بریزد خفیف الحال باشد او را خطی تمام از عبادت حق نماند باشد
 و طاعت از سر فراغت تواند کرد مردمان او را بنمایند که او را خود نشناسند
 معاش او بقدر کفاف حاصل شد و او بدان صابر و مرگ او یاسانی بود و او را
 میراث و میراث گیر نباشد که بر دیگرید عمیری را زاهد بکی از علما بوده و گویند
 که بکی از فرزندان عمر خطاب بوده و در دین بغایت صلب بودی و صاحب
 هبیت عزلت از مردمان گرفته و در جمعی عرب مقیم شد و در اینجا نیز در کربلا
 سیر میبرد و کتابی معاصب او و گفتی ما شملی او عطف من قیر و لا انس
 من کتاب ولا اسلم من الوحدة مآلک رضی الله عنه مکتوبی با و نوشت
 که چرا بادیه را بر شهر کریم اگر بیدینا نمی و در جوار رسول خدا صلی الله علیه وسلم
 ساکن شوی ترا بهتر باشد که جهت خویش مجاورت و محاورت باشی تو در
 مدینه ساکن نمی شوم و بادیه را از بدین وحده اخبار کرده مخفی گوید ملاک
 آدمی در فضول کلام فضول اموال است ابن مومن گوید سه خصلت در نفس
 من هست که من آزاران راضی آم و خواهم که یاران من نیز آن سه خصلت

کفت

داشته باشند اول تعلیم قرآن و خواندن آن بتفکر و تدبر دوم قرات حدیث
 نبوی و سؤال از افعال و اقوال و احوال رسول خدا صلی الله علیه و سلم و متابعت
 آن سیوم زلفت از مردمان حماد بن زید از فحول علما بوده چنانچه عبدالعزیز
 مبارک و رقی او گفته شعر ایه الطالب علما انت حماد بن زید :
 اقتبس منها علوما ثم فیدها بقیة روزی حدیث رسول خدا صلی الله علیه و سلم
 میخواند و شخصی در میان سخن او سخن گفت حماد بغضب رفت و گفت
 حق تعالی میفرماید لا ترفعوا اصواتکم فوق صوت النبی و من حدیث رسول خدا صلی
 الله علیه و سلم روایت میکنم و شما در بیان حدیث رسول خدا صلی الله علیه و سلم
 سخن میگویند علی بن عثمان گوید عمر ک ان العلم زین لا علة و ما العلم الا عاده
 و تعلم انه اذا لم یکن صمت القبی من قدامته و عی فان القمت اجدی و اتم
 مردی صاحب ربيع بن حشیم بود مدت سبست سال و هرگز غیر خود را
 سخنی از او نشنید و در قضا سخن نگفت شب و روز بعبادت و عبادت
 مشغول بود و پیوسته تلاوت قرآن از محف کردی آنرا و زکة امیر المؤمنین
 حسین را رضی الله عنده شهادت کرده بودند گفتیم اگر هرگز در قضا سخن نگفته امر و زین
 قضیه هائل سخن گوید بایدم و گفتیم یا ابی زید قتل الحسین قال او قد فعلوا اللهم
 فاطر السموات و الارض عالم الغیب و الشهادة انت حکم بن مبارک
 فیما کانوا فیه یختلفون چو این است بخواند خاموش گشت و عیب بن دروید
 من رسید که حکمت و ده جز دست نه در خاموشی است و یکی که عزلت از مردمان
 علی رضی الله عنده گوید در دهان فتنه و ذلک زمان لا یجوز فیه الاکل مؤمن مؤمنه ان

ایده

اولئك مصابيح الهدى
واعلام الشرى اولئك
يفتح الله بهم

دل مستقیم نباشد

این

لم يعرف وان غاب لم يفقد ^ص ~~اولئك~~ لهم ابواب رحمة وكشف عنهم ضرر
نقمة وهم اوكيدان لسا المؤمن وراو قلبه وان قلب الكافر من وراو
لب نه از برای آنکه مؤمن چون خواهد که مخفی بگوید اندیشه کند اگر گفتن آن خبر
بگوید و اگر شر باشد افشاء نکند و کافر چه بربالش برآید بگوید بنشیند که در آن
سمن بود دوست یا زبان او خبر رسول خدا صلی الله علیه وسلم مفراید ایما
مرد مستقیم نباشد دل او مستقیم نکند و معرکه زبان او مستقیم نکند و معرکه توانا
دارد که از دنیا برود و دست و زبان او بخون و مال و نقص عرض مسلمان
آلوده نکند و کویان کن این علاج گوید فاقصمت حسن بالفتی به ما لم یکن
لشینه و القول ذو خطل اذا لم یکن لب یئینه به فضل بن عیاض گوید
چون شب در می آید شامی نوم و میگویم باز ذکر خدای خلوت خواهم جست
و مردم را نخواهم دید و چون صبح میدم ملول میگردد و متفکر می شوم از رحمت
دیدار خلق و از گفتار که از آدمیان نمی خواهم که کسی را بنیم نیر از عبد الله بن المبارک
و عمری از اید و گفته که هیچ منت بالا نرازان نیست بر من که کسی مرا نبیند
و سلام بر من نکند و اگر رنجور شوم لعبادت من نیاید و چون فضل رنجور گشت
سفی بن یئینه پرسش او آمد گفت چرا آمدی اگر ملائ نمی آمدی مرا خوشتر
می آمد بعد از آن گفت نعم الشی المرض لولا العیادة فضل را گفتند سپرت میگوید
که جانی میخواهم که بنشینم که من مزد ما را بنیم و کسی مرا نبیند گفت و چه چنان
نگفت کفنی جانی میخواهم که کسی مرا نبیند و من کسی را بنیم امام شافعی
رضی الله عنه گوید الا ستر سال الی الناس محلیته لغرام المسود و الله انتقباض

عنهم كسبتة للعداوة فكن بين النقيض والنسب سبب جدت همه روز جان
 مردم بخورون: هرگز عمره روزه مرض مردم بر دهنی گفت شبی بسیدم حرام
 و آدمم تقیل را و بدم و خلف مقام تنهار ستاده چون او از بای بن شنید گفت
 چه کسی گفتم ابراهیم گفت آمد ز غیبت کنی و مرا غیبت اندازی گفت نه گفت
 آمد که من مدح تو گویم و تو مدح من گوئی گفت نه گفت مرا بگذار و برو محمد بن القاسم
 گوید بر در صفا نوشته که اگر خواهی خاموشی زین ابن عباس رضی الله عنهما زبان خود بگر
 و گفت فل خیر الغنم و استسک من القبیح سلم نعمان حکیم گوید آخرس عاقبت استکلم
 جاهل مثل هر چیز را دلیل است و دلیل عقل قدر است و دلیل نظر خاموشی
 برین علیه السلام چون از شکلم ماهی بیرون آمد و ایم خاموش می بود گفتند چرا سخن نمگوی
 گفت سخن مرا در شکلم ماهی انداخت شمر قد زمت السکوت من غیر می
 و صحبت الغرائس من غیر علقه و محبت الاخوان لما انتشی به منم مل حقة مضمة
 قلی اهل ذل الزمان جمیعاً ضعف نظر السماء من لعنة الله من ثانی نذر کرد
 منوح علیه السلام که انی اعطاک ان یكون من الجاهلین نوح از شر منی نجات
 چنانکه سر بر آسمان نداشت بهرام تو شبیه زیر دختی خفته بود آواز مرغی
 شنید او را بتیر زد بعد از ان گفت ما حسن حفظ اللسان بالطایر و الان
 اگر مرغ او از نزدی بعلدک نکشتی مرد من العاصم گوید سخن چون دو است
 اگر با اندازه کار فرمائی سود دهد و اگر زیاده بکار بر نیایم بعلدک بانه حکمت
 هر کس که خلوت گزیند و با علم اس گیرد هرگز ملول نرود و خبر رسول خدا صلوات
 الله علیه و سلم مفید بر نواضع آن است که هر کس که رسی سلام کنی و بهر حال باشد

صفا
 عاقبت

بنشین و تنز که نفس دوست نداری و ترک جنومست کنی اگر چه محنتی
 فقیل بداد و طاعتی چرا عزالت گرفته گفت اگر تو نیز جیبت منجوامی از مردمان
 بکبریز جانچه از شیر می گزیزی و بد رستی که من بسیار با مردمان نشسته ام اگر
 با تو جیب نشینی ترا تو قهر نکند و اگر با بزرگ نشینی عیب ترا بر شمارد علی
 رضی الله عنه گوید خوش کسی که عیب خود از عیب دیگران مشغول شده باشد
 و خوش کسی که ملازم خانه خود بود و بقوت روز قناعت کند و او مشغول حال
 خود باشد و مردمان از او در راحت باشند باری تعالی و حی فرموده پیغمبر
 از صبیح بفران بنی اسرائیل که اگر منجوامی که در حظیره قدس انس گیری فلان
 فی الدنیا و حمیداً حزیناً و حسیاً کالطائر الفرد الذی یرعی فی القفار و یادی
 الی رؤس الاشجار اذ احبته اللیل یا ومع الطیر استیناساً برتبه و استیجاشا
 من غیره خبر ابو درود گوید که رسول خدا صلی الله علیه و سلم فرمود مرد را در خانه
 خود خوش صومعه بست که چشم و گوش و دل و زبان و دست و پا از ناظر
 شایست باز دارد و هر چیز را از نشستن در بازار که باز جای لهو و لغو و فساد
 خبر ابو سعید خدری رضی الله عنه گوید که حضرت رسول خدا صلی الله علیه و سلم
 شرم بیشتر داشتی از دختران و دشمنه و گاه بودی که او را چیزی بخواهش
 آمدی بزبان چیزی بفرمودی اما اثر را هفت درجه مبارک او طاعتی
 مردی از عالیه رضی الله عنه پرسید که من کی نیلگو کار باشم گفت انگاه که نداری
 که ببرداری گفت کی ببرد کردار باشم گفت انگاه که گمان بری که نیلگو کار
 مثل عرب باد و زبان از جوارح می پرسد که چون سب حال شتابان گویند

ما دام که تو خاموشی با سلامتی ما باری تعالی و تقدس خطاب کرد بموسی علیه السلام
 که میدانی که چرا ترا کلام را ندیدیم از میان پیغمبران گفت نه یا رب العالمین
 گفت دیدم تو از غایت تواضع بر درگاه ما چون کلب نزد صاحبش
 در خاک می غلطیدی من ترا از خاک باغلاب رسانیدم جهت آن تواضع
 خبر رسول خدا صلی الله علیه و سلم فرمودان مما درک الناس من کلام النبوة
 الا ولی اذا لم تستمع فاضع ما ثبت اگر شرم نداری هر چه بخوانی سخن منم گوید
 که سلف در دما را خاموشی می نمودند چنانچه سخن می نمودند موسی بن طریف
 گوید چند کس که هر چیزی که از تو موجود آید آنرا بنیان داری که دل را صافی و تنگ
 می گرداند و اگر می توانی که در میان قومی باشی که ترا نشناسند بهتر و جان من
 که نصیب تو از دنیا آن باشد که کوئی معاصی فلان شیخ بودم و فلان شیخ را دیدم
 و اجابت از فلان بزرگ دارم فان ذلک یغسی القلب تصبیب گوید
 هر کس که از تنهایی متوحش باشد و بی صحبت انس نگیرد سلامت نرهد از ربا
 عمر رضی الله عنه گوید تنهایی را حسی است از غمشینی بد فر عالی رضی الله عنه گوید که فرمود
 رسول خدا صلی الله علیه و سلم محبت از فرزند آدم که می داند که دو ملک موکل اوند
 و زبان او قلم است و آب دهان او مرکب است چگونه چیزی گوید که او را بکار آید
 نیاید این عمر رضی الله عنه گوید که رسول خدا صلی الله علیه و سلم فرمود که سخن بسیار گویند
 بی ذکر خدا که کثرت کلام بی ذکر خدا کثرت نه فاد است قلب و آن
 البعد الناس من الله القلب العاسی یسفن نوری بعباد این بسیار منشست
 اما بعد برستی که تو در زمانه افتاده که صحابه از ان بنه خدای تعالی گرفته اند و در میان

در دین عز می داشتند که ما نداریم و علی داشتند که ما نداریم هر تو باد که عزست گری و ترک محبت
 کنی و آن زمان طریق صحابه آن بود که چون بهم رسیدند با از بلد گیر نفع رفتند با و روز
 آن طریق در میان نیت و نجات و در ترک محبت نصیحت من نظر بغیر نقد
 لغا و من نظر بغیر اعتبار نقد سهوا و من سکت من غیر نقد لغا نصیحت من از میزان اعمال
 خود من محبت کنی هر اندیشه بر زبان خود من حکایت چهار بادش و در جابهم رسیدند
 یکی از فارس و یکی از روم و یکی از چین و یکی از هند و از حکمت سخن گفتند
 ملک فارس گفت هرگز نشنیده ام که با گفتنی و از گفتن بسیار بشنیده ام
 ملک روم گفت من در آنچه نفقه ام قادر نرم از رد آنکه گفتند ام ملک چین
 گفت هر سخنی که من نفقه ام مالک آنم و چون نفقه او مالک من گشت ملک هند
 محب دارم از کسی که من نفقه گوید که در گفتن مفرت باشد و در گفتن منقت
 نباشد حکمت سه سراسر را خاموشی فرموده اند از ارمی فی جبل طویل و اکل السمک
 و المروئی فی امر حبیم نصیحت نصیحت زین العاقل الجاهل البانی الثانی
 والعشرون فی الدخار والکید والمکر والحدیقه وف والقیه در زمان خفت
 عمر رضی الله عنهما مرزا را بگرفتند و بیاوردند عمر فرمود تعقل او گفت نشنیده ام
 مرا آب و هید قدحی آب بیاوردند بر دست نگاه داشت و می بالرزید
 گفتند بخور گفت من ترسم که امانم ندهند که این آب بیایانم گرفتند و در
 امانی تا این آب بیایان می او قدح از دست بنداشت و آب بهر محبت
 عمر رضی الله عنهما گفت او را کشید گفت نه امان دادی گفت اما دارم
 تا آب بیایان می گفت هنوز بیایان می که ام فقال العمر قال ملک الله عز وجل

نصیحت

تشنه

اما اولم اسفند ده ماهه عرب چهارده بودند و هفده در طائف بودند اما از مومنان
 بن العاص و مغیره بن شعبه و سائب بن ابی ذر و عکرمه بن ابی رباح و عکرمه بن ابی رباح
 چرا که مسلمان نمی گشتند من این دین را دوست میدارم اما مرا اسفندی هست
 به شرب خمر و ترک آن نمی توانم کرد و درین مکت حرام است گفت تو مسلمان شو
 و خمری است م نظرانی مسلمانند ضحاک گفت این زمان اگر خمر بخوری ترا حد زنند
 و اگر از دین برگردی ترا کشتند مخیر توئی گفت مسلما هیچ کدام در ترک شرب
 کرد و در مسلمانان نایب قدم گشت مثل ماهو الاخذیه و سرب القبیعه در زمان
 داود علیه السلام نزد صخره که در بیت المقدس است زنجیر از آسمان آویخته بود
 مردمان ترفع قضیه انجائی بودند هر کس که محقق بود دستش بر زنجیر میرسید و آنکه مبطول بود
 دستش نمی رسید شصت و نه گاه بمانت یکسره سپرد چون باز طلبید گفت بنو سبهم
 او گفت نه سپردی برافعه پیش زنجیر بودند مدعی سپش زنجیر آمد بدو گفت خداوند
 تو میدانی که من گوه را بد سپردم دست من بر زنجیر برسان دست کرد و زنجیر گرفت
 مدعی علیه گوه در عصا بنیان کرده بود عصا بدست مدعی داد گفت خداوند
 تو میدانی که من گوه بدست صاحب داده ام دستم بر زنجیر برسان دست کرد و زنجیر
 بگیرد مردمان گفتند قدسوت السلسله بنی العالم و المعلوم و مشهوری حلیت
 او زنجیر برکشیدند حق تعالی وحی فرمود بدو و علیه السلام که حکم بیان مردمان
 به بتنه و موکندی کن و آن حکم در بیان بنی آدم مانند است مختار بن عبید النقیبه
 مشعبدی بود و دعوی اکر امت میکرد و روزی با گفت کشتن من من السماء
 نارا دها و قلح قرن و اراستما و این سخن با سمارسانید گفت بدین سجع

اختیار

نامبارک

نامبارک که بر عزم می بندد می خواهد که آتش در خانه بازند بر خاست و اهل و عیال
 برداشت و بکوفه رغبت و دیگر از حیلتها او این بود که کرسی قدیم داشت
 و از ادبیات پوشید و گفت این از ذخیره معاوی بن ابی طالب است و کس
 که در روز جنگ پیش لشکر دشمن دارد فرصت یابد که بر شیه تابوت سکنه
 نبی اسرائیل چون ابراهیم بن اشتر عرب عبیدالدین زیاده کبوتری سفید
 بیک از خاها داد و گفت هرگاه که ببیند که لشکر عبیدالدین بگذرد این کبوتر را هانید
 بعد از آن بشکران گفت من در کتاب حکم دیدم ام یقین و صواب
 که حق تعالی مدد خواهد داد و بلا بکوفه غفاب بصورت کبوتر در میان سحاب
 ناکاه لشکر عبیدالدین کردند خاها کبوتر ابراهیم را که در دستش بود چون آن
 صورت را دید کردند بپنداشتند که ملائکه است یا نه بلکه بگریزدند که ای
 شیر مردان بکشید که ملائکه بعد از آمدن آنند بکشیدند و غالب شدند عبیدالدین
 بن زیاده را قتل آوردند بلال بن ابی مرده از فرزندان ابو موسی اشعری
 بیامد مدینه و مدتی فرود آمد و در پای ستونی سجاده بنهاد و از طاعت
 بصحبت نمی برداشت شبی عمر بن عبدالعزیز با علاء بن مغیره بگذر آمد بلال
 دید چون ستونی در مسجد و دل بر طاعت نهاد و علاء بن مغیره گفت
 اگر باطن این مرد با ظاهر موافق باشد مردی است از مردان عراقی و گفت
 من خیر این معنی پیش تو آوردم باید و در پهلوی او سجاده بنهاد و دو رکعت
 نماز بگذارد بعد از آن بلال را پرسید کرد و گفت مرا شناسی گفت بلی گفت
 ام المؤمنین بی برای و بی مشورت من هیچ کار نمیکند اگر من مانع شوم

و حکومت شهری بتو دهد بر نوه چو من دمی بگفت از مال آن شهر بیست هزار
 در هم بتو دهم گفت بدین قرار مری بنویس مکتوبی بران قرار نوشت آنرا پیش
 عمر بن عبد العزیز برد عمر چون آن بدید بجا کم کوفه نوشت که بلال آمد و ما را بطاعت
 و مبادت بغیر نفقت ما و اربابا بودیم مجمع خبث و مددن جلد و مکر باقیم و ظلم و در طاعت
 او و کوز سبب باید که مدخل الی ابی موسی را هیچ عمل ندی علی الخصوص بلال بن ابی ربه
 عبد الملک لشیر را حکومت بکوفه فرستاد و روح بن زبایع را مشرف او گردانید
 بشیر جوانی ظریف بود و پیش دوست داشتی و روح بن زبایع پیری متورج بود
 لشیر از محبب او عظیم تنگ آمد و میخواست که عبد الملک او را باز پیش خود
 خواند و درین قضیه حلیتی می اندیشید یکی از ندای بشیر پنهان خانه روح بن زبایع
 رفت و این بیت برد و در خانه او نوشت شعر آن این مردان قدح
 منتهی فاحش لنفسک یا روح ابن زبایع روح چون این بیت مطالعه کرد
 ملول خاطر گشت و همان شب از کوفه بیرون آمد چون بنزد عبد الملک رسید
 از سبب آمدن او استفسار کرد حال باز گفت عبد الملک بخندید و گفت
 صحبت تو بر بشیر گردن بوده و حلیتی کردنتا ترا اخراج کردند و مرد پیش ایاس
 بن مویه آمد ندی مبلغ مال بران مرد بکرد موی میگرد و او انکار میکرد که من قطعاً
 از این خبر ندانم و او را نمی شناسم و هیچ معامله باوندانم ایاس از مدتی پرسید
 که این مال کجا تسلیم او کردی گفت در فلان پای درخت گفت برو بجا
 آن درخت باشد که ترا صورتی روی نماید که مال تو مستخلص گردد آن مرد
 بر رفت چون س معنی بگذشت ایاس روی بمحمدی علیه کرد و گفت

خشم تو بپای آن درخت رسیده باشد گفت نزدیک شد که از اینجا ناچار راه دور است
 گفت یامع و الدانست خاین فقال اقلنی انا لک الدار قرار کرد و مال بازدار
 با صاحب این الققع گوید هرگاه که کاری دشوار پیش تو آید بگرد اگر بجایتی بد توئی
 بر دبر بر و جزع کن و اگر حلیت در گنجید جبر کن و جزع کن بفرار سلف
 گفته اند که مکر زنان از مکر شیطان بزرگتر است از برای آنکه حق تعالی میفرماید
 در مکر زنان آن کید کن عظیم و در مکر شیطان میفرماید آن کید شیطان ضعیف
 شعیبه گوید که عبدالملک مرا پیش پادشاه روم فرستاد از من پرسید که تو از اصل
 سبب خلافتی گفتی نه مردی ام از عرب پس رفوع از جهت من بعید الملک بنو
 چون من باز گشتم عبدالملک رفوع خواند گفت مع مدائی که درین رفوع چه نوشته
 است گفت نه گفت نوشته است که عجب از قومی که مثل این شخص در میان
 این باشد و دیگری حاکم ایشان کرد و گفت مدائی که غرض او چه بود ازین سخن
 گفتی نه گفت خواست که مزاج من با تو متغیر گرداند قصد قتل تو کنم من مدعی بخویم
 گفتی نه از برای آنکه من پیش او بزرگ نمودم که مجلس شام شرف بودم و فضائل و کمالات
 شما معلوم نکرد چون این سخن ملک روم رسانیدند گفت عبدالملک عجب
 فراستی دارد و از آنچه در خاطر من بود در خاطر او آمد مائمه دختر نیز بدیعاست
 خوب صورت بود و در حرم عبدالملک بود و او را بغایت دوست
 میداشت چنانکه محبت او تبعثت انجامید بود و وزیر تراسی در میان
 واقع گشت و از خانه بیرون آمد و در خانه دیگر رفت و هیچ کس از مدد زن
 عبدالملک پیش خود نگذاشت و گویند حور که دیگر روی عبدالملک نبیند

عبدالملك ازین معنی بشنید آمد و هیچ نوعی ازین صلح مفتوح نمی گشت این حکایت
بر دل انداخت و بانداد در میان طاهما و عمرو بن بلال که از خالص نیز بود و خود
معو به کرده بود و در خانه ایشان بر گشت گفت امیر المؤمنین اگر مرا جانیه نیکو بدید
من راه صلح کننیم عبدالملك گفت هر چه رای تو بران قرار گیرد منبذول است و مضایقه
منبت اگر خود در شریکت در حکومت باشم عمرو بد در خانه مائمه آمد جامه درید و خوا
بر سر کرده گریان و مویان ملازمان حرم پیش باز آمدند و گفتند چه حادثه واقع گشت
گفت مرا منجنی با عاتکه مست بر رفتند و خبر یافتند که دادند گفت اوجی خدمت
دارد او را راه دهد او گریان پیش مائمه آمد و خود را در زمین غلطانید و گفت
مراقبیه واقع گشت اگر بغیر از منی برسی سستن ملک می توانی بزرگ من سپر
کوچک را بگشت و امیر المؤمنین فرموده که او را باز کنند و ولی خون منم و او را
بخشیدم و قبول نمی فرماید و اگر این صورت واقع گردد من نیز ملک گزرم
و بیک اشارت شما مائمه که از سر خون او در گذر د عاتکه گفت مرا با تو تراست
و گویند خورده ام که او را نه بنیم عمر و گفت کفارت گویند آن سب و دو
نفس را از ملک می رهایی و با لغت می نمود و رفت می کرد تا عاتکه بخانه عبدالملك
آورد بیاید و بر پای عبدالملك بوسه داد و شفاعت کرد و گفت این را بنظر
و بخون او بر من منت نه عبدالملك شادمان گشت و گفت بخشیدم و اگر مملکت
روی زمین طلب کنی منع کنم و صلح کردند و عمرو بیاید و گفت اگر نیم از او عذر خوا
گفت چه میخواهی گفت مرزعه با آلت و اسباب زراعت و عمارت و متقال طلا
و عمارت بگویند و نشین عبدالملك مجموع حاجات او منبذول دانست مثل العلم

بسر

بسمه

يفتح ابواب الجبل عبد الله بن محمد كويده شعر لا يكون فلا يكون له جبلته؛ ابدًا واهو كما
 سيكون؛ يسمي القيب فلا يكون بسلوه؛ ويناك خطا عاجز ودهين؛ سيكون
 ما هو كائن في وقت؛ واهو المحمال متعب محزون؛ مثل الجبله يجرى مجرى
 القوة بل هي الفف عوضا؛ زياد بن ابيه كويده جبلته اندلست ناد بلا شقيد
 از برای آنكه عاقل آن سينت كه چون قصيه واقع كرد در استخلاص خود جبلته اندلست
 مواع علاج واقعه سيش از وقوع بايد كرد الباب الثالث والعشرون في انخير
 والعلاج وذكر الاخبار وصفاتهم واحوالهم ما جاء فيهم خبر ابن عمر رضي الله عنهما وانه
 كند كه رسول خدا صلى الله عليه وسلم فرمود حق تعالى بركت بكم صالح از صد خاسته
 بلا دفع ميكنند و اين آيت بخواند قوله تعالى ولولا دفع الله الناس بعضهم ببعض لفسدت
 الارض سفين من عينيه جاي كه بنشسته صد هزار مرد سيش او جمع شدند جاي
 مي گفت من مانند كوه ابو قيس ام بر بالاي من آيند مطلع شود بر تالعين يعني چنانكه
 بر كوه ابو قيس بر مي آيند مطلع مي شوند بر سحر الحرام و عيده كه بهتر از كوه ابو قيس است چون سحر
 را مي بينند مطلع شود بر سيرت جميع كه به از من بوده اند على رضي الله عنه كويده رحم الله عليه
 سمع حكما فوعلى و على الاياش و قدنا و اخذ بجره هاد فجار قب ربه و خاف فنبه
 قدم خالفا و عمل صالحا انكب مدحورا و اجتنب محذورا و ارعى فخرضا و احرز عوضا
 كايدهواه و لذت فناه حتى جعل الصبر طيعة نجاته و التقوى عدة وفاته ركب
 الطريقه الغرا و ززم المحجة البقاء و اغتمم بالمثل و باور الاجل فتزود من العمل بالقدرة
 داو كويده رحمت بر لقمان حكيم باو مردى بال و جاه و مسب و شب نشست
 اما جهان متودب بود كه او را در فراغت جاي هرگز نديد و بر بند و آب و غذا و سبي

در برابر کس متذخره بود و آنچه حق تعالی باودادی و بازندی بشادمان و غلبین
 نگشاید و او را چند فرزند وفات کرد و کم خردن گشت و دایم ملازم ابواب حکما
 بود حکما می دید و حکمت می شنید و اعتبار احوال روزگاری گرفت حق تعالی در حکمت
 باو بکناد و داد باو آنچه را در غیر اوقات بوم القیامه نودیت من یلقا العرش
 نعم الاب ابوبکر ابراهیم و لاخ اخو ک علی ابن ابی طالب عوام بن حوشب گوید هر کس
 که حسن بصری دیدی بگفته مانند بغیری است که سفت سال در بیامته امر و نهی فرمود
 و هرگاه که بیامدی گو یا از دهن کردن مادر می آید و هرگاه که بنشیند گو یا او را گردن
 خواهند زد و هرگاه که سخن گفتی گو یا ارام الکاتبین من نعمه می بیند ابوالعباس
 سفاح بابو بکر هندی گفت بمبلغ حسنکم ما بلغ گفت دوازده ساله بود که قرآن
 حفظ کرد و معج سوره باخر نمود الا که تفسیر و تاویل آن معلوم کرده بود و عمر گزدهمی
 بتجارت فرستاد و در هم محکومت از سلاطین قبول نکرد و مع امری بفرمود الا
 که اول خود بدان قیام نمود و مع نمی کرد الا که اول خود از آن باز نشد **قال**
 السفاح بهذا بلغ حسن بصری در خطی پر درده ام سلمه بود و او را بر صحابه فرستاد با
 و گفتی دعائی بر کنید صحابه دعا بر او می کردند عمر بن خطاب رضی الله ب روی این
 دعا کرد اللهم فقهه فی الدین و حیة الیه الناس و عانیه رضی الله عنهما سخن او بشنید
 و گفت این کیست که سخن او سخن پیغمبران میماند شعر لطیف الناس بی خبر اوانی
 لشرا الناس ان لم یعرف عتیبه جاحظ گوید در زمان حسن بصری چنین گفتند
 فلان کس از همداسن الا حسن و افقه ناسن الا حسن و افصح الناس الا حسن
 و اخطب ناسن الا حسن یعنی از همه گفته اند که عمر بن عبدالعزیز از او پس قرن زاهد

استاد

بودند برای الله

بود از برای آنکه عمر یاد خود آنکه خلیفه روی زمین بود زاهد بود و او پس مردنی
 فقیر بود بعضی گفتند اگر او پس نیز خلیفه گشتی در آن زاهد بودی جواب دادند
 پس من لم یجرب لمن جرب ورق عجمی گوید کاج مراد می بودی چون و دم
 ابن سیرین شعر داشت باللیل ذیئ لا حرم له و بالبنار علی سمت ابن
 سیرین؛ حبیب فارسی از نیکو سیرتان زمان خود بود و چهار بار خود را از
 حق ناپایداری باز خدع بود و هر بار چهار هزار دینار کان نخرج البدره فیقول باز
 اشتربت نفسی ملک بهذه ثم یفقد بها ایوب سجستانی را گفتند
 چرا حدیث از حسن یعربی فرا نمی گیری گفت از برای آنکه مرا میث بدو نگاه
 که من از مجلس او بر می خیزم بگویند هذا سید الفقیه سفیان ثوری گویند چند
 جهد کردم که ~~سید~~ سید روز جهان بزرگم که عبداللہ بن المبارک در رسته سن
 اما تو انم خلیل بن احمد بخوبی از ~~او~~ مدد تو زمان خود بود عتیبه بلند داشت و چند
 که ملوک خواستند که عطیه باد دهند قبول نکرد و طریقه او آن بود که یک سال
 حج کردی و یک سال غزانا وفات کرد و او را امب میبند که کرزین
 و بره الحارثی را غسل میکردم و بر اندام او یک منقال گوشت میزد پستی
 بود بر استخوانی کشیده روزی عیرون الرشید بقاضی ابو یوسف گفت
 مرا از صفات امام ابی حنیفه حدیثی گو گفت آنچه من از وی دیدم آنست
 که صفات امام ابی حنیفه رضی اللہ عنہ را حرم اللہ بکلی دوری چشم بود و عظیم
 نزل بود که در دین سخنی گوید که او را یقین بر آن نباشد در طاعت او خسته
 بود و از معصیت بگریخته طویل الصمت و دائم الفکر بود و علم بسیار

فکرته

صفت امام ابی حنیفه
 جسته

ملّا بنود هر چه از خواست کردندی باقصی الغایه مندر دل داشتی چه علمی
 و چه عملی و چه مالی جنبش و غیبت نکردی نام هر کس که بر اندکی یاد او بخیر کردی
 فرو نرشد کاتب را فرمود تا این او را بنویسد و پیش فرزندان او بر داند
 تا مطلق کند مسعر را و این کند که امام بی حقیقه بعد از نماز باراد در مسجد بنشیند
 بمذکره علم تا خفتن گاه و بر سر خشت میخیزد و نیامد با طعام نخوردی و بخواب
 نرفتی الا پیش از بنشین لحظه سرد خود فرو بردی و چون نماز خفتن بگذاردی و خلاص
 ارام رفتندی روزه بکنودی و طهارت کردی و در مسجد بایستادی تا صبح
 سحرگاه نماز آمدی و طهارت تازه کردی و باز مسجد آمدی و کعبه ابن الجراح
 چپ حج کرده بود و چپ شب در عبادت بایستاد و هر شبی ختم قرآن
 کردی و چپ هزار دینار بعهده دادی و چپ هزار حدیث روا
 کردی و هیچ ندید بود که او بپلور زمین نمانده بود هر آن شنید
 هر روز صد رکعت نماز بگذاردی و هزار درم بعهده دادی از خالص مال خف
 و هر گاه که حج رفتی صد درم بقیه با خود بردی و اگر نرفتی سصد درم در انفق دادی
 و هیچ فرسادی مگر از عالیه رضی الله عناده خواست عطایه کرد گفت
 اگر ده هزار درم من او را بدهم مجموع بتو فرستم چون برون رفت از بیت
 المال ده هزار درم بیاوردند مجموع ببرد او فرستاد او بدو هزار درم بفرستاد
 خرید و سه فرزند از او حاصل شد محمد و ابو بکر و عمر و هر سه از جمله
 عباد و زهاد مدینه گشتند مردی در عرفات مویز برداشت و
 سادی میزد که این مطلع از که ضایع نکند از اهد به بدو رسید و گفت

نماز

ندا

بدین انداز که این و می است که حق انکار دشمن میدارد حکیمه فرزند
 خود را گفت طریقی ز عهد بیزنی که لک بجایی کنی گویند اسرافیه نمی کند و اگر در
 جواب سخن فرومانی گویند سخن زیادت نمی گوید و اگر بزدل باشی
 گویند در بنیام است و نمی بود و عمر رضی الله عنه گوید مردی بد فرقه پوشیده
 و هیچ بردست بهجیک و خود را بصلاح و زهد مردمان می نمود و او را
 بدراه زد و گفت لایب علیا دینا امانک الله سفین ثوری گوید
 بر چهار جز اعتماد بشمار بر عبادت زنان و زهد خبی و کوبه شکر و قراوه
 جوانان یعنی آواز نا باغ گویند اول سیکه شمشیر در راه خدا کشیده بود
 رضی الله عنه او از افتاد در مکه که محمد را بکشند و او برهنه از خانه بدر آمد
 و شمشیر برهنه درست ناکاه بر رسول خدا صلی الله علیه و سلم رسید گفت
 ترا چه بود که درین وقت تنها برهنه بیرون آمدی گفت شنیدم که دشمنان
 بر تو ظفر بافته اند گفت چه خواستی کرد گفت به تنه روی با اهل مکه نهادی
 و هر کس که بدید می بشمشیر و مار زد و بر آورد می پس رسول خدا صلی الله علیه و سلم
 برگرفت و دعا و نیک برود کرد و آزاری با و داد تا بر خود گرفت
 و گفت تو حواری این امتی اطفال خونی بن رسول خدا صلی الله علیه و سلم
 می خواستند که این ~~کتاب~~ ^{بن} بیعت کنند و این را فرخی باشد و بزرگی
 و از محمد ناجیا گردند یکی عبداللہ بن جعفر بود و عروین ابی سلمه و عبداللہ بن
 الزبیر چون این را عاقل کردند می ترسیدند که برابر رسول خدا صلی الله
 علیه و سلم آیند عبداللہ بن الزبیر از این همه دلیر تر بود و سلام کرد و دست

اول گفت

میبارک رسول خدا صلی الله علیه وسلم بوسید و باو بیعت کرد رسول خدای صلی الله
 علیه وسلم چون آن دیر برآوردید بخندید و گفت **الله** این ابیه جابر بن عبد الله
 گوید عبد الرحمن بن عوف رضی الله عنه روزی پیش من خطاب رضی الله عنه آمد
 و گفت ای امیر المؤمنین بغیر این بر من پرس عمر گفت چه عا در شد گفت هزار شتر
 باد و سبب ندیدم نام فرستاده بودم از جهت تجارت دوش خراوردند
 که بازگشته اند و در تجارت سود بسیار حاصل کرده چنانچه اصناف آن
 که برده بودند شب چون بنهار برخاستم سلطان بیا آمد و مرا دغدغه داد تا در
 نماز فکر سود و مایه آن اقدام و اجناس منع آنرا متخیل میکردم و ندانستم که در نماز
 قرآن خواندم یا غیر آن اکنون آن باجموع بارها و طلا مان برای خدای تعالی سبیل کردم و در
 مع حاجتی بآن منیت خدام بغیرست تا آنرا به بیت المال بر ندا اهل غربت آنرا
 حرز کردند عزار هزار بود امیر المؤمنین عمر رضی الله عنه چون نام میرفت بطریق که میراثم
 بود یکی را بغیرستاد تا تحبس صورت و سیرت او کند چون بطور سینار سیر مردی
 دید بر اسپ نشسته جامه پشمینه بپوشیده زده پوشیده و روی بر آفتاب کرده و هیچ سایه
 بآنچه بر سر او نه و کیسه در پیش زین او بسته و در آنمانان چون خشک بود باره
 از آنجا بدر می آورد و گاه از آن پاک می کرد و در دهان می نهاد و رسول طریق بر
 و حال امیر المؤمنین چنانچه مشاهده بود بطریق از آن جدت بغایت ترسناک شد
 و گفت ما را این قوم جنگ کردن معلوم نیست که ما را خدا قدرت نباشد که در برابر
 این قوم بایستیم به بنید که چه لایق است ترا رضی می توان کرد این را ازین بلاد باز
 گردانید محمد بن معبد گوید که عمر عبد المؤمن مرا با اسیران بروم فرستاد تا اسیران

مشت از

بطریق

انگله نمود

مسلمانان

مسلمانان خدایم آن روز که مرا بار دادند دیدم که قبر از تحت فرود آمد
 و بر خاک نشسته و بغایت محزون بود بر سر سیدم که چنانچه حادث گشته که ملک
 مغرور است گفتند نمی دانی مردی که صالح ترین خلق و زاهد ترین اهل زمان است
 وفات کرد و بعینه عمر بن عبدالعزیز و گفت عجب در آنکه شخصی در کوهی بنشیند و
 بر عهد مشغول گردد و عجب در آن است که عمر با وجود آنکه مالک اسلام مجموع در
 تعرف اوست زاهد می زیرد مرا حکایت که اگر بعد از عیسی علیه السلام کسی مرده
 زنده کردی عمر بن عبدالعزیز بودی خبر رسول خدا صلی الله علیه و سلم میفرماید عجب آنکه
 لا امر المؤمن ان امره کله خرویس ذلک لاحد الا للمؤمن ان اصابت سر او شکر و کان
 خیر له وان اصابت غیره صبر و کان خیر له علی رضی الله عنده میفرماید لقاء اهل الخیر عماره
 القلوب یعنی دیدار صالحان دلها و خراب را معمر می گرداند حکیم گوید خیر طالب
 اهل خود است چنانچه مرغ ابی جویان است گویند هر کس که در خویشی سنی ملازم
 او باشد که از بركات خیر او ترخیصی رسد بیت همشیره کردوی مقبلان کرد
 که زد و از مقبلان مقبل شود مرد و این هلمات در مثال علی رضی الله عنه است
 المؤمن بشرة فی وجهه و خزنة فی قلبه شی صدر او اذل شی نفسا بیده از فته
 و بنسأ و السمعة طویل عینه بعید صوته نیز صوته مشغول وقت سئل الخليفة بن العریکة
 نفسا صلب من العنکة و هو اذل فی العنکة مثل غیر خیرک خیر غیرک خبر ابو هریره
 رضی الله عنه روایت کند که رسول خدا صلی الله علیه و سلم فرمود کسی که امروز
 روزه دارد ابو بکر گفت من دیگر فرمود کسی که امروز طعامی بدو نشی داده
 ابو بکر گفت من دیگر فرمود کسی که امروز عیادت میفرماید کرده ابو بکر گفت

۲
اوسح

روزی

من رسول خدا صلی الله علیه وسلم فرمود این فعلتها در هیچ کس جمع نشود و الا که
 از اهل بیت این خارج گوید سبب سال با این مومن مصاب بودم و کمان
 می بردم که هیچ سینه کرام الکاتبین بر او نه نشسته باشد محمد بن الحسن گوید که امام
 ابوحنیفه و حید زمان و فریدان حوز بود اگر قبر او بسبب کاف و حید او ظاهر گردد
 کو طبع نبی از علم و کرم و وسایه و ورع قال مومن لا ینبئ من الخبر منه مومن
 و انشر منه مومن جمیع بن عمیر و خلعت علی عالمینه رضی الله عنهم کان اصحاب الناس
 الی رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم قالت فاطمة قلت انما سالتک من الرجال
 قال روجها عیسی علیه السلام نیر و حواریا آمد و بد که جامه پشمینه پوشیده بودند نور
 از روی این کمینت گفت ای فرزندان آخرت متعلمان عالم فردا از فضل
 نعیم شایم یا نید اورد ای گوید که روزی با امیر المومنین علی رضی الله عنه بگذردم در مسجد
 نشست تا آفتاب یک نبره بر آمد بعد از آن دست را باز کرد و ایند جا بچه متعجب
 باز کرد و اندک گفت هیچ کس از یاران نمی بینم که برون اصحاب رسول خدا صلی الله علیه
 و سلم می سپنند و طریقی این آن بودند که کالبد و کردار او بودند و بد نشب بروز
 می آوردند و چون مامداد کردند بجمیع بسنت چون در حین ضعیف که باد
 سخت بدوزند و انشأ حسرت از دیکه بامی باریدند امر دزدان
 می بستم که از حال فرادغا فلند و از عذاب آخرت ایمن بعد از آن ندیدم که
 نسبتی از دایان نشستی نمود تا این ملجم مومن او را شهید کرد اهل بصیرت گفته اند
 ان عاده فی الدنیا فقر الامل لامل الغلیظ و لا یس السهل و علی رضی الله عنه گوید
 حقیقت زهد در دو کلمه است از قرآن مجید قال الله تبارک و تعالی لکیلا ناسا علی

و سالتما

نماز

ما فانی

ما فاعلکم ولا تغربوا عما اکتلم هر کس که برگزیده پندبانی حوز و بر آید شاد و ببرد
 از او تا زهد عذر فرستد داد و طاعتی گوید هر کس که حق تعالی او را توفیق بخشید
 که از ذل معصبت بفرقوی آید بی مال توان گزوی قوم و مشیره بفریاد گشت دبی
 انس حشمت از وقت عمر بن عبد العزیز روزی از این ملکه صفت عبد الله
 بن الزبیر گفت من هرگز سواری جلد تر از او ندیدم و مردی پرمهر تر از او نشنیدم
 و بقوت چون ابوقیس بر پای کرده بودند او وضو شسته بود و در نماز استاده
 و جهان مغول نماز گشته که سنگی از منجیق در پیش روی او بر زمین آمد که خلق مسجد
 همه تیر سیدند و از جای برخاستند و او مظلماً متغیر گشت و نظر بدین طرف بنداخت
 و از ظلم اوست باز ماند و همان رکوع و سجود و اطمینان که در حالت امن از او در حدود
 می آمد در حال خوف محکم نبرد و طرفه اول آن بود که چون در نماز استادی دنیا و
 مافیها در پس پشت انداختی و چون سجده کردی گویا جامه بود که بر زمین انداخته
 بودند الباب الرابع والعشرون فی اخلق وصفاته و احوالها و ذکر الحسن والقبح و
 القول والنعم والکبر والفقر خبر عالیه رضی الله عنهما در روی مبارک رسول خدا
 صلی الله علیه وسلم نظر کرد و بخندید تا خفرت فرمود چرا بخندی یا گفت تا امل در روی
 بر نور تو میکنم و اگر بگوئید بخندی روی مبارک تو بیدیدم و در ممدوح و محفونگنی
 آنچه گفته رسول خدا صلی الله علیه وسلم فرمود چه گفته عالیه گفت شعر را دانفرت
 ای اسیر قوه وجهه یرقت کبرق العارض المنهلل علی رضی الله عنه در وصف
 رسول خدا صلی الله علیه وسلم گفته که سر مبارک او بزرگ و مقدور بود و بی
 چشم او بین سیاه و سفید گشت سیاه و سفید گشت سفید که بای سرخ

که مزید حسن باشد در روز چهارم از محاسن ابنوه دندانها سفید و گوشتها را رون
 حبس مبارک گلگون دست و پای او قوی بوی سر او نرم و ناشنیده و
 کوشش بیش بودی و در رفتن چنان رفتی که گویا از بالا می پریدی آمد در
 حالت التفات همه بدن التفات نمودی زیاده ترین رجه بود نه بلند نه بطیحا
 و نه کوتاه نام خوب روشهای بزرگ و از سینه ناف خطی از موضع
 خرد کشید برق از وجود او چون مرور بر ریزان در میان سنه او هرگز
 مانند غایب گشت سخاوت او از همه کس بیشتر بود صادق القول و واقعی بر
 عهود بود انس و خوش صحبت بود کف فیاض او نیمی چون حر بود و
 چون مصافحه با محضرت کردند دست با خود کشید تا اول آنکس دست
 باز کشید جای یزیدی کردی و جزای بدی هم کشی کردی در زمان مساویه
 اهل روم خواستند که تغاغر کنند بر اهل اسلام و مرد بغرستاندگی و از می
 ناسبت بلند و پیک قوی در غایت قوت گفتند مثل این دو کس پیدا کنید عویه
 در برابر بلند قیس بن سعد بن عباده در آورد و او مردی بی غایت در آورد تا
 ریش نداشت قیس سر او بل از پای بردن کرد پیش او انداخت و گفت پیشتر
 چون پیشید تا سینه او بر رسید منفعل گشت خلائق قیس را طاعت کردند در
 سر او بل غنبدن او پس فطنه گفت که اول او بر سب شعر ارادت لکما بعلم
 الناس انما سر او بل قیس و الوفود شهوره انما گفتند اگر ما را قدرت بودی
 محاسنی از بهر او بخردی تا عیبت او بر کمال بودی که بنی اترجال باللمی
 و در برابر صاحب قوت محمد بن الحنفیه رضی الله عنه در آورد و محمد گفت او بخیر

باشند و آنکه بایستد و من او را بستنم بایستید و من او را بر پای دارم و در
 هر دو حالت محمد غالب آمد و البته هر دو مغلوب و مغلوب باز گشتند و در این
 که رزمی از برای علی رضی الله بیاوردند و بر بالای او دراز بود محمد بن الحنفیه
 با بر دامن زده نهاد و بدست آنرا چون کرباس بدرید و چون حاج بر عبد الله
 بن الزبیر غالب آمد و شک در کعبه انداخت مقام ابراهیم از جای خود رفته بود
 حاج پایی آنرا راست میداشت که بجای خود آورد و محمد بن الحنفیه بانک برزد
 که جای پای ابراهیم خلیل علیه السلام پایی راست میداری حاج نرسید و بدست
 آنرا راست داشت مردمان محمد را گفتند نو زهره داشتی که آواز بلند برآورد
 و حال آنکه او این الزبیر را این زمان گشته گفت بخدای سوگند که اگر بمعارضه
 در آمدی سرش از تن بر کنده می ارسطالیس جوانی خوب صورت بدید با سخن
 گفت جوان اعلیت جواب نداشت ارسطالیس گفت بیست
 سن لوکان فیه سکن دیگر گفت طست ذهب فیه خل حکیمه جوانی
 صورت خوب سیرت بدید گفت ماسن ادب تو مقابیح وجه تو باز نشود
 حکام سلف گفته اند در دراز بالا طولی قامت و بدست جمع سن و در
 کوتاه و قامت و کیا سن جمع سن و جمع خرد در ربه سن اصمعی گوید مردی
 دیدم بنام کریمه اللقازنی داشت جمیل الثغفات کفم تو با و خوب حسن جمال
 چگونه راضی شدن بدین شوهر زشت گفت ای مردش بد که او نیکو کار است
 و حضرت عزت و حق تعالی بامریزای عمل با و داد و من بد کردارم و آنحضرت و او
 بجزای عمل من داده چگونه راضی بنیاشم بر خای حق تعالی محمد بن عباد از فضل

بود پیش مامون مامون دستار بدست خود بر سر او می بست گفتند که خوبورت استاد بود
 و میخندید مامون گفت چرا میخندی این عباد گفت با امر المؤمنین بدان میخندد که تو بار
 سلطنت رومی چون من چندین اکرام و الطاف میفرمائی و دستار بر سر من می بندی
 گفت مامون لا تعجبی فان تحت هذه العمة می آید اگر ما شعر و هل یفیع القیاس حسن جسمم
 اذا امانت الامراض غریب: فلا تجعل الحسن الدلیل علی الفتنی: فما كل مصقول یدیک
 عمرو بن ربیعہ مشبهتم محبت و هم سفر عروۃ الزبیری بوز و عروہ را بیری بود
 در غایت حسن و نایب جمال جانبچه در عرب نظیر نداشت و انعامیت
 حمایه او را زین الموالک میخواندند روزی بغری می رفتند عروہ با عروہ میگوید
 زین الموالک کجاست که لحظه با او میماند با تو منبسم گفت بلی اما من شبیهه
 حاتم عروہ را بهست و این بیت بگفت شعرائی امر و موزع با حسن انبعه
 لا حظ لی فیه الا لذه النظر: عروہ گفت او از پیش فافله است عروہ مرکوب
 بنجیاب بر اند تا باور رسید عروہ میخندید چون فسر را خراب کردند چند کله
 سر در انجا یافتند دندانها و آن فرورختنه بلی آوزن کردند چهار رطل بود پیش
 عبداللہ بن المبارک آوردند آنرا بچوبی می کردند و در زیر کی آن نعوب
 می نمود و میگفت شعر از امانت کت احباده لم: تصاعوت النفس حتی تموت
 مبروکوید در رقم نزد متوکل و او خوب صورت تر از خلفا و بنی عباس بود گفت
 بغری خوبتر از من کسی دید که گفت نه و نه سخن تر از تو پس این بیت بخوانم شعر
 جبریت خلفه لا یتقی المسک: فی الیمین ولا التیاب: و ما بک حسن الخلقاء
 و جیهام و اوسمیح: و لا احالی: مثل اللحنۃ الطوبیۃ: عش الراجیث فیر این عابر

پیش ام و رو گفت
 آبا صاحب مکالمه

روایت کند که رسول خدا ﷺ سلم فرموده من سعادۃ امری و نفعۃ عارضیه
و هم او روایت کند که فرمود هر کس که حق تعالی او را روحی خوب و جسمی نیکو
روزی کرده و بکاری و حرفتی پسندیده مشغول شده و از برکات و بندگان خلق
و هم او روایت کند که فرمود هر کس که حق تعالی او را خلقی خوب و خلقی خوش داده
باشد شرم دار و کز گوشت او را با تش دوزخ بسوزانند مردی در روی باری می
تیز نیکو است بعضی از مقربان خواستند که او را بر نمائند بعضی دیگر گفتند حق تعالی
باوست عاقل از نیت دنیا آفرید اگر نیکوکان خدا را نیت دنیا نگاه کنند گناه
کار و مجرم نباشند قل من حرم زینة الدنیا اخرج لعباده عروۃ الرشد چند فرزند
داشت از جمله آن محب ابوعبسی بود که بغایت خوب صورت بود و ناما مومن و مهم
نکو بود و خوب سیرت بود و عروۃ حمده و زکفنی من منو اعلم که صورت تو همچون
سیرت تو بودی اگر توانستی صورت ابوعبسی بتو دادی اما قدرت ندارم
روزی با ابوعبسی گفت کما چکی صورت تو از آن مومن بودی او جواب داد
که آن خط که او را از دست ازان من بودی این جواب از د و صغرا و مستحسن
داشتند و شاعر گوید شعر و روانه فی عهد یوسف قطعت بقلوب رجا
لا لفت و مصعب بن عمیر از خوب صورتان زمان خود بود و روزی
بر در خانه نشسته بود جمعی زنان بر و بگذشتند چون او را دیدند بر جای نماندند
مصعب بچه استاد است که خدای شمار او پرده ستر بردارد گفتند چنانچه
در ششم و باد آن را بگشت آمد ایم که از نور رویی توانزیر افزودم و مهر
زشت رویی پیش عالم آمد و گفت مرا جوازی بنویس که منو اعلم که ازین

شهر بیرون روم حاکم یکایک گفت جوازش بنویس و آنجا رستم
 که صورت مرد و لباس او و حرف او و جواز بنویسند فکر بسیار کرد و نوشت که
 جواز یا تنبیک بهذا الجواز آیه من آیات الله وندوره دفعه بذهب الی نابلس
 و سفره حکیمه او را بختیشوع میگفتند عظیم بدشکل بود روزی پیش یکی از خلق آمد
 خلیفه سلجوقی را و بختیشوع فرزندش را گفت غلط بر زبان میماند و یا امیر المؤمنین
 بل فرجه الغر و بختیشوع بدی بدشکل با ستم از مدینه خارج گفت اگر نودین
 که میزنی صادق را مسخ کن با فردا گفت تو سمیت بزرگ همان نصف العمل غر و
 هانده یعنی مسخ صورت تو کرده اند نمیه عمل باقی است که آن مسخ معنی است این اردی
 در مدح ابوالعقر کوبد شعر که تحیا جیل بسندل به علی جمیل و السلطان ظفران و قتل من
 ضمت خبر الطریق بنی الاذنی و هم لغیر عنوان حکایت جاحظ گوید مجلس مرا حبل و منفعل
 نکرد اینده الا زنی روزی بیامد و میالفت کرد که مرا حاجتی هست مرا پیش زرار
 برد و گفت ای ایستاد مثل این لب از من حرا میماند از زرار پرسیدم که این چه گفت
 انگشتر نی از من خواسته که صورت دیو بر تن کن او نقش کرده باشد گفت من دیو نیستم
 چگونه صورت آن بکنم ترا آورد و گفت بدین صورت روزی حاجی
 بر در خانه جاحظ رفتند و بر بیرون می آمد زمانی توقف کردند غلامی بد را آمد
 گفتند موجب توقف چیست جاحظ چه میکند دروغ میگوید آینه بر روی
 در نشسته و بگوید الحمد لله الذی حسن خلقتی و خلقی و زان منی با شاکو من
 غریب غنشی میچرفته بود بدشکل دید که طواف میگرد و امان از دوزخ میطلبد
 گفت ای صیب من بدین شکل که تو داری در رقت دوزخ بخیلی ملن

گفت

مردی زشت روی بجا ز گفت و مکنی زشت تر زن اعفادادم و از آن در ختم
 حاکم گفت دروغ میگوید که مردی تو هیچ دلی نیست زنی است از گفت ای
 مرد اگر روی خود را به بینی چنانکه بر صورت از آن بسته بر روی نریز به بندگی
 محمد بن باقوت العقی گوید مهدی ریش را شانه میکرد و گویند به چشمش بوی
 می نمود و عربی ایجاب بود گفت یا امیر المومنین محسن تو بغایت خوب و محبوب
 نه بسیار حلقه اندک مغل محقدار آنکه زینت مردان باشد شعر
 لا تعجب من بلحیه کثیر منابتها طویله بیوهی بیا عصف الراح کانه ذنب
 الجبله فدی زرق الشرف القی یوما و یومته فلیله عرب گوید چون زنی خواهند
 یا نیزگی خرید جهل کنند که او را موسی شکو کم از روی شکو سبب فان الشعر
 الحسن احد الوجهین عمر رضی الله عنه گوید اذ اتم بیاض المرأة فی حسن شعرها
 فقد تم حسنها و العجیزه الوجه الثاني متوکل دختر عباس خویش خود در خانه دار
 او را فرمود که چون غلامان موسی بیافند و در پس پشت اندازند او ملا و من
 نکرد او را مخیر کرد در آنکه ملا و من کند یا مفارقت او مفارقت
 اعتبار کرد حکیم مردی فریه را وید گفت ای مرد ترا عظیم اهتمامی بوده در
 احکام دیوار حصاری که در آنجا محبوسی ربيع ابن سلیم گوید که امام شافعی
 رضی الله عنه گوید که هرگز فریه عاتل ندیده ام الا محبه بن الحسن شعر لا عشق
 الا بقی المنفوخ من سمن بللنی عشق السمر المهازیلانی امر و ارب
 المهر المهر فی یوم الدحان فدعنی ارب الفیلا شعبی را عذمت عبد الملك
 او رند و در نظرش حقیر نمود گفت ای شعبی عظیم صنف می بینم ترا گفت

اصلاح الدالامیر من در رحم زحمت کشید^۴ ام یعنی عم شکمی در شتم عبد الملک گفت
 بنی لطف المنظر لقد عظم الخیر مردی بزرگ بنی زنی بخیر است چون مخلوت
 با هم نشسته گفت ای زن باید که شرف را شناسی بمن نهک معاش
 و بارش باشم زن گفت از میان بینی تو معلوم کردم که نابوی بار کشید اما نیک
 معاشی نیز معلوم شد زنی لطیف را دیدند که لبش شکافته بود گفتند لب شکافته
 سب گفت البین اذ احلا الشفق مثل طول الاذن دلیل علی طول العمر مردی
 از زنا دق میاد و روند که او را می کشند و کوشش بزرگ بود غلام او گفت
 بایستد ی تو دعوی میگردی که طول اذن دلیل طول عمر است و ترا گوش
 بزرگ است و هلاک نزدیکی گفت ای غلام من گفتی که در از عمر باشد اگرش
 بکند ازند در زمان حسن بصری زنی مالجه عابده بود که هر روز روزه داشت
 و همیشه احیا کردی و از بس که گریه میکرد نزد یک بود که چشمهای او
 خلل میبرد و غول بن او پیش حسن آمدند و گفتند این عورت را بفرستی
 که از بس که گریه میکند چشمش خراب گردد حسن او را پیش خود خواند و
 گفت ای مالجه آن عینک حق بسیار گریه میکنی که حق تعالی بریم و حیم
 و غفار دستار و دھاب گفت ای شیخ اگر این چشم دوزخی است
 مرا از روشنی او چه بود و اگر بنشی است حق تعالی در آخرت عوض بدهد
 که وجوه یومئذ باختره ای بر تنها ظاهر حسن بصری است با حفظ گوید بسیار
 مردمان بنده اند که در اندرون چشم بستی است که از آن ان العین می
 خوانند و حال آنکه آن صورت آن کس است که در روی بنید چون آینه

علیه

مثل اگر در از عاقل بینی او را سبب کن یعنی در از عاقل نباشد و گویند که در
 نور سب که اگر تو نامی بینی که جنبش نباشد بدانند صورت او را سنج
 کرده اند نفس حکیم سیاه بود کسی او را بدرفت و گفت تو بنده منی و خند و
 او را خدمت فرمود روزی با و گفت کوسفندی از برای من بپوش
 و دوباره نوشت که بهترین گوشتا باشد به پیش من آور نفس کوسفند گفت
 و دل در زبان پیش آنکس برد روز دیگر گفت کوسفندی بپوش که دوباره
 که بدتر باشد پیش من آورد و دل در زبان بنداشت و باقی بیاورد
 از حکمت آن سوال کرد گفت آنه پس شی اطلب منها اذا طابا و لا اخصب
 منها اذا خشا ابوالیمان گوید شنجی بود مشهور بود باینکه رسم اعظم میداند من از
 پرسیدم که رسم اعظم کدام است گفت ای فرزند نودل را می شناسی گفت بل
 گفت رقت او دانی گفت ملی گفت هرگاه که رقت در دل پیدا نشود
 حق تعالی را بهرام که بخوابی اسم اعظم است مردی داشت روی چیزی از می
 کسی برداشت آن مرد هیچ دعا بردن در گفت ای بار چراست رعایت
 نکردی و دعایی که ما بر سب نکتی گفت ای عزیز دعا می نامور آن است
 که بگویند حرف الله عنک السوء و من نرسیدم که اگر این دعا بکنم حق تعالی
 روی تو از نو باز ستاند و آن زمان آن نبی بی وجه باشی شعله بن ضمر
 اسدی از جمله فضلاء و علما و عر و بلجاء و عر بوده و در زمان نعمان بن المنذر بود
 و بنیست نعمان نمی آمد او را بحیل بسیار پیش نعمان آوردند نعمان از او پرسید
 که ای شنج اخبرنی بالسوا و السوا و ما الداء العباد قال ما السوء السوء

فالمراة الصالحة الوثابة البدينة الساترة التي تعجب من غير محجب وتفتك من غير محجب
الكثير عيبتها المخوف غيبها فاعلمها من في عتاد و زوجها من في بلاد ان كان
مغللا ميرته وان كان ذامال غيرته فارج الله منها بعلها ولا تمنع بها اهلها ولا
اما الداء العيا و فجار السوء الذي اذا ما ولته شتمك واذا شتمته بهت بك
وان غيبت عنه غيبك فجل له قرارك ومحل له منه قرارك وان صنت
بالدار فكن فيها كالكلب الحرار واقرا بالذل والصغار قال فما العجز العجز
والفقر الحافر قال فاما العجز الطاهر فالرجل القليل الحيلة اللازم للعليلة
الذي يطيع نفسه ان كان من ذهب جلسته قال فانعت لي المرأة
الصالحه قال لا فزع صغيرة ولا عجز كبيرة عاشت في بغيهم اذ كتبها الفاقة
فحللني كرم النعيم معها وبوس الفاقة فيها حليفه مع زوجها حصان من جاها
اذا اجتماعا كان اهل دنيا واذا افترا كان اهل الآخرة ليس نعمان منعج
ما يند از فاحمت او ومقل و فقام او في الفراسته گفته اند كه بشي
بزرگ دلالت بر يك كند و بشي بي بر فله عقاب و استدارة
آن بر غيب و بشي بي بوجوب دلالت كند بر لطف حرته و حاجب بر
دلالت بر خست و استرخا كند و اگر بظرف بنبي كسيده باشد دلالت
بر لطف و ذك كند و اگر بر زلف پيوسته باشد دلالت بر ظن و استنار
كند و هر چيزي كه كوشه او بوجوب بود دلالت بر نفس كند و جنبش شامش
و ايرد كه بر چشم افتاده باشد دلالت بر حسد كند و چشمي كه عيان باشد
نه بزرگ و نه بوجوب دليل بر فطنت كند و اگر حرقه طولاني بود دليل

شيعك

فولها و حرم جولها فان
و ترضاك و ان رجب
فقداء و اما الفقر و
فارجل الذر لا شيعك

بالحق كند

بر حق کند و آنکه بسیار کند دلیل بر طینت و خفت کند و موی بسیار بر کوش
 دلیل بر جوده سمع باشد و کوش بزرگ و بین دلالت بر حق و هدایت
 کند حکایت ام هانی خواهر علی رضی الله عنهما روز فتح حارث بن هشام
 را امان داد و در خانه خود نگاه داشت علی الله عنه با شمشیر کشیده
 درآمد که او را بکشند ام هانی هر دو دست علی بکمر بست و چنان محکم نگاه
 داشت که حرکت نمی توانست کرد می خواست که دست از دست
 او برهانند نمی توانست رسول خدا صلی الله علیه و سلم درآمد و آن حالت
 مشاهده کرد و نسیم فرمود ام هانی بگفت یا رسول الله من حارث
 امان داده ام و علی میخواهد که او را بکشد فرمود قد آجرنا من اجرت
 و لا تقض علیها فان الله یغضب بغضه بعد از آن فرمود که یا علی زبانی
 بر تو غالب آمد که گفت یا رسول الله قدرت ندارم که دست از دست
 او برهانم و قوت ندارم که پایی از جای بردارم رسول الله صلی الله علیه و سلم
 بجنبید و گفت بوان ابا طالب و لد الناس لک انوا شجعانا انما یطو
 بری از در مسجد درآمد و از اهل می دراز بسته بود پیش دران بر می آمد
 و می افتاد از بس نشستن آوازی آمد که ای سپردامن بردار فانتج
 اتقی بنوبک و اتقی لربک و خذ من ثاریک ان کنت مسلما حج
 نگاه کرد امیر المؤمنین علی بود رضی الله عنه غرض آن سب که علی فرمود که شاز
 بردار اگر مسلمانی دلیل بر آنست که هر که شاز بر نمی دارد نه از
 آداب مسلمانی خبر دارد نه از محبت علی و پیروی مجوسیان کرده نه پیروی

محمد یا لعن الجار کوی که باری تعالی حسن را ده جز آفرید نه جز و باد و علم علیه
 السلام داد و از آن بکسر و باقی نیمه یوسف داد و نیمه بهیمه جانان نصیحتی
 در وصف خوابان گفته کان خد و دم ورق المعاصف و اعناقهم ابارتی
 النفثه و حو مجسم الا حله همان در هجر جاحظ کوی که بمسیح الخنزیر مستغنی
 ثانیاً ما کان الا دون مسخ الجاحظ: رجل منسوب علی المجبوم بوجهه و هو
 العمی و من کل لاجظ و اذا المرأة حلیت له تمثاله: لم یحل مقلده بهامن
 او قص محمود می فاطمی که بود مردی عقیف غریب بود اما از میم الهیه و ریه
 المعطر بود حکایت کرد که مادر من زنی عاقله بود گفت ای پسر ترا چنان
 نیا فرید اند که در خور صحبت جوانان و نشایسته مجلس عیش و طرب
 بهشتی سبت نواز هر در که باز آئی بدین زشتی و رسوائی: در بی بستر
 که از دوزخ بروی خلق گشت ای بهبود در آن سن که دست در دا
 علم و تقوی زنی و بای بر جاد و دین مستقیم داری که علم دین وضع را رفیع گرداند
 و ناقص را صاحب کمال اند من نصیحت مادر قبول کردم حق تعالی عزت و جاه
 و حرمت و دستگاه بخشید عبداللہ بن العباس المشهور بالمتوق مردی
 بود از فضلای معر اما دغدغه داشت که دایم ریش خود میلند و شکش
 از آن جهت منفرشته بود روزی پیش منصور خلیفه نشستند بود و چشم او
 کر به اللعان و گفت ای عبید اللہ اگر دیگر به بنیم که موی از ریش خود بر کنی
 بغیر ما یم تا دستت قطع کنند چند مدت زمره نداشت که دست
 بر ریش نهد روزی سختی چند لطیف در حضور منصور ملکیت منصور از آن
 کلام

کلام بنابت این اش گشت گفت امروز روز آن است که وضعی از من
نخواهی که با قطع شود و معاف و مسلم گردانم گفت یا ای المؤمنین ریش من
با قطع عین ده و معاف و مسلم فرمای تا هر چه خواهم با آن کنم منظور بخندید
و گفت معاف و مسلم داشتم این شیرمه گوید زنتی مردانرا نیکوتر از من
سنت و معجز زنتی زانرا نیکوتر از موی سینت و گوشتی ملکی هست و تسبیح او
این است سبحان من زین الرجال بالتمی و النساء بالذوائب حسن
در روزناستان به پیش حجاج آمد و او در سردایه بود و برک بیدیش
خود رنجیده گفت ای شیخ جامه بر کن و نشین حسن پسر و ضعیف بودند
جامه نمی توانست کشودن و گفت یا ایاسعد چرا ترا چنین ضعیف و زار
می بینم که از قلت نفقه و عدم احبست لغیرایم تا خادمی لطیف بخدمت
منقول گردد و از بیت المال مرسومی تمام ترا معین گردانم گفت بحمد الله
حق تعالی مرا نعمتی تمام و عافیتی برد و ام بخشید که اما سیری و کرما را ضعیف گردانید
گفت لاوالله ولكن العلم بالله و در عهد فیما نحن فیه است طه بود او را
نهمه ملکند و مشاطه شهر کوفه بود چو ام البنین دختر موسی بن عفان بزرگوار
بن شریک میادند او را بیاوردند تا ام البنین هم آرایش کند و او خود در
غائب جمال و نهایت کمال بود چنانچه زنان باشند زلف او بر روی
او راست کرد و بر روی او خالی بود که مزید حسن و جمال او بود و زلف
او خال او را باز پوشید ام البنین چون آینه بر روی داشت دید که خال
پنهان بود و تحمل کرد تا بر شوهرش بر نرسد شوهر در حسن و جمال او متعجب گشت

و گفت ^{نخل} ای ماه عارضی که مردن نه فلک : دارند بام فقر ترا هر شبی بک
 شیرین نواز تو حور و پری چه در بهشت : دایم یقین کنست و درین
 منت هیچ شک : بیرون ز حد آدمی است این کمال محسن : روح
 محبتی پری حور یا ملک : فتنه از دعان شک نملد انت میچکد : هرگز که
 دیده است که شیرین بود شک : مانند ماه روی تو دوران ندیده است
 هر چند منت کرد فلک دور تیزنگ : چون دنت معاشرت رسید
 خواست که رویش را بوسه دهد آم البنین دست پیش روی بر دیتی تو
 راست مکنم و آن خال که مزید جمال بود از زیر زلف ظاهر گردانید چون
 شوهرش را اندر در آن خال افتاد از حال بدر رفت و موضع خال را بوسید
 و دیده ز بر سر او افتادند و گفت ای نیمه رو ای باشد که آنچه در غایت
 حسن و مناسب جمال بود از من بپوشیدی و الله که من این خال را بدل نکنم
 بوزارت امیر المؤمنین الباب الخامس والعشرون فی الاخلاق و الصا
 العادات الحسنة والقبیحة و خفة الروح و الثقل ابراهیم بن عباس گوید بخدای
 سوگند که اگر آن سخن که رسول خدا صلی الله علیه و سلم فرموده باشکوهی
 عالم برابر کنند آن سخن را حج آید و کلام این است انکم من تسعوا الناس
 باموالکم فیسعوا باخلاقکم و در حدیث آمده که حسن خلق زمامبست از رحمت
 خدای تعالی در بنی صاحب آن و زمام بدست ملکی است و ملک او را
 بخر میزند و خیر او را به بهشت میبرد و خلق بد زمامبست از عذاب خدای
 تعالی در بنی مالان و آن زمام بدست شیطان است و شیطان او را میکشد و نیزه

نعمه

بلغت بادنی نعمته قسندیمها؛ و لکن قلام النفس انقل محملاً؛ من الصخرة
 النقا و عین نرومها؛ مثل اخلاق الملوك مثل فی التلون شود بوم کاخلاق
 الملوك ملون؛ فصحو و تغتیم و طل و دابل؛ اشبه ایاک با من صفاته
 دنو و اعراف و منع و نامل؛ این حمام السلوی گوید شعر افریبا
 من اخلدته؛ کل لون یوت قوس قزح بنل لالف لجوج جموج
 واحد ملون ملون النسب بابی بر اقص می کنند و ابی قلمون ابی بر اقص
 مرغی سب منقط با بوان نقوش و هر دم برنگی نماید و یو قلمون نوعی از جام
 سب که در روم می یافتند هر دم بلونی مینماید و سر سبکتر النسب بابی
 ریاچ کنند و ابو ریاچ صورتی سب از مس خسته و در مدینه حص بر سر عودی
 ترکیب کرده چنانچه باندک بادی میبرد و داهل انجا مهیب ریاچ از
 گردش آن صورت میدانند و چوبی که طغفایا بانه کاغذ بر سر آن کنند
 و میگردانند از انیز ابو ریاچ گویند قطعه سریع العلو نکل اذا ما اشتقی x
 سریع النزوع اذا ما علق؛ فینما نری ما شفا اذا صماء و بینا نری صاحب اذا
 عشق؛ غیر فرموده که سر سب معذ و رند در بد خلقی مریض و حاتم و مسافر
 خبر انس گوید که رسول خدا صلی الله علیه و سلم خوش خلقترین جهان بود روز
 مرگ باری فرستاد من گفتم بخدا سوگند که نروم در دل و در شتم که بروم برین
 آدم و در جای که بود کان بازی کنند یا ستادم ناگاه رسول خدا صلی الله علیه
 و سلم دیدم که پس نشست مرا بگرفت من روی باز پس کردم بخندید و گفت
 یا انس اذهبت حبیب امرتک و هم او گوید و الله که ده سال خدمت

از همت

ان محزون

آن حضرت کردم هرگز در چیزی که کردم نگفت چرا کردی و در چیزی که نکردم
نگفت چرا نکردی حکایت مردی کسی را گفت اگر از عمر و عاصی بپرسی
که مادر تو از کدام قبیله بوده هزار و دهم بود هم چه گویند مادر او منصبی مرغی نداشت
آن مرد بیاید بمهر و مرد حاکم مهر بود و شوکت و عظمتی مادر با نان گفت مرا سخنی
با امیر هست اعلام کنید اعلام کردند او را بار دادند چون سلام کرد عمر پرسید
که بچه کار آمدی گفت میخواهم که بدانم که مادر امیر از کدام قبیله بوده گفت
زنی بود از عنزیه پس از بنی خلال و او را ایلی میخوانند و لقبش نابغه بود چون
قصیه معلوم کردی و قصه داشتی برو و آن وجهی که ترا پدر برفته اند لستان
و از آن سواد بغضب زنت و منفعل گشتن مردی بخشم خود گفت
اگر یک کلمه بگوئی ده نشوئی آن شخص جواب داد اگر ده بگوئی یک نشوئی
شخصی یکس و شام میداد و التفات نمیکرد چون بسیار میگفت بانگ
بروز که آیا که عتی انم و گفت و عنک اعرض شامی گفت میدهند
آدم مردی را دیدم بر استری سوار که من هرگز بخوبی لباس و شوکت مر و با
او ندیدم بودم پرسیدم که این چه کس است گفتند حسن بن علی سب
پس من بدشمنی او پرشدم نزد ملک او آدم و نفقه تو بسیر ابو طالبی گفت
من بسیر بسیر او بم من گفت من ترا و پدر ترا است میگم ای مرد می بیند ارم
که غریبی گفت می گفت بخانه مادر ای که اینجا طعام و جای ارام باشد و خدام
ماترا معاضت کنند و هر دو دهند در کاری و مهمی که ترا باشد با او برقم
و آنچه از اهل کرم و مروت مشاهده کنند از او دیدم بعد از آن

او را از همه روی زمین دوست داشتیم و از دشمنان او نیز ارگشتم حکیمی
 زنی بد خود داشت عر چند که او غضب بیشتر می نمود حکیم را حکم کار بندید
 روزی دشنام بسیار بنور داد و جواب نشنید از غایت غضب
 غلام حابون بر سر حکیم و کتاب او فرود رفت حکیم گفت رایتک فی
 زمان بترقین و نرعدین حتی امطرت الساعة مثل العلم فدن الم یحیه فدام السفیه
 شعر و اذا الجهول طمت به غلوا و ده فاجعل له الحكم الرصین لجا ما
 علی رضی الله تعالی که حق تعالی بعلیم میدهد جهت حکم او آن است
 که خلائق ممد و معاون او میکردند و جواب خشم احنف بدر خانه بعضی
 از ملوک آمد و نشست و کس فرستاد که اجازت طلبید نگاه ستا می
 باید و مشک آب انجا بنهاد و گفت ای شیخ نگران این می باشد تا من
 باز پس آیم از طرف امیر لسی باید و اجازت آورد که باندرون رود
 و گفت سقا من و دینی سپرده چون و دعیت بسیارم بایم و زمانها
 منبشت و با وجود علم و فضل و کبرین و جاه نکایان مشک سقا بود
 تا و دعیت باز بسیار کسی دشنام میس داد گفت ان کنت کاذا یغنی الله
 لک ان کنت صادقاً غفر الله لی ابراهیم ادم گوید بیت سال سن
 که طلب یاری میکنم که چون بغضب رود از حق فراموش نکنند و نمی بایم
 نقص حکیم گوید آنکه در در سه فعل است ایمان او بکمال باشد اول آنکه
 در وقت رضامیل باطل نکند و چون عینش گیرد از حق تجاوز نکند و چون
 قدرت یابد تصرف در ملک غیر نکند کسی از بصره مکتوبی بمصطفی خلیفه

نوشت که سلم که از قباب تو در بصره حاکم است غلام ترا بتا زبانه برود
 انشعقه شد و گفت سلم برین و غلامان من دلیری میکنند و لحظه بلطفه ملوث
 میخواهند و غضبش زیاده می باشد این عباس که از خولستان او بود و محبت
 او بود و وقتها مزاج میکرد گفت با امیر المؤمنین سلم اگر غلام شمار از ده
 نه بقوت و ثولت خود زده بیکه شما در این بزرگ گردانید اید بآنکه
 شمشیر خود باو داده آید و منزل جای شماست باو مقرر داشته اید چون
 غلام شما خواهد که حکم او در کون کند و بی عزتی باو آورد و اگر او را ادبی
 کرده باشد جهت تعظیم و اعزاز و اجلال حکم شما کرده باشد و من از جد تو
 این عباس روایت دارم که غضب نبی هاشم در سر می باشد چون بزبان
 دشنامی دادند بابت استقامی نمودند غضبش میزد و غضب بنظمی در
 اوست تا بمستراح نرود و فراغت نگیرد و سب نکرد و منظور نمید
 و از سر جرم سلم درگذشت و در تورست مسطورست اذ لربی اذا
 غضبت اذ لربک اذا غضبت خبر مردی از رسول خدا صلی الله علیه و سلم
 پرسید چه چیز سخت تر است فرمود غضب خدا تعالی گفت چه چیز غضب
 خدای از من باز دارد و گفت آنکه غضب نروی ابو القاعیه گوید و لم ار
 فی الاعداء حین اغتبرتهم عدو عقول المرء اعدی من الغضب یقال للمعاص
 بن جبنه رصقته یعقلی لو بنید حرک حشاشه یعنی او را بغضب آورد و شعر
 فنی ان یرض لم ینفعک شیاء وان یغضب فانتک لا تبالی عبدالرحمن
 رضی الله عنهما گوید بر غیر از عز غضب که ترا بزل اعتذار رفتار کنند مثل غضب

کسی که بی موی بغضب رود نسبت کرده اند بغضب جلاد و فرح
کسی که بی موی شاد شود نسبت کرده اند فرح قوا و کسل من الطاع
الغضب اخراج الادب لقمن گوید هر گاه که خواعی که یاری به برادری
گیری اذل او را بخشم آور اگر در غضب راه انصاف می سپارد و یا رتوش
والا از و حذر کن این عباس گوید بزرگ گناهی باشد که کسی بوشی اتی الد
و او بیشتر بغضب رود و در جواب گوید که علیک نفسک مثل
من لم یصبر علی کلمته سمع کلمات علی بن نقار چون بغض ارقی در راه نمندیدی
گفتند چرا تبسم نمی کنی گفت من با دشمنان خدای جنگ میکنم و به سبب آن
در غضبم و غضبان نمند و عمر بن عبد العزیز بمامل خود نوشت که در حالت
غضب ادب لمن و چون بر کسی خشم گیری او را محبوس دار تا غضب کن
کرد و بعد از آن بقدر گناه او را ادب کن و بخا و زطن از بازنده تا زیاده
عبد بن المبارک را پرسید که سر جمله حسن چیست گفت ترک الغضب
شعبی بسیار این خواندی شعر لیت الا حلام فی حال الرضا انما الا حلام فی حال
الغضب و از میر در وایت که بر خط کتابی نوشته بود و همه روز در مطالعه
درشت مردی دشتام لبسی میداد او خاموش بود گفتند چرا جواب نمیدی
گفت اگر کلمی کسی را بگذرد او را باز نتوان گزید و اگر حمای لکدی لبسی
زند او را لکد باز نتوان زد سقا گوید لا تشوطن النار بالسکین یعنی
اتش غضبان مغر و زید بید هر کس در سر عادت پیش گیرد و بدان مداومت
می نماید آن عادت در عادت او را رسوا کند ابو ذر غفلام گفت چرا عادی

خلق

که گویند

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

که گویند علف اسب بخور و لغت منجواستم که ترا بغضب آوردم لغت
من برغم شیطان بغضب نزد من و ترا از آدم از برای رضای خدای
قطعه در فی الحکم روع للسفیه من الاذی؛ و فی الحرق امر او ذلک آخر قاضی
غشی بود در هم دان لم یغضبوا ان الاسود علیها غضبان می علیہ السلام
هرگاه که قومی از بنی اسرائیل رسیدی او را بزبان متعرض شدند ی
و سفاقتی چند بگردندی و می ایستادین خواندی و دعای خیر بران
کردی شمعون از بن معنی سوال کرد عیسی علیه السلام فرمود کل امری یعطی ما
میته از شیشه همان برون تراود که در دست فی النفل او ابو العنایه
گفت ای فرزند تو نشسته محبت ملوک مشتی لغت چرا ای پدر قال

لا تک حار السمیه بار و المشاهد ثقیل الفل احفف کو بد آیت فاذا
طعمتم فانتشروا در حق ثقیلان فرود آمد قطعه و صاحب اصبح فی برده
کالماوی کانون او فی شباط؛ ندانه من شقی اخلاقه؛ کانه فی مثل الخياط
نادیده بود ما فالغیت؛ متصل قسمت فلیل النشاط؛ حتی لقد اومنی انه بعض
التماثل النبی فی البساط مثل کانه فی الدار رب الدار اثبت فی الدار
الجدار مثل روتة الثقیل حمی باطنه و قیل بما یسته الثقیل حمی الریح حکیم گوید
اگر مرد بداند که گران جان سب لطیف عالم باشد ابو حنیفه نیز داعش گفت
انی لا تشغلک وانت و انت فی منزلك فکیف وانت فی منزلی غالباً
که این سخن به سبیل مزاح گفته باشد شعر انت والد ثقیل و ثقیل و ثقیل
انت فی المنظر انت و فی المیزان قیل ابو هریر چون بصحبت ثقیلی مشلا

النسبه

گفتی این دعا خواندی اللهم اغفر لنا وله وارحمانه حسن بن وعلب بابو
 العیاض روی نهی شده رطل برف حسن کرد و برد و طلب برف از ابو
 العیاض کرد ابو العیاض بیرون آمد و هر چند برف طلبید نیافت کران جانی سرد
 بود او را ابو بکر بن ابی بکر بن عتاب میگفتند در راه او باز آمد ابو العیاض
 را گفت کجا میروی گفت طلب تو میکنم او را بجایه حسن آورد و پیش
 از او باز بیرون رفت و گفت نوده رطل برف طلبیدی بن یحیی و از او هم
 باز نداد پس فلان فرما چون باز بیرون آمد حسن گفت او فیت و زدت
 از حسن پرسیدند که در جوانی چشم تو چنین نارنگ چرا شد گفت از بس که نظر
 ثقیل آن کردم غرانت فی القیف سموم و جلبید فی الشاؤنة انت فی
 الدرض ثقیل و ثقیل فی السما و صالم زنی در تفسیر آیت قوله تعالی اعلموا
 ان الله یحیی الدرض بعد موتها گفته بلیس القلوب بعد موتها علی رض الله
 گوید لکن حکیم نباشد بیکلف خود را حکیم سازید که هر کس که تشبیه بقومی
 کند از این که باشد سفیان ثوری با رفق میگفت معنی رفق مبدانید که
 گفتند بیان فرمایا محمد گفت آنکه هر خلقی در جای خود استعمال کنند الشدة
 فی موضعها و اللین فی موضعها و السیف فی موضعها و السوط فی موضعها
 و هم اذ من الامور امور لا یصلح فیها الرفق و لا یصلح فیها الا الشدة همچون
 جراح که جای که انرا باید شکافت بر هم مدح نکند سبب هر کجا دافع باید
 فرمود چون تو مرهم نمی بذارد سودا خبر عاقله رضی الله عنهم و است کند
 که فرمود هر کس که بر امت من رفق کند خدای تعالی با او رفق کند و هر که بر

است من سخت کبر و خدا بفرموده او سختگیر بود و زجر کوبید اول رفق و از بعد از آن
 عتف و بر عکس کار بند مثلاً آن الشدة بعد الرقة عز و از رقی بعد الشدة
 ذل این مباد و گوید با خلیل خوبی همراه بودم و دو ال تعلین من بکسینون
 و با یکی برهنه میرفتم خلیل را دیدم که تعلین بیرون کرد و او نیز با یکی برهنه میرفت
 گفتیم چرا چنین کردی گفت شرط رفافت و موافقت و این کلام بانی است
 معظم در حسن خلق و شرط رفافت ذوالریاستین بر حکم کسی چنین توفیق زد
 ان اسرع الناس اسرعا هم و اقلان فی امرک یعنی هر چه زود بر آید دیر
 نیاید در کارها ثانی اولیتر خبر انس گوید که مردی نزد رسول خدا صلی الله
 علیه و سلم آمد و بر او اثر زعفران بود رسول خدا صلی الله علیه و سلم امر و در هم
 کشید اما چیزی بفرمود چون آن شخص بیرون رفت گفت بگوئید که رنگ
 از اندام خود نشوید و فرمود که طبیب مردان آن سب که بوش ظاهر باشد
 و رنگش پنهان مشک مشک و طبیب زنان آن سب که رنگش ظاهر
 باشد و بوش پنهان مثل حنا و غیره ابو سیرین گوید رقی در همه چیز محمود است
 الا در سه چیز فی الجماع و اکل الرمان و البطیخ در زمان سفاح محمد بن عبد الله
 بن الحسن خروج کرد و منفر را با سفاح گفت آنستم با احسانان رسوخوا
 سخونا فالشرب علی ما عجز عنه الخیر سفاح گفت چنین سب که تو میگوئی و لیکن
 هر که بر مردمان سخت میگردارد و متغیر می شود و نرم خوشی موجب نیست
 و التفاضل من سما یا الکرام عبد الله بن عمر رضی الله عنهما گوید سرگس از قریب
 دیدم که در حسن خلق و در مجانب نظیرند استند و در حیالهاست که بگویند

در کلام از شما که حدیث می شنوید معتقد را بد ابو بکر صدیق بن عثمان
 بن عفان و ابو عبید بن جراح رضی الله عنهما خبر المؤمنون یعنون البیون کالجمل
 الآف اذ قید القاد و ان انیح علی ملحرة استناخ فقیل عیاض گوید اگر
 فاجری خوش خلق معا بن باشد بهتر از آن که عاید میاید بخوار برای آنکه
 فاسق خوش خلق بر دل مردمان سبک است و او را دوست دارند و عاید
 بد خلق بر دل مردمان ثقیل باشد و او را دشمن دارند فی العباد خلق خلق
 دشان شائن دشمنه مشومته و خیم و خیم عمر و بن الا حیم با حنف
 بد بود سفیدی را گفت هزار در علم میدهیم آنکس را که برود و در مجلسی
 که حنف نشسته باشد با او سفاکت کند سفیدی بیاید در مجلس
 حنف و از سفاکت و بی حرمی بیاید و نیکو نگذاشت حنف
 سر در پیش انداخته بود و بجواب منقول نمی شد سفید فریاد بر آورد از
 بی وجودی من بجواب منقول نمی شود و غفیش زیادت گفت حنف
 چون وقت آن رسید که خانه رود جهت غذا خوردن پیش سفید آمد
 و گفت ای برادر امر و زحمات بسیار شدی و انهم که از غایت
 بغذا خوردن نبرد اخته یا ششی یا که نغمه در میان سب و با هم بخوریم و او را
 خانه برد محمد بن عثمان گوید مجلس بر شیطان دشوار تر از عالمی است
 که علم او بر یو علم را استه باشد اگر سخن گوید از سر علم گوید و اگر خاموش باشد
 از روی علم خاموش باشد شیطانی گوید سکوت او بر من از علم او دشوار تر است
 خبر ابو هریر و واسطه کند که رسول خدا صلی الله علیه و سلم فرمود در سخت

آن نیست که در کشتی رفتن کسی اورانند از مرد سخت آن سب که در حاکم
 غضب مالک نفس خود باشد عروۃ بن محمدروزی بامردی بمکالمت
 منقول بود و آن مرد اورا بغضب برد سخت برخاست و نمایه رفت
 و خوش و گفت پدر من از جد من عطیه روایت کند که رسول خدا صلی
 الله علیه وسلم فرمود ان الغضب من الشیطان و ان الشیطان خلق من النار
 و انما یطفا النار بالآل و فاذا غضب احدکم فلیتوضأ و خیر ابو سعید خدری رضی الله
 روایت کند که رسول خدا صلی الله علیه وسلم فرمود نبی آدم را بر طبقات آفرید
 اندیغی از ایشان دیر خشم روند و زود باز آیند لادان خیر هم البطمی
 الغضب السریع الغی و شرهم السریع الغضب البطی الغی و عین منته
 گوید راهی شیطان را بدید از و پرسید که از اخلاق نبی آدم کدام معاون
 گفت غضب چون مرد خشم گرفت اورا مانند کوهی که کوه دکان در دست
 باشد میگردانم معاذ بن انس گوید که فرمود که هر که خشم فرو خورد و قادر باشد
 بر انتقام در قیامت باری تعالی اورا مغیر فرماید که هر کس که بخوابد ترا باشد
 دل او از امن و ایمان محلو گردد اند ابو مجلز گفت از حکیم پرسیدم که چون
 که تحمل بار ثقیل است از سر است از تحمل یا ثقیل گفت از برای آنکه تحمل
 بار ثقیل جسد و روح بشکست میکند و بار یا ثقیل روح تشنه میکند
 مثل انقل من الریحی انقل من طلقه المعلم بوم السبت علی صلیا الکتابیب
 لطیفه عجب از زمین که حمل مثل نوبی کرده و حمل امانت نتوانست
 کرد و چون نوب بر پشت زمینی چه جای بگویم خیر رسول خدا صلی الله علیه وسلم

و بعضی زود خشم روند و دیر باز آیند
 و بعضی زود خشم روند و زود باز آیند

در دست

بعایشه فرمود حرکت او را بهره از رفق داده اند از خرد دنیا و آخرت بهره مند
 خبری از یهود و نجران رسول خدا صلی الله علیه و سلم آمدند و گفتند السلام علیک
 عائشه گفت علیک السلام واللغه رسول خدا صلی الله علیه و سلم فرمود ای
 عائشه حق تعالی رقی و دست مبارک در همه کارها عائشه گفت یا رسول الله
 شنیدی که ابن ابی بنی جلقند فرمود ترا می بایست گفت و علیکم خبر رسول خدا صلی
 الله علیه و سلم فرموده صل من قطعک واعط من حرمتک و انقض عن
 ظلمت خبر مردی اجازت خواست که نزد رسول خدا صلی الله علیه و سلم در آید
 فرمود پیش رجل العشیره چون باید آمد با او تواضع فرمود و او را عرض برد
 چون برود رفت عائشه پرسید که در غیبت این جهان فرمودی
 و در حضور تواضع نمودی فرمود آن سفر الناس منزله يوم القيمة من و دعه التاخر
 القاء محشیه و در روانی دیگر من ارمه الناس و در روانی آن من شتر التاخر
 الذين یلمون القاء المستبیه یعنی بدترین خلق آن که از ترس زبان او را
 گرامی دارند خبر از عائشه رضی الله عنها سوال کردند از خلق رسول خدا صلی الله علیه
 و سلم گفت کان خلقه القرآن یعنی محل با و امر و نواهی قرآن میکرد و مجاز
 از فرموده نمیکرد قال الله تعالی خذ العفو و امر بالعرف و اعرض عن الجاهلین
 ابن عباس گوید خلق بنو کناه را میگرداند و چنانچه اقباب برف را و خلق برف
 عاصم چنانچه صبر فسد عسلست علی رضی الله عنه گوید عنوان حقیقه المؤمن
 حسن خلقه الباء السادس والعشرون فی الدین و ما یعلق به من ذر العلوة والصوم
 والجم والصدق و سایر العبادات و القربا از علی رضی الله عنه سوال کردند که ما التوحید

والعدل فقال التوحيد ان لا اله الا الله والعدل ان لا اله الا الله بداند اول خبری که بر
 مذکور واجب معرفت معبود و موانع عالم و عالمیان است و شناختن آلاء
 و نعم او و شکر بران و رسول خدا صلی الله علیه و سلم فرمود که خدای عز و جل بود
 و با او هیچ نبود پس ازین حدیث معلوم میگردد که همه عالم و هر چه در آن است از آسمان
 و زمین و اینها و هر چه در فم و در هم آن آید همه مخلوق و مصنوع است و خدای تعالی
 خالق و مانع آن و قادر است که هر چه آفریند همه نسبت گرداند و دیگر از نو هر چه
 خواهد بآفریند قال الله تعالی ان یشاء یصلحکم و یأت بخلق جدید و ما ذلک علی الله
 بعزیز و باید که بداند که او احد است نه چون احاد ذات او قدیم دازنی و ابدی
 است هر چه خواست اول میزد و آخر نیاندید هر چه خواهد از دست و در جمیع
 چیزها بادست ظاهر و باطن هر چه خواهد از دست منه بد او الیه یعود هو الاول و لا آخر
 و الظاهر و الباطن او را نه شریکست و نه وزیر و نه شبیه و نه نظیر است بد که گویند
 که گجاست و روا نمود که پرسند که چون است زنده است که هرگز نمیرد
 قادر است که از هیچ چیز تغیر نه پذیرد و عمر و در صفت او رواست هر چه
 هست با ارادت و مشیت او است شکلم است بکلام ازنی و ابدی با
 هر چه خواهد یا هر که خواهد بگوید و حیاء او من در آو حجاب بینا نیست که هیچ
 چیز از نظر او غائب نشود و شنوا نیست که هیچ سمع او را از هیچ چیز منقول نکنند
 نه کس او را زاده و نه او کس را زاده و او را همتا نیست لم یلد و لم یکن له لغوا
 احد مقل را معرفت او را همتا نیست ما عرفناک حق معرفتک فقله ای
 مرغ سحر منشی زبردانه بایموز به کان سوخته را جانمند و آواز نیامده اسمی

و لم یولد

در میان طلبش بجز اینند؛ کانرا که خبرند خبری باز نیامد؛ علم تو حیدر است درجه است
علم البقین و حق البقین و عین البقین علم البقین آن که نیک بقوت ایمان
در و نبوت آلا و نعمای حق تعالی معرفتی حاصل کند چنانچه در دل او هیچ شک
و شبهت نماند و بدست و تقویر باطل راه باو نیاید اما حق البقین و عین
البقین درجه انبیا و اولیا است و هرگاه که شمع در شرائط طریقت و ترک
ماسوی است درست آید و راه بدو بکشد و ذوق آن بیاید و بتدریج در
تحقیق آن برسد و باید که چون نیک بقدر فهم و معرفت خود خالق و معبود
بسزایشناسد همواره بفرمانبرداری مشغول گردد و تا در مرکب از طلب نرسد
معرفت غافل نشود زیرا که این کاری است که نهایت ندارد و حق تعالی سزاوار
و ممتز و بهتر موجدان را فرمود و اعبدا رب حنی یا تئیک البقین و مفسران تفسیر
بقین محبوب کرده اند هر چون ارشید از اصمعی پرسید که درین سفر حال کرده
مجلسی را دیدی که در مسئله که میان اهل ملت اختلاف است تحقیق
در آنست و منفعت بوده نه منقلب اصمعی گفت جوانی را دیدم در
سفر حال مثل خود در دنیا و بلاغت نداشت عالم بود با پیام عرب رساند
بود در علم شعر اتفاقا با او بکشتی نشستیم ناگاه بادی سخت برآمد و کشتی در غرق
انداخت چنانچه ماطع از جا خود بکلی بریدیم آن جوان می گفت سبب آمدن
با دو شورش چیست من گفتم ای جوان شعر نگو میدانی و در ادبیات مستغرق
در علم عبادت که خلاص و نجات در آن چیزی میدانی گفت من علم انجمن بکمال
در آنکه ام که اگر عشر معشار آن نرا حاصل کرد و بنواب خیر بل نصیب جمل

پرسی لغتم در قدر چه میگوئی گفت آن الله يستغنى عن ظلم عباده لغتم در ارجا چه میگوئی
گفت الا اجتهد في العلم كما لا تقص من الاكابر الا ما في مراد از قدر آن
که گویند خبر و شر بتقدیر خداست و اینکه را در آن هیچ اختیار نیست و اهل سنت
و جماعت گویند حق تعالی در مبدء اختیاری آفریده که بدان اختیار مخاطب است
و بعضی گویند قدریه آن قوم اند که خبر از خدا دارند و شر از سبیل یا از نفس مراد از
جبر آن که گویند بر خدا واجب است که مبدء را بر عبادت بیاورد و بگناه مقوم نکند
و ارجا تا خبر است یعنی عمل را موخر دارند و گویند چون شخص ایمان بربان آورد و
نفس در بنی بقلب کرد محتاج نیست که عمل با رکان بکند و علی رضی الله عنه گوید
هر چه در دهم و خیال بنی آدم آید حق تعالی بخیر آن است و امام شافعی رضی الله
گوید من انتقص لطلب مدبره فان اطمان الي موجود انتهي اليه فله فهو مشبه
وان اطمان الي النقي المحض فهو معطل وان اطمان اليه موجود و اعترف بالعجز
عن ادراكه فهو موجود سه سس پیش امام شافعی آمدند معطلی و مشبهی و سنی
از معطلی پرسید که توحید می پرستی گفت خدا می پرستم که او را معطلی است الهی
نه بشری که انرا ادراک نتوان کرد و بحواس و قیاس نتوان کرد بصفا ناس
امام شافعی معطلی را گفت انت تعبد الغم و سنی را گفت انت تعبد العمد
پس سلیمان بن یسار ذکر قدر و ارجا میکردند گفت دو دوا دی عین سبب
تو بر کناره آن توقف کن در عمل کردن مردی کن که اعتقاد او آن باشد
که بعمل استکاری خواهد داشت و در توکل توکل کسی کن که معتقد باشد که من
بصیغتی الا ما كتب الله لی از علم رضی الله عنه سوال کردند که حل را است

۶
صفتی

۲
پیش

ترکیب جواب داد که انا عبد مالاری گفتند چه گونه ویدی گفت لا تذکر العیون
 مست هذه العیون ولكن تذکر العیون بمقتنی الايمان ربانی نه عقل
 سرحد کمال نورسد نه جان سراج جمال نورسد نه ذرات جهان اگر همه دیدی
 شود ممکن نبود که تو بحال نورسد بنده اس الدین محمد الباقین لطیفه خف المرفعی
 مثل فر السعة از برای انکه او مسح بر موزه جانیز نمی دارد دست در اندرون
 موزه میرد و مسح بر پای می کنند موسی علیه السلام گفت بارت العزة ابن اجد
 خطاب آمد که یا موسی هر گاه که قصد کردی رسیدگی و در اقبال هست و عفت
 و تعال چون بوزر چهار را بکشند و در خزینه او رفته دیدند برانجا نوشتند که حق
 خدای برینج آن است که سعی بردنا و را شناسد چون شناخت ملایطه
 از فرمان خدای تعالی تغافل و تکاسل نه نماید که نافرمانی دلیل ناشناختن است
 خبر این معبود رعی الدین که بود که رسول خدا صلی الله علیه وسلم فرمود جماعت
 بکثرت مردمان منبت هر که با خداست جماعت است اگر چه تنهاست آن
 ابراهیم کان امتی حکایت زمانه در ایام شاه پور ظاهر گشتند و سرانجام
 مانی صورت کر بود و کتابی خست و شاه پور را بدین خود خواند قبول نکرد و
 او را بکشت و مریدان شاه که بعد از شاه پور بر خفت نشست زندیقانرا
 بکشت نامزد و کلاه در زمان قباد ظاهر گشت زانرا مباح داشت گفت
 مال جهت مصالح مردمان همچو کس بان احق منبت الا قباد قباد دین او
 قبول کرد بعد از آن بمبالغه انوشیروان ترک دین او زد و او را بکشت
 و منابع او آنچه در یافت منبت گردانید از صوفی پرسیدند که دلیل

بر حدانیت حق چیست گفت اغنی العباد عن الصباح رابعه در
 شبانه روزی هزار رکعت نماز کردی و لغنی نه از برای ثواب بکنم اما
 از آن جهت بکنم که رسول خدا صلی الله علیه و سلم بدان شاکر و کرد و پیغمبر
 را گوید بنده بن زن از امت من که در شبانه روزی چندین نماز گذارده
 کعب بن لوی از اجداد رسول خدا صلی الله علیه و سلم و پیش فقیه اصحاب
 قیل به با نقد و سب سال خطبه خواند و در آن خطبه قوم خود را بشارت
 بمقدم رسول خدا صلی الله علیه و سلم داد و گفت اما والله لو كنت فيها ذاسم
 و بعیر و بید و رجل ليقب فيها نصب الجمل الله رقلت فيها آرنال الفعل
 و گفت یا لیتنی شانه فموا و دعوتی حسین العشرة بقی الحق خدا نا
 چون موسی علیه السلام معبود شد سقراط حکیم گفت من معاشر الیونانیس اقوام
 مهذبون لا حاجة لنا الی تهذیب غیرنا یعنی ما بجهت تهذیب اخلاق خود
 کرده ایم احتیاج نداریم به تهذیب دیگران سب بن یزید گوید که خاله مرا نزد رسول
 خدا صلی الله علیه و سلم برد و گفت یا رسول الله سپر خواهر مرا زحمتی جاری شدن
 رسول خدا صلی الله علیه و سلم دست بر سر من نهاد و دعا برکت کرد جهت
 من پس و خوش من آب و نموی آن حضرت بیانش مبدم و بر خاستم
 در از پس پشت آن حضرت رفتم نظر من بر خاتم نبوت آنحضرت افتاد و در میان
 مرد و زن و ما نندگب و هر دو نقطه چند بود و مانند او لیل جا خط گوید
 مردی و زنی دعوی پیغمبری کردند و قوم بآب ایمان آوردند بعد از آن
 اقرار بکذب خود کردند مرد و طلیحه بن خویلد بود و زن سجاح بنت عطفان

نخایه

و توبه کردند

نمینیه و چون توبه کردند گفتند هر کس که با ایمان آورده بر ما طلست و سجاج
 کاخند بود و ملکیت ما مردد بر یک دین و بیعت شد که ایم و ملکی بر ما فروجا
 آید و لشکر بر مسلمانان کذاب کشید و مسلمانی را زان کرد و سجاج با و ایمان
 آورد و بعد از آن که تلمذ باب آورد و بود و قیس بن عاصم در عجم سجاج گفته
 اصحبت بنیتنا لطیف بیا و اصحبت انبیاء الله ذکر اناء فلغته الله و الاقوام
 کلمه علی سجاج و من بالافک اعزانا: اعنی مسیله الكذاب لا سقیمت: اصدو
 ما و فرقت حشما کانا: علی رضی الله عنه فرموده القرآن فیه خبر من فیکلم و بنا و من بعد
 و حکم ما بنیکم از این عباس پرسیدند که تلمذ مصحف شد کردن فرمود و این آن
 در اندرون آن است فقیل بن عباس کو بد که بمن رسید که حامل قرآن چون
 بامداد و شبانگاه که قرآن دل مرده را زنده میکرد اند و منع میکند از فحشا و منکر
 و علی رضی الله عنه ملک بکتاب الله فانه الجبل المتین و النور المبین و الشفاء النافع
 و العفة المنسک و النجاة للمتعلق لا یعوج فبقام و لا یریح فیستعین و لا
 تخلقه کثرة الرد و و لوج السمع من قال به صدق من عمل به سبق طاعه و انبى
 و باطله عمیق لا یغنی عما یبه و لا ینقضي غرایبه و لا ینشف الظلمات الا به عمر رضی الله عنه
 چون نوره البقره یاد گرفت شتر را بخرد و صحابه را یافت کرد و مامون
 چون نماز بامداد بگذارد بی محمد بن ابی محمد نزد می آید از کلام الله بخواند
 غالب بن صعصعه بیاید نزد امیر المؤمنین علیه السلام و سپرد او فرزند و با او بود
 ملک گفت تو کبستی گفت غالب بن صعصعه مجاشعی گفت تو تر خداوند شتران
 بسیار گفت بی گفت شتران کجا رفتند نواب و حوادث و حقوق انرا

مزن

عه بر بعضی اضرار نماید
 از اندرون او بیرون
 آید و گوید البنا حلتی
 خبر الشیخ رضی الله عنه
 در این کتب که کمال است
 صلی الله علیه و آله فرمود
 در هر کس غافل شود از قرآن

ادامیز

در
بهر

کردند بگفت با ابا الاخطل ابن جوان که با تو همراه است بگفت پس من است
شعر که بگوید فرمود که او را قرآن بیاور که آن بهتر از شعر است فرزد و گفت
آن بند و گوش من بود تا عاقبت بندی بر پای خود نهادم و سوگند خوردم
که نید از پای خود بر نگیرم تا قرآن تمام حفظ کنم و یکسال در بند نشیت تا قرآن
تمام حفظ کرد بر حجم بن خواص بمصر و می بگذشت و اذان در گوش او گفت
از اندرون او شیطان آواز داد که بذار که او را بشنم که بگوید که قرآن مخلوق
فر رسول خدا صلی الله علیه و سلم و لما زنگار میکرد میباید که آن گفتند یا رسول الله
آن چه باشد فرمودند و ت قرآن و ذکر موت ابن مسعود گوید اعل قرآن را صفتی
چند باشد که معرفت این باشد چون خلایق بخواب روند این بیدار باشد و چون خلایق
طعام خوردند این روزه دارند و چون خلق شادی کنند این محزون باشند
و چون خلق خندان باشند این گریان باشند و چون خلق خجسته و غمگین باشند این تواضع
کنند علم فرمود که بگوید هر چه در عبادت که با آن نفع نیست و هیچ خیر در قرآنی نیست
که با آن تفکر و تدبیر نیست عربی سپردا معلم سپرد که او را قرآن آموز و بعد از مدتی
پرسید که ای فرزند چه می خوانی گفت قل یا ایها الکافر دن گفت در میاید قوی
گرفتاری چون روزگار بدین بگذشت پرسید که چه می خوانی گفت اذا جاءک
المنافقون گفت و الله که نمی آردی الا که در کفر و نفاق علیک بغنمک فارعها
غبن ثوری چون رمضان در آمدی بغرض و سنت مذکوره حدیث و مجالست
اهل علم آردی و بقرآن خواندن مشغول شوی از مصحف امام ابو حنیفه و امام شافعی
رضی الله عنهما در رمضان شصت ختم کردند یا سراقه بن مالک از پی رسول خدا صلی الله

مقتضای کردی و نماز تطوع
نکردی و بقرآن قرآن
مشغول شدی مالک بن سراقه
در رمضان ترک

علیه وسلم بر رفت چون از کعبه بدر می یافتند از دست کفار چون بنزدیک رسول
 خدا علیه السلام دست و پا سپا او در زمین فرو رفت چون باز پس آمد
 روی با بوجبه کرد و این بیتها بخواند خطم ایا علم الله لو كنت شاعدا لآ
 هم جوادى اذ تسوح قوائمه علمت لم يشك بان محمد اذ رسول بهر عاقل من
 ذالقاومه عليك بلف القوم منذ فاشى اري امره يوما سيبدها عالمه
 بامر تو و انقر فیه با سرها و من مزمن اشيا من ان الله حق تعالی وحی کرد
 بموسی علیه السلام که مثل کتاب محمد چون فرستید بر شبر هر گاه که آنرا بجنبانند خلاص
 آن مشکست بر روی آورد کسی با بر عجم خواهر گفت که چون قرآن می خوانم
 حلاوة آن نمی یابم گفت در غیر خود بگذران که از رسول خدا صلی الله علیه وسلم
 می شنوی گفت چنان کردم و حلاوة پاره یافتیم باز مرا گفت چنان تصور کن
 که از جبرئیل می شنوی گفت چنان کردم و حلاوة زیاده تر یافتیم باز مرا گفت
 چنان اندیشه کن که از حضرت عزت می شنوی گفت چنان کردم و حلاوت تمام
 یافتیم عارفان گفته اند هیچ عاقلانه از آن نیست که قرآن در نماز خوانند اسناده
 غیر رسول خدا صلی الله علیه وسلم فرمود حق تعالی بنر سال پیش از آن که خلق را
 با فریاد طه و تسبیح ملائکه گفتند طوبی لامتنه نزل علیهم عذا و طوبی لا جواب
 بمجل عذا و طوبی لا استتیه بنطق بهذا سفین نوری گوید چون آدمی قرآن خواند
 ملک با مرد و چشم او بوسه دهد علم ضرر الله گوید هر که قرآن اسناده و نماز
 خواند هر حرفی مد و سبب و چند حسنه او را بنویسد و هر کس که نشنید قرآن
 در نماز خواند هر حرفی بنجابه حسنه او را بنویسد و هر کس که قرآن در غیر نماز خواند

و تزیین

با وضو سبیت و پنج حسنه او را بنویسند و هر کس که قرآن بی وضو خواند او را ده حسنه
 بنویسند و اب قرآن خواندن آن است که با وضو باشد و روی بقبله کند
 مودب بنشیند نه مربع و نه متکلی و جهان مودب بنشیند که نیک گناه کار در
 نزد خداوند بزرگوار این عباس گوید اگر البقره و آل عمران بنویسد و تفکر بخوانم
 دو ستر دارم که مجموع قرآن به تعبیر بخوانم خبر رسول خدا ﷺ علی الله علیه و سلم
 فرموده که قرآن بحزن فرو آید چون قرآن خواند بشکلف خود را محزون دارد
 خبر عبد الله بن عمر را رضی الله عنهما فرمود در هفته ختمی میکنی منّا رضی الله عنهما ختم
 قرآن بدین طریق هر روز یک شب جمعه از البقره تا المائده بخواند یک شب شنبه
 از النعام تا هود و شب یکشنبه از یوسف تا مریم و شب دوشنبه از طه تا طسم
 موسی و فرعون و شب سه شنبه از عنکبوت تا ص و شب چهارشنبه از تزلزل
 تا الرحمن و شب پنجشنبه ختم قرآن کردی احزاب قرآن هفت حزب اول
 سه سوره است حزب دوم پنج سوره است حزب سوم هفت سوره است
 حزب چهارم سوره است حزب پنجم یازده سوره است حزب ششم سیزده
 سوره است حزب هفتم از فصل تا آخر و علما گفته اند که قرآن از نظر خواندن فاضلتر
 جهت نظر در حروف آن و حمل آن و گویند که هر کس که قرآن از نظر می خواند
 ثواب دارد جهت آنکه با وضو خواند و حامل آن باشد و سهو کمتر کند و دائم قرآن
 نظر دارد و تند تر و تفکر در آن میکند و محبور بخواند و تعظیم صورت و معنی قرآن
 میکند و محابه رضی الله عنهما کرده داشتند که روزی بایشان آوردند و نظر
 در مصحف نکردند و بقیعیه از حرم سحرگاه نزدش رفتی رضی الله عنه آمد و پیش امام

مصنف نهاده بود و در پس میخواند چون از درس فارغ شد شغلکم الفقه من
القرآن گفت من چون نماز خفتن پیش خود نهادم و تا صبح نمی‌درد از درس
فارغ نمی‌شوم عایشه رضی الله عنهما شبی در منزلت حضرت رسول خدا صلی الله علیه و سلم
آمد و حضرت فرمود چه چیز ترا از صحبت ما باز داشت گفت مردی خوش
ادب از قرآن میخواند با سماع آن گشتم و از صحبت شما باز ماندم رسول خدا صلی الله
علیه و سلم فرمود و سلم مولی ابوحذیفه بود که قرآن می‌خواند الحمد لله الذی
جعل فی امتی مثله و رسول خدا صلی الله علیه و سلم با ابوبکر رضی الله عنهما در مسجد
مکدشت و عبد الله مسعود قرآن میخواند با سماع کردند بعد از آن
فرمود من اراد ان یقرأ القرآن غضا کما انزل فلیقرأه علی قراوة ابن
ام عبد یعنی عیسی بن معمر و عمره بن ابی جهل رضی الله عنهما چون مصنف
بکتاب او می‌پوش گشته چون به هوش آمد می‌گفتی هو کلام ربی یوسف
بن اسباط را گفتند چون ختم قرآن میکنی چه دعا میکنی گفت استغفار میکنم عفا و بار
از تقصیر خود این عیبینه گوید چون حضرت رسول خدا صلی الله علیه و سلم را جواب
دیدم گفتیم یا رسول الله قراوت بر من مختلف شد کسب یکدام قراوت اشاره
میفرمائی که بدان مواظبت نمایم فرمود اقرأ علی قراوت ابی عمر و عایشه
رضی الله عنهما و اسب کند رسول خدا صلی الله علیه و سلم چون بخانه آمدی با ما حدیث
کردی و ما با او حدیث کردی و چون وقت نماز رسیدی گویا که او
ما را نمی‌شناخت و ما او را نمی‌شناختیم ابوسلیمین و ارانی گوید حدیث
مبیت سال محکم نشدم بیکه آدم و تقصیری از من بوجود آمد که نماز خفتن

عنه

مشغول

عنه

مجموعت نذر ام

بجاست نكند ارم و در آن شب محلم شدم على ضرب الله كويد نفس را بر معج كناه و دغنه
 نداد الا كه برخاستم و بر لغارت آن دغنه دو ركعت نماز گذاردم ^{حضرت الله}
 چون وضو تمام كردى زنت او متغير شد از سبب آن پرسيدم گفت حتى على من
 ارا و ان يدخل على فى العرش ان يتغير لونه ابو دلامه عرض نماز كنم گذاردى منظور
 خلفه او را انطليق كرد و مسجد خودش در آورد نماز گذارد چون در آمد
 ابن ببيت ^{قطع} تكلفنى الاولى مع العصر و اتيه فويل من الاولى
 و ويل من العصر و ما فرقه و الله يقبل امره لو ان خطايا العالمين على ظهرى
 شجرة از بنى نعيم كويد شجرى در صحبت سفيان نوري بودم و نماز شام در بر
 مباحث كرديم و سفيان را با امت در شتم چون فاتحه با ياك نستعين رسانيد
 بركت و قراوت قطع كرد و باز اعادت كرد و باز قطع كرد چون نماز تمام
 كرد التفات بكار دو ركعت مثل من سزاوار امت و ديكر امت نكرد
 ديوانه را گفتند چرا نماز نميگذاري گفت زمين را بس منيت كه پيش ميگويم متوجهي
 كه سر نيز باد ز نيم عربي بايد و نماز سبب بگذارد و عجبانه ركوع و سجود آن تمام
 بجاي نياورد پس دست برداشت و گفت اللهم ز و حتى الحور العين اين عمر
 بشنيد و گفت اسوات النقد و اعطيت الخطبة يعني بديه بس حقير
 او روي و طمع در نكاحي نيز رك سته قاصي ابو يوسف نيز و بك متوكل
 آمد و نديم او عباد حاضر بود و او مردى مستنزي بود و متوكل گفت برون رو
 تا جدي بنزل نيايم روى او شرط كرد كه قطعاً من نكند متوكل گفت اگر سخن كنى
 نزل بشم پس روى يقاضى آورد و سائل ميرسيد ناگاه در میان سائل گفت

اگر شخصی نماز گذارد و بر جامه میخیزد بنید چکند گفت اگر بنید از دگفت اگر
 دیگر بنید گفت بنید از دنا مقنا و عد و بنید از دگفت بعد از مقنا و بنید عباد
 را طافند نرسید و گفت یا امیر المؤمنین عذالم یکن فی العلوة انما کان فی البقیة
 هشام بن عروه گوید پدر من نماز فرض پیش نکند از دی و گفتی عذر اس المال
 یونس بن عبید گوید مجلس در نماز سنت تقیر جایز نداشت الا که تقیر او
 سرایت کرد در فرض عذر الله گوید شیطان و ایم از مؤمن می نرسد مادام
 که او محافظت بر نماز ~~بجایگاه~~ بنیگاه نه میکند مگر گاه که او را احمالی در او امر فراغ
 کرد شیطان برود و لیرشد و در فتنه بروند و حجاج بکوفه آمد و در پهلوی سعید
 بن مسیب نماز میگذارد و پیش از امام سر بر میدارد و پیش از امام بر کوع میرفت
 سعید چون نماز تمام میگذارد و غلین بر داشت و قعد او کرد گفت ای
 سارق ای خائن نماز چنین نماز گذارند خواستم که روی ترا بدین غلین
 سیاه گردانم تا دید در نماز چنین حرکت کنی حجاج هیچ گفت و لب نم رفت
 او را حکومت کوفه داده بودند از راه که بر سید سعید رفت و در پهلوی
 سعید بن المسیب بنماز اسناد و سعید نماز میگذارد و چون نماز تمام کرد
 گفت نو بودی که غلین بر من برداشتی و سخنی سخت در روی من گفتی گفتم
 بلی ختم گفت چرا که الدین معلوم و مودب خیر از هیچ مقام نماز گذاردم الا قول تو
 مرا یاد آمد و در نماز طاعت بجای آوردم محمد بن المنکدر از عباد زمان خود بود
 شنب را سه قسم کرده بود و دو دانه خدمت مادر کردی و دو دانه
 خدمت خواهر و دو دانه بکشت مشغول بود چون خواهرش دعا کرد جهاد انگشت

منقول است

مشغول گشت و چون مادرش وفات یافت بکلی بطاقت و شربت و شب تا صبح
 طاقت کردی مسلم بن سعید مردی با وقار مهیب بود چون بخانه آمدی اولاد
 و خدمت او همه خاموش گشتندی و چون بنماز استادی همه حکام گفتندی
 و خنده کردند و او چنان مستغرق نماز بودی که اواز ایشان نشنیدی و بعد از
 بن ازیر چون نماز گذاردی بر سر او بنویز و بمشک بنشستی پس آشتی که جز
 که در زمین فرو برده اند از بس که دیر در نماز ایستاد و قطعاً حرکت نمی کرد
 و ابوعبید بن جریج چون سجده رفتی بمشکان بر پشت او نشستندی چنانچه
 بر پشت او نشیند از بسکه در سجود دیر آرام رفتی چهارس از او میبرد و در یک گفت
 نماز قرآن تمام خوانده اند عثمان رضی الله عنهما و عقیق دارمی و سعید بن جبیر و ابوحنیفه
 رضی الله عنهم خلف بن ابوبدر در نماز مجلس از خود سزا ندی گفتند چگونه
 داری گفت فاسقان در زیر تازیانه جبر میکنند تا گویند فلا تلس صوبت
 من و حضرت خدا ایستاده باشم خبر نگم بر کسی که بر من نشیند ابو صفوان
 بن عوانه گوید در شب مقرر با جامه سفید چون در نماز ایستادم مانند ملائکه
 باشد که صف بسته نفس حکیم بر انگشت ملذذ که خروس از نو زیر کمر
 باشد که در سحرگاه او از کند و تو در خواب باشی شعر فلو قبل میکا علیک بیت
 صابئة بعدی نفیت النفس قبل الشدم؛ و لکن بکت قبل فلیج فی البکا
 یکاها فقلت الفقل للمقدم؛ شعر لقد حققت فی حجج لیل حمامة علی فتن
 و عنادانی لنا ثم کذبت و نیت الله لو کنت ما شفاعة لاسیقتنی بالبعاد
 الحام ثم بیت خروس و اسحر خیز پیش ما سرون فی تباح لعل و قبا یجل باری

اصعی گوید عربی بدیدم در بنی خثبه که چون و صورت خنی اول روی شستی
 بعد از آن استنجاء کردی بعد از آن پای شستی گفتم چرا چنین میکنی گفت
 ترشیب و دلالتگاه مبدارم اول اعضاء ریش می شویم بعد از آن اعضاء
 و هم او گوید بجهه میرفتم و بآب بنی سعد فرو دادم سحرگاه برخاستم و وضو
 کردم زنی اینجا خفته بود او را از خواب بیدار کردم تا نماز گذارد و برخاست
 و بر لب آب آمد و دست در آن نهاد آب سرد بود وضو گرفت
 روی بقبله آورد و تکبیر گفت و گفت اللهم قمت وانا مجلی و صلیت
 وانا کسلی فاغفر لی عدد النثری قلیل غیروما جری من گفتم این چه نماز است
 که نمیگذاری گفت چه است که چنین نماز میگذارم مردی مسجد مدینه آمد و در
 حضور علی رضی الله عنہ نمازی سبک بگذارد علی در ره برداشت و گفت برو
 و نماز نیکو بگذار و الا ترا ادب کنم عرب برنت و نماز بخشوع و خفیه بگذارد چون تمام
 کرد در صدر الله ملبسیدند این نماز که نوردی بهتر است از آن نماز که اول گذاردی
 گفت نه یا امیر المؤمنین آن نماز خدای را کردم و این از ترس و تره گذارم پس نهیب نمود
 انحضرت ابن عباس رضی الله عنہ گوید و در کعبت نماز که میانه بگذاری یا ندر و غفلت
 و خفوع بهتر از آنکه شب تا سحر نماز گذاری یا بول غافل عباس بن الولید گوید و اما من ابدًا
 ملوک لانه و نفع الفادات فی القرآن و اذا التقدر خطا فلما فی
 خلفه حملان یقتل ان شعروا ان فرا عیسیٰ فر علقه؛ لیس من التخمیه قدر قرا
 و علیک الکوثر حتی تری؛ کان فی افرا سه گذارم حبیب فارسی گوید
 اگر در روز قیامت حق تعالی بکجا پسندد بکجا از من طلبید که در دن خط شیطانی

بنوده باشند و آنم آورد و عارفی را پرسیدند که رفع بدین فاضل تر است و نماز یا ارسال
 آن گفت رفع القلب الی الله النفع منها جمیعاً علی غیر الله گوید و لهذا اقبال
 داد باری هست هرگاه که در نماز اقبال باشد و سر و دست میلدارد و هرگاه که در نماز
 او بار باشد بفرض قناعت مکنیم و همان رضی الله چون اذان مؤذن شنید می
 گفتن شعر فرجاً بالغافلین مدلاً و بالعقوة مرحباً و اهل الطیفة زنی اواز مؤذنی
 شنید که بعد از طلوع آفتاب میگفت الصلوة خیر من النوم گفت النوم خیر من هذه
 الصلوة منی بر در مسجدی میگذاشت مؤذنی با خوش اواز باب میگفت او را
 بگرفت و محکم فرودگرفت و گفت مرا فراموشی از اذان هست امامی ترسم که بیورد
 نصاری در ناخوشی آواز تو بر مسلمانان شنانت کنند عباس بگری گوید لقد کانت
 صاحبنا تنیراً و لم یفنی الثغور لها نظیر فلم یزل الحسود لنا حسوداً الی ان عار
 مسجدنا البکیر یوذن فی منارة ابن اوی و یخطف فوق منبره البعیر ابودردا
 گوید از فقه مردان که پیش از نماز کارها و دنیا خستند تا چون وقت نماز در
 بجای روی بجا آورد و محض قلب و نماز استندالی رضی الله گوید افوا هم طرقت
 ربکم فنظفوها خبر رسول خدا صلی الله علیه و سلم فرمودید الرحمن علی راس المؤذن
 حتی یفرغ من اذانه یعنی رحمت خدا قرین مؤذن است تا از اذان خارج شود
 مفسران گویند آیت و من احسن قولاً من دعا الی الله و عمل صالحاً و قال انشی
 من المسلمین در شان مؤذن فرمود آمد و یسبح گوید و تفسیر قال الله لا یجوز
 هنیئاً ما اسلفتم فی الايام النبیة یعنی ابام موم که نرک اکل و شرب کرد بدین طیفه
 زنی از واعظی شنید که میگفت هر کس که روز عاشوره روزه گیر و لغاری بکشد

و لم یکف

طرق

کناه شد نیت روزه کرد چون بنماز پیشین رسید گرسنگی غالب شد و روزه
 بخورد و گفتند نه تو بر روزه بودی گفت بلی اما رانش ماه کفارت کافی است
 از مدنی پرسیدند که رمضان را دوست میداری گفت من در این بازده ماه هیچ
 ندارم از ترس رمضان چگونه او را دوست دارم محبوسى مسلمانانند چون رمضان
 در آمد او را بر روزه داشتن تکلیف کردند چون بیمار و زرد شد بغایت گرسنه
 زهره نداشت که ظاهر روزه بخورد و نان پاره چند طلب کرد و در
 بر دایه خانه رفت و بخورد و از ترس مردمان منواری شد اهل تجربه گفته اند هر کس
 میخواهد که بر روزه مداومت تواند کرد باید که سه خطب نگاه دارد قبل از
 دستخوردن هفتین راس بر و غنی خوشبوی خیر ابوهریرة رضی الله عنه گوید که رسول
 خدا صلی الله علیه و سلم هر کس که یک روز از رمضان بی رخصت شرعی بگذراند
 اگر یکسال روزه دارد و قضاء آن روز باشد عطاى خیراتى گوید مثل معترف
 و مسجد مثل کسی است که خود را در اسارت بادشاهی اندازد و گوید تا مقصود من
 حاصل نمیشد بر تخمزم محمد بن الحنفیه از پدر روايت کند رضی الله عنه که فرموده باری
 تعالی در اموال غنیایا محتاج در رویتان فرض کرده اگر در رویشی گرسنه ماند یا بر
 و غنی از حال او خبردار باشد و جبر حال او کنند در قیامت مواخذ باشد
 بلیغ و معاقب بعذاب الیم ابوذر گوید از رسول خدا صلی الله علیه و سلم
 پرسیدم که کدام صدقه فاضلتر است فرمود جهده من مقل تمتی به الی فقر از شبلی
 پرسیدند که در دو سبت درم نقره چند زکوة واجب گفت از جهت
 شرم پنج درم و از طریق اخلاص مجموع و بعضی از زهاد گفته اند دو سبت پنج

روانده نشی با
 پیشین نداشت
 در دست با
 زد که چه کرد
 بدیده بخت تو که
 نان بخورد و

درم بدو پنج درم بخرامت اند چراو دست درم ذخیره کرد تا زکوة برو واجب
 حکایت زنی شده نزد عالیه رضی الله عنها آه عالیه از حال او پرسید گفت
 الحمد لله پدری در ششم سخی و مادری بخیل هرگاه که پدرم باره کوشن دادی که
 بعد از ده باره پیه کنده بعضی آن بعد از ده دادی و اگر جامه نو بدادی که بعد از
 ده در کوی باره چند بدادی بعد از ده فانت این خواب دیدم که مادرم در میان
 استاده بود و از تشنگی باره پیه داشت و می پرسید ان راه بمن کرد که آبی
 از بهمن بیاورد من بطلب آب رفتم دیدم که پدرم بر لب حوضی استاده
 بود و آب بمردمان میداد قحطی آب لبستم و پیش مادر آوردم چون مادر من
 آب بیانش میداد بالای سر خود او آری شنیدم که گفتند الا من سقاها فشلت الله
 یدها چون بیدار شدم دستها من شل شده بود حکایت سابی برد خانه آواز
 داد زنی لقمه داشت بدهن آن سائل نداد باید او آن زن بر خلاست
 و طفلی کوچک داشت با خود بجا برد و شوهرش مزاج بود آن طفل در کنار
 صحرا بنهاد و بمصلحتی رفت گرک باید طفل او را بر بود آن زن باز گشت
 و طفل خود را ندید آتش حسرت در اندر و نش افتاد و از سر سو زو نیاز
 یارب ولدی ناکاه مردی باید و کردن آن گرک رفتم دست در دهان
 گرک کرد و طفل زنده بد آورد و گفتم خدیجه هذه اللقمة تلبک اللقمة
 التي صنعتها فی تم السائل حکایت مرغی در خانه شغف اشیا نه کرد و در زن
 سلیم علیه السلام هرگاه که بچه آن مرغ بزرگ شدی زن صاحب خانه میگرفت و
 چند بار این داغ بر دل آن مرغ نهاد مرغ بی طاقت شد پیش سلیم علیه السلام آمد

نهایت

و شکایت کرد سلمان آن مرد را بخواند و باز خواست کرد مرغ پیش سلمان آمد
و شکایت کرد سلمان علیه السلام و دیو را فرمود که ملازم این مرد باشد هرگاه که
او قصد بچه مرغ کند او را منع کنید آن مرد بچه مرغ بزرگش باید که نقد آن
سائل برد و آواز داد اول برفت و باره طعنه سائل داد بعد از آن
باید و بچه مرغ برفت مرغ دیگر باز شکایت پیش سلمان علیه السلام آورد سلمان و بران
را بخواند و گفت چرا منع این مرد کردید گفتند ما قصد او خواستیم کرد و ملک
بایدند و ما را بگفتند و یکم بشرف انداختند و بلی بمغرب و این صورت از
برکت صدقه بود یعنی هر که هر سینه صدقه دهد حق تعالی او را از آفات نگاه دارد
خبر گو سفندی بپدید محفرت رسول خدا صلی الله علیه و سلم آوردند فرمود آنرا بصدقه دهید
چون بخانه تشریف فرمود پرسید که از آن کو سفند چیزی مانده عایشه رضی الله عنها گفت
شانه آن مانده فرمود عمره مانده الا این باره ما عندکم نیفتد و ما عند الذی
و سلف نو نگران رز بر کف نهادند بی و شفاعت بدرون بن میکردند
که این خرده قبول کنید در پیش دست بالای دست تو نگه می آورد و آن
خرده میستد و حکمت درین آن بود که بد علیا ید در ویش باشد اما رسول خدا
صلی الله علیه و سلم تفسیر بد علیا فرموده که می المنفقته عبد الدین عمر رضی الله
عنه فند بسیار بعد از دای گفتند درین چه حکمت گفت حق تعالی میفرماید
لَنْ يَكُونَ الْبَرُّ حَتَّى يَتَّقُوا مَا تَحْتَوْنَ وَ مَنْ تَنْتَدِ وَ سَتِمْ بَارِمْ رِمْ بَارِمْ
فان شکسته بدرونش ندایا و گفتی در انرم می آید که صد من شکسته باشد
حکایت مردی که بر استیجاره فرستاد چند مدت بگذشت و هیچ خبر از آن

نیامد روزیاد و گرده بعدقه داد و تاریخی بدان نوشت بعد از آنکه
 پسرش بیامد سبک و سود بسیار در تجارت کرده بود از او پرسید ز جنتی در
 بتور سید گفت شبی در فلان تاریخ کشتی مانع شد و مجموع کارکنان کشتی
 در آب افتادند چون من بعد و هلاک رسیدم و جوان دیدم که بیامدند و مرا
 از آب بردار آورده و بر کنار دریا بست اند و گفتند بگویید خود را که
 این شبی بخیر آن دو گزیدیم که بعدقه دادی اگر بشی ازین نقدی کنی بشی
 ازین مکانات یا بی خبر در حدیث آمد که چون باریتعالی نظر بآهل زمین مفراید
 اولی مجرم تعبیر میکنند و بعد از آن با اهل مسجد الحرام هر که طواف میکنند او را می
 امرزد و هر که نماز میکنند او را می امرزد و هر که نظر در عیبه دارد او را می امرزد
 مباد گوید چون حاجت توجه عیبه میکردند ملائکه در راه ایشان صف میزنند
 هر کس که بیشتر سوار است او را مصافحه میکنند و هر کس که پیاده است او را مصافحه
 میکنند در سلف چون جمعه عرفه بودی شترها بکشتند با و بعدقه دادند یا
 شکرانه آنکه اللهم جنین روز فاضل دریافتند و در سایه که رسول خدا صلی الله
 علیه و سلم حجه الوداع کرد جمعه عرفه بود و بیشتر سوار بود در عرفات که این آیت
 فرود آمد قال الله تعالی الیوم اکملت لکم دینکم اتممت علیکم نعمتی و رضیت
 لکم الاسلام دنیا اعل کتاب گفتند اگر این آیت بر ما فرود آمد بودی ما
 آن روز عید کردی عمر رضی الله تعالی عنیه گفت گواهی میدهم که این آیت در روز عید
 فرود آمد روز عید و روز جمعه است و شب رعد و توبه کردند و عزیمت
 حجاز نمودند چون از حج باز میشتند بر ز راه فرود آمدند و او مردی فاضل بود

هجم

گرفته

این نواضاغت نمجرب کرد حج را بر پس پشت انداختند و بشرب مشغول گشتند
 استی بگفت الم تر فی دلت را محبتا: و کان الحج من خیر النجاة: و خضا طایبا
 سفر بعید: فقال نبا الشفا و آل زرارہ: فآب الناس قد حجوا و بر و آء
 و انما فی قرن من الحارة حکایت در سنہ ست و ثمانین و ثلثا ثمانہ و ختر
 ناصر الدولہ جمیلہ نام حج رفت و ان سال تاریخی گشت بیا عرب چون برفت
 رسید از بنات شریعتی بخت و بوقت و برف معطر و میرد کرد و مجموع اهل
 موسم را از دن سیراب گردانید و تختها با خود آورده بود و در روی آن بقول
 زرع کرده بودند و با نفدر اعلی سبل با خود آورده بود و در عز از انتقال طلا بر
 کعبه افتاد و نابرفت و باز آمد شمعهای معجزی بسوخت سجد غلام و دوست
 سلیل کنیزک از او کرد و فقرا و مساکین و مجاوران حرم را غنی گردانید
 عمر دین حسن حاضر بر تو بد کان الحجج العام لم یفر بواثنا ولم یملوا منه سوا کا و لا انفل
 و اتونا فاجاءوا السبک اراثة و لا و صغوا فی کیف طفل لنا مقلادنی را
 گفتند از اسباب حج چه بپا داری گفت تلبدیه چون آدم علیه السلام خانه کعبه را تمام
 کرد گفت یا رب الوقت مر عمل کنند را اجر ببت اجر من درین عمل
 حبیب فرمود که اجر تو آن است که چون طواف انخانه کنی بکاه ترا بیاورم زم گفت
 یا رب العالمین لطف تو بیش ازین است زیاده فرما گفت آن خانه قبله
 اولاد تو باشد تا قیامت گفت الهی انعام تو عام است زیاده فرما گفت
 از فرزندان تو مرا کدا اهل تو حید باشند و طواف آن خانه کنند او را بیاورم
 گفت بی ربی عربی پیش فاضی کوامی بر کسی داد منور و علیه گفت مولانا عزیز

مہیا

الدین مرد ز بسیار دارد و حج نکرده نوگواهی او مسوع مبدای است گفت
 در فلان تاریخ حج گذاردم مشهور علیه گفت از و پرس که سیر زمزم کجا است
 گفت سیر بی نور است سب بر در صفا نشسته گفتند ای مرد آن جایی است
 گفت از زمان که من اینجا بودم هنوز آن جابه فرو نبرده بودند در زمان عثمان
 رضی الله عنه خبر آوردند که جمعی بغیث مشغول اند عثمان برفت که ابن را از کتب
 چون بآن خانه رسید مجموع کعبه بودند و بر آنکند شده عثمان شکر حق گذارد
 و ندی لشکرانه آزاد کرد اول کسی که کعبه را جامه و بیاج پوشید عبد الله بن
 الزبیر بود رضی الله عنه و پیش از آن مسوع و الطاح بران او بخت بودند افس
 بن عبد الله بن الزبیر بخور بود و او از مؤذن شنید و گفت دست
 من بگیرد تا نماز جماعت روم گفتند نور بخوری و معذوری گفت خواننده
 خدا را اجابت باید کرد و دشمن بگرفتند و مسجد آمد و بیکت نماز بگذارد
 و در سجده وفات کرد و خبر روز فتح مکه رسول خدا صلی الله علیه و سلم خوا
 که باندرون کعبه رود علی را بفرستاد تا کلید از عثمان بن ابی طلحه بستاند و او
 غمی داد بزرگ از دست او بستد و بیاورد رسول خدا صلی الله علیه و سلم باندرون
 کعبه رفت و نماز گذارد چون بیرون آمد عباس رضی الله عنه گفت یا رسول
 الله کلید کعبه و سفایه حاج بمن از انبی دار جبریل علیه السلام بیاید و این
 آیت آورد آن الدیا مرهم کم آن نود و الا مانا ابی اعلیا کلید علی
 و او گفت عثمان بسیار عثمان گفت یا علی چون بود که اول بزرگ کلید
 از من گرفتی و آخر بنواضع باز پس آوردی گفت باری انبی آیت در حق

تو فرستاد که امانت با خداوندش دهند عثمان بپرسید گفت خداوندی
 لریم رحیم که با وجود کفر و ضلالت حق نبی و غیبگذار در جزا و نپرسند غیر او
 پرستند بیاید و مسلمان شد رسول خدا صلی الله علیه و سلم فرمود که ای
 بنی طلمه کلید فراتیرید که خالد امجد اسد انبیه از ان شما باز نستانند
 الا که عالم باشند طلمه ملکی نفس داشت بر بنجاه هزار درهم بفروخت و بعد
 داد باید او که بنماز حجابست میرفت جامه پاره زده پوشید بود این عمر رضی الله
 عنهما در متابعت سنت چنان مجتهد بود که حدیث رسول خدا صلی الله علیه و سلم
 می شنید و از صحابه نفیض احادیث میکرد و یاد میکرد و اکثر اقوال و افعال
 و احوال رسول خدا صلی الله علیه و سلم معلوم کرده بود و در هر سفر که بآن حضرت
 همراه بودی جهد کردی که قدم بر موضع قدم رسول خدا صلی الله علیه و سلم نهادی
 و در حجة الوداع بار رسول خدا صلی الله علیه و سلم بود و شتر اجنان میراند که
 شتر او پای بر جای پای شتر آن حضرت نهاد و در هر موضع که رسول خدا
صلی الله علیه و سلم می استاد او نیز می استاد و در هر موضع که می نشست
 او نیز می نشست و بعد از ان رسول خدا صلی الله علیه و سلم هر سال حج
 و عمره شتابا آوردی و پیش از آنکه قضیه عبدالبنی الزبیر واقع شود عبداللہ
 محل حج را داد و کعبه فرستاد و وصیت کرد که می باید که پسر موی از فرمان
 این عمر بخاور زمانی و در افعال و اقوال اقتدا با او کنی چون بوفات آمدند
 حجاج باید و در پیش استاد این عمر بیاید و از او در گذشت و بموقف
 رسول خدا صلی الله علیه و سلم و استاد حجاج اشاره کرد تا شتر او را برانند

تا از آن موضع برو داین عمر باز شتر را بآن موضع آورد و حجاج بخشیم رفت
 و از آن حرکت تنگ آمد و نمی خواست که این عمر از پیش او باشد پناهی
 بیک گفت که حربه زهر آلود داشت که هرگاه که فرصت یابی باین حربه کار بخور
 شد و حجاج بعبادت او آمد و گفت چه کسی این زخم بر بای تو زد که من گشته
 بشوم اگر او را نکشم این عمر گفت انت قتلتنی عبداللہ بن العباس رضی اللہ عنہما و با
 کند که امیر المؤمنین حسن و امیر المؤمنین حسین رضی اللہ عنہما بخور شدند در صفر سن
 رسول خدا صلی اللہ علیہ وسلم با جماعه ببر سرش ایشان آمد عمر گفت یا ابا الحسن
 نداری بکن تا فرزندان تو صحت یابند فرمود که سه روز روز گیرم و فاطمه
 رضی اللہ عنہا همین نذر کرد و فرزندانش نیز گفتند که ما چون صحت یابیم موافقت
 کنیم و فقهه که کنیز ایشان بود همین صفت کرد چون صحت کامل حاصل شد
 هر پنج روزه گرفتند سپین گاه علی رضی اللہ عنہا به پیش شمعون یهودی فرستاد
 و مرمون کرد و سبب صاع جو یک صاع آورد کرد و پنج کرده بخشد و هر یک یک کرد
 پسند که شام بآن طعام افطار کنند چون طعام خواستند خورد و مسکینی را و از داد
 علی نصیب خود داد و اهل بیت نیز موافقت کردند شب دوم بلطاع
 دیگر بخشد و پنج کرده هر یکی یک کرده برداشتند شبی باید و آواز داد و
 مجموع کرد و بار داد و از شب سوم بمان نوزم عمل نموده کافرا سیر
 آواز داد مجموع کرد و بار داد و روز چهارم رسول خدا صلی اللہ علیہ وسلم
 ببر سرش ایشان آمد و بد که مجموع ضعیف و نزار بودند احوال برسد حال باز
 گفتند جبرئیل در حال فرو آمد و آیت آورد قال اللہ تعالیٰ ویطعمون الطعام

رو ب از آن شخص در
 طواف افافه رفت
 یافت و آن حربه بر
 پشت پا او زد چون
 از حج باز گردید

فاطمه

علی حبه مسکینا و یتیمان و اسیران و گویید علی رضی الله عنه در زمان آن حضرت صدقه داده میگفت
 انما نطعمکم بوجه الله نری فی منکم جزاء و لا شکور اباری تعالی بر صدق کلام او
 است فرو فرستاد محمد بن الحنفیه گوید رضی الله عنه سائلی از رسول خدا صلی الله
 علیه و سلم چیزی خواست رسول الله فرمود که از صحابه چیزی طلبید کسی او را چیزی
 نداد خواست که محروم باززد و علی رضی الله عنه نماز میکرد و ب مثل اشاره کرده
 بیا و انگشتن بستان سائل باید علی در رکوع بود انگشت باور او انگشت
 بیرون آورد باری تعالی در حق او است قال الله تعالی انما ولیکم الله و رسولہ
 و الذین آمنوا الذین یقیمون الصلوة و یؤتون الزکوة و هم یعون ابی الطغیلا
 گوید که علی رضی الله عنه را دیدم که ظرفی غسل داشت و بنمایند ایداد من گفتیم کاشکی
 یتیم بودی تا از دست علی غسل بپوشیدی و محمد بن الحنفیه رضی الله عنه گوید دیدم
 اردو خرا بغبیر میداد و در شب و نهاره ایام و مساکین میرد گفتیم یا ابی جابر
 نمی فرستی فرمود یا بنی ان صدقة السر تطفی غضب الرب حسن بن علی
 رضی الله عنه چون حج آمد بعد از طواف مقام ابراهیم علیه السلام و روی خود را
 بر آن مقام نهاد و گفت مبدک بایک خودید ملک بایک سائلک بایک
 مسکینک بایک ابن سخن مکر میکرد و مکر سیت بعد از آن بیامد و بر در مسجد
 جمعی مسکینان نشسته بودند و نان پاره چند داشتند بر ایشان سلام کرد و گفتند
 یا بن رسول الله موافقتی فرما گفت اگر نه از صدقه بودی موافقت کردم یا اما
 شما بایک بمنزل ما و اینان بمنزل خود برد و طعام و جامه و درهم بایشان
 انعام کرد و بعد از آن چون حج برنت سبی را حله باو بود و خود بیامد میرفت

چون بمرغات رسیدی بنده از او کرد و او را هر یکی را شتری بکحل با
 و سبب بداد و هر یکی را هزار دینار بخشید و گفت اعتقیدم بلیله
 لیله یعنی من التار مردی بکعب الاحبار گفت اگر خدای تبارک و تعالی تو فتی
 دهد که روی از دنیا بگرداند و دل خود را بکلی بعبادت بر دارد حال او چون
 باشد گفت بمن آن خدائی که نفس کعب در پادوست که من یافته ام در شب
 آسمانی که اگر بنده را این حال میگیرند آسمان از بهر او باران بار و زمین
 از بهر او غله بر داند و خلافت مکر ملامت او در بندند و رزق او من حیث
 لا یحسب با و رسیدر بای تبارک و تعالی بدو روز اگر شود حاصل مرده و زکوزه شکنه
 دمی بای سرده مامور کم از خودی چرا باید بود یا خدمت چون خودی چرا باید کرد
 گویند عبداللہ بن الزبیر شب خود را قسمت کرده بود شبی تا صبح در قیام
 بسر میرد و شبی تا سحر در رکوع و شبی تا روز در سجود این معود را گفتند فلان
 کس ختمی در کتب میکند گفت کانه اخذ با سفل جراب رقل فنشره در زمان
 نبی اسرائیل اگر قطع بول کسی چکیدی آن موضع را بریدی و شستن مجزی
 نبودی و اگر نظر بگرام کردی چشم خود را کور کردی در زمان عیسی علیه السلام
 در میان آن نوحطی بیداشت نبی اسرائیل با جمعهم یحرامند نادعای استقا
 کنند باری تعالی و می فرمود که کناه کاران باید که درین میان باشند عیسی علیه
 السلام گفت هر کس که کناه کار است درین میان نباشد مجموع برقتند الا بک
 امور عیسی علیه السلام گفت ای مرد تو هیچ کناه نداری گفت یا رسول الله
 من مردی محال بودم روزی بار از پشت خود بپا دم تا اسیر بایم چشم

برنامو می افتاد من چشم خود گفتم بعد ازین میبایست و تو صحبت نباشد که در حرام
 نگاه کردی آنرا برگردم و بر زمین انداختم عیسی علیه السلام گفت اکنون تو دمان
 نامن آمین بگویم او دعا کرد و عیسی آمین میگفت حق تعالی فوط از میان بنی اسرائیل
 برداشت و درین اسرائیل اگر کسی خواستی که با خلاص کلمه توحید بگوید ازین
 عزیمت هستی و چهل روز گوشه نشین خودی بعد از آن او را مجال بودی
 که بگویی لا اله الا الله اگر مردی بشب کناه کردی یا مردی در خانه نوبسته بودی
 که فلا نکس چنین کناه کرده و اگر در عیش نوبه کردی نوبه گستی و اگر در توبه اعمال
 کردی نوبه نه پذیرفتندی مگر چون بخندفت نشست بمهره آمد و مسجد
 رفت تا خطابی را امامت کند چون بحراب رسید عربی گفت یا امیر المؤمنین
 وضو ندارم و محکم میخواهم که با شما نماز گذارم مهدی در نماز نشست و غسل کرد تا از
 عرب وضو نشست و باید چون خبر آوردند که عرب آمدی تکبیر نماز در سب
 خلدن از کمال اخلاق او متعجب ماندند چون عاری بخندفت نشست
 نماز صبح با جماعت خواند و فرادست با و بسته کس را مجال نبود که بیاید
 او دهن عاری بخواند انیس شکم رجل رشیدان لفظ پایا و او دادند ملک
 روم وصیت کرد پس خود را و گفت حق تعالی بخند صفت که موصوف
 بندگان را آن می خواند و ازین آن صفت میطلبید آن الله رحیم و ارحم
 بالترحم و صدقم و ارحم بالصدق و جاد علیهم و ارحم بالجود و عفا عنهم و ارحم
 بالعفو حسن عمر کردی قطعه از اما خلوت ادهر یوما فلا تفل : خلوت و لکن
 قل علی رقیب : ولا تخسب الله یفعل ساعته : و لا ان ما یخفی علیه یغیب

علما گفته اند مردی باشد که سجد کند جهت آنکه او را قریب باریست یا رحمت باریست حامل گردد
 و از گناه او در آن سجد بر خلائق قسمت کنند که زیر گناه او است و نوز گفتند این
 چگونه باشد گفت سر او در سجد باشد و دل او مایل هوا و عوس حساب است
 شیخ نماز از بی ذوالنون معرفی میکند و چون خواست که تکبیر بیاورد دست
 برداشت و گفت و الله و او را حیرتی روی نمود و زمانه در آن حیرت بود
 و چون سجدی روح کشت از عظمت و عجب نام خدای پس گفت الله
 اگر بینی و عظمتی که نزدیک بود که روح از بدن من کالبد بردن رود و منی که
 حوی کرد بد او و علیه السلام که دروغ میگوید آنکس که دعوی محبت میکند
 و شب بخواب می رود و التیس کل محبت محبت خلوة حبیبه شعر محبت
 کیف نیام تا کل نوم علی الموب حرام حسن یعنی رحمه الله گوید هرگاه از ترس
 خدا قطع آب از دهن بیاری آنرا خشک و بر روی در مال که آن اشک
 در قیامت مزید نور روی مؤمن گردد و چون وضو کنی اعضای وضو را خشک
 کن که آن نور اعضای تو خواهد بود و روز قیامت امت رسول خدا صلی
 الله علیه و سلم غرض مجلین از انار وضو رسول خدای را گویند یا فایده غرض المجلین
 من بن عطیه گوید و در مرد در مسجد در پہلوی جم نماز گذارند و میان نماز آن
 مرد و خندان تفاوت باشد که میان آسمان و زمین مجاهد گوید عرس که در حاکم
 سجد چیزی در دست نگاه دارد آن چیز بر او عفت میکند ابو سعید گوید
 که عیسی علیه السلام اعراب رسیدم و باره آب خواستم که وضو کنم یا بامدیہ وضو می بای
 گفتن علی گفت در ایام سلف مردی از مار و زبی که وضو خن سب چهار

روز مناج و غروب ختن نبودی این زمان معی از مولی بیدارند اند و
 این طریقه بر غاف گردانید اند جعلت تلبی استاهما بالما والافه الدواة
 استغف از فقیه برسد در دو جامه نماز درست یا گفت در یک دست
 خاصه در دو جامه گفت غرض من کلاه است و مجرب خبر رسول خدا صلی الله
 علیه وسلم عرس که محافظت کند نمازگاه را با کمال طهارت و معرفت و صف
 و خضوع و خضوع در نماز و رانوری باشد و بر عانی روز قیامت و اگر نماز را با شرف
 آن ضایع گرداند و او را با زمون و سائین حشر کنند اما سلف اگر از این
 تلبیه لا اولى بک فک نشسته سه روز تقریب و استغفار با خبر رسول خدا صلی الله
 علیه وسلم فرمود هر کس در قیامت بر کتبان مسک آسوده باشند و این را
 خوفی و حزنی از هر چه باشد تا خلاصی از حساب فارغ شوند کسبه قرآن خلیل
 خواند و امامت قومی کنند که از و راضی باشند و مردی که مؤذن مسجد یا
 پیشه و از برای خدا اذان گوید و مردی که منبج کسی باشد و ندی او را از
 عبادت حق تعالی باز ندارد عثمان رضی الله عنه گوید تاجر و اللہ بالعقده تر بجا
 خبر رد و اند فته السائل و لو بمنزل راس الطائر من الطعام غرض آن
 که صدقه حقیر نمیباید داشت و سائل محروم نمی باید گذاشت و رسول خدا
 صلی الله علیه وسلم در کار بدست خود کردی و دیگری را در آن مدخل ندادی
 ندادن آب وضو و شرب و صدقه دادن و فرمود هر کس که جامه مسلمان
 پوشند تا بپاره اذن باقی باشد حق تعالی او را محفوظ دارد عبد الغزیر
 بن نمیر گوید نماز ترا به نیمه راه رساند و روزه ترا بدرگاه بر دهنده

نزاعخانه برد و کارخانه نور است دارد و ربع این خشم را هم سینه باینها بود
 طعامها کند بزرگ خنجر و پیش او بر دی و بدست خود در دهان او نهاد
 گفتند یا ربع خشم او نمی بینید منهد اند که چه منجور و که او را می خوردند
 گفت خداستغالی میداند سببی الله و تقی حکما مردی و زنی در و نشی بودند
 مرد از کار بازماند بود و زن او هر روز باره رسیما بود و ادبی و غیر و خنجر
 و معاش ایشان از دود مرد و روزی رسیما برد و بدو همی بفر و خنجر
 و در راه دو مرد دید که نزاع میکردند از برای در همی و یکدیگر را میزدند
 او آن در هم را دید و نزاع از میان ایشان برداشت خانه آمد و حکایت با زن
 گفت زن گفت شکو کردی خداستغالی ترا تو قتی خنجر آترو و طعام نخوردند
 روز دیگر رسیما باز آورد و غیر و خنجر بدو همی در راه کسی را دید که مامی را
 و با همی فرزندش میداد او میگفت نمی خواهم که بوی آن متغیر شده آن مرد آن در هم
 بداد و مامی بستد و بخانه آورد چون شکم مامی بشکافت گوهری در آن زد
 آن یافت آنرا باز آورد و بعد و سبب آن در هم بفر و خنجر چون رز بانه آورد
 سائلی آواز داد زن گفت این از غیب با رسیما با سائل مضافه نیم نیمه از
 مال سائل دارند سائل بر رفت بعد از زمانی دیگر باز آمد و گفت من سگویی
 بودم از حضرت عزت و شمارا از مودم در فقر مبرور و کریم بودید و از مودم در غنا
 و کریم بودید یا رب تعالی میفرماید که بمکافات یکدر هم سبب و چهار قراط از برای
 شما میداد است نه ایم یک قراط در دنیا شما داده ام و سبب و سدر آخر
 شما در هم حسن بن صالح از تبار اولیا بود او را طریقه پسندید بود که هرگاه سائل

بر او آمدی هر چه حافر بودی با دو دای از زر و نقره و طعام و کسوة و اگر
ازین جنس چیزی نیافتی از من آنچه منتفع به بودی مثل سرمه و مرهم و بوی خوش
بدو داد و اگر اینهمه نباشد سوزن و رسیا و باره رنوباد و روی و جامه کسائل
را باره زدی بشی سائیل باید و هیچ نیافت که بدو دهد باره پیم برداشت
و آتش در آن زد و گفت این لسان که ترا دشمنی باشد تا جانم خبر رسول
خدا صلی الله علیه و سلم فرماید که حق تعالی بدو عفو فرموده که هر سال ششصد هزار
آدمی طواف کعبه کنند و هر چه از آدمیان باشد سلاطین تمام فرماید و روز قیامت
کعبه را بشکل عروسی از آستین در می آورند و هر که حج گذارده باشد
دست در دامن کعبه زده با هم به پشت روند اللهم احسن ثوابی از منم خبر از
کنعان کنایه هست که مکران هیچ نسبت الا و قوف بعرفه و هیچ گناه بزرگ
ترا از آن نیست که شش بعرفات حافر آید و کمان بر گرد او را بنام زید انداخت
گوید با حسن بوی گفتم من خواهم که حج روم گفت معاوی کسی سبانش نه خواهی
که او را آرامی داری و او ترا از خدمت خدا یتعالی باز دارد چه در آن راه
ظاهر و باطن بخدای تعالی میباید پرورخت و از حسن بوی پرسیدند که حج
میرود کدام سب گفت آنکه چون باز گردد از اعدای در دنیا را غلب باشد
در آخرت ابو النعمان ^{قطعه} گوید اذاججت بهال امل رست نه فلما محبت
ولکن حبت العیر لا یقبل الدال الا کل طینة ماکل من حج ببیت الله مرور
علی رضی الله عنه گوید قومی حق تعالی را میپرستند از خوف عذاب و عقاب
و آن عبادت عبید باشد و قومی حق تعالی را میپرستند جهت ثواب آخرت

و آن عبادت بخار باشد و قومی حق تعالی را میپرستند جهت شکر بر الا و نعماء او
و آن عبادت اخرا باشد فی توابع الکلم طهرت قال مسأ و تکب الا ان تحسبه
مسأ و تکب عمرو بن حبیب گوید هر کس که رغبت دارد که امر معروف و نهی
منکر کند باید که هر چند بر حفا و جور و غنا و کس و بامید ثواب آخرت آن کار
کند و هر کس که بامید ثواب آخرت کاری کند از جور و حفا الم نیاید خبر در حدیث
نبوی آمده که هر کس با وضو بخسبد و فراش او قبر او است و خواب او نماز او و
عمر که بی وضو بخسبد فراش او قبر او است و بدن او حیقه که در قبر انداخته اند
عمر رضی الله عنه باغی رفته بود جهت مطحنه چون باز آمد نماز جماعت گذارد
بودند بکفارت آن باغ وقف بر مساکین عمر بن عبدالعزیز نماز بر سجاده گذارد
و در سجده گاه باره خاک بر بختی نواضا الله تعالی و بران خاک سجد کردی علی بن
رضی الله عنه چون وفات کرد او را بر سر تخت بردند که غسل دهند بر پشت او شقه
چند دیدند از سبب آن پرسیدند غلام او گفت هر شب طعام بر پشت می نهاد
و بر در خانه ایام مساکین می برد و این اثر آن سبب هر چند که ما شفاعت
میکردیم که کار با فرما قبول نمی فرمود و بنفس خود آن کار میکرد زنی بر عیسی
علیه السلام بگذشت و گفت خوش آن کناری که مثل تو در آن پرورده و
خوش آن پستانی که مثل تو شیر از آن خورده عیسی علیه السلام گفت طوبی لمن
فراو القرآن و عمل به بعد بن جبر گوید قرآن در کودکی باید گیرید که چون نقش
بر حجر باقی ماند و در بزرگی با ذکر نقش چون نقش بر خشت نا بخت است که بباران
زائل شود عبد الله بن المرزوق در طواف بود و شغفه با دشمن گفت آن مرد

بحواب مشغول گشتن آن مرد بپوشه رفت و میگردید عبدالدین از طوا
 باز پرسید و گفت ای یار چرا برای گفتن از برای آنکه بتو سخن
 کردم و جواب ندادی بگفتم مگر از من رنجیده عبدالدین طرف رد او او بگریخت
 و گفت کسی خواهد که این رد از تو بگیرد و گفتم گفت را حکم گفت تو میخواستی
 که بغارت ببری و موفیان گویند که حال دقت چون برق خافت و لمح و برق
 الباب السابع والعشرون فی الذم والهج والعتب والعیب والغیبه واما کل ذلک
 انش فی الغیبه کوبید هر کس که نسبت مسلمانان کنند بغیر حق و عی نماید تا سلطان
 عرض و مال کسی برود و زیارت او را بیاورد و نذر از حق چشم و بدشکل و فریاد
 میکند که و اولیاه و انبورا و اندامها و اهل خود شناسد و اهل او را باز نشناسد
 از غایت تغییر شکل او حکم بن قید و قطع و من دعا الناس الی ذمته
 رموه بالحق و بالباطل و مقاله السوء الی اهلها اسرعه من منکر سائل
 اهل سلف گفته اند عجب از کسی که او را شناسید بجزیری که در دنیا ندید جلوه
 نداد کرد و عجب از کسی که او را سرزنش کنند بجزیری که در دنیا ندید چرا
 بعقب رود و شیب بن شیب را گفتند چرا عبدالدین الاعم غیبت تو میکند
 و ذم تو میگوید گفت از برای آنکه در نسب برادر من است و در خانه من است
 من است او در حرفت هم کار من است منوکل بابی العیال گفت هر کس که در مجلس من است
 همه بدگویی و دشمنی تواند الا من ابوالعیال گفت شرا از غیبت منی بگرام شیرینی
 فلا زال غضبا علی ابیها بیت اگر خود و همه عیال بر بن بنده درست و عیب
 که سلطان پسندد و هر سب ابوالعیال را گفتند چگونه بد حق محمد بن مکرم و دیگر

که از من بر یک چیزی که
 بهتر بود از دنیا و
 ما فیها یعنی حضور من
 میخواسته

بن رستم گفت هما الخیر والمیسر انما اکبر من نفعهما از سقراط پرسیدند که آدمی
 بی عیب باشد گفت اگر بی عیب بودی مرک را با و نبرد یا این عباس گوید
 شیر رسنه و بیشه آن ف و نکند که بد اصلا با اعلان کنند در غیبت کردن و نقص
 عرض طلحه طلحه رضی الله ابو بکر و عمر و عثمان را رضی الله عنهم بقیافت برده بودم
 را بکاری فرستاد و بر باز پس می آمد او را آواز داد و گفت ای بنده غلام
 بسبک طلحه گفت لا بسبک ابو بکر گفت من دوست نمیدارم که این کلمه بگویم و همه
 دنیا از آن من باشد عمر گفت من دوست نمیدارم که این کلمه بگویم و نیمه دنیا از آن
 من باشد عثمان گفت من دوست نمیدارم که این بگویم و کلکها شتر سرخ موی
 از آن من باشد طلحه این سخنها می شنید و هیچ عیب گفت چون آن بر فتنه زنی را
 به باز زده عزارد هم فروخت و بکفارت آن سخن بقتل داد این سیرین را
 گفتند چرا در حق حجاج سخن می گویی گفت اگر در حق او سخن گویم در قیامت
 او به سبب نوحید رستگار شود من به سبب غیبت او رستگار کردم و هرگاه
 که سخنی گفتی که در آن عیبی بودی دنیا را بکفارت بقتل داری و چون مدحی
 کردی بقتل او جهان است که خدای بخواند و اگر زخم کسی کردی بقتل او جهان سب
 که خدای بیداند از عوی پرسیدند که بزرگ شما کدام است گفت در حضورش دعا
 و ثنا گویم و در غیبت مذمت و هجا فقیل گفتة الغیبة القالکة الغرور و هم و گفتة
 عرگز لعنت بر ابلیس نکرده ام از برای آنکه مرا نفرموده اند و طیب کافرنی
 در زمان این سیرین بودند شخصی از او پرسید که کدام علم طب بهتر میدانند گفت
 میزسم که غیبت باشد اگر فقی بگویم میان این و گفت ابوالمعتز گوید

ذکر اموات بیدار میکنند که خاک مواتان بن باز پوشت نیند و گفته اند
 لاند کروا کو آتاکم الا بالنجر محمد بن جریر گوید اول سبکه مایون ساخت
 سلمان علیه السلام بود و اول سبکه کاغذ ساخت یوسف علیه السلام
 بود و اول سبکه سوتی ساخت و القزین بود و اول سبکه بر کاغذ نوشت
 بود و اول سبکه در اسلام شهر حاج بود و اول سبکه غیب کرد البیس بود
 حق تعالی و می کرد موسی علیه السلام که غیب کنند که اگر نوبه کند آخر کسی باشد که به غیب
 رود و در گری نوبه بود و اول کسی باشد که بدو زخ رود و در گری شنید که حافظی میخواند
 الامراب اشهد کفر و نفاق بعد از آن شنید که می خواند و من الدراب من بوسن
 بالبد و اليوم الاخر فقال الله اکرهما بالالد ثم من حاج من غیب است احمد بن
 یوسف گفت بنی امیه را لعنت کن و فرمایند بر ما بر این لعنت کنند
 حاجت چنانست که لعنت کرده اند بر علی رضی الله عنده قول او شنید و سبب بسبب
 آورد شعر فلما دعا علی بنی عامر لا سبیه نه اسب و ان کان ابن عینا الفلما
 لطیفه بن خلیفه بر سر دیواری ایستاده بود گری در پا دیوار میگذشت بزغالده
 بسیار بزرگ داد و کرد سر بالا کرد و گفت نه تو دشنام من میدی این دیوار
 که بعضی خود خست دشنام من میدی و این مثل آن که بسیار بی وجود آن به سبب
 ملازمست ما وجودی باطل اهل دلا می نمایند و این جهت آن بزرگ
 با او مقاومت نمیتواند کرد و شخص دشنام بگوید بر میدارند یکی گفت
 اگر ذکر تو ببرند و در بازار بیاویزند مجموع زنان فاحشه از ایشانند
 دیگری گفت عزیزانی که فرزند بزرگ آن فرزند را با نوبت بسته تمام داشته

بزغالده

باشد هر دو پیش قاضی رفتند قاضی را بپای احد نفرمود و گفت این حکما را بجا بگذار
 مردی بخواست که طلاق بزن بدید پرسیدند که چه عیب دارد گفت هرگز
 عیب زن خود نگفته است چون او را بیرون کرد گفتند این زمان از نکاح تو
 بیرون رفته و زن دیگر است گفت بگوی که چه عیب دارد گفت مرا با زنان غلام
 مسلمان چه کار عین ببری رسانیدند که فلا آنکس غیبیت تو کرده حسن طبعی
 و طب بدید بفرستاد به پیش او آن شخص بیاید و عذر ها خواست و گفت
 من غیبیت تو کرده ام نوعی به پیش من فرستادی گفت تو در حالت غیبیت
 حسنت خود بمن داری من بعض حسنت تو را طب پیش تو فرستادم
 قطعه صلح باد من اگر خواهی مگر که ترا به در قفا عیب کند و در نظرش نحسین
 سخن آخر بدین میکند و سوزی را به سخنش تلخ خواهی و منش شیرین کن به طراوی
 رواست کند که رسول خدا صلی الله علیه و سلم بعفر بگذشت و او در راه رمضان
 حجابیت میکرد فرمود افطر الحاجم والمحجوم بعفر گفت بخدای سوگند من دیدم
 که رسول خدا صلی الله علیه و سلم در راه رمضان حجابیت کرد بر خاست و نزد
 رسول خدا صلی الله علیه و سلم آمد و گفت یا رسول الله در دیدم فدای تو باد
 من دیدم که تو در راه رمضان حجابیت میکردی از برای آن من نیز حجابیت
 میکردم و تو فرمودی افطر الحاجم والمحجوم رسول خدا صلی الله علیه و سلم فرمود انشد
 بالله جعفر هل كنت انت والحجامة لقنابان مسما فقال اللهم نعم قال لغيتكما
 آياه افطرهما ان الغيبة يغفر العاصم و يغفر الوضوء والعلواة خير انس رضى
 الله رواست کند که رسول خدا صلی الله علیه و سلم در حجة الوداع فرمود خونها

کتمان
فان الغيبة

شهادت الهی بنهاد مرضی بنمای بنمای بیدیدم درام است کجاست که میمیدم هذا فی سنه
هذا فی بلدکم هذا وایاکم والغبیة فان الله عز وجل کل یوم الدنیا لکم الذل وذلکم ما لا یدری
فر جابر رواه ابی کندی عن رسول الله علیه وسلم فرمود ایاکم والغبیة است
من انما یس فرمود که مرد که زنا کرد چون توبه کرد حق تعالی او را امرزید اما
غیبت کنند تا احتمال از حدان نکند او را یارزد و او حبش غیری گوید و حق
جویر شعر و بولا ان یقال محاسن و لم یسمع لصاحبها جوا یا غیبا عن محاسن
نبی کلیم و کیف یشتاق الناس الکل ایاکم از محاسن و رب کرم و نیکو
عاجل عاریة و لا اجل تار کالغبیة تا کل ما وجدت و تنکح الحق مرید الفقه
ندان کس را چون بانی گفت طویل العنان فی اللوم قصیر الباع فوالکرم و نا اعلی
السؤ و منا علی الخیر زاهدی میگذاشت شغفه را دید که فحش بسیار بر زبان میراند
گفت ای مرد سخنی چند ملا سبکی و کرام الکاتبین می نویسد باید که دانی که چه میگوید
که در روز حساب باز بنظر تو خواهند آورد و نورمان گفته و روع در گفتار مشکل تر
از روع در زود و دنیا را از برای آنکه اگر برادر ز ر چند با است بتو دهد و خواهی
که نفری در آن کنی و همه روز تصرف در عرض برادران میکنی و هیچ باب منبری
از فضل بر پسندند که غیبت فاجر مباحث بد کردن گفت زبان خود را خوشتر
بغیبت و ملازم ذکر خدای پاستر و ترک ذکر مردمان کن که ذکر مردمان
چون در دست و ذکر خدای تعالی چون دو احباده عجز گوید در محراب قطع
والله الخنزیر فی بنته بر بوعین النتن او خیره بل ریحا طیب من رکیه
و من اللبن من میده و وجه حسن من وجهه و نفعه افضل من نفعه

و موده اكرم من موده و جنبه اكرم من جنبه اسمعيل بن حماد را گفتند از گوشه
 كد كرم گوشت لذت نرسد و خوش طعم تر گفت گوشت آدمي از دجاج و دراج
 لذت نرسد يعني غيبت مسلمانان همچنان است كه گوشت او خوردن و مردمان را
 خوش مي آيد و باري تعالي مي فرمايد اُبَحِّثْ اَعْدَكُمْ اَنْ يَكُلَ اَخِيهٔ مَتَاعِيسِي عَلَيْهِ السَّلَامُ
 با حواريان بر حيفه بگييد زشت حواريان گفتند ما انشدنته رويك گفت چرا گفتيد
 ما انشدنا بياض اسنانه فقهه حنبله بدانند كه بر كنند با ديد عيب نمايد عيانش و نظر
 در عياني و عقايد عيب بدوست نه بنيد بجز آن بكنند علي رضي الله عنه كويد كه عيانش
 عيب بنيد و شكر آن باشند و در نفس خود هم عيب بنيد و راضي باشند
 احمق باشد بغيره عربي ذم قوم ميگرد بدین عبارت هم اقل الناس في نواحي الی اعدائهم
 و اكرمهم جبا الی اعدائهم يعيرون من المعروف و يفطرون من المنكر الحسن
 عامرة من الوعد و ملوب خربة من التجد يعفي اوصالها غيبت كسي از زن
 خود شنيد فرياد بر آورد كه الحق الحق مني مردمان محكمه بر او جمع شدند بنده نشنيدند
 كه آتش نمازه ادا نموده عيچ آتش نديزند انفال گفت آتش بمن افتاده به سب
 غيبته كه اين كرد خبر رسول خدا صلى الله عليه وسلم فرمود كه شب مواعيد قومي
 ديدم كه مرد از پيش النبي نمانده بود و مخور دندان از جريش پرسيدم كه اين
 چه قوم اند گفت قومي اند كه در دنيا گوشت مردمان خورده اند يعني غيب
 مسلمانان كرده اند احمد بن الحارثي گويم پرسيدم از سفيان بن عيينه كه گفت
 اي جماعت مسلمانان بغيبت بشنويد كه شمار اسودند تر باشد از سماع
 حدسب اگر كسي غيبت مسلمانان را آن مسلمان او را حلا نكند و وفا نكند

حکم
 حلیه

در حدس

زن

اگر هر درخت او و اعلی زمین و آسمان او را حلال کنند او را سودمند و در آخر
 سنا و بعضی آنکس دهند که غیب او کرده فهم کند آنچه من میگویم و بداند که
 قصه عرض سنانا بدتر سب از مال سنانا اللهم طهر لساننا من الکذب
والبیان والیقینیه والنمیمه والفحش والدید آو الباب انما من والعز و
فی الذل والهوان والفتنه والمهانة واصغف صلی الله علیه و آله خبر رسول خدا صلی الله علیه و آله
 فرمود انما تبصر الله هذا الامته بصفتها تا بدید عوائدهم و صلواتهم و اخلاصهم خبر رسول خدا صلی الله علیه و آله
صلی الله علیه و آله م چون از غزاه و قبیلہ بنی نبی باز گشت سبب بسیار آورده
 بودند از زنی پرسید که تو دختر کیستی گفت من دختر زنی سخنچانم که او را حاتم
 مبلقند رسول خدا صلی الله علیه و آله م فرمود ارجعوا عزیرا ذل و ارجعوا غنبا افتقر
ارجعوا عا کما ضاع بین جمال عرب م از ازل را انبا و الله علیین و انبا و الله علی کل خوانند
 و لقیط را عجل عمل گویند یعنی فرزندی که از زنی حامل شده او را بدین مقلط میخوانند
 که مادرش در حال مباشرت از ترس روانی لغت عمل عمل اختلاف کرده اند معلما
 که سفله کدام قوم اند اما ابوحنیفه گوید سفله کافر نعمت است و ابو یوسف گفت آنکس که
 که دین بدنیاف و نشد محب بن الحسن گوید آنکس که اجرت حمام و مزین و حمام بخلی
 کند و در میان بازار چیزی خورد و اصغی گوید سفل قومی اند که از سرزنش
 باکی ندارند عبد الله بن المبارک گوید سفل قومی اند که در خانه قاضی کوامی بدرخ
 دهند سجی بن النعم گوید سفله دباغ و کناس از غریب یا شمر دی پیش قاضی آمد
 و گفت زن من گفت تو سفل من گفت آرم سفل ام تو بطلانی قاضی از صفت
 او پرسید گفت ماهی می فروشم گفت این سفل و الله سفله از مالک پرسیدند

والفلة و الحنة و سقوط
 الحنة و ذکر الزعاع
 و الفلة و نحو ذلك

الدالین

که سفله کدام اند

که سفل که ام اند گفت آنکس که سبت محابه کند سب پرستی رو با می را دیده که بر سر
 او می باشد این سبت گفت شرار رب ^{بجای} الثقلان بر سره به لغزل با
 بابت علیه الثقاب به و ثقلان از ثقلب ^{بجای} شعر و لغز را اینا لاله من است
 بابت علی را سه ثقلیه فی دیوان المنثور من اعان نفسه لربه فهو ثم لها خبری
 و من انتن فی غر حاته الله ذاک عزیز غریب خبر سعدین ابی و قاص ضیا
 الله از رسول خدا علیه السلام پرسید که جمعی که حامی قوم باشند و مروه از قوم
 دفع کنند نصیب آن از اموال همچون نصیب ویران باشد رسول خدا علیه السلام
 فرمود نکلتک امک یا بن ام سعد و هل نرزقون و تفردن الا بعنکم
 سلم بن قتیبه از طلاس خبری پرسید و او جواب نداد و گفتند چرا جواب نمیدی
 و او عالم خراسان است گفت ذلک اهلون له علی خالد بن برمک نیکوئی بسیار به
 عیسی بن زید کرده بود چون حاکم دولتی بود و رعایت جانب نگاه داشت
 بود این حکایت مبهی را شنیدند بر او خشم رفت و مفعل را فرستاد تا او را ببرد و
 مال بسیار از او بستاند مفعل از عیسی بپاره زمین خواست عیسی با وجود آنکه در
 او اسیر بود زمین باو نداد بعد از آن مهدی از و را ضی شد و محال بر غایت آمد
 بمفعل گفت که در زمان فلانک زمین بپاره از من بگیری و منع کردم نه از بخیلی بود
 از برای آن ندادم که مردمان محل بر ضعف و مجرم مدارا و تو نکلند اگر امر المؤمنین
 گشتندی خاطرش باو در گون شد که مگر به سبب زمین که سند در مهارده من
 احوال و املا جائز و در شده مثل له حقه جامده و گفت جامده عمر رضی الله عنه بود
 سزاوارست آنکس که طرفی تقوی می بسیار و که نزد اهل دنیا جهت طعمه نفس

تبویل
 نرینه

بضعفایم

خود را خوار کند طارقی بن شهاب گوید که چون امیر المومنین عمر رضی الله عنه شب امیر
 شتری داشت و خود و غلام بنوب بران سوار می شدند چون بنزد یک شهر
 رسید غلبه با استقبال آمدند با شولکت و عظمت عمر فرو آمد و غلام را بر نشاند
 و موزه برگرد و در حوضی آب فرو رفت و غسل کرد و بیرون آمد و غلبه بنوشید
 و موزه بر دست نگاه داشته بود بمیان آن غلبه در رفت ابو عبید گفت
 آؤه لو غریک یقولها یا ابعبید انکم لنتم اؤل الناس و اقل الناس و احقر الناس فلعنکم
 الله یا اسلام قمتی ما نطلبوا العزیزه نیکم الله عرب جمعی که کارها خفیس کنند
 ولی وجود زین الدین را نگویند ماهر الا حمل السقانیة و حمار الحواشیج عمر غلبه گوید شعر
 اذ اضیقت امرًا از اذ ضیقًا و ان هونت ما قد ضاق هانًا با صبر من صدیقی
 ان حفانی علی کل الاذی الا الهوانا الباب التاسع والعشرون فی زوال الله
 تعالی و الدعاء و الاستغفار و غیر ذلک خبر این عمر گوید که از جمله دعاها یا رسول
 خدا یا صلی الله علیه و سلم این دعاء است اللهم ارزقنی عین حقانیه مستقیات
 القلوب بدروف الدموع فیل یلون الدمع و ما و الاخراس حمر و هم دعاء
 آن حضرت اللهم انی اسئلك و ائیتة کو ائیتة الولید اللهم انی اموز بک من الفقر
 الا امیک و من الذل الا امیک اللهم طهر لی من الکذب و قلبی من النفاق
 و علی من الریاء و یجری من الخیانة فانک تعلم خائنة الاعین و ما تخفی الصدور
 اللهم اصلح لی دینی الذی هو عصمة امری و اصلح لی دنیای التي فیها معاشی و اصلح آخرتی
 التي فیها معادی و اجعل الحیوة زیادة لی فی کل خیر و اجعل الموت راحة لی
 من کل شر عابر رضی الله عنه گوید که رسول خدا یا صلی الله علیه و سلم فرمود در ازمنه ماضیه

سیکریه یا اسرار مبین
 قد صنعت اليوم صنیعاً
 عظیماً اهل الارض عمر
 دست بر سینه ابو عبید

و هم از وی را موصوفت
 در اینجا

مردی در کورستان ببلذشت کلمه سرودید افتاده با ستاد و نظردان کرد و تفکر
 شد پس گفت یارب انت و انا انا انت العواد بالغفره و انا العواد علیه
 بالذنوب پس سجده افتاد و زمانی دید و سجده بود از بالای سر او آوازی آمد
 که ای بنده سر بر دار فانت انت و انا انا انت العواد بالذنوب و انا العواد
 بالغفره فغفر له دعاء شرح قاضی اللہ فی اسئلتک الجنۃ بلا عمل عملتہ و اعوذ بک
 من النار بلا ذنب ترتلتہ ابن عمر چون طعام خوردی ابن دعا کردی الحمد للہ الذی
 رزقنا و جعلنا نشیبہ فرب من یقدر ولا یشہدہ عربی دعا کرده بود اللهم ارف
 فی قلبی عوارک و اقطع رجائی عنک سیواک عالمی در بادیه بود شنید کہ عربی
 حق تنالی را ابن الفاظ یاد میکرد با صبح یا محتاج یا ملطم الواسع یا عرض الجفۃ
 یا ابا المکارم ان عالم اورا منع زد و گفت اسماء اللہ توفیقک انت ان جهان
 کہ مرد سب نسبت بحق تنالی باید کرد عرب گفت بلذارتا پروردگار خود
 را وصف کنم و تمجید خدای خود گویم یا نجیب عرب او را استحق میدادند و همچنین
 شنید کہ یکی در طواف میگفت یا ابا المکارم یا ابیض الوجه و ازین نوع کلمات
 و امثال ابن از کسی صادر شود کہ جاهل باشد یا نداند اسماء اللہ توفیقی سب اما عرب
 بطریق استعاره ابن الفاظ مستعمل مبارز دلانہ لافعل عندهم بن الکرم و ابی
 المکارم و لابن الجواد و عرض الجفۃ و لابن المنزه و ابیض الوجه مردی عربی را
 طعام داد عرب این دعا کرد اطعمک الذی اطعمتہ لہ ما یطعم فی الجنۃ رسلہ
 فقد احیتہ فی یقتل حیوی و رقت معنی عالم بلکن بعد قومی زنی عربیہ دعا می کرد
 کسی میکرد و قالم اللہ حول المطلع و صرف عنکم سوء المصیج و حسن البکم فی

المرتجع اللهم انما نبات نعنتك فلا نجعلنا معاد نعنتك سلام من ابي طمع منين
 دعاك ربي اللهم اني قد لقيت احد من مبادك الصالحين ورجيته بلدا وفضلها
 بالعافية لطيفة مخشني لفت الاستغفار جوارش الذنوب دعائي لكاح رسول
 خدا كل صلب الدعية يستم چون نکاح کردن می این کلمات فرمودی علی البین والتعاقد
 والطبع الصالح والرزق الواسع والمودة منذ الرحم مامون چون خوان برداشتنی
 این دعا خواندی الحمد لله الذي جعل رزاقنا الكثر من اقواتنا حسب كل يوم حركة كبورنا
 ردد این دعا بخواند بعدد مکرس که وفات کرده از زمان آدم تا این سست
 ثواب در دیوان او بنویسند دعا این اللهم رب الارواح الفانية والاباد
 الباقية والعظام الخيرة التي خربت من الدنيا وهي مؤمنة ادخل عليم روحا نك
 و سلامتی معروف فقه خوان حکما کنند که حاج بیامند بکده و در وفات
 بلخا قصیه و کلمات مینویسد معا میگردند و مباحث می نمودند نر کانی حاضر بود و مختیر
 و خاموش البتاهه نمیدانست که چه مالند و حق تعالی اکید نام خوانند از غائب
 بجاری و مسکتی و بی زبانی و شش تنگت و گریه بروی افتاد و لطیف خود گفت
 خداوند نومیدانی که من عبدانم و از نادانی حاجت خود عرض نمیتوانم داد آنچه تمام
 رز تو طلب میکنند از ان نصیب بخش داد دعا صالما بخواب دیدند که ملکی
 با و گفت که اسال محبوب اهل عرفات را بفرم و ابتال آن تر کما بخشیدند
 که بنظر مسکنست افتاد کی خود را دید ز بید نامی هر گاه که مسی رقی بر ستن خود
 بر نقل کردی و هر طفل که در راه دیدی گفتی مکرس که با من مسجد آید او را نقل
 میدهم چون طفل مسی آمد ندی گفتی دست بردارید و بگوئید اللهم اغفر لربید

مرا خود مگردان
 تو میگردان زبانی به زبانی
 تو میبخشیم او میگردان
 بفر از صالما

ان شئ دعا میکردند زبید میگفت اللهم استجب لهم فانهم لم يدعوا لك بقية حكاية
 گفتند که ابراهیم او هم بکشتی نشستیم ابراهیم کلیم در سرشید بود و بکنجی سر فریده نگاه
 مادی است بوزید در باد و جوش آمد و غلابی در خوش آمدند و نزدیک بود
 که کشتی غرق شود و ابراهیم بر آن حال بود چون کرب و زاری اهل کشتی از حد در
 گذشت ابراهیم از کلیم بدر کرد و گفت ارا بتنا قد ربك فارنا مغوب در
 حال باد و آرام گرفت و کشتی از غرقاب خلاص یافت معرود کرمی روزه داشت
 مستغاثی رسیده که میگفت خدا یا بر آنکس رحمت کند که شربت آب ازین
 بخورد و معروف آب لبند و بخورد و گفت عرض من از روزه و افطار
 و محبت بر در و کار است چون توبه آدم علیه السلام قبول کردند جبرئیل علیه
 السلام بآمد و گفت یا حکیم اللهم السبني العاقبة حتى يهنياني العيشة آدم علیه
 السلام آن دعا میگفت جبرئیل گفت بگوئی اللهم اخرجني بالعرفاء آدم علیه السلام
 میگفت جبرئیل گفت و حبت مثل ما قرء باب السماء مثل مفاتيح الدعاء
 دعا و رفع شرار الله الكفا شرارنا و من اراد بنا سوؤا فليحط به ذلك السوء
 كاحاطة القلايد بتراب الولايد ثم ارسخه على هامته كرسوخ السجل على عام
 اصحاب الغيل دعا و تفرغته جعل الله ذلك خاتمة الكروب و قافية
 المطلوب لا انساك مصيبك يا عظيم مناجيل الله المصيبة لك اعلبك سفن
 نورى را گفتند ما را و عامی بیا بوز گفت ترک ذنوب بهترين دعاهاست
 اصغى گفت در بابيه بودم عربى اين دعا میگفت اللهم ان كان رزقي في السماء
 فانزله وان كان في الارض فاخرج به وان كان ما بينا فرتبه وان كان

آدم بگوید

فریاد فیسره و آن کمان فلک افکند و آن کمان کثیرا مبارک فیه لطیفه
 ابو العیاض ابن مکرّم شبیه در یک خانه بودند چون خواب رفتند ابن مکرّم او را از
 بلند از بینی بکشد چنانچه ابو العیاض خواب نمی گذاشت از آن خانه بیرون
 و نصفه رفت همچنان آواز می آمد از صفتی بمنظر رفت و همچنان آواز می آمد و او
 خواب نمی گذاشت گفت ما شبیه بحیرت الابدعوه المعلوم و در بریم العظیم
 سپس در دنیا حجه عمر رضی الله عنه شنید که مردی در دعا میگفت اللهم اجعل من
 الاقلین گفت ای مرد باقلین چه میخواهی گفت قوله تعالى وما من معه الا
 قلیل وقوله تعالى وقلیل من عبادی الشکور عمر گفت بشما با که در دعا تکلف
 نکنید بعضی گویند که فریب الفهم است شیخ از حسن بصری پرسید که مراد عالمی از
 که از دست ظالمان خلاص یابم که ظالمی بر من تسلط گشته و هیچ نوع از ظلم او
 نجات نمی یابم گفتن چون نماز شست شام بگذاری یکوی یا شد بد القوی
 یا شد بد الحال یا در زیر لغز تنک جمیع من خلقت حل علی نموده و الله و الغنی مؤنه
 فلان یا شست چون آن مرد این دعا میگفت نیم شب آواز زریه و فریاد بر آمد
 که آن مرد بیام خانه آمد که تا معلوم کند که چه حادثه واقع گشته گفتند فلاکس عیاضات
 ملاک گشت بعضی از عالمی بدین دعا مواظبت نموده اند یا تحسن قد جاد
 المسی و قد امرت الحسن ان یجاء عن المسی فنیما و عن فیج ما عنی بحسبیل
 ما عندک معام بن یوسف از زهاد زمان دعا را خواند و آن خود بود بیلنج آمد
 و علی بن عیسی که حاکم انجا بود با استقبال او رفت چون بهم رسیدند سلام کرد
 معام ملتفت گشت و جواب سلام او داد علی بن عیسی اشک از دیدن

ذلت

مکرر داند

بیغضه و انا اتقرب الیک

مکر دانید و دست برداشت و گفت اللهم ان هذا الرجل یقرب الیک بحبه
 فان کنت معقوت ایغیثنی فاعفونی بحبه یا کریم وزیر مومن هرگاه که مجلس مومن
 آمدی این دعا کردی و او را بتودی آبانچه خسر در می ستودند عشت الدهر
 و نلت المنی و جنب طاعة الف و غیر شد و بن اوس گوید که شنیدم
 از رسول خدا صلی الله علیه و سلم که فرمود چون در میان خدایان رز و نفع بسیار شود
 شما این دعا بخوانید بسیار اللهم انی استلک الشیات فی الامر و العزیمه فی الشر
 و استلک شکر نعمتک و استلک حسن عبادتک و استلک قلباً سلماً
 و استلک لئلا صادقا و استلک من خیر ما تعلم و اموزد بک من شر ما تعلم
 و استغیثک لا تعلم انک انت علام الغیوب علی رضی الله احرام معبر سب
 چون بطواف آمد مردی دید که دامن کعبه زنده بود و میگفت یا من لا یستغله شیئ
 من سمع و لا تغلط المسائل و لا یرمه الحاج الملین از قنبری برد عفو و حلاوة
 معفرتک علی گفت غنی آن خدای که نفس من بیدادست اگر بپری آسمانها
 و زمین کنهه و اری لکفتن ابن کلمه امر زید بکشی من جامع الدعاء اللهم غنی
 بالعلم و زینتی بالعلم و جلنی بالعافیه و اکر منی بالتقوی از بی رافز زنده شد و فرج
 و فرج میکرد و پدرش خاموش بود و سخن نیکو دزدن گفت ای مرد از تو
 دل تر و شوخ و دبی تر باشد هم خلتی در طلب فرزند تو سرگردانند و نوبت
 فارغ نشسته گفت و میگفت قد اخذت علیها جمیع الطریق یعنی من آسمان
 و دعا و توجه بخدا را همهها برو گرفته ام که لاید پیش من ناید غزال خطا کرد و غم غم
 ماه من به نترسید زاه سحرگاه من به نه بندهم بر و راه زاه سحرگاه اثر کند و سحرگاه

اهل محبت

سحر

امیدم جهان بود که من جدا افت ز دلت عجز آن مادم ؛ و لیکن چه تبریر
 چون دور چرخ بنگرد بدو ترسب و نخواه من ؛ فی اواب الدعاء از آداب
 دعا آنست که طالب اوقات شریفه باشد و آن بین الاذان و الاقامه
 است که رسول خدا صلی الله علیه و سلم فرمود الدعاء بین الاذان و الاقامه
 لا ترد و وقت سحر و لحظ سجود و استقبال خیمه برداشتی دست راست
 فارسی رضی الله عنه و این کند که رسول خدا صلی الله علیه و سلم فرمود ان الله
 یرکب حتی کریم یسبح من عبده اذا رفع الیدان یردھا صغرا و او بود و در آداب
 کند که رسول خدا صلی الله علیه و سلم فرمود که انتموا هذه الایدی قبل ان
 تقال بالاعمال و سفتست که بعد از دعا دست بر روی فرود آورد و نظر
 باسمان نکند در وقت دعا و نظر در کف دست خود کند که رسول خدا صلی الله علیه و سلم
 فرمود لیتمنن من اقوام من رفع العار هم ابی السماء عند الدعاء
 او یحطضن العار هم و در دعا او از بر ندارد که حق تعالی میفرماید او عوار یکم
 تفرعاً و خفیه ابو عبد الرحمن حمدانی گوید از پی ابی اسحق نمازی گذاردم
 و او آواز کسی شنید که خدا بر آواز بلند میخواند فقال لکن ذکر یا و ناوی
 ربه نذا و خفیا و تکلف در دعا کند که سخن البته مجملست و مرصع گوید و الفاظ
 مرصع استعمال نماید که رسول خدا صلی الله علیه و سلم فرمود ایاکم و السجیع فی الدعاء
 فحسب احدکم ان يقول اللهم انی اسئلك الجنة و اقرب الیها من قول و عمل
 و اعوذ بک من النار و اقرب الیها من قول و عمل یکی از ساف بگفت
 بوا عظمی که دعا میکرد و مسجیع و مرصع میگفت بدو گفت اعلی الله بالغ

مسجیع

جمعی

حبیب عجبی را دیدند و ما مکروه و بدین کلمات اختصار کرده بود اللهم اجعلنا جیدین
 اللهم لا تقضنا بوم القیمه اللهم و قضا النجی و محققا لفته اند اذ حبلنا الذل و الحق
 لا ملک الفعاحه و الانطلاق و سلف زیاده از صفت کلمه در دعا نیلقتند
 اقتدا بآیات آخر سوره البقره تا لا تأخذنا ان نسینا او اخطانا تا آخر سوره
 سفین بن عیینه گوید هر چند که گناه کار باشد باید که باجا دعوه امیدوار باشد که حق تعالی دعا و یدیر
 خلق که آن شیطان است اجاب فرمود که گفت رب الظلمین ای یوم یعنون قال
 انت من المنظرین خیر از رسول خدا صلی الله علیه و سلم روا کرده اند که چون شخص دعا کند
 و زود مستجاب گردد گوید الحمد لله الذی بنعمته تتم العالی و اگر در اجاب درنگی باشد
 گوید الحمد لله علی کل حال و از ادب دعا آن است که اول خمیده و تسلیم حق تعالی
 کند که سلمته من الاتع و واسبت لکذلک رسول خدا صلی الله علیه و سلم هیچ دعا نگوید
 الا اول آن بگفتنی سبحان ربی العلی الاعلی الوها و ابوسلمین دارانی گوید هر کس خوا
 که دعا و اجابت نشود باید که اول صلوة بر رسول خدا صلی الله علیه و سلم فرستد
 و در آخر صلوات فرستد که حق تعالی برود صلوات قبول خواهد فرمود و دعائی
 که میآورد دعای مستجاب باشد مستجاب گردد حکایت از امین حبیب گندمی چند پیش
 طمان آورد و گفت اول این گندم را اردن طمانی گفت این زمان نمیتوانم که دیگر
 بر نوسانی اند گفت اگر اردن کنی دعایم ناختمیرد و آسیایت خراب گردد
 طمان گفت تو که چنین مستجاب الدعوه شده که هر چه خواهی بدهند گفت بلی
 گفت دعایم ناکند مت آورد و هر دو باز هم مردی دعای بدیسی آورد
 گفت اما انک الله گفت آ من بعدک بالف شمر عرب گوید اطفاوا الله ناره

معنی کور شود خلع الله علیه معنی از نزد دو آمد شدن بازماند عربی بدخو بود و سبغ بر
 زین دعا بدید و کرد از پی او شتی نوازه بر بنیت و گفت شقت نوک و نای
 سفرک پس سقلی از روث از پی او بر بنیت و گفت رشک و ران خبرک
 لب شتی حصاة از پی او بر بنیت و گفت خاص رزقک و حق انزک خبر
 رسول خدا صلی الله علیه وسلم روزا خراب این دعا بر اواب کرد اللهم اکل سلحهم
 و اضرب وجوههم و مرقمهم من البلاد بمنزلة الریح الجارح عمر بن عبد العزيز نوید از ان
 قومی بیشتر که در ظاهر سلطان العنت کتی و در باطن مطیع او باشی و بگویند
 را گفتند با جامه دین چه در گفت بگناه آنرا میزدیم و با ستغفار شر باره میزدیم دعا می
 اللهم استغفرک لما بقیت الیک ثم عدت فیه و استغفرک لما وعدتک من نفسی
 ثم اخلتک لما اردت وجهک فخالطتک ما لیس لک و استغفرک للنعم التي
 انعمت بها علی معصیتک و استغفرک یا عالم الغیب و الشهادة الرحمن الرحیم
 من کل ذنب اذنبته او معصیه ارتکبتها فخرید النار و سواد اللیل فطاع و اذ غلب
 سیر او علانیة یا علیم او زانی گوید هر کس که گناه او بعدد ورق اشجار و در مل عالم
 و قطر سما و این دعا بخواند امر زمین کرد و ربيع این خلیفتم گوید هر کس که اعتماد
 بر نبات توبه خود ندارد و باید که بگوید استغفر الله و التوب الیه و باز بمعصیت
 مشغول گردد چنین توبه الله اغفر لی و ثبت علی و انت التواب الغفور و رسول خدا
 صلی الله علیه وسلم در هر محلی میبستی این دعا بسیار معنی و روزی ب مجلس عرون
 از تشید آمد و سلام کرد و بعد از آن گفت الحمد لله علیک عرون گفت بدین نقطه
 معنی خواستی گفت حق تعالی وجود تو نعمتی است که بر ما از زانی داشته و اگر آن

ان
 اخذتک
 فتقویت بهما

منسجم

گفت حکیم بر قلعی بویید یکبار الحمد لله گفتند ام و سبب است که استغفار الله از آن ملکوم گفتند
 چرا گفتی گفت شبی او از ده در افتاد در آتش بطرفی از بغداد افتاد و مرا و کانی انجا بود
 بر خاستم و بر فتم که دیدم که آتش بجوای و کان من افتاده بود و دکان من محفوظ مانده
 گفت الحمد لله بعد از آن پسر من با من گفت من دکان کشتی با آنکه مال تو محفوظ ماند
 و مال برادر من کما سبوت بکفارت آن شکر استغفار ملکوم چون کسی
 سفر رفتی رسول خدا صلی الله علیه و سلم فرمود و حبیب الله فی الخیر و زودک فی
 التقوی و جعلک مبارک طهها اینها گفت فی حفظ الله جل جلاله جاحظ گوید از ادب
 ملازمان ملوک آن است که چون آب تر اعطسه آید تشمیت نکنند و چون دعا
 کنند آمین نگویند این عباس رضی الله عنه گوید هر کس که سببی نمود بر عاطس بقول الحمد
 حق ندارد و انگاه دارد از وجع راس و اعراض محکم چون خالد بن الولید بجزیره
 فرود آمد پیری از قریب بنی ثعلبه بیرون آمد که او را سید و پنجاه سال عمر بود و پاره
 زهر با خود داشت از آن زهری که در دست مرد را میگذشت خالد پرسید
 که این زهر چرا با خود آورده گفت از برای آنکه اگر سخن تو موافق حال ما باشد
 فهو المراد و الا انرا بخورم و بمیرم تا عاری بقوم من طاری نشود و شنبی عاید نکند
 که گویند فلان کس بدست عربی گفته شد خالد آن شعر از دست و گفت
 بسم الله الرحمن الرحیم الا که رب الارض و السماء بسم الله الذی لا یقر مع اسمی
 و انرا بیات میداد و در حال عشی افتاد زمانی غلطی در آن بود بعد از آن
 عرقی کرد و محنت یافت پیر که آن صورت مشاهده کرد باندرون قعر رفت
 و گفت از پیش کسی می آیم که سم الساعه برو کار کنست رضای او بدست

آوند و هر چه مطلوب اوست حاصل نمایند آن قوم صلح کردند بر جزیه که هر سال
 صد هزار درهم بدیند مسلمین علیه السلام بر تخت نشیندند و در حسن و انس برابر او
 ایستاد و طویر سایه بر سر او گسترده و تخت بپا داشتند و عایدی از بنی امیه
 آنرا بدید گفت تقدوتی آل داود و ملکا عظیمای سلیمان علیه السلام بشنید و گفت
 یکبار که مسلمانان بگویند سبحان الله والحمد لله ولا اله الا الله والحمد لله رب العالمین آن در
 صحیفه اعمال او بنویسند از مملکت آل داود و شهر سفین بن عبیده گوید چون قومی
 بذر خدای مشغول کردند شیطان بدینا گوید چون می بینی حال این حمامت
 که اگر دانیان بنویسم گردیدن و دخل در کار ایشان نمی توانیم کردن و دنیا گوید
 نقطه میرن که همین زمان متفرق کردند و هر یک بکاری مشغول شوند من
 کردن ایشان بکرم و بر قومی آوردم ابوهریریه بیازار رفت و دید که خلق بدینا
 مشغول بودند گفت شما اینها بر هات مشغول گشته اید و میراث رسول خدا
 علی علیه السلام در مسجد شصت میکنند بر وید تا از آن نصیبی بایستد خلافت رویا
 بمسجد شما دند جزیری ندیدند باز نشستند گفتند ما هیچ میراث ندیدیم گفت پس چرا
 دیدید گفتند جمعی بذر را دست مشغول بودند و جمعی بذر را علم گفت این است
 میراث رسول خدا علی علیه السلام قطع است از او بالعا و و تزد ریه و روید
 ندر ما صنع الدعاء و سهام اللیل لا یخطی ولكن دعاهم و لا مد النقصاء قلعه
 امیر با عمل از دست گمی نخورد و که زهر در فم انگبین تواند بود و عجب که
 در عمل از زهر میبکند بر هیزه حذر نمیکنند از تیراه زهر آلوده علی رضی الله عنه گوید
 دعای ذریت من مستجاب باشد مادام بکناه آلوده نشد با شمر و بن الحمر و بن

دور دنیا زایشان
 دور گردند شیطان

انوب الى الله فيما مضى وامنصف العدين ناراً وانشى عليه الآله واطعان غلبى سريره
 حتى تاملت ازمنه اسر كل شفعه لذاب برداشت به سبب كنه برين ذكره او مست
 مى نمودند لا محله ولا قوة الا بالله حسبنا الله ونعم الوكيل سفن نورى حميزه نغنى
 اللهم سلم سلم وداود طامى گفت اللهم خلص خلص ازاله ان برسدندك معنى اين
 حسب گفتند ما بل ازاله شدك سلمى بايد طلبد و چون نازل شد خلاص مى بايد طلبد
 جبرئيل عليه السلام بعقوب السلام زود آمد و گفت بارى تعالې مغر مايد كه موى يا كثر الخير
 يا دايم المعروف و روى على ابنى يعقوب اين دعا يفت بار بنوا و موى و ساد كه عزت
 و جلال من كه در سپر آن تو مرده باشيد بركت دين دعا انبى از انجى كه در انم و بنو بر سلم
 و زمان بشيرين مردان فطلى بيد آمدان بعوارفتند حديث استقافه و بار
 حينان باران بيايد كه در حوالى آن شهر خرابى بسيار بيد گشت بكي از انجى گفت
 اصلح الله الامير ديروز دعا كردى و دست بر نداشتى حينان باران آمد كه نزيديك
 بود كه شهر را آب بر درگرددت بر ميداشنى طوفان برخواست هشام در اقبل
 خطبه سعيد گفت الحمد لله الذى ما شىء يمنع من شىء و اعطى من شىء و منع من شىء
 حفص و من شىء و رفع و من شىء و خفض و من شىء و نفع و من شىء و بعد از فزاد حديث
 گفت اللهم انى اسئلك من كل خير احاط به علمك فى الدنيا و الآخرة و اعوذ بك
 من كل شر احاط به علمك فى الدنيا و الآخرة حكاه ابو الطفيل گويد در عهد رسول
 خدا صلى الله عليه وسلم طفلى بعفرت رسول خدا صلى الله عليه وسلم آوردند بدست مبارك
 ناصبه او گرفت و فرمود بها هكذا عمر جبهته و دعا له بالبركة پس بر پشت نى او نمجا
 چند برآمد چون موى گردن اسب و چون آن اسب بسن شتاب رسيد خوار مى شدند

آن سپهر پستان دم برافقت زد و مودت و محبت و رزید آن موی پیشانی
 او فروخت و غیب ابو فعیله او را پدید و فصحته را کرد و پند ها داد و گفت آن
 موی که برکت دست رسول خدا صلی الله علیه و سلم بر پیشانی نور سینه
 بود مشغولی محبت مخالفان دین از تو فروخت و در نهید و تو بیخ او چند
 سال گفت کرد که آن جوان تائب و باز موی پیشانی او برست خبر
 هر کسی که قنای و زانو بند خدای تعالی با و افتخار آن با استغفار هر ساه که در میان دفع
 شود بیا مرز ند علی بن ابی طالب و بداد فو المواجه البلاء و بالذم و غیر انس رضی الله عنده و آب
 کند که رسول خدا صلی الله علیه و سلم فرمود ما فرمودید از دعا که هیچ قوم عادت نکشند
 با انواع بلا و دام که دعا میگردند مردی صالح بود و در گاه که بجای خراب رفتی این دعا
 کردی اللهم انی الفکر بیکل الفکر بمحمد و اومن بیکل آمن پس سر بر این نهادی عربی
 را بر سیدند نو دعا نگو میدانی کرد و حق است بجای بیتی او آورد گفت بلی گفتند
 چگونه میکنی گفت اللهم انک اعطیتنا الاسلام من غیر انک فلا تحرمنا الجنة
 و من انک طاروس کوید شبی در حجر نشسته بودم علی بن الحسن رضی الله عنهما
 در آمدن نفتم مردی صالح از اهل بیت طاهرین آمد استماع دعا او کنم و بدان اقتدا
 نما می شنیدم که میگفت عبیدک بغناک مسکنک بغناک فقیرک
 بغناک چون این کلمات بشنید هرگاه که در غمی پیش آمد یا همتی روی خود باین کلمات
 تلفظ کرد حق تعالی بر او از آن غم خلاص نمیشد و هم مرا القاسم فرمود و عمر بن وز
 در روایت گفته ان لنا عصمتنا فقد نزلت من معاصک بغضها الیک و هو الاثر یک
 و ان لنا قهرنا من بغض طاعتک فقد تمسکنا منها باجماع و هو شهادة ان لا اله الا انت

دَآنَ رَسُلَکَ جَاوَسَ بِالْحِیْ مِنْ عِنْدَکَ زَنَیْ اَزْ عَرَبٍ رَا مِنْ کَعْبَةٍ کَرْتَمَةٍ بُود
 وَکَلِیْفَتِ اسْتَلْکَ سَبْرَکَ الَّذِیْ لَا تَسْزِیْدُ الرِّیَاحَ وَلَا تُخْرِقُ الرِّیَاحَ دَعَاوُ
 اَبُو بَرَصَدِیْ رَضِیَ اللّٰهُ عَنْکَ اَرْجُو اَنْ تَنْکَلِنِیْ اِلَیْ نَفْسِیْ طَرَفَةً عَیْنٍ وَاصِلَ
 نَیْ کَلَمَةٍ اَلَا اِنَّکَ اَنْتَ مَطْرَفٌ کُوْبِدَ رَوَاقِیْ اَزْ مَوَاقِفِ خُرُوشِ مَرْدَمَانِ
 شَنِدِمُ کَدَمَکَ وَنَدَغَمَ التَّغَمَّیْ اَلْعَالِیْ دَعَاوَاتِیْ اِنْ فَبُولَ کَدَمَکَ بَارِکَ اَقْدَامِ
 کَدَمُکَ رَمَانِ اَلْاَنْبِیَیْ اَبَا اَمِیْدَ شَنِمُ مَوْرَقِ عَجَلِیْ کُوْبِدَ جِهَاسِکَ کَدَمُکَ اَرْحَمَ مَرْتِ
 حَاجَتِیْ مَخْجُوْعِیْ اَرِیْدُ مَلُولَیْ اَرِیْدُ اَرِیْدُ اَرِیْدُ اَرِیْدُ اَرِیْدُ اَرِیْدُ اَرِیْدُ اَرِیْدُ اَرِیْدُ
 مَا فِیْ قَلْبِیْ مِنْ کَذِبٍ وَخِیَانَةٍ وَاجْعَلْ کَانَ صَدَقًا وَاَمَانَةً عَلَیْ رَضِیَ اللّٰهُ تَوْبَةً سِلَاحِ
 مَوْمِنٍ وَمَعْمُودِیْنِ وَنُورِ سَمَوَاتٍ وَارْضِیْنِ دَعَاوَاتِیْ وَرَتَّبِیْ اَسْمَانِیْ مَسْطُورِیْ
 اِنَّ الدَّیْنَ اَلْعَالِیْ یَسْتَبِیْلُ الْعَبْدَ وَهُوَ حَبِیْبٌ لِّیَسْمَعَ تَفَرُّعَهُ وَهَبْ کُوْبِدَ مَثَلِ اَنْکَسَ اَلْخَدِیْ
 اَلْعَالِیْ مَخْجُوْعِیْ اَرِیْدُ اَرِیْدُ اَرِیْدُ اَرِیْدُ اَرِیْدُ اَرِیْدُ اَرِیْدُ اَرِیْدُ اَرِیْدُ اَرِیْدُ
 وَرَسْمِیْ دَعَاوَاتِیْ اِنْ جَعَلْ فِیْ بَدَنِیْ مَفَاتِیْحَ خُرَائِیْمَ فَمَا اَزِیْنُ لَکَ مِنْ
 مَسْئَلَةٍ فَتَحَیْ شِئْتَ اَسْتَفْتِیْ بِالْاَدْعَاءِ اَبْوَابِ نِعْمَتِهِ وَاسْتَمْطَرْتُ نَشِیْ
 رَحْمَتِهِ فَلَا تَقْطَعْ اَلْبَیْ اَحَابَتِهِ فَاِنَّ الْعَطِیَّةَ الْبَقِیَّةَ وَرَبَّهَا اُخْرَتِ عَلَیْکَ الْاَحَابَةُ
 لَیْکُنْ ذَکَ اَعْظَمُ لَاجِرِ السَّأْلِ وَاجْرَکَ لِعَطَاءِ الْاَقْلِ وَتَبَاسُتِ الشَّیْ
 فَلَانَوْنَاهُ وَاَوْتِیْتِ خِرَافَتَهُ عَاجِلًا اَوْ اَجَلًا اَوْ حَرَفَ عَنکَ بِمَا هُوَ خِیْرٌ لَّکَ فَلَیْ
 اَمْرٌ قَدْ ظَلَمْتَهُ مَرْفَعَةُ عِلَکَ دَنِیْکَ اَلْعَالِیْ اَزْ ذَوْدِکَ اَلدَّالِمِیْنِ فِیْ
 مَسِیْرِکَ وَنِیْلِ الدَّرْکِ فِیْ مِیْرَکَ فِیْ شَمِیَّتِهِ الْوَلَدِ اَسْعَدَکَ اَللّٰهُ بِاَعْلَالِهِ
 وَالتَّغَابِ لَا مَسَالَهَ اَوَامِ اَلدَّاسِعَکَ بِلَالِیْ اِفَاوْ مِنْ اَنْقِیْ الْفَقْلِ وَنُقْصِیْ

طَلَعَ مِنْ دَحَى النَّيْلِ فَفَضَّلَ الْبَدَّ بِالْقَابِ وَأَنَامَهُ كَمَا يُفَضَّلُ بِالْبَادِ وَالْثَنَاءُ دَعَا
 بِرَجَائِجِ حَبْلِ الدَّحْجِ شَابَاوُ دَعَاؤُكَ مَجَابَاوُ مَسَائِكَ مَشْكُورَةٌ وَذُنُوبُكَ
 مَغْفُورَةٌ نَفْسٌ مَعْلَا الْفَتْنَةِ عَلَيَا مِنْ مَعْدِنِ الْكُلُوبِ بِأَوْجَالِهَا عَاوِدُ الْمَعْرُوفِ الْفَتَاوُ
 دَايَلَمُ وَنَحْيَةُ النَّوْكَى وَتَقَرُّبُ الْخَفِيِّ فِي الْمَوْتِ قَدْرُ السَّيِّئِ الْمَشْهُودِ وَرَفْعُ فِي الْحَيَاةِ
 مَصْعَدُ الْفَاءِ الدَّحْسَنُ مَلِكُ وَتَعْدَلُهُ فَارَظُ زَلِيلِيكَ بِبَعْضِي أَرْفَعُهُ نَوْشَتُ
 الْحَسَنِ ابَاتُكَ أَوْ رَابِرُ دُوبِ تَرْكِيْبِ أَوْ خَوْشِ بِنَامِدُ رَجَوِشِ نَوْشَتُ عِلَّ
 الدَّامَانُكَ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ رَمَا جَا لَفَتْ بَارِبَ الْعَرَبِ دَخْنُ ابْنِ بَنْدِ
 أَرْزَامِدُ وَفَضْلُ مَغْرَانِي خَطَايَاكَ لَمْ يَزَلْ لِي سَابِغِي بَانَا الدَّافِقَةُ
 أَلَا بِالدَّعْمِ مِنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ تَوَكَّلْتُ وَاجِبُ بَرْدِي نَامُ خَدَّ الْفَتَنِ زَاوِعُهُ بُرْدِي
 زَبَانُ بَذَرُ خَدَّيْ بِجَنَانِي أَمْلُ لَالٍ وَتَعْظِيمُ أَسْمَاءِ رَابِعُهُ بِنِ قَسِيمِ حُجُونِ دَرْخَانِ أَوْ بَرْدِ
 لَغْتُهُ أَلِمْ أَنِي أَعُوذُ بِكَ مِنْ كُلِّ عَارٍ يَشْغَلُنِي مِنْ عِبَادَتِكَ وَمِنْ كُلِّ عَارٍ يَعْزِزُنِي
 وَبَيْنَ مَا أَنْتَ وَدُونِ تَعَايُنِكَ أَعُوذُ بِكَ مِنَ مَفَارِقَتِهِ الْوَصِيَّةِ وَمَفَارِقَتِهِ الْعَصْمَةِ
 مِنْ دَعَا النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ وَسَلَّمَ أَلِمْ أَنِي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْوَعْدِ بِوَمِ الْبَيْتِ أَلِمْ أَنِي
 أَعُوذُ بِكَ مِنْ نَقَرِ مَلِكٍ وَضَرْمِ الْبَرِّ مَلِكٍ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا وَاسْتَغْفِرُكَ
 أَرْزُوقُ خَدَّيْ بِالدَّعْمِ وَكُلُّهُ فَرَمُودُ عَرَاكَ مِنْ بَرِّكَنِ يَمَانِي رَسِيدُ جَبْرِئِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ
 دِيدِمُ كَمْ مَشْرِئُ زَمَنِ بَرِّكَنِ يَمَانِي آمَنُ لَوْ دَوَّغْتُ بَلَوِي بِأَمْحَدِ أَلِمْ أَنِي أَعُوذُ بِكَ مِنْ
 الْكَفْرِ وَالْفَقْرِ وَالْعَاقِبَةِ وَمِنْ مَوَاقِفِ الْخَرْبِ أَمْرُ التَّوْبَةِ عَلِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَوْ بَدَّ مَحَبِّ
 مِي آيْدَا كَسِي كَمْ نَجَاتٍ بِأَدْعَايِهِ بِأَجَلِكُمْ هَلَاكَ تُوْدُ لَغْتُهُ نَجَاتٍ كَدَامُ سَبِّ
 وَهَلَاكَ كَدَامُ فَرَمُودُ هَلَاكَ سَبِّ وَنَجَاةُ اسْتِغْفَارِ حُجِي كَرْدَنُ مَجُوبِي عَلَيْهِ السَّلَامُ

است خود را بگوید تا نام من نبرد که هرگاه که این نام من نبرد جواب این
 لعنت آید این است که گوید باریک من خلقت فبعثک بنور بشیخ و تسمع
 بعظیم و تنطق بلحم عبد الله الفقیر الیه در دعا گفتی اللهم ارحم ضعفی و محزنی و فقری و مسکنتی
 و لا اقول عزیزی فان من فی جواب بسبب غریب خبر رسول خدا صلی الله علیه و سلم
 فرمود هر کس که در کتابی بنویسد صلی الله علیه و سلم محمد تا آن حروف در آن کتاب بآنی باشد
 ملائکه استغفار را از بهر او می کنند ابو الحسن الشافعی گوید که رسول خدا صلی الله علیه و سلم
 را در خواب دیدم سوال کردم که یا رسول الله جزای امامت نبی چه دادند از معرفت
 عزت که در رت خود نوشته صلی الله علیه و سلم محمد کلمات ذکره الذکر و ن و کلمات عقل من
 ذکره الغافلون فرمود جزای منی بانه لا یوقف للحسناء علی رجبی الله روایت کند
 که رسول خدا صلی الله علیه و سلم فرمود حق تعالی می فرماید لا اله الا الله حصن من سب
 هر کس که در حصن من در آمد امین گشت از عذاب من هر مین است و باد بس
 فری رضی الله عما لغت بزبارت و لقاء خود ما را مشرف کردن گفت من عظیم
 بهتر از من از بهر تو میفرستیم و هو الله عا و بقیه الغیب از برای آنکه دعا و غایبانه از
 و ریای خالی باشد و زیارت و تعالی ترین و ریای علی بن ابی طالب رضی الله عنهما روایت کند
 که رسول خدا صلی الله علیه و سلم فرمود هر کس که در هر روزی صد بار بگوید لا اله الا الله
 الملك الحق البین او را امانی باشد و فرمود منی از دشت قبر و استجلا غنا کند از بهر
 و قوم باب جنت کند و الله و قفنا لما نعت و ترضی الباب الثلثون فی التوابع
 و اجاد فی الطیب و الوانه من مفرات و مرتبه و الطیب و استعمال عمر رضی الله عنه گوید که
 من بازار گان بود می عطر فروشی کردم و اگر از ریج او بهر میافتی از ریج او بهر

شد می عبد الله بن جعفر فار و زه پرغالبه بهدیه پیش معاویه فرستاد پرسید
 که خراج این چه مقدار بوده مبلغی بال تقریر کرد که خرج این رفته فقال بعدا غالبه قسمت
 بدلك متوکل زنی خواسته بود و ولیمه ساخته چون خلق از طعام خوردن غایب
 شدند و مجلس خالی شد متوکل خواست که در مقام سبط آید و لم یلبس متوکل گردد
 بجایی بن التهم گفت شما چنانچه روید که ما میخواهیم که مخلوط خویم با یکدیگر گفت اجماع
 ما کمین الی قاضی اذا خلطتم متوکل را خوش آمد بفرمود و در پیش او را درغالبه نشستند
 بجای گفت انا لله وانا الیه راجعون ضاعت الغالبه انقصد غالبه انا آخر عمره پس
 بوری اگر من دادندی که مقدار احتیاج بکار بر می متوکل فرمود که جامی از زین
 پرغالبه کردند و در حی مخلوط از بوی خوش بدو دادند و بیرون رفت عبد الله بن
 مسعود رضی الله عنہ چون مسجد رفتی بکس که در آن راه بگذشتی دانستی که عبد الله
 بن مسعود درین راه گذشتہ از بسیاری بوی خوش که بر خود کرده بودی
 مگر من گوید که این عباس اندام خود مشک مطلق میکرد و چون در کوچه بگذشتی
 گفتند مشک فروشی گذشتہ یا این عباس ابو الفحی گوید عبد الله بن الزبیر خندان
 مشک بر سر خطا کرد که اگر مرا بودی سرمایه تمام بودی عباس عویہ گوید که آن
 شب که عمر عبد العزيز بغاطه بن عبد الملك را دادی شد غالبه در همه دیوار
 خانه مالیک بودند چنانچه مجموع خانه و روان معطر و مطیب بود و حافظ گوید اند
 بهلوی قبیل عوفی شریع میکنند که مطلق بوی مشک دارد و وقتی این بوی میبوید
 که در پیشه خود است چون از آن موضع بجای دیگر نقل کردند آن بوی نمی ماند
 غالباً از خاصیت گیاه و هوای آن موضع باشد خاک مدینه منور است خوش

بوی ازین سبب او را طیب میخوانند قصبه اهواز و الفاکید را خاصیتی است
 که هر بوی خوش که باخی برند باندک روزی متغیر می شود و طرودن اثر نشد
 می خواست که در الفاکید مقام سازد پس گفت یا امیر المؤمنین بوی خوش
 انجا زود متغیر گردد علی الخصوص بدن آدمی تازه مشک جانور است که در
 طرف تثبت می باشد و او را صید میکنند جهت ناف او و چون او را گرفتند
 ناف او را محکم می بندند تا خون و در آن جمع میکرد پس او را بکشند و می خورند
 و ناف او جدا میکنند و در آن محاسن بوی انبساط ناخوش دارد و او را اندرون
 حوی می بندند تا آن خون مستحیل میگردد و با مشک بعد از مدتی خوش بوی می شود و هم
 در آن موضع جانوری است که او را قار المشک میخوانند بوی مشک از وی آید
 اما در ناف او خون با مشک نمیکرد و صنوبری گوید شعر و المشک شبه شبنم
 بالشباب فهب: بعض الشباب بعض العصبه الشیب رباعی رخسار نو مشک
 و سر زلف تو خون: لکنم سخنی دایم از عهد برون: رخ مشک ولی ناستخ
 در و نافه هنوز: چون زلف ولی آید از نافه برون حکایت درویشی کاغذ باره
 پدید و بران نام الدنوشتمه بود آنرا برداشت و بپوسید و از مال دنیاوی
 و دومی درشت از امشک داد و آن کاغذ را معطر کرد و سنب و خوابید
 که او را گفتند کما طیب است اسمی لا طیبین ذکرک: خیر ابو یوسف رضی الله عنه گوید
 که رسول خدا صلی الله علیه و سلم فرمود بوی خوش دارد و میکند فانه طیب الرج
 خفیف الحمل مربی نافه مشک از غنیمت بزرگند گفتند خن ثانی مفر ما بدوین
 یقلل یأت باغل بوم القیمه و در فیما من این نافه در کردن تو او نیز گفت

گفت اذن احمداً طیبته در مخ خفیه المحل غبر بر کنار دریا می یابند کسی اصل او
 بنحقی نمیداند و درین لحاظ که دریا آنرا کنار می اندازد و در جانوری که قدری
 از آن منجور و در حال می میرد و در غرضی که مقدار در آن میزند مقدار او در آن می
 ماند و اگر بر آن می نشیند جنگال او در آن می ماند و تاجران و طهاران در میان
 غبر جنگال و مقدار مرغ در آن بسیار می بنیند و ماهی مرست که او را بال میگویند
 بنجاء که طول است اندکی از آن غبر که می خورد و در حال می میرد و صاحب کتاب میگوید
 که از بسیار از اصل نفق در مدّ شنیدیم که گفتند که غبر و
 کا و در بانیست و بعضی گویند نفق در با سرازینست و بعضی گویند بکس انگین
 خانم در کوهها که در میان دریاست میگیرند و میرود و در مسل بسیار جمع می
 شود و از پیش افتاب بکند از دو بدر بامی ریزد و مسل و مخلوط با آب میبرد
 و موم بر رو آب می ماند و موج دریا آنرا بهم می آورد و محکم می گرداند و بباره
 می اندازد و بوی خوش او از گلهای خوشبوست که در آن کوهها و مگس از آن
 می خورند و آلود غبر است و نازل تر از آن از زرق و کمتر از عمه اسود مملکه
 بک از بزرگان در شیب جامه بخوری کرده بود باید و در مجلس نشستند
 در آن مجلس بود مردی لطیف ظریف عزال بود ناگاه بی اختیار از آن بزرگ
 بادی بیرون آمد و نفع انفعال نمیکند گفت خوش مثل است که امروز ز بر جابه
 فخر کرده ام گفت اری ای امان زان شما اثر امیج کردید عودا و عودا و ان حسد
 منسوب بقریه مندل از قریه هند و بهتر از او اصل است و چون تر باشد
 آنرا از مالش بکلیس انگشترین کنند اگر در و فرو می رود و نیکوست و چون خشک

ثقه

بالتی ازین

با تش از انهن کنند و از خاصیت او آن سب که نفعه بوی آن در جامه ماند و تا
 بوی آن باشد قمل در جامه نباشد و همچنین گویند سهین در خود می باید تا نیش
 سخت و سیاه و سنگین کافور آبست در اندرون درخت آنرا زخم میزنند
 و از آن موضع آبی ترشح میکنند و مانند صغ می بیند و نند عود معطر است بمشک
 و غیره بان عمر رضی الله عنه رسولی نیز در یک ملک روم فرستاد ام کلثوم بنت
 علی ابن ابی طالب رضی الله عنهما که زن عمر بود و قاروره هر بوی خوشند
 و هدیه به پیش زن قبیله فرستاد چون رسول بازگشت زن قبیله سرود قاروره
 به از جواهر کرد و باز فرستاد چون عمر آوردند آن جواهر در کنار خود نیست
 ام کلثوم گفت این در عوض هدیه من فرستاده عمر گفت رسول مسلمانان آورده
 و حق مسلمانان عمر گفت درین قضیه حکم بدینو باشد امیر المؤمنین علی رضی الله
 بیايد و قصه با او بگفتند فرمود که بقبیله بوی خوش از آن جواهرها بام کلثوم
 هدیه و باقی میان مسلمانان قسمت کنید عثمان بن مظعون روایت کند
 که قومی بیايدند و خواستند که با رسول خدا صلی الله علیه و سلم بیعت کنند و بسیار
 مردی دست را بچنان از عفران رنگ کرده بود رسول خدا صلی الله علیه و سلم
 با او با طرف اصابع بیعت کرد و فرمود غیر طیب الرجال ما ظهر ریح و خفی لونه
 و غیر طیب النساء ما خفی ریح و ظهر لونه شعبی گوید بوی بخوش در عقل می افزاید
 مثل انفا سن حسی و لو تفتت باغالیه ابو بکر خوارزمی گوید و طیب کل کل
 بمسنا بانفا س الحسب یعنی بشمیره انفا جز طیب بکان الانف جاسوا اقلوا
 غیر رسول خدا صلی الله علیه و سلم فرمود هر زن که بوی خوش بر خود کرده یا باید که نماز

خفتن بمسجد و درینا بد مثل ریج الکلب فی الفتح ریج مکارج مکارشت
فی بوم طل شعر یزداد و ما علی المدح کما: یزداد متن الکلاب فی المظربیت
سگ بدریای بیفت گانه مشوی: که چو ترشد بلید تر باشد زنی هجومه القیس
گفته اند نقیل الصدره خضیف العجوة سریع الازانة بطی الاقافة انک اذا
عرفت معرفت بریح کلته امرء القیس چون این بشنید گفت راست گفته که
که در طغی شیر سگ مرا پرورده اند عیسی علیه السلام چون بوی خوش رسیدی دماغ
را بذر فنی و گفتی بوی خوش در قیامت و حس اورند و بوی ناخوش در حساب
نیاورند مشاب بسیار از غنیمت آورده بودند و مجلس عمر بن عبد العزیز آنرا
می کشیدند عمر بنی خود گرفته بود و گفت فائده مشاب بوی سب و نجی خواهم
که پیش از مسلمانان بوی آن مستفید کردم سلمه بن مباحث و در روح جعوب
سپان گفته: شعر فاشم النبی ریج لطف الیثماء من اتاس الارج لکفک
المطب اذ اوعا اردینار و صد منتقال مشک و دلبست منتقال منبر غشیدند
البا الحاکم و الفلنن فی الرسوم و معاشرة الناس و ما حتم و ذکر اسلامه و التجه و آداب النفس
خبر جابر رضی الله عنه و است کند که از رسول خدا صلی الله علیه و سلم فرمود من اخلاق النبیین
و الصالحین المباشرة اذا تراوا المصافحة اذا التوا و اذا ایز فی الدخول علی المزور کرانه
خبر ابو هریر رضی الله عنه و است کند که رسول خدا صلی الله علیه و سلم فرمود مثل الشمس لیه در
مجلس حکمت حاضر باشد و تبع از آن نگیرد و اگر فحشی بشنود باز نماند همچون مثل کعبه است
که پیش سبانی آید و گوید ازین کلام گو سفندی میخواهم شبان گوید برود و هر کدام که بهتر
بگزین و سببان او برود و گوش ملک بگیرد و با خود برود و گو سفند را فروزند

فقهایی هرگز بمجلس معویه آمد و مجلس خاص بود چنانچه جا او نبود و ششصد و پنجاه و یک نفر
 برخاست و او را بمجلس معویه بنزد معاویه آوردند و او را کرامت کرد و صد هزار درهم بدو
 بخشید فقهایی چون بیرون آمد مجموع آن مال بمجلس خود بخشید و مجلس در حق او این
 شعر گفتند ^{قطعه} و آنست مجلس فقهان بن سوید و ما شیعیان فقهایی مجلس ضحک
 الحسن ان نلقوا خیر و عند الشر مطرف عبوس جمعی کنیز را بدینکه سوار بود و محمد بن
 علی باقر باده را و همراه او را توپنج کردند گفتند و اباشد که تو سوار باشی و ابو جعفر باده
 گفت من بغیران برداری او سوار شدن دوستی را از آنکه با فرغانی او پیاده روم
 از فیلیس پی رسیدند که ای رسول خج گفت الذی له جمال و عقل خیر رسول خدا صلی الله
 و سلم فرموده که هرگاه که بریدی بیهوش من میفرستد باید که نیکو نام و نیکو روی باشد
 هر دو بابی الحرب رسید و سبزه نامه سلام باو کرد ابو الحرب جوابش نداد گفت
 جواب سلام بازمی دهی گفت تو سلام با بنده کردی من جواب بفرمایم و اوم مثل
 لا تقب من یسئلك ولا تسئل من یحبیب منی را گفتند کیف اصحت در جواب
 گفت بروی اندوه مخورم و بر امر و زکارم و در غم خود روز بگذرانم مروی سلام
 معاویه کرد پیش او نام برخاست و او را ترحیمی نام کرد و گفتند مکان خلا از آن ارفع
 که پیش هر کس بر خیزد گفت شکل او شبیه بود بشکل رسول خدا صلی الله علیه و سلم
 از جهت فطیم رسول خدا صلی الله علیه و سلم مثل المودة شجرة ثمنا یاربها عمر بن عبد العزيز
 هرگاه که سلام روی بنی مخورم در مجلس آمدی بصد مجلس باو بگذاشتی درین باب
 با او سخن گفتند عمر گفت از او قل علیک تحولاتی بنفسک علیه فظلا تاخذ
 علیه اشرف المجلس مؤید روزی با کسری سوار شد و رکاب بر رکاب میرفت ناگاه

اشتر موبد با سباده و سرسین و آب می انداخت کسری از و پرسید که دلیل
 مرو چو پند موبد گفت آنکه کسی را ندک با عواد با ملک سوار خواهد شد رکاب
 برکاب و علف تمام بر کوب و بعد کسری گفت بجزه الکلمه فکلمه آبانی
 خلیل نموی زیارت بعضی از ملا مدح آمد لم یبذ در حاشیة غواستن گفت ان زرتشتا
 ذبیفک و ان زرتاک فلففک فلک زامیر او مزور اطلی بن عبد الله یوم
 جلوس المرو علی باب مروتة لم یبذ از ان ابو حنیفه سئل اذا امام شافعی برسد او
 جواب گفت آن شخص گفت خطا گفتی شافعی گفت گوشت مکات ثم کلمت مکات
 ماکنتی به لا تعجب الی او پندی از احمد بن خالد که ندیم مامون بود پرسید
 که هرگز در مجلس مامون حرکتی از من صادر شد که آن موجب انکار پند گفت
 بی روزی مامون در تعجبه نمیدید و خند نو بیشتر از خند مامون بود و بد از ان گفت
 لكل شیء فعل و فعل العقل محال ان الناس عبد ملک بن مروان و روزی آب من
 بنید خفت و بر روی طبع افتاد یکی از ملا زمان بر خاست و بجا می خود آنرا
 پاک کرد و عبد الملك گفت چهار خدمت که اگر صاحب قدری بنفس خود بدان
 خدمت قیام نماید او را شرم نباید داشت و در محل مدح باشد خدمت سلفا
 و خدمت مهاد و خدمت پدر و خدمت مرکوب و او را عطائی در خورداد محمد بن
 و خلوت و ملاعتکی ننشستی گفتند چرا نمیکه نمی کنی گفت هر کس که امین باشد بمکتبی نشیند
 علی رضی الله کویدر سولک تر همان عفلک محمد بن یوسف هیش مامون کتابی میکرد
 مامون از و طلب قلم تراش کرد و محمد قلم تراش را ببردنت و سر قلم تراش مامون
 داشت مامون بغیرت در و نگاه کرد و گفت یا امیر المؤمنین ابن حرکت دانسته

الفطنة

لاحتجت

ادم

کردم خواستم یر تائبان امیرالمؤمنین را باشد بر جلد دشمنان معجب من فطنته مان
 وصف تمامه میکرد و در حسن معاشرت و گفت اند تیقرق مع القلوب تقرق
 السحاب مع المحبوب ابوالعباس سفاح در مجلس خدمت نشسته بود و عذابی
 میشنید و شنیده بود قطعاً نظر هیچ طرف نکرد و متغیر نشد سفاح گفت ای عذابی
 عظیم قوت نفس داری که در مقامی چنین متغیر نشدی عذابی گفت یا امیرالمؤمنین حتی که
 میفرماید ما حیل الدلیر جل من قلبین فی خوفه و مرا یکدل است و چون بمجلس امیرالمؤمنین
 اومدم دل خود را باطنی و حقیقت بنزد امیرالمؤمنین بردم ختم چنانچه محال حادثان در محال
 لو انقلب الخضر اعمى البیضاء ما احسنت بها ولا وجهت لها سفاح گفت
 لمن یقبت لا یفزع منک ضعیفا لا تطیف بالسباع ولا یحیط علیه العقیان فی الدواب
 مع الملوك حرمت مجلس ملوک و آنچه خائنه بادشاه باشد در غیبت چنان باید داشت
 که در حضور از برای آنکه ملوک را حارک و جاسوس باشد که آنها و این جزها کنند بلکه
 در غیبت محافظت بهتر کنند و دیگر از آداب آنست که چنانچه بادشاه مروجه بنیزد
 و بنده بابای دراز کند یا تخطی کند یا تشاؤب یا حرکتی کند که دلالت بر ملاکت کند
 زود از مجلس او برخیزد و آرد و شیر چون غفل کردی شکار او بر خاستندی و قیام
 چنانچه سر بر آسمان در شنی حصار مجلس او بر افتند یا و از آداب ملوک آنست
 که حدیث مکرر در حضور او نکنند اگر چه مدتها بران گذشته باشد و شعیب گوید که مد العیود
 حکایت بایک کس گفتند ام علما گفته اند جالسوا عل الدین فان لم یقدر و اعلمهم
 الاشراف فان الغش لا یجری علی مجالسهم البشاشه اول قری الاضیا البشر و اول
 علی السخا کما یبدل النود علی المزغابی گوید هر کس که بکشاده روئی بخیلی کند بطلا

دادن بخیلتر با عفو خدا ^{بفرموده} چون در مجلس خدمت بنی عباس بن عبدالمطلب
 و ابوسفیان با خود بر سر مذبح اندی درین باب سخن گفتند و گفتند اما عباس جهت
 آنکه تم رسول خدا صلوات الله علیه و سلم است و اما ابوسفیان جهت آنکه شیخ قریش است و چون
 عبدالوهاب گوید در مجلس سفیان ثور در رستم و از معنی ذلیل تر و از فقیر تر ندیدیم
 چنانچه در مجلس سفیان ثور گفتند فخر امر او این مجلس اند شریح را گفتند کیف صحبت
 گفت باید ادرادم و بنی خله از من راضی نیستند ارا و مقتضی علیم یقین حکیم گوید
 سبر خود رسول جاحل را هیچ منزل مغرست اگر حکیم نیایی که بر سالت و رستی خود
 رسول خود بنهر کسی که در رفتن تعجیل کند و بنده ما کان الا التامض غیار او و تعالی نادار
 فقهوا و اما تعاطفنا و نحن ببلدة فاما نقل قرن الذی علی البعده فدانامان آل
 سعدی رسول فیدا بقول لی اقوال فبقول سیر القت اذ امرت بقوم
 فارمهم سبهم الاسلام بغیر نبوی السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته ابو العزیز روزی بر
 مائده مامون حاضر شد گفت با امر المؤمنین این الله لا یستعجی من الحق غلامی و
 باباب مامون گفت یا ابوالعزیز جاحب راللب کرد و گفت و ما یحتاج
 غلام ممار او میباید ار احمد بن داود حاضر بود گفت با امر المؤمنین دین داری
 این شیخ منی که جدلت مجلس تو او را مانع نشست اذ ادر حقی که بر او واجب
 یعنی نفقه غلام و حمار و دهاندر دکر از وقت ادا بگذرد و طلبت و غرض احمد درین سخن
 نمید معذرت بود و اظهار تعوی او قطع کلب الناس ان مکرت فیده اخر الیک
 من کلب الکلاب لان الکلب لا یؤزی جلیسائه و انت الدهر من ذانی عذائیه
 مثل حلبته العباد و غلسته مثل زوره مزوده اذ اضعف المرء و طال الطريق

بعل عشر

لیل عشر متنبی گوید خبر اعضاء الرئوس ولكن: فضلتها بقصدك الاقدام: سبک
 الاغصاف گوید الله يعلم ما تری زیارتکم الاغصافه اعدائی وخراسانی: ووقدرت
 علی الدنیان زرتکم: سبحا علی الوجه ما شیا علی الراس: ابونف متنبی مردی بود
 که سواد سب منور بود و در روز نبرد کتانی سخته بود بهدی بهامیرنفرین
 احمد داد امیر گفت این کتاب درجه من سب گفت و در آداب نفس قال
 فكيف لا تفعل بما فيه متنبی گوید ان التقدير غير ابن عباس رضي الله عنه برسيد
 اونت اکبر ام رسول الله فقال رسول الله اکبر وانا ولدت قبله معويه از سعيد بن
 مره کندي پرسيد انت سعيد فقال امير المؤمنين سعيد وانا ابن مره محتاج
 بمهلك گفت انا اهلول ام انت قال الامير اهلول وانا اسيط فامته و مراد اهل
 فضل سب سفین بن عتبه گفته سب در دست شست و خلال دادن
 بزرگ و بزرگ رعایت کند اما در آب استامین اول از دست
 راست گیر بد معویه گفته چندان نکاح کردم که مرا فوجی مانند میان زبان و بجز
 و چندان طعام الونن خوردم که معدی از هضم عاجز ماند و چندان شربت های
 معطر استامیدم که طبع از ان ملول گشت و آب اقتصار کردم و بر انواع
 و اجناس مرکوبات سواری کردم تا نفس فافع گشت پیاده رفتم و چندان
 جامهای فاخر پوشیدم که بدن بجامه سفید نشود گشت این زمان از لذات
 چیزی بماند و از شهوات بکلی ملول گشته ام که نفس طالب ان نیست
 نفس من این ملک مردی بکریم سب که با او محادثه کردن کرد و این این کرد
 و ما یقیت اللذات الا: محادثه در حال زوی العقول: و قد نلتهم قلیلاً:

فقد صاروا أقل من القليل: فرعون اگرشید در پهلوی ابن ابی ذر و او نماز
 میگذارد و او محکوم بود و فرعون با او معافی کرد گفت مرا می شناسی گفت نه
 اما دست تو بدست جباران می ماند عبد الملك در سفری از لشکر جدا افتاد
 عبری رسید و گفت ای امیر ابی عبد الملك مرا می شناسی گفت نعم و معوجا بر
 با من گفت و یک من عبد الملك گفت لا حیاک الله ولا یتاک ولا یریب
 اعلت مال الله و ضیعت حرمتی گفت یک از من بود و زبان رسد
 گفت رزق منی الله نعمک و عذیر منی خربک ناگاه درین سخن بودند که شکر
 بر رسیدند عرب گفت یا امیر المؤمنین آنچه بگویم پنهان دار المیاس بالامانت مهدی
 خیر این نوشتن از منزهی که در آن بود قطع من فی افضل السرور و کس
 لیس الاکم شتمه السرور عیب ما نحن فیه یا اهل دینی: انکم غنیمت من جفوز
 فاعدوا المسیران قدرتم فی ان یطیر و امع الریح و ان فی توابع الکلام من
 البلاء و سور فما اخطا سؤله محاسب امیر المؤمنین رضی الله عنه در بعد از بی وفای
 او را نهشلیقه می گفتند و بر تخت نشسته بود چنانچه اعراسه که در کرم سیر
 بر تخت نشیند حسن رضی الله عنه از طرف راست نشسته و حسن رضی الله
 علیه و آله و سلم بر تخت نشسته و در زیر تخت نشست علی رضی الله عنه و خواست
 که خاطر محمد بدست آورد گفت یا بنی انت یا بنی و هذان ابنا رسول الله
 علیه و آله و سلم هر غم که بود که خردان بزرگان تقدم غمبند الا در ستم مقام
 از اسار و الیلا او خاضوا سبیلا او و جهوا خیل خبر ابو هریره رضی الله عنه و
 گفت که رسول خدا علیه و آله و سلم فرمود چون کسی به برنش برادر مسلمان رود

بسم

السمان الله

احسان نذالکذ طبت و طاب منکاک بوسیت منزلا فی الجنتہ خبر رسول
 و علی علیہ السلام فرمود باری تعالیٰ میفرماید و جبت محبتی للمحبین فی
 و جنت محبتی للمترین فی ابن عباس رضی اللہ عنہما گوید گرامی ترین مردمان
 نزد من جلس سنین اگر کسی بجایه مقام نشیند ملول خاطر می گردد و اگر سر روز
 بخانه من می آید و بر وجود او اثر عطا و من نیست شتر سار گیرد و در سوم خوانی
 نزد معویه آمد چاشنگاه بردست و روی او اثر لطافت و طهارت نمود و سوم
 او را منوط گردانید و گفت القبح احدکم اذا اصبح ان یتعمد اذیم و جبهه ابن عمار
 گوید جلس را با من سه مرتبه چون روی باین کند من نیز روی با او کنم و چون
 بنشیند او را جای دهم و چون نخس گوید کوش بخس او کنم اصمعی مدح هر دو ن گفته
 بود چون قصیده باخر برد دست هر دو را بوسه داد و گفت والد یا
 امیر المؤمنین ما شمت طیباً قط اطلب من نسیم یدک فطیب اللب عیشک
 کما طیبتم و انعم مالک کما انعمت و الا زمانک کما الا ناسر جیل بن سمط در راوی
 با معویه میرفت رکاب برکاب ناگاه اشتر شرجیل با بیتاد بروث انداختن
 معویه توقف کرد و ناشر جیل رسید گفت یا ابایزید عظیم علمته و بسیط قامته
 دلالت بر صحت عقل و دفر دماغ میکنند گفت نعم یا امیر المؤمنین الاماتتی
 فانما عظیمته و عقلی ناقص معویه بخندید و گفت چرا چنین میکنی گفت از برای
 آنکه روزیکه با امیر المؤمنین سوار می شدم بر مرکوبی نشستیم که دوش او را علف
 زیاده داده اند و مرا لحظه از لحظه از خدمت امیر المؤمنین باز میدارد و این خند
 خرم اولوالالباست معویه او را بر اسبی از جنینهای خود نشانده

منصور خلفه گفت می خواهمی که دست امیر المومنین را به بوسم گفت انا نفونک منها
و نفوناه من غیرک انس رضی الله تعالی عنہ گوید در محبت حسین بن علی رضی الله عنهما بودم نیز
او در آمد و یک شمع ریحان به دیه بیاورد و گفت انت حرقة لوجه الدمن گفت ای
فرزند رسول خدای نیز گفت شمع ریحان پیش تو آورد و او را از او بردی گفت
حق تعالی بفرماید و اذ اخیتم به شیعة فحبوا ابا حسن منها و حسن به نسبت با او اعتناق
اوست الطیفة ابو العقیل دست عبد الله بن طاهر را بوسه داد عبد الله گفت
خارجای بشرب تولف مارا مجروح گردانید ابو العقیل گفت ثوب القنفذ
لا یقر بفریح الا عبد الله بخندید هاشم بن عبد مناف جد رسول خدا صلی الله علیه
و سلم بود گفته ارموا المجلس بعمرنا و علم منشعب را اگر ارمی دارد تا منزل شما دم معمر باشد
عرب گوید العیوس یوس و الشیر الثیری محالستنه الاحق خطرة و القیام عنه ظفر خیز
رسول خدا صلی الله علیه و سلم میگذشت بر طفلان کتاب و قرآن بن سلام در
عمر رضی الله عنه بود روی دست بر سر عمر نهاد یعنی چیزی بر بکرم عمر چیزی نندید گفت چون
او ندید محطه دیگر دست بر سر عمر نهاد یعنی چیزی بر بکرم عمر چیزی نندید گفت چون
کسی از سر یاری خاشاک و خاری بردارد و بابدله بنظر آرد و بدو نماید روح این
گوید بنسبت و نه سال ملازم عبد الملك بودم و درین مدت یکبار سخنی
نکر کردم گفت من این سخن از تو شنیده ام احنف گوید راس المروة طایفه
الوجه و تودد الی الناس معا و رضی الله عنه گوید چون دو برادر مسلمان بهم رسیدند
و در روی یکدیگر بخندند و معافیه کنند گناه از وجود ایشان فروریزد و مجنانه
برک از درختان در وقت خزان خبر رسول خدا صلی الله علیه و سلم فرمود

البرق

از جل حق مجلسه و بعد رایتی بفرس نماند کسی رود بی اجازت او بر تکریمه او نشیند و مالک چهار با
 تکریمه و پیش چهار با نشیند از محمد بن واسع کسی پرسید کیف اقبال صحبت فرمایا اجلی
 بعد املی صحبتی عملی ملا و ابن ابی ریحان گوید مرد باشد که از کمال اخلاق سخن
 کسی بحسن اصفا چنان نشود که گویند هرگز نشنیدید و آن سخن پیش از ولادت
 آنکس شنید باشد ابو بکر صدیق رضی الله عنه روایت کند که رسول خدا صلی الله
 علیه وسلم فرمود هیچ مسلمان را حقیر ندانید که صغیران بن نزد خدای تعالی بکبر سب
 خبر انس رضی الله عنه گوید که مجلس عزیز تر از رسول خدا صلی الله علیه وسلم نزد ما نبود
 و چون مسجد شریف می فرمود پیش او قیام نمیکردیم از برای آنکه مبد الشیم که او را
 خوش نمی آید و هم او روایت کند که رسول خدا صلی الله علیه وسلم در صحبت
 میان نشستیم که زانوی او پیش از زانوی جلس او بودی و چون معافیه زد با
 دست با خود و کشیدی تا اول آنکس دست باز گرفت و آن روز که شریف عید
 فرمود اول باین کلمات زبان گفتند و افتخروا السلام و اطعموا الطعام و اطیبوا الكلام
 و صلوا باللیل و الناس بنام ندخلوا الجنة بسلام موصی گوید پیش فضل بن جعفر
 بن عیسی کلبی و بدم نفتم یا فضل کلب را بنیدیم بزرگیده گفت بلی از برای آنکه
 از او اذیت نمیرسد و اذیت دیگران از من باز میدارد و محقق است سک
 حق شناس به از آدمی ناسپاس سیف الدوله حمدانی باین عزم خود گفت امروز
 از لطافت چه بتقدم رسانیده گفت دخلت الحمام و قلت اطفأوا
 گفت ادب نگاه ندانستی می بایست گفت اخذت من اطرافی که این
 لفظ با ادب نرود بکبر است عبداللہ بن الزبیر رضی اللہ عنہ بن عبداللہ بن الحارث

حق اوست که بر پیشان
 نشیند اگر او اجازت
 و بدست یدکم بر

گفت اخراجی المال الذی وضعته تحت اسکت آن زن گفت من کمان
 نبردم که کسیکه حاکم مسلمانان باشد باین کلمه تلفظ نماید یکی از حفا را گفت ازین سبب
 خلع لاحق او گشت مجاج با در عبد الرحمن بن الاشعث گفت مدت الی
 مال الله فوضع تحت بخت ذلک بدین لفظ تکلم رد تا او را عیب نکنند
 چنانچه عیب عبد الله الزبیری کردند شعبی گوید که هیچ حاکم چون عبد الملک ندیدم هرگاه
 که سخن گفتی بقانون گفتی و اگر خاموش بودی بموقع بودی و اگر نمی گفتی کردند چنان
 محکم کار میزدند و در مجلس او من چهار جزاوت عظیم نمودم و ملطف جواب من
 داد و من ادب از آن امیرم روزی حدیثی میگفت من گفتم عده علی گفت
 اعلیت انه لا یستعاض امر المؤمنین و آنروز که بدست او مشرف میگفتم
 و مرا با رخصه چون سلام کردم گفتم نعم شعبی یا امیر المؤمنین گفت ما او فلاناک
 حتی و فناناک و در حضور او شعفی را بمنیت خواندم گفت اعلیت انه لا یکتبی
 احد عند امیر المؤمنین و از او درخواست کردم که حدیثی برای من بنویس گفت
 انا لکتب و لا لکتب بهرام کور گوید هر کس که دل امرار لکث ده رویی و هر
 صید کند بچیز صید خواهد کرد مومن را وزیر می بود او را عمرو بن سعد میگفتند
 و کاتبی داشت آن وزیر او را حسن عسبی میگفتند روزی عمرو در مجلس
 مومن حاضر گشتند مومن رویی بمن کرد و گفت مکتوبی بهرام بنویس حسن
 نظر وزیر کرد یعنی اجازت هست مومن بفرست در بانگت و آن اداره
 از او پسندید داشت که با وجود حکم خلیفه بی اجازت مستناب قلم بر کاغذ
 شاه و خرد و تا صد هزار درهم بادادند و شریفی فاخر سعد بن العاص روزی

داند

جوانی از اهل بیت و بد که تنها در باز از میرفت همراه او شد جوان از او پرسید
 که ترا حاجتی هست گفت نه ترا دیدم که تنها میرفتی خواستم که حق خدمتی بجا آوردم
 و با تو همراه گشتم چون آن جوان بمنزل خود رسید بخانه رفت و بدیده رز بدر آورد
 و بدو داد و گفت خدعا هنیا فنعلم اذ تک اعلک یحیی بر مکی دست پیش
 آوردن ما فخری معاذین مسلم کند او دست با خود کشید گفت از ما فخرت ماروز یکا
 محبوبی مکر میان من و تو ترا می هست گفت میرسم که گفت من فخری بکف نو
 بگیرد و مال از دست من برو و این شعر بخواند شعر است یحیی معافی جین^۱
 انشی ان قللت املعت مالی فی نومس الخیل راحه یحیی بلسف نفسه بئیل^۲
 و مرد نیز بارت امیر المؤمنین علی رضی الله عنه آمد علی دو پیش پیش ایشان بنیاد
 کلبی بر سر باش نشست و یکی نشست علی گفت احلیش فانه لا اثر و الکرامته
 الیاب الثانی و النلتون فی الآسما و الکئی و الالقاب و اما اسمع منی و اما
 استمع منی و منی عنه و منی علیه علیه رضی الله عنهما خیا طمی گفت چون حاجت او
 مدد خست که چون سوزن در کار فرو میرد نام خدا نیای بر زبان راند
 گفت نه گفت انقدر که دوخته بشکاف فی اسماء و النقام گویند اسم اعظم
 حی و قیوم سب و بعضی گفته اند ذوالجله و الکرام حسن یعنی گوید الله و حسن
 خبر انس رضی الله عنه گوید که رسول خدا صلی الله علیه و سلم فرمود هر که بپاره کاغذ
 بنید افتاده و بر آن نوسننه باند که بسم الله الرحمن الرحیم آنرا بر دارد و جهت
 تعظیم نام خدای و احتراز از اذن نماید که کسی بای بر آن نهد و در نزد حق ثواب
 نام او صریق بشهد و تخفیف عذاب کنند از پدر و مادر و ارحم کافر بوده باشد

ابن عباس گوید البیس سه بار بناید و نالبدنی سخت یکبار چون اورا طوق
لعنت در کردن کردند و از بهشت بیرون کردند و از آسمان زمین فرستاد
و یکبار چون بهترین موجودات علیه الصلوة و التسلم بوجود آمد و یکبار چون سوره
فاخته الکتاب فرو آمد و در اول آن بسم الله الرحمن الرحیم بود خبر رسول خدا
صلی الله علیه و سلم فرمود هر دعا می که در اول او بسم الله الرحمن الرحیم گویند باز نشود
و ائمه رسول خدا صلی الله علیه و سلم در قیامت چون ایشانرا نزد میزان حاضر
کرد اندر همه گویند بسم الله الرحمن الرحیم و نفع حسنات ایشان را جمع آید امتنان بسیار
نعمت نامند گویند به سبب آنکه التمت محمد را جمع می آید پیغمبر گویند از برای
آنکه در اول کلام ایشان مدام سه اسم است که اگر آن اسما در نفع شوند و
مجموع سیات عالیشان در نفع آن نفع که آسمان و الله در آن بشمار آید جابر روا
کنند که رسول خدا صلی الله علیه و سلم فرمود که هر خانه در آن خانه محمد صلی الله علیه و سلم
تغایه روزی بر اهل آن خانه فراخ گرداند و عکس که او را محمد نام گفتند باید که او
نرم بمانند و دشنام باوندند و عکس که او را سه سیر یا و یکبار از انما احمد و محمد
نام نه نهند جفا برین کرده باشند قضی بن کلاب را چهار فرزند بود و فرزند را بنام
ثبان خوانند بود عبد العزی و عبد مناف و یکی را بنام خود خوانند بود عبد قضی
و یکی را بنام خانه خود خوانند بود عبد الدار و مراد از خانه دارانده است
که در بنامهای قضی بود و قریش در هر کاری که اتمامی در اتمام آن داشتند
بآن خانه رفتندی در زمان سکندر پهلوانی بود و او را اسد میگفتند و همیشه
در جنگها منظم گشتی و اول کسی که راه کریم جستی او بودی با سکندر باو

اسم

یا رجل اما ان تغیر مملکت و اما ان تغیر اسمک مردی از عبید بر سبک نام
 فلا تکتس حبیب گفت کس گفت نو اورا نمی شناسی و نام او به تحقیق نمیدانی
 ابو عبید گفت نو بگو که چه نام دارد گفت خراش را خراش را یا خراش را خراش را
 گفت بگو معنی بوده و خوب ذهنی داری و اسم او را ندید خط کرده مردی
 بدر خانه عمر بن عبد الله و در زمره گفت کس گفت اما عمر و گفت از
 یاران من حکیم است که او را ندانست و در حدیث که سر در خانه رسول خدا
 صلوات الله علیه و سلم نزد فرمودن علی الباقی اما رسول خدا از زمره عبید
 اما از آن کسی که چون بدر خطه آید نام خود مشرح بگوید صاحب خانه معلوم کند که
 کسی است که درش بکنند یا نه عبد الرحمن بنید بگوید من رسیدم از روانه نقاش
 که سطر روز قیامت در دیناله بدر می رود و فریاد میکنند که مرا ضایع کرد و نام من
 نهاد عمر عبد الله بن حنین ابن عمر شنید گفت چگونه نام نهادی و او اسمی است که در
 سینه یاببر اما گفته اند که نامی که معتدل زکورا نمی باشد مثل حارثه و خارجه و طلحه
 و حمزه و زمره و هند و غیره عمر رضی الله عنه در قضیه استعانت خواست از مردی و پدر
 که ترا نام حبیب گفت ظالم بن سراق گفت مردی خود ظالم باشد و پدرش زود بود و یاری
 او بکاری نیاید مردی سفر می رفت بهم رسید گفت بیایم یا بشیم چون باره راه
 رفتند از و بر سبک چه نام دارد گفت بگو گفت چه نیت داری گفت ابو الفیض
 گفت نام پدرت حبیب گفت فرات گفت ای یار دیگر و ز در بن منزل تو
 کن نامن ز و رقیب بازم و دران مشیم والد درین میان غرق مردم مردی بود
 نام او و ثاب و کی داشت نام او عمرو بن عوی و خواهر او گفت شوهر چاه و

له الله من التوفيق اسباباً: بسببى نفسه عمداً و بسببى الكلب و ثانياً عباداً و ثانياً متوكلاً
 آمد حامی بر زمین دید نماده و عذر انتقال طلا در آن متوکل بعباد گفت متاراً
 و ابو رباح متوکل تعجب نمود از تیزی ذهن او و جام باطلا باو بخشید عثمان را رضی الله
 عنہ و النورین میخواندند و در سبب آن اقوال است قوی آن که غایت خوب
 صورت بوده است و خوشتر آنکه روزی پیش از آنکه آیت حجاب نازل شود
 رسول خدا صلی الله علیه و سلم مردی را بنام عثمان فرستاد و بعد از توقف بسیار
 باز آمد انحضرت فرمود که سبب توقف چه بود گفت بفرما یا رسول الله
 فرمود در حسن صورت عثمان و رقیه متعجب ماندن بودی آن مرد گفت
 صدقت یا رسول الله قوی دیگر آن است که عثمان داماد رسول خدا صلی الله
 علیه و سلم برقیه و بعد از آن با تم کلثوم و مراد از نورین نور رقیه است و نور آتم
 کلثوم نزال بن سیره گوید از علی رضی الله عنه سوال کردم از حال عثمان رضی الله عنه
 گفت عثمان آنکس است که در ملا علی او را از النورین میخوانند و داماد رسول
 خدا صلی الله علیه و سلم بدو دختر و من از آن حضرت شنیدم که می فرمود اگر مرا چهل
 دختر باشد یک باب در نکاح تومی آورم تا هیچ نماند و گفته اند هرگز محکم و دختر
 بیغیری در خانه نیاروده الا عثمان رضی الله عنه ابو هریرة رضی الله عنه گوید این
 نسبت رسول خدا صلی الله علیه و سلم من نهاد که روزی کریمه کوجب شدیم
 و با آن بازی میکردم رسول خدا صلی الله علیه و سلم مرا دید و گفت یا ابوقحافه
 او گویند عبد الله بود یا عبد شمس یا عمیر یا غیر این قتاده ابن النعمان الانصاری
 را از عنبیه میگفتند از برای آنکه در غزای احد تیری بجایش آورد و چشمش

درست تر

از حدقه بیرون افتاد رسول خدا صلی الله علیه و سلم چشمش را باز بجای بناد بستم
و دسترا از آن چشمم صحیح گشت چنانچه آن چشم بتر میدید از چشم صحیح و گاه
گاه چشم صحیح بدرد آمدی و آن چشم هرگز در دند و نکرد عبداللہ بن جعفر میرفت
عربی باینکه بروزد که یا ابالفعل عبداللہ گفت این نه کنیت من است
گفت اگر نه کنیت تست منست در بعبره قومی بودند که هر کس را بدیدند بیا کنیت
الکملان او را بنادند باین شغف خواست که زنی از ایشان بخواند گفت بدان
شرط این زن از شما میخواهم که مرا صحیح لقب شنید بآن نام که مادر و پدر مرا
خوانده اند را سگ براس مرا بیاخواند گفتند لقب تو را سگ براس باشد
و بدان لقب منور گشت ذوالریاسین نام فضل بن سهل بود و او را بدین
سبب باین نام خواندند که مدبر امر سیف و قلم بود و ریاست جیوش و اهل
علم تعلیق باو داشت هاشم که نبی هاشم بدو منسوب اند مردی بود که دایم
کنندم از دشتی او روی و اهل مله و اهل موسم اطعام کردی و هاشم نان در
کاسه شکستہ ابو بکر صدیق را رضی الله عنہ عتیق و صدیق میخواهند جهت جمال او
و آنکه او کسی از مردان که بعد از رسول خدا صلی الله علیه و سلم کرد او بود
و او کسی که بعد از شب سراج کرد او بود عمر بن الخطاب را رضی الله عنه
فاروق میخواندند از برای آنکه چون او مسلمانان و مسلمانان در مسی الام
ناز جماعت گذاردند و اسلام با بیان او خوست قوت گزنت و او فاروق
بود ساجق او باطل مردی الطغلی رسید و گفت چه نام داری گفت قراد
گفت نام در عالم بر تو نشانی گفت اگر نام بر من نشانی ننیم تعجب فراخ

گفت آن جمعی گفت ابوالمعاری اهواز مغلوب اهواز سب و اهواز جمع
 خوز سب و خوز نصیب خوز و آن شهر را بقوم او بازمی خوانند و سبش آن بود
 که فرعون بغرستان و از اطراف عالم اسنادان را غلب کرد که قری برای او بایزند
 قوم خویشان آن خضر را تمام کردند فرعون ابنان را خوک خواند و برود و هور باختر
 کردند و شهر را خوانند چون دولت اسلام یافتند رزی چند بجا عمل خود دادند
 تا اهواز را اهواز کرد و آن شبح ابن بنی خواست عمر رضی الله عنه گوید در تفسیر قوله
 تعالی بقول الله قولاً لئن لم یفقه فرعون را لکنیت بخواند و عرض از لکنیت تعظیم شخص است
 و در عرب هر که او را فرزندان باشد او را لکنیت بفرزند بزرگتر کنند و اگر کسی را فرزند
 نباشد او را لکنیت دهند یا بعد از آنکه روزی او را فرزند باشد و اطفال را لکنیت دهند
 و زمانه را نیز لکنیت دهند یا مفلان و مرد را بغیر نام فرزند لکنیت دهند چنانکه رسول خدا ﷺ
 صلی الله علیه و سلم مسجد آمد و علی را دید درین دیوار خفته و خال بسیار بر جامه او نشسته
 فرمود قم یا ایتراب و علی رضی الله عنه ابن لکنیت دوست داشتی و لکنیت را بتراب
 از ابو الحسن دوست تر میدارم جهت آنکه رسول خدا صلی الله علیه و سلم را بدین نام
 خوانده و ابو لهب را و نبی سرخ داشت که چون آتش شعله میزد او را بدین سبب
 باین لکنیت خوانند و ابو جهل از برای عناد و عترت او از دین او را بدین لکنیت
 خوانند عرب کسی را گشایش بزرگ یا بدستارش بزرگ باشد او را ابو اراس
 و ابو العمامه خوانند و روزی بسید اب وراق رسید اب گفت بنیامنا بخار و بوم
 گفت در خانه چه داری گفت انا و انت یعنی گوشت سرد و سداب را با هم آزاد
 کرده رسول خدا صلی الله علیه و سلم بود روزی بسفر رفت با صحابه و هر کس از یاران

که فرستاده شد

که خسته می شد نه متاع خود را با او میدادند تا بسیار متاع نزد او جمع و انرا می کشید
 رسول خدا صلی الله علیه و سلم او را بدان حال بدید فرمود انست و بدان نام مشهور
 مامون روزی غلامی بسیار جمال را دید گفت چه نام داری گفت لا ادری گفت
 مگر کسی باشد که نام خود نداند گفت نامی که مرا بآن شناسند لا ادری است مامون
 گفت شرفست لا ادری لا انک لا ندري بما فعل الحب المبرم فی صدری
 و غرض از گفتن آن است که بسبب رفعت و جلالت آنکس نخواهد که تصریح نام کند
 چنانکه حتی نماید در نسبت بعضی از افعال در نظام الله بصفت مجهول می خواندند
 علیکم القصاص کتب علیکم العیام و عرب کونید سر فی المتاع و قتل اللص و غیره
 الا مبر و بعضی از این اشغال است که جهت خست فاعل نام آورده اند اما آنچه
 این زمان در میان است که مردمان بی وجود را بکنیت و القاب علیه خوانند
 اذان است که تفاوت و تفاضل معدوم گشته و نقصان عظیم در شرف و نسب
 پیداشد که هر و شب در یک سلیک میکنند و خرمهر و زرد و در یک رشته در می آورند
 و لعل و آبله بیک بهای یخ زده حقیقت مصیبت است که دو انبی پذیرد آنکس
 که احسن ائم و ارباب عالم است خطاب با اعظم است و عداوتی که بعلامت علم است
 خداوند طلب و علم است بلکه جمعی از اسلام و دین هیچ یوئی ندارند البتة تراجم الله
 و کمال الله و نور الحق و شرف الملکوت و انشد عمری و الله الفقهة التي لا تساع
 و الفتح التي تباشر القبر و نه و نسال الله تعالی اعزاز و دینه و اعداء و کلمته و ان یطیع
 فاسد ناد و بوقظ غافلنا شود کم من اسامی نیر و هیک بمسئله و صاحب فوق
 السماء و اسمی سمج خبر بود در دامن الله و اسب کند که رسول خدا صلی الله علیه و سلم

بصیغه

عالم و لایق است از استقامت اهل تقصیر و در دین

فرمود روز قیامت شمار ایام خود و ایام پدران خوانند باید که نام نیکو ننهند :
 فرزندان ابو وهب چنینی را و این کنند که فرمود فرزندان نام بغیر از بنی زید
 و سحر بن اسحاق و خدای تعالی عبد الله عبد الرحمن سب و راست زین عارث
 و عام و بد زین حرب و مره ابن عباس رضی الله عنهم و این کنند که رسول خدا صلی
 الله علیه و سلم فرمود فرزندان نام نیکو ننهند و ادب نیکو بیاموزند خرمه را رضی الله عنه و
 الشهادتین می خوانند از برای آنکه رسول خدا صلی الله علیه و سلم فرضی از پیروی
 کرده بود و آنرا ادا کرده بود پیروی باید و دیگر باره دعوی فرمود که این دین
 ادا کرده ام پیروی طلب بپشت کرد رسول خدا صلی الله علیه و سلم از صحابه پرسید
 که کدام کواچی میدیدید که من این فرض گذارده ام خرمه گفت من این کواچی میدیدم فرمود
 تو اینجا نبودی و حقیقت این معنیانی چگونه کواچی میدیدی گفت با رسول الله
 تقدیر تو مکمل بودی استمائی چگونه تقدیر تو ننگم بر است کوسی پس شهادت او
 قبول کرد و کواچی او بجای دو کواه مسموع داشت شعبی گوید گفت رجال ابو یوسف
 مطیعون نام بن عبد مناف و بنی اسد بن عبد العزی و زهره بن کلاب و عارث
 بن قهر و بنیم بن مره بوده جهت آنکه چون با هم سوگند می خوردند که عهد و معاد
 یکدیگر باشند در آن حالت دستها در روی خوش فرو بر میزدند و آن عهد کردند
 شقیه الحمر عبد المطلب را می خوانند از برای آنکه چون بزرگوار باره سر او سفید بود
 و عبد المطلب برادر زاده مطلب بود و او را از مدینه می آورد و بر سرش
 خود است نشاند بود و کندم بون بود هر کس که می پرسید که این کس کیست گفت
 بنی من سب و عبد المطلب گفت کشت سعید بن عباد را کامل می خوانند از جهت

کرد اخفش

بسر

لنایس

کتابت

کتابت در می و سبک بنو عبدالمطلب بن عبدالمطلب الخزرجی و طایفه النبیاض و طایفه
الطیاحان میخوانند از برای سعادوت او رشح الحج ابو الذبیان گفت عبدالمطلب بود
حسب نخل و بخار حبه بن سنان در شلم مادر بود که مادرش دفات کرد و او قوت
کرد و بیرون آمد و او را خار حبه خوانند عمر رضی الله عنه در بازار می نشست کنیزی را
دید که بلبس گفست ترا بخانه گفست ابو عسی عمر او را طلب کرد و گفت
و یحک عسی را بدری بوده که تو این کنیت بر خود نداده کنیت های عرب نمیدانی
مثل ابوسلمه و ابوطی و ابوحنظله و غیره و او را ادب کرد عایشه رضی الله عنها گفت
یا رسول الله صوابان من عمر کنیت دارند و مرا کنیت فرمود ام عبدالمطلب
تو باش یعنی عبدالدین الزبیر که خواهر زاده او بود انس گوید رضی الله عنه که مرا برادر
زاده کوچک بود و او را منی بود و بفرقام آن مرغ میبرد رسول خدا صلی الله علیه
و سلم او را دید بغایت خرسین فرمود او را حبه بوده گفتند مرگ او میبرد فرمود
یا ایمر یا فضل النبی رسول خدا صلی الله علیه و سلم فرمود در هر مشوره که احمد نام و محمد نام
در آن میان یا آن کار غیر باشد و در هر مائت که احمد نام و محمد نام بدان مائت
حاضر شوند ملائکه هر روز دو بار آن موضع را بآب کنند الباب الثالث و الثلثون
فی السفر و السیر و الفراق و الراح و القدوم و الوداع و ما ناسبه خبر رسول خدا صلی
الله علیه و سلم فرموده خبر الصحابه اربعه و خبر السرا یا اربعه و خبر البیوت اربعه
الدف و من یقلب الشاشر الغامن قلته چون یوسف علیه السلام را از چاه
بیرون آوردند او را بفروختند یکی از برادران او گفت وصیت کنید تا بانی
غریب نیکی کنند یوسف گفت من کان مع الدغلیس علیه غریبه مثل المرنه

و لَوْ دَوَّ السَّلَكُونَ عَاقِرَةً وَ بَعْضُهُمْ مِنْهُمْ أَسْمَانِي نَوَاشِدَهُ مِنْ عَقُوبَتِهِمْ بِكَلْبِي أَنْ
 كَمْ دُونَ سَازِ الْفِرَاقِ دُونَ سَازِ مَبْلَاكِتِهِمْ عَلَيَّ كَوْ بَدِ سَفَرٍ تَزَاوِي اخْلَافِي سَبَّ وَ مَكَلَّتْ
 أَوْ صَافٍ خَوْشِ خُونِي وَ كَرَمِ دِلِّهِمْ مَرْدِ دَرْ سَفَرِ بَدَامِي نَشُودِ دَاوِ صَوْفِي بِرَسِيدِ كَمْ جَبْدِ شَمْرِ
 وَ بَيْنَ وَجْهِ مَدَّتْ سَفَرِ رَدَّهَ لَقْتُ لَاتِ لُفَاتِ سَهْطَانِي بِكَانِ مِنْ الْفَيْجِ مَسَاوِي
 كَوْنِي فَلَانِ رَكُوبٌ لِلْأَبْعَالِ وَ قَبِيحٌ رَاوْنِي فَلَانِ الْوَفْءِ لِلْظَّلَالِ أَيْسَ بِنِ مَعِي
 بَابِي رَسِيدِ زَاوِيَا وَ عَرَبِ لَقْتُ أَوَّازِ سَكِي بِزَبِ مِي شَنُومِ لَقْتُ حَلُوبَهُ مَعْلُومِ رَدِي
 لَقْتُ تَابِ هَتَلِي أَوَّازِ وَ قَرِيبِ دَسْكَانِ جَوِ سِيَا حَانِ رَا خَلِيفَةُ الْحَفْرِ خَوَانِدِ سَكِي كَمْ رَاهِ دَرِ
 دَر مَلَا اِنْدَكْ مَلِي كَنْدِ أَوَّازِ كَوْنِي طِفْرُهُ زَرْدِ جَوْنِ طِفْرُهُ نَظَامِ وَ دَر مَدَّتْ نَظَامِ
 كَمْ جَوِ قَطْلِ زَمَانِ أَوَّلِ مَعَانِ ثَالِثِ مِي كَنْدِي اَنْدَكْ بِرِ مَكَانِ ثَانِي كَنْدِي رَدِي
 رَا لَقْتُ دَانِ السَّفَرِ قَطْعُهُ مِنَ الْعَذَابِ لَقْتُ بِلِ الْعَذَابِ قَطْعُهُ مِنَ السَّفَرِ
 اَزْ اَحْرَابِي بِرَسِيدِ كَمْ سَفَرِ رَا جِ اسْفَرِ مَكُونِي لَقْتُ لَانَهُ لِسْفَرِ مِنْ اخْلَافِ الْقَوْمِ
 بَعْدَ كَلِشَقِ عَرَبِي سَفَرِ دَوَّ مَوْدِي دَرْ سَفَرِ زِيدِ جَوْنِ بَا زَا مَ لَقْتُ مَارِ بِخَنَامِ
 سَفَرِ نَالَا مَاقِرَامِ مَكُونِ عَلِي رَضِي لَلَّيْنَةُ شَشِ جَزَا زَرِ وَ شَتِ سَرْدِ حَفْرِ سَرِ
 دَرْ سَفَرِ اَنَجْمِ دَرْ حَفْرِ سَبْ تَلَاوَةِ كَلَامِ الدَّوْمَارَةِ مَسْجِدِ دُونَ سَازِ دِينِي اَزْ قَتْنِ
 وَ اَنَجْمِ دَرْ سَفَرِ سَبْ بَدَلِ زَادِ حَسَنِ خَلْقِي وَ مَزَاجِ وَ خَيْرِ مَعَامِي عَمْرٍا رَضِي اَدِينُهُ غَدِي بَدِ
 اَوَّازِ كَوْنِ مَكُونِ اَزْ مَلَّةِ مَبْدِيَّةِ بَبِ شَبَابِهِ رَوْزِ مِي اَمَدِ وَ كَارِ وَ اَنْ بِيَا زِدِهِ
 رَوْزِ مِي اَمَدِ مَحْضَانِ عِلْقَةِ كَوْنِي كَمْ رَسُولِ خَدَايَا مَلِي اَللَّيْلَةِ وَ سَلَمِ سَلِي اَزْ صَمِي لَقْتُ
 جَوْنِ مَجْمَعِي رَسِي كَمْ غَرِ قَوْمِ نَوَاشِدِ بَابِ اِنْ بَرْتَقِي وَ مَدَارِ اَصْحَابِ دَارِ اِلَيْنِ
 اَحْسَنُ لِقَائِكَ وَ اَمْتَحِنُ اِنْ يَقْنَعِي بَابِ حَسَنِ لَوِي مَخْوَاسْتِ كَمْ سَحْجِ رَوْدِ

بناظر لفت

نیا گفت بی نام سفر کردم گفت بگذار تا در زیر ستر خدای تعالی سپریم می رسم
 که در سفر حرکتی چند تا ملازم از او در وجود که موجب نقصان مروت باشد مردی
 بسفر میرفت باز ن گفت شعر عذبی السنین لغیتی و نصیری با و ذری
 المشهور فاشح قصار و زن در جواب او گفت شعر و اذکر صابنا السک
 و شوقنا و از هم نیا نکه انهم صغار و مرد چون این سخن بشنید بر طفلان
 خولا و بجنشود و ترک سفر کرد خبر رسول خدا صلی الله علیه و سلم فرمود باید که شب
 راه کنید که راه را در می نور و ندانچه پرو ز در می نور و ندانکعب بن مالک گوید
 که رسول خدا صلی الله علیه و سلم ز فتنی سفر الی مدینه و در بختن شب عرب کوید سر البردین
 یعنی بعد از سپید و باید او سفر کنید که هوا سرد باشد و حرارت اقباب کمتر و در اول
 شب مکر و هست که راه کنند از برای آنکه انشت از شیطا طبع در آن زمان
 و حق تعالی فرموده و جعلنا الليل لتسكنوا فيه یعنی در شب اسایش کنید تا بدین
 خستلی رها کنند و مدد یابد بر تن روز دیگر قر بته امر ابته کوید هر گاه که در سفر
 بکشی بدلت را فراموش کن که غریب از هر کس و ناس خواری کشد حق
 بن ابراهیم معینی گوید قطعه فراق شل فراق المیخونه و فقد شل افتقاد الدیم
 علیک السلام فکرم من و فاقه افارق منک و کم من کرم من شل لا یوحشک
 الغریبه اذ الذنوب الکفایه از عربی پرسیدند که ما الغفله قال الکفایه مع
 لزوم الاوطان فنامت معاشم اندک و در و لمن غالب تر از فراخ میخی
 در غریب حکما غریب را نسبت بطفلی کنند که در طفلی مادر و پدر او قاتل
 کنند و در می مشفق بر سر او نه در شدت در خوا و بدری بامر بان در بر او سزا و

الحجوة

الغبطة

وقرآن علی رضی اللہ عنہ کہ بدفقہ الاحقہ غریبہ صاحب مباد کو بد خرج علی الطائر
 الدس و الحمد لله صدقوا الحبيب روح الحیوة و فراقه سم الحیوة امر
 النفس را زنی رویتہ بود وفات کرد چون بر سر گور او رسید یکسبت گفت و بگر
 ایارثنا ان المزار قریب و انی مقیم ما اقام عسیب : احارثنا اننا غریبا
 معا عثنا و کل غریب للغریب منیب خبر ابن عباس رضی اللہ عنہما و اب
 لکده رسول خدا صلی اللہ علیہ وسلم فرمود بہترین یاران چهار اند و بہترین سیر چار ہند
 و بہترین لشکر چار ہزار و ہر لشکر کہ بدو آزد و ہزار رسید از قلت ہر کس مطلوب
 نکردند ابن عمر رضی اللہ عنہما چون کسی سفر رفتی گفتی بیانا ترا و داع کنم چنانچہ رسول
 خدا صلی اللہ علیہ وسلم و داع فرمود ہ بس دست او بر فنی و گفتی استودع اللہ
 و نیک و امانتک و خواہیم مملکت علی بن ربیعہ کو بدیش علی رضی اللہ عنہ بودم
 کہ در کوب او بیاوردند چون پای در رکاب نهاد گفت لبسم اللہ و چون بر
 گفت الحمد للہ سبحان الذی استخر لنا هذا و ما لئنا لم نقرین و اتانا الی ربنا المنقلب
 بعد از ان گفت الحمد للہ بس سربار گفت اللہ اکبر گفت سبحان الذی ظلمت
 نفسی فاعف علی انہ لا یغفر الذنوب الا انت بس بخندید باران گفتند یا امیر المؤمنین
 سبب خندیدن چیست گفت من رسول خدا صلی اللہ علیہ وسلم دیدم کہ ہمچون
 کرد و بخواند النجم من خواندم و بعد از ان بخندید من سوال کردم کہ از ہر چہ خندیدی
 قال ان ربک یعجب من عبده اذا قال اعف علی ذنوبی یعلم انہ لا یغفر الذنوب
 غیری نفیم بن تمام رضی اللہ عنہ از جملہ صحابہ بود و او را ابن لقب بنادند چہ بہت
 آنکہ رسول خدا صلی اللہ علیہ وسلم در حق او گفت چون من بہشت رفتم آواز نفیم شنیدم

و غنمه او از دست و هجرت نکرد با رسول خدا ﷺ و سلم تا زمان فتح مکه از برای
 آنکه زنی چند بی شوهر از خویشانش او بودند و به تهیة سعادت ایشان مشغول بود
 چون خواست که هجرت کند خویشانش را امن او میکردند و گفتند پیش ما باش
 و بهر دین که میخواهی میباشی و مدتی بعد در مکه ماند بعد از آن هجرت کرد چون
 بعثت رسول خدا ﷺ و سلم رسید فرمود یا نعم قوم کاتوا خیر الک
 من قومی لی ان قومی اخر یجونی و اقرتک قومک نعم گفت یا رسول الله قوم تو بهتر
 از قوم من که ترا برون کردند و هجرت نمودی و ثواب یافتی و قوم من مرا مقام
 دادند و از دولت محبت تو بازماندم **الباب الرابع فی ذکر القی و الشیاء**
 و الشیوخة و الهوم و ما شمل ذلك خبر ابن عباس رضی الله عنه روایت کند
 که رسول خدا ﷺ و سلم فرمود الیرکته مع اکامیرکم خیر منس کونید که بیری
 بجای نمی نهد رسول خدا ﷺ و سلم آمد و مسجد غلبه بود او را جای نمیدادند
~~مگر~~ نشینید رسول خدا ﷺ و سلم فرمود میس ثمان منکم یزحم صغیرنا و کم
 یوفر کبیرنا سفین ثوری زیارت و کعب بن جراح آمد و کعب پیش او برخواست
 سفین گفت جر بر خطاستی و کعب گفت حدیثی عمر دین دنیا من انس قال
 قال رسول الله ﷺ و سلم من اجلال الله اجلال ذی النینیه المسلم سفین
 خاموش گشت و دست او بکمرت و بپهلوی خود نشاند عبد الله بن العباس
 رضی الله عنه گوید که در زمان ساسانی که عمره دراز بوده چون مرد بهشتا دل
 میرسید با نعل شمشیر و اگر مردی دو سبت ساله و مات کردی چنین و انس
 بر جوانی او بکمر بستندی مردی بنفعل بن مروان گفت ترا چند سال است

گفت شعلت بعد از ده سال دیگر از او برسد گفت شعلت بعد از ده سال دیگر
از او برسد گفت شعلت آن مرد گفت بمیت سال سب که من از تو میبرم
و میگوئی که شعلت گفت ای عزیز من در الوف ام با هر کس در هر جز که گفت
میگیرم مدتها با او سپری برم این زمان با این سن گفت گرفته ام و حال با این
مقام نخواهم گذشت عبدالملک بن مروان پسرش و دندان او یعنی بنهاد
۸ و عوض آن از زر حبش و بجای آن شمشیر و لولای العنبر و النساء و مایلیت منی
سفلت پونس بن حبیب بمیداند و از غایت پیری دوست او گرفته
بودند می آمد دوستی با او رسید گفت ای پونس رسیدی بسستی و نمی توانی بیای
خود رستم گفت چنین است و توجه کن که بدین سن پیری بجای من خالد بر کبی گوید اللیل
شعیتک و النهار کلها ما درسی بکثرة ما تدور رحاهما بالشیب احدی البیتین
تقدمت اولاهما و تاخرت اخرهما تنعم بن حلیفم گوید شعر قانت تغیرت
قلت الدھر غیرنی و اللهم شینی یا شیت من کبر حلیفم بود و در جوانی معا
و در دست میکرد گفتند پیر شینی و تندری معا چرا گرفته گفت تا داشتند
که بر عزم سفرم سلیم عبدالملک بمسجد دمشق درآمد مردی و دید از غایت
پیری میل زد گفت ای پیر نمی خواهی که جلت کنی گفت نه گفت
چرا چون صح لذتی از عمر نداری گفت و غفلت در من پیداست که من از رادو
میدارم چون می نشینم ذکر خدا میگویم و چون بر می خیزم شکر خدا میگویم خراس رضی الله
روایت کند که رسول خدا صلی الله علیه و سلم فرمود ان الدی یغیض ابن السبعین
فی طرقة ابن العشرین قطع باغبانی بنفشه می بوئید گفتش ای کور نشین حاکم بود